

סֵפֶר

אוֹצֵר הַקּוֹנְטְרָסִים

חֵלֶק ט'

וְהוּא לְקוּטֵי קוֹנְטְרָסִים יְקָרִים מִפֶּז וּמִפְּנִינִים, שְׁנֵדֶפְסוּ וְנִתְפָּשְׁטוּ כְּבָר
בְּעוֹלָם, הַמְדַבְּרִים עַל כָּל מִינֵי נוֹשָׂאִים בְּחַיֵּי הָאָדָם, מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו
בְּרוּחַנִיּוֹת וּבִגְשָׁמִיּוֹת, וּמְחַזְקִים וּמְאֲמָצִים וּמְכַנְיָסִים בּוֹ תְקוּהָה וְאוֹר
וְחַיּוֹת לְהַמְשִׁיךְ בְּחַיָּיו. וַיִּזְרַח לוֹ דְרָכִים וְעֲצוֹת קְלוֹת וְנַעֲיֵמוֹת אֵיךְ
לְעֹבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּטוֹב וּבְנַעֲיָמִים וּבְאֲשֶׁר אֲמַתִּי, וְלִהְיוֹת דְּבוּק
בְּחַיֵּי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁרִי לוֹ !

*

בְּנוֹי וּמִסֵּד עַל־פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵינוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ הַקְּדוֹשׁ
אֹר נְפִלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִיס לִיה
רַבֵּי נַתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמְדַרְשִׁים זוֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א
שְׁנַת תּשנ"ה לְפָרֵט קָטָן

הכתבת להשיג את הספר הקדוש הזה
ובל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים

בארץ ישראל
יבנאל
עיר ברסלב
גליל

מתיבתא "היכל-הקדוש" — חסידי ברסלב
851 - 47 ST.
Brooklyn, N.Y. 11220
TEL. (718) 436 - 5062

באמצעות הדואר לפי הכתובת:
"קרן הרפסה והפצה
לספרי חסידות ברסלב"
ת.ד. 2472
בני-ברק

עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין בְּעוֹלָם, דְּהֵינּוּ
שִׁיּוּדְעִין בְּעוֹלָם לְתַן יַעֲזָה לְנַפְשָׁם כֹּל
אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁצָרֵיהֶ, עַל-יְדֵי-זֶה
גְּדֻלַּת הָאֱמוּנָה, בְּבַחֲיַנֵּת (יְשַׁעֲיָה כה, א) :
"אוֹדָה שְׂמֵךְ כִּי עָשִׂיתָ פֶלֶא עֲצוֹת
מִרְחוֹק אֱמוּנָה אֱמִן", שְׁעַל-יְדֵי הָעֲצוֹת
גְּדֻלַּת הָאֱמוּנָה.

(לקוטי-מִוֵּהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה')

אוֹצֵר הַקּוֹנְטֵרְסִים

חֶלֶק ט'

ה	בַּעַל תְּשׁוּבָה
לג	חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה
נז	נֹצֵר לְשׁוֹנֵד
פה	קִדְשַׁת הַדְּבָר
קז	לְשׁוֹן-הָרַע
קלא	מִסִּית וּמְדִיחַ
קנג	מִי הַשֶּׁקֶר
קעה	שְׂמִיחַ בְּחֶלְקוֹ
קצג	מְסַפֵּיק בְּעֵינֹת
ריג	מָה עוֹשִׂים
רמא	צָרוֹת גְּדוֹלוֹת
רסה	מָה אֲכַפֵּת לָךְ
שצא	מְצוֹת מְעֻשָׂיוֹת
טיט	הִזְהָרוּ מִרוֹצְחִים
תמה	קוֹל קוֹרֵא אֶל ה'

קוֹנְטֵרַס

בַּעַל תְּשׁוּבָה

יְגִלָּה נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹת בְּמַעֲלוֹת הַתְּשׁוּבָה, וַיַּעֲזֹר
וַיַּחֲזִק אֶת כָּל הַבָּא לַחֲזוֹר בַּתְּשׁוּבָה, וַיִּתֵּן לוֹ עֲצוֹת
קְלוֹת אִיף לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשׁוּם דְּבַר
שָׁבְעוּלָם.

*

בְּנוֹי וּמִסְדַּ עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּיְנֵנו, מוֹרְנו וְרַבְּנֵנו
רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנו
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבִּי נַתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, גְּבִיָּאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אָמַר, שְׁפָל בְּעַל תְּשׁוּבָה
צָרִיף רַחֲמִים רַבִּים שְׁלֹא יִשְׁכְּרוּ אוֹתוֹ,
וְלֹא יִפִּילוּ אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה אֶל תּוֹף הַטְּמָאָה
וְהַזְהָמָה שֶׁהִיא שָׁם, כִּי בְּנִקְל לְהַפִּיל בְּעַל
תְּשׁוּבָה בַּחֲזָרָה, וְלִכֵּן כָּל בְּעַל תְּשׁוּבָה
צָרִיף לְהִתְחַזֵּק מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּו, וְלֹא
יִתְפַּעַל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם רַק יִחְזִיק
מֵעַמָּד.

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"שׁ, חֶלֶק ב', סִימָן תַּקְעָא)

קוֹנְטָרַס

בַּעַל תְּשׁוּבָה

.א

צָרִיף שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר מְדַרְגֶת
הַתְּשׁוּבָה הִיא הַמְדַרְגָה הַגְּבוּהָה בְּיוֹתֵר לְזָכוֹת אֵלֶיָּהּ
בְּזֶה הָעוֹלָם, עַד שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת
לד:): "מָקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים, שָׁם אֵין
צְדִיקִים גְּמוּרִים עוֹמְדִים", עַיִן שָׁם; וְהַטַּעַם כִּי מִי
שֶׁעָבַר עַד עַכְשָׁו עֲבָרוֹת, וְנָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, וְנִכְשָׁל
בְּמָה שֶׁנִּכְשָׁל, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וּבְפִרְטִיּוֹת מִי שֶׁכָּבַר
נִשְׁקַע בְּזֶה־הַמַּת מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְהַמְרִים, כָּל אֶחָד כְּפִי
בְּחִינָתוֹ וְעִנְיָנוֹ, וּכְבָר נִתְרַגַּל בְּרַע שָׁלוֹ, וְעַכְשָׁו
כְּשָׁבָא לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא מְנַתֵּק עֲצָמוֹ מִן
הַחֲשָׁף שֶׁנִּמְצָא שָׁם וְכוּ' — אֶל הָאוֹר, זֶה יָקָר מְאֹד

מֵאֵד בְּעֵינָיו יִתְבַּרֵּךְ, מֵאַחַר שְׁגָם בְּשֹׂאֵל תַּחֲתִית
וּמִתַּחֲתָיו שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם, גַּם מִשָּׁם הוּא מִתְחִיל
לְהִמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּלְהֵאִיר עַל עֲצָמוֹ אוֹרוֹ
יִתְבַּרֵּךְ, זֶה לֹא יָכוֹל לְהִרְאוֹת שׁוֹם צְדִיק גָּמוּר; כִּי
כָּל צְדִיק עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מִנְעוּרָיו כְּפִי מִצְבוֹ
וּמִדְּרָגָתוֹ וְשֵׁרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּמֵאִיר אוֹרוֹ יִתְבַּרֵּךְ
בְּעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי קִיּוֹם כָּל מִצְוָה מִמִּצְוֹתָיו
יִתְבַּרֵּךְ, וְכֵן עַל-יְדֵי כָּל לְמוּד מִלְמוּדֵי הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה: מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ וְכוּ' וְכוּ',
וְכֵן עַל-יְדֵי כָּל דְּבוּר תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
הוּא מוֹרִיד וּמְשַׁרְהָ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, עַד הַמָּקוֹם
שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם, וְלֹא יוֹתֵר, אֲבָל זֶה שֶׁנִּפְלַ כְּבָר
בְּעֵמֶק רַע כְּזֶה, וְנִמְשָׁךְ אַחַר יִצְרוֹ הָרַע, וְהִחֲשִׁיךְ אֶת
כָּל הַמָּקוֹם סְבִיבוֹ, וּמְרִים וְרָעִים לוֹ הַחַיִּים עַד
מֵאֵד, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבָדָה תִּקְוָתוֹ וּמְנוּסוֹ,
וּמִתְיָאֵשׁ לְגַמְרֵי מַחֲיָיו, וְעוֹלוֹת לוֹ מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל
הַתְּאַבְדוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְדִיקָא כִּשְׁהוּא מִתְעוֹרֵר
מִמָּקוֹם רַחוּק כְּזֶה לְהִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
אֲזִי מוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה גַם בְּמָקוֹם נִמְךְ כְּזֶה שֶׁהוּא
נִמְצָא שָׁם, וּמְגַלֶּה אֲשֶׁר גַּם בְּאִלוֹ הַמָּקוֹמוֹת

הִירוּדִים וְהַפְּחוּתִים וְהַנְּפוּלִים וְהַחֲשׂוּכִים וְכוּ', גַּם
שָׁם מֵאִיר אֹרֹךְ יִתְבַּרְךָ, וְגוֹרֵם שָׁגֵם נְשָׁמוֹת אַחֲרוֹת,
שָׁגֵם-כֵּן מִנְּחוֹת בְּאוֹתוֹ הֵרַע שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם, גַּם
הֵם יִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה, וְעַל-כֵּן מֵעֲלָתוֹ גְּבוּהָהּ מְאֹד
מְאֹד, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא נִמְצָא, אַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ
נִמְצָאִים שָׁם צְדִיקִים, כִּי לְעוֹלָם לֹא יָרְדוּ שָׁם, חַס
וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן מִי יֵרַחֵם עַל אֱלוֹ הַמִּנְּחִים בְּשִׂאוֹל
תַּחֲתִית וּמִתְחַתִּיו. וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁאַתָּה מִתְעוֹרֵר
בְּתִשׁוּבָה לַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מִמָּקוֹם שֶׁנִּפְלְתָה שָׁם,
שֶׁהוּא מָקוֹם מְזוּהָהּ וּמְלַכְלָךְ בְּיוֹתֵר, רַחֲמָנָא לְצַלְן
— נְאוּף, חֲלוּל שֶׁבֶת-קִדְשׁ, אֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבִלוֹת
וּפְרִיקַת עַל לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכוּ', וְאַתָּה מִתְעוֹרֵר
מִמָּקוֹמְךָ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא רַק שֶׁאַתָּה
שָׁב, אֲלָא אַתָּה עוֹשֶׂה הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה בְּאֵלֵי
אֱלֹפִים נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שָׁגֵם-כֵּן מִנְּחוֹת בְּאוֹתוֹ
הִשְׂאוֹל שֶׁאַתָּה נִמְצָא שָׁם, וְעַל-כֵּן מֵעֲלָתְךָ גְּבוּהָהּ
מְאֹד מְאֹד, וְאַתָּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁאֵיךְ
שֶׁהוּא, אֲפֹלוֹ שֶׁאַתָּה עֲדִין אֵיךְ שֶׁאַתָּה עֲדִין, עַל-כָּל-
פְּנִים בְּזֶה שֶׁנִּתְעוֹרַרְתָּ כְּבָר בְּתִשׁוּבָה, בְּזֶה אַתָּה
מִתְעוֹרֵר עוֹד נְשָׁמוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁאַתָּה

בַּעַל הַשׁוֹבָה

י

נִמְצָא. וְזוֹ כְּפִנְתַּי מֵאֲמָרָם (יוֹמָא פו): גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה,
שְׁבִיבִיל יְחִיד שְׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, מוֹחֲלִין לְכָל הָעוֹלָם
כְּלוּ; הֵינּוּ אִם נִדְמָה לָךְ שְׂאֵתָה הַרְשָׁע הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר
בְּעוֹלָם, וְעִבְרָתָ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
צָרִיף שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, אָחִי, שְׁכַל הַעֲתִיקָה וְהַעֲתִיקָה
שְׂאֵתָה נִעְתָּק אֲלֵיו יִתְבַּרֵךְ, זֶה יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו
יִתְבַּרֵךְ, וְאִם תַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּאַמֶּת, אָזִי לֹא רַק
לְעִצְמֶךָ תִּגְרָם טוֹב, וְיִמְחָלוּ לָךְ עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ, אֲלֹא
אֵתָה יָכוֹל לִגְרָם טוֹב, וְיִמְחָלוּ לְעֲוֹנוֹתַי שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם כְּלוּ; וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(קְדוּשִׁין מ:): לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאֵלֹהֵי חֻצֵּי
חֵיב וְחֻצֵּי זַכָּי, עָשָׂה מִצְוָה אַחַת — אֲשֶׁרִיו,
שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת, עָבַר
עֲבָרָה אַחַת — אוֹי לוֹ, שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת כָּל
הָעוֹלָם לְכַף חוֹב, שְׁנֵאָמַר (קִהְלֵת ט, יח): "וְחוּטָא
אֶחָד יֵאָבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה", בְּשִׁבִיל חֻטָּא יְחִידִי
שְׁעָשָׂה זֶה, אֵבֵד מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם טוֹבָה הַרְבֵּה,
עֵין שָׁם; וְאָמְרוּ בִּזְהַר הַקְּדוּשׁ (פְּרָשַׁת בֵּא מֵב): לְעוֹלָם
יִרְאֶה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאֵלֹהֵי כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ תְּלוּי בּוֹ,
עֵין שָׁם; וְעַל-כֵּן בָּזָה שְׁתִּשׁוּב אֵתָה בְּתִשׁוּבָה, עוֹד

תעורר בתשובה את כל העולם כּלו, ותמשיך
השפעות טובות ורחמים רבים לְכָל העולם כּלו.

ב.

ועל-כֵּן מי שרוצה לעורר לְכָבו בתשובה,
ולחזר אליו יתברך, אל יתיאש ויאמר: "מאחר
שכבר כל-כֵּךְ נשקעתי בכל מיני חטאים ועוונות
ופשעים, ועשיתי מעשים אשר לא יעשו, רחמנא
לצלן, ועברתי כבר על כל התורה כלה פעמים אין
מספר וכו', ואם-כֵּן מה תועיל תשובתי?!" אל
יאמר זאת, אדרבה איש כזה שכבר עבר על כל
התורה כלה זה ימים ושנים, ואין עוד עברה
בעולם שלא עבר עליה, ובפרטיות פגם הברית —
כל מיני חטאים של נאוף, שקוץ, ערם, תעוב,
לכלוף וכו' וכו', כשיחזר אליו יתברך, יהיה נעשה
רעש גדול בכל העולמות כּלם: "אדם מגשם
ורחוק כזה, שלכלך את עצמו כל-כֵּךְ זה ימים
ושנים בחטאים ועוונות, והרעיל את עצמו עם
מאכלות אסורים — נבלות וטרפות וכו', חוזר
עכשו בתשובה". זה חשוב מאוד מאוד למעלה בכל

הַעוֹלָמוֹת כָּלֶם. וְכַמוֹבָא (בַּזְהַר הַקְדוּשׁ, יְתָרוֹ ס.ט.): כִּד
אֲתִי יְתָרוֹ שְׁהִיָּה כְּמָר, עוֹבֵד לְכָל הָעֲבוֹדוֹת הַזְרוֹת
שְׁבַעֲוֹלָם וְחִזֵּר בְּתִשׁוּבָה, וְאָמַר (שְׁמוֹת יח, יא): "עֲתָה
יִדְעֵתִי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים" וְכוּ', כְּדִין אֲתִיִּקֵּר
וְאֲתַעֲלֶא שְׁמָא עֲלָאָה וְכוּ'; נִתְעַלָּה שְׁבַחוֹ שְׁל
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל
(לְקוּיִטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י'), שְׁנֵה עֶקֶר גְּדֻלָּתוֹ שְׁל
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁגַם הָרַחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ
מְאֹד, גַּם הֵמָּה יִתְקַרְבוּ לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּבְזֵה
נִתְעַלָּה וְנִתְיָקֵר שְׁמוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה, כִּי מִתְפָּאֲרִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: "רְאוּ פְלוֹנֵי
בְנֵי, שְׁהִיָּה כְּבָר בְּמָקוֹם שְׁהִיָּה, וְעַכְשָׁו הִתְנַחֵם עַל
מַעֲשָׂיו, וּמִתְחַרֵּט וְשָׁב אֵלַי, אֵיזָה יְפִי אֵיזָה יִקָּר
הוּא" וְכוּ'; וְעַל-כֵּן אֵל לְאָדָם לִיֵּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ
מִלְּהִתְקַרֵּב לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, מִחֲמַת שְׁנִיתְרַחֵק
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי חֲטָאֵיו הַמְרֻבִּים, אֲף שְׁהִרְבָּה
לַעֲשׂוֹת הָרַע, חַס וְשְׁלוֹם, יָמִים וְשָׁנִים רְצוּפִים, כִּי
אֲדַרְבָּה מִמֶּנּוּ דִּיקָא יִתְעַלָּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ
יִתְבַּרֵּךְ בְּיֹתֵר, וְכָל מַה שְׁמַרְגִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ נִמְךְ
וּמִרְחַק בְּיֹתֵר, אִם רַק יִחֲזֵר בְּאַמַּת אֱלֹוֵי יִתְבַּרֵּךְ,

יַעֲלֶה יוֹתֵר שְׁעֲשׂוּעִים לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וַיֵּצְאוּ
 כְּרוּזִין לְפָנָיו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: "הָבוּ יָקָר לְבַרְיָה
 רַחֲמֵימָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [תָּנוּ יָקָר לְבִן הָאֱהוּב
 שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא], וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ אֶת גְּדֹל
 הַשִּׁבְחָה וְהַשְׁעֲשׂוּעִים שְׁאַתָּה גוֹרֵם אֲצִלוּ יִתְבַּרְךָ
 עַל-יָדֵי שְׁאַתָּה שָׁב, הָיִיתָ רָץ אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ תָּמִיד
 בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה
 וּבְכָל רֶגַע וְרֶגַע יוֹצֵאת בַּת קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
 וְצוֹעֶקֶת וּמְכַרְזֵת: "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים" (יְרֵמְיָה ג,
 יד), "שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" (זְכַרְיָה א, ג), וְזִכִּי
 הַשְׁמִיעָה שׁוֹמְעִין זֹאת, אֲךָ מִחֲמַת רַב הַחֲטָאִים
 וְהָעוֹנוֹת שֶׁהָאָדָם נִתְרַגֵּל בָּהֶם מִנְעוּרָיו, הֵם גּוֹרְמִים
 לוֹ שְׁנֵת־חֲרָשׁ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְאִינוּ שׁוֹמְעֵ כָּלָל,
 אֲדַרְבָּה נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֵין רוֹצִים בוֹ, וּכְאִלוֹ
 הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרִגְזוֹ וּבְכַעַס עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם,
 וּכְאִלוֹ אֵין לוֹ כְּבֹר שׁוֹם תְּקַנָּה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר
 עַל זֶה צוֹעֵק וּמִתְאוֹנֵן הַנְּבִיא (יִשְׁעְיָה מַח, ח): "גַּם לֹא
 שָׁמַעְתָּ גַּם לֹא יָדַעְתָּ, גַּם מֵאֵז לֹא פִתְחָה אָזְנוֹךָ, כִּי
 יָדַעְתִּי בְּגוֹד תִּבְגּוֹד וּפִשְׁעַ מִבְּטָן קָרָא לְךָ", וּכְתִיב
 (תְּהִלִּים נח, ז): "כְּמוֹ פֶתֶן חֲרַשׁ יֵאָטֵם אָזְנוֹ", אַבְל

בעל תשובה

בְּאֵמֶת לֹא-כֵן הַדָּבָר, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלֵא
 רַחֲמִים, וְאוֹהֵב אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מְאֹד, וְקוֹרֵא וּמְכַרִּיז
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל רִגַע וְרִגַע
 כְּרוֹזִין שִׁשְׁיָשׁוּב הָאָדָם אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל
 (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן נב): מְכַל הַדְּבָרִים צוּעֵק כְּבוֹד
 הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֶפְלוּ
 מִסְּפוּרֵי הַגּוֹיִים צוּעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, כִּי כְבוֹדוֹ
 יִתְבַּרֵךְ צוּעֵק תְּמִיד, וְקוֹרֵא וּמְרַמֵּז לְאָדָם שִׁיקְרָב אֶת
 עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ יִקְרָב אוֹתוֹ
 בְּרַחֲמִים, בְּאַהֲבָה וּבְחֶבְהָה גְּדוֹלָה, עֵינֵי שָׁם; אִף
 צְרִיכִים אֵזֶן לְשִׁמְעַ דְּבָר זֶה, וּכְמוֹ שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים
 צד, ט): "בִּינוּ בְּעָרִים בָּעַם וּכְסִילִים מְתִי תִשְׁכִּילוּ
 הַנִּטְעֵי אֵזֶן הֲלֹא יִשְׁמַע" וְגו', וְהִתְחַכְּמוּ מִכָּל אָדָם
 מְכַרִּיז (מְשָׁלִי ב, ב): "לְהִקְשִׁיב לְחִכְמָה אֲזַנְךָ תִּטָּה"
 וְגו', (שָׁם ד, כ): "בְּנֵי לְדַבְרֵי הַקְּשִׁיבָה לְאִמְרֵי הַט
 אֲזַנְךָ וְגו', וְהִנְבִּיא מְכַרִּיז (יִשְׁעִיָּה נה, ג): "הִטּוּ
 אֲזַנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי שְׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרַתְהָ לָכֶם
 בְּרִית עוֹלָם" וְגו', כִּי (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נד):
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
 מֵאֵין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית בְּמַחְשָׁבָה, דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה

שֶׁל כָּל אָדָם, וּמְרַמֵּז לוֹ רְמִיזִים שְׂיָשׁוּב אֵלָיו, רַק צְרִיכִים לְהַטּוֹת אֶזְנָן וְלִשְׁמַע אֶת כָּל אֵלֶּה הַרְמִיזִים שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ מְרַמֵּז לוֹ, וּכְשֶׁרַק יִטָּה אֶזְנוֹ לִשְׁמַע וְעֵינָיו לִרְאוֹת וּלְהַבִּיט, אֲזִי יֵרָאֶה אֵיךְ שֶׁרַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ הִיא עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְרוֹצֶה וְחַפֵּץ בְּתִשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, וְעַד יוֹם מוֹתוֹ יַחֲפֶה לָהֶם, וְאִם יָשׁוּבוּ יִקְבְּלֵם.

ג.

וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, אַף שֶׁכָּבֵר נִפְלְאָתָּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְלְאָתָּ, חֲזוֹר בְּךָ וְתַמְשִׁיךְ אֶת עֲצֻמְךָ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי כָּךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל: "בְּנִי, פְתַחוּ לִי פֶתַח אֶחָד שֶׁל תְּשׁוּבָה כְּחוּדוֹ שֶׁל מַחֲטָה, וְאֲנִי פּוֹתַח לָכֶם פְּתָחִים, שִׁיְהִיו עֲגָלוֹת וְקַרוֹנִיּוֹת נִכְנָסוֹת בּוֹ" וְכוּ' וְכוּ' (עֵיִן בְּמִדְרַשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה ה, ג); וּבְזֶה שֶׁתִּשְׁוֹב אֶתָּה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, תִּגְרַם שְׁעוֹד נְשָׁמוֹת רַבּוֹת שֶׁמִּנְחוֹת בְּאוֹתוֹ הָרַע וְהַחֲשֵׁךְ שֶׁאֶתָּה נִמְצָא שָׁם, גַּם-כֵּן יָשׁוּבוּ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְאֵל תִּחְשַׁב, שֶׁמֵּאֲחֵר שֶׁאֶתָּה כָּבֵר כָּל-כָּף חֵיב וְשָׁבוֹר וּמְלַכְלֵךְ בְּכָל מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת

ופְּשָׁעִים, אֵיךְ אַתָּה יְכוּל לְגַרֵם שְׂאֲחָרִים גַּם-כֵּן
 יִשׁוּבוּ, כִּי כָּבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (ירושלמי ראש
 הַשָּׁנָה, פָּרָק ב', הֵלְכָה י'): כָּל שְׂאֵינוּ חָיִב בְּדָבָר, אֵינוּ
 מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן; אֲדַרְבָּה, כָּל מֵה
 שֶׁהָאָדָם נִפְל וְנִשְׁלָךְ בְּעַמְק הָרַע וְהַחֲשָׁךְ וְצָר, וּמָר
 לוֹ מְאֹד, וּמְרַגֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ בְּאַמֶּת שֶׁהוּא חָיִב בְּדָבָר
 וְכו', וְנִתְעוֹרֵר מִמְקוֹמוֹ שֶׁנִּפְל לְשָׁם בְּתִשׁוּבָה
 אֲמִתִּית, וְחוֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה
 לְהוֹצִיא רַבִּים מִיְדֵי חוֹבָתָן, כִּי לְהַפּוֹךְ, כָּל שְׂאֵינוּ
 חָיִב בְּדָבָר, אֵינוּ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים מִיְדֵי חוֹבָתָן, כִּי
 הוּא עוֹד אַף פַּעַם לֹא הָיָה בְּמָקוֹם מְלַכְלָךְ וּמְזוּהָם
 כְּזֶה (עֵינִי לְקוּטֵי-הֵלְכוֹת, רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הֵלְכָה א', אוֹת ג'),
 וְעַל-כֵּן אֵיךְ יוֹצִיא אֶת הָרַבִּים מִיְדֵי חוֹבָתָן?!
 וּבְאַמֶּת רוֹאִים זֹאת בְּחֹשֶׁשׁ, כִּי אֵין אָדָם מִבֵּין אֶת
 חֲבֵרוֹ כָּלֵל, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי-אָדָם שְׂוִים כָּלֵל, וְלִכְל
 אֶחָד יֵשׁ יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת וְהַשְׁלָכוֹת אַחֲרֵים, וְכֹל
 אֶחָד נִדְמָה לוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ גָּרוּעַ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כִּי (נִגְעִים
 ב'): כָּל הַנִּגְעִים אָדָם רוֹאֵה חוּץ מִנִּגְעֵי עֲצָמוֹ;
 וְעַל-כֵּן אֵינוּ יְכוּל לְעֹזֵר לְשׁוּם בְּרִיָּה, מֵאַחַר שֶׁדָּן
 אֶת כָּל אֶחָד לְכַף חוֹב, כִּי אֵינוּ יוֹדֵעַ וּמְכִיר אֶת

מְקוֹם חֲבֵרוֹ, מֵה שְׂאִין כֵּן, מִי שְׂזוּכָה לְהִשְׁפִּיל
וּלְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי, וְהוּא בָטֵל וּמְבַטֵּל בְּעֵינַי
עֲצָמוֹ, אֲזַי זוּכָה לְהַחֲזִיר גַּם אֶת אַחֲרִים בְּתִשְׁבּוּבָה,
כִּי הוּא מַחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד חַיֵּב בַּדְּבָר, וְעַל-כֵּן
מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים מִיַּד חוֹבְתָן. וְזוֹהִי עֲבוֹדַת
הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה, שֶׁהֵם
דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּדַבְּקוֹת אֲמִתִּית, וְנִכְלָלִים לְגַמְרֵי
בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמֵרַב אֹר וְחַיּוֹת וְזִיו אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ
שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם, הֵם בָּטֵלִים וּמְבַטְלִים בְּעֵינַי עֲצָמָם
לְגַמְרֵי, וּמַחֲזִיקִים אֶת עֲצָמָם לְגֵרוּעִים בְּיֹתֵר
בְּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הֵם דִּיקָא יְכוּלִים לִירֵד אֶל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּמִקוּמוֹ וּבְמִדְרַגָּתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, וְכֵן כָּל
מִי שְׂזוּכָה לָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה אֲמִתִּית, וְהוּא מְכִיר אֶת
מְקוּמוֹ, וְיוֹדֵעַ בְּאֵמֶת אֶת אֲשֶׁר קָלְקַל עַד עַכְשָׁו,
וְשָׁב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּלֵב נִשְׁכָּר וְנִדְכָּה, הוּא דִּיקָא
יְכוּל גַּם-כֵּן לְהָרִים וּלְהַגְבִּיחַ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת,
שֶׁגַם-כֵּן נִפְלוּ בְּאוֹתוֹ הַחֲשֵׁךְ וְהַזְּהֵמָה שֶׁהוּא נִפְל
לְשָׁם; וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, אֲחֵי הַיָּקָר,
מֵאַחַר שֶׁכָּבַר סְבָבוֹ עִמָּךְ כָּל-כֶּף שֶׁתִּפְּל בְּנִפְיָהּ כְּזוֹ,
וְאַתָּה מְלַכְלֵךְ כָּבָר בְּלִכְלוּף וּבְזִהְמָה הַזוֹ שֶׁאַתָּה

נמצא שם, אם לא תהיה בטלן, ותחזור ותשוב אליו
 יתברך באמת, אזי תעשה התעוררות גדולה אצל
 כל החוטאים והפושעים שנפלו ונשלוכו
 במקומותיהם, ותזכה להוציאם מידי חובתן, ומי
 יודע אם לא השליכו אותך במקום המגנה
 והמלכלך הזה שאתה נמצא שם, באפן שתוכל
 להרים ולהגביה גם את אחרים, ולהשיכם בתשובה
 אמתית אליו יתברך.

ד.

וצריך שתדע, אהובי, אחי, כי עקר התשובה
 לשוב אליו יתברך היא רק על-ידי המשכת
 האמונה על עצמו, כי על-ידי כל חטא ועון ופשע
 גורם להמשיך על עצמו קלפה והסתר גדול,
 שנסתרת ונעלמת ממנו אמתת מציאותו יתברך,
 כמו שכתוב (ישעיה נט): "כי אם עונתיכם היו
 מבדלים בינכם לבין אלהיכם וחסאותיכם הסתירו
 פנים מכם משמוע", וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר
 המדות, אות אמונה, סימן כב): "הפשע של האדם
 מכניס בפירה לאדם", כי באמת אין שום מציאות

בְּלִעְדֵי יִתְבַרֵךְ כָּל־ל, וְהַכֹּל לְכָל עֵצָם עֲצָמִיּוֹת חַיִּוֹת
אֱלֹקֹתָיו יִתְבַרֵךְ, אֵךְ מֵרַב הַחֲטָאִים וְהַעֲוֹנוֹת נִסְתָּר
וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים
(סוֹטָה ג:): בְּתַחֲלָה קָדַם שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל הַיְתָה
שְׂכִינָה שׁוֹרָה בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּיּוֹן שְׁחָטָאוּ
נִסְתַּלְקָה שְׂכִינָה מֵהֶם, עַיִן שָׁם; נִמְצָא שֶׁאֶצֶּל כָּל
בֵּר יִשְׂרָאֵל הַיְתָה שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא הָאֲמוּנָה
הַקְדוֹשָׁה גְלוּי אֱלֹקֹתָיו יִתְבַרֵךְ, אֵךְ כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא
הוּא מְסַלֵּק אֶת הַשְּׂכִינָה לְמַעְלָה, וּבְזֶה שְׂזוּכָה לְחֹזֵר
בְּתִשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר נוֹרָא
וְנִפְלָא מְאֹד בְּהֶאֱרַת הַשְּׂכִינָה, וְכֹל מֵה שֶׁהֶאָדָם
זוֹכֶה לְחֹזֵר יוֹתֵר בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ-כֵן מְאִיר עַל עֲצָמוֹ
אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁהוּא אֹרוֹ יִתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן
אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְאֵךְ
שְׂכָבֵר גָּרַם מֵה שְׁגָרַם עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים,
וְקִלְקֵל מֵה שֶׁקִּלְקֵל עַל-יְדֵי מַחֲשַׁבּוֹתָיו הַפְּגוּמוֹת,
וְהָרַס מֵה שֶׁהָרַס עַל-יְדֵי דְבוּרָיו הַמְקַלְקְלִים, עִם כָּל
זֹאת כְּשֶׁרָק יִחְזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הוּא יִתְבַרֵךְ מִיָּד
מְקַבְּלוֹ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (פְּסָחִים קִיח:):
יָדוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְּרוּסָה תַּחַת כַּנְּפֵי

הַחַיִּים, כְּדֵי לְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה", וְלַכֵּן תִּכְרַח וּמִיד
כְּשֵׁיחֲזֹר בַּתְּשׁוּבָה אֲמַתִּית, עַל-יְדֵי-זֶה יִקְבְּלוּ
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר נֹרָא
וְנִפְלָא מְאֹד; וְלַכֵּן רָאָה, אָהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, לֹא
לְהַסְתַּכֵּל בַּחֲזָרָה, וְתִשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאִזּוּ יָבוֹא
עָלֶיךָ אֹר נֹרָא וְנִפְלָא מֵאֹר הַשְּׂכִינָה. אַךְ עָלֶיךָ
לְדַעַת, כִּי יִהְיֶה לְךָ כָּל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים,
כִּי בַתְּחִלָּה עַד שְׁאָדָם זֹכָה שְׂיֵאִיר אֶצְלוֹ אֹרֵו
יִתְבָּרֵךְ, וַיִּזְכֶּה שְׁתִּשְׁרָה בּוֹ הַשְּׂכִינָה, עוֹבֵר עָלָיו מֵה
שְׁעוֹבֵר, כִּי לֹא בְּנִקְל יְכוּלִים לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְקַבֵּל
בּוֹ רוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי כְּשֵׁאָדָם חָטָא
וּפָגַם וְלִכְלַךְ אֶת עֲצָמוֹ יָמִים וְשָׁנִים, הִהְכָּרַח לוֹ
לְחַכּוֹת הַרְבֵּה עַד שְׂיִזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, וּמִזֶּה
בָּא, שְׁכַל-כֶּף הַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם נִתְרַחֲקִים מִהַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, דִּיִּקָּא בְּשִׁבִיל זֶה שְׂאִין לָהֶם סְבָלָנוֹת
לְחַכּוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים בַּחֲזָרָה, וּבְאַמַּת לֹא-כֵן
הוּא, אֲלֹא כָּל מִי שְׂזוּכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֱמֵת,
אֲשֶׁר דִּיִּקָּא עַל יָדוֹ יְכוּלִים לְחֲזֹר בַּתְּשׁוּבָה, כִּי
הַצַּדִּיק עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וַיּוֹרֵד לְמַטָּה לְמַטָּה,
כִּי עָקֵר גְּדָלְתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שְׁכַמָּה שֶׁהוּא עוֹלָה יוֹתֵר

לְמַעַלָּה לְהַשִּׁיג רוּחַ־נְיִוִּת אֱלֻקוּתוֹ יִתְבַּרְךָ, יְכוּל לִירֹד
 לְמַטָּה לְמַטָּה אֶל כָּל אֵלוֹ שֶׁנִּפְּלוּ וְנִכְשְׁלוּ וְנִתְלַכְּלוּ
 בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְּלוּ, וּבְמָה שֶׁנִּתְלַכְּלוּ, הוּא מַעַלָּה
 וּמִגְבִּייהַ אֹתָם, כַּאֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-
 מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן סח), וְעַל-כֵּן מִי שֶׁזוֹכֶה לְהִיּוֹת
 בְּאֵמֶת מְקַרֵּב אֶל צְדִיק אֲמֵתִי, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא לוֹמֵד
 עִמּוֹ אֶת הַבְּקִיאוֹת הַזֹּז, שֶׁהֶכְרַח שֶׁיְהִיֶּה הָאָדָם בְּקִי
 בְּרָצוֹא וּבְקִי בְּשׁוּב, הֵינּוּ שֶׁמֶצֶד אֶחָד יִמְשִׁיךְ אֶת
 עֲצָמוֹ תָּמִיד לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וַיִּתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו,
 וְלֹא יֵיָאֵשׁ עֲצָמוֹ, וּמֶצֶד שֵׁנִי אֵף שֶׁנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם
 יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, אֵל יֵיָאֵשׁ עֲצָמוֹ כָּלֵל רַק יָדַע, כִּי כָּךְ
 הִיא דַּרְךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיַּעֲלֶה וַיִּרֹד, שֶׁיְהִיֶּה לוֹ עֲלִיּוֹת
 וַיִּרִידוֹת (עֵיִן לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ו'), כִּי
 כְּשֶׁאָדָם חָטָא כָּל-כָּף הַרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים, אֲזִי לוֹקַח
 הַרְבֵּה זְמַן, עַד שֶׁזוֹכֶה לְנִקּוּת אֶת עֲצָמוֹ וּלְטֹהַר אֶת
 מַחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ וְאֶת רַמ"ח אֵיבָרָיו וְשֵׁס"ה גִּידָיו, וּבֵינֵן
 הַזְּמַן הַזֶּה שֶׁצָּרִיךְ לְחִכּוֹת, הוּא בְּסִפְנֵה גְדוּלָּה שְׁלֹא
 יִפֹּל יוֹתֵר בְּנוֹקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי
 שֶׁזוֹכֶה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּעֵת יְרִידָתוֹ, וּמַחֲזִיק
 מֵעַמֵּד, וְאֵינוֹ דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, אֲזִי בּוֹדָאֵי יְזַכֶּה

לחזור בתשובה שלמה, אשרי לו!

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר אצלו
 יתברך מאד יקר כל בר ישראל, ואפלו כשנפל כבר
 במקום שנפל, ונתלכלך במה שנתלכלך, ונתרחק
 כמו שנתרחק, עם כל זה אמרו חכמינו הקדושים
 (סנהדרין מד.): ישראל אף-על-פי שחטא — ישראל
 הוא, כי כל זמן שעדין נקרא ישראל, אפלו שהוא
 פושע ישראל, עם כל זאת נקרא עדין בשם
 'ישראל', והקדוש-ברוך-הוא מתפאר בו, כמו
 שכתוב (ישעיה מט, ג): "ישראל אשר בך אתפאר",
 כי הקדוש-ברוך-הוא מתפאר עם כל בר ישראל;
 ועל-כן ראה אהובי, אחי היקר, לחזק את עצמך
 בכל מיני אפנים שבעולם, ואפלו שאתה כבר
 נמצא במקום שאתה נמצא, ואתה הכי רחוק
 שבעולם, עדין יש לך תקוה לתקן הכל, כמו שצעק
 רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עח): אסור
 ליאש עצמו כלל, ובפרוש גלה לנו, אשר אם אתה
 מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן;

ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לחזור בתשובה אליו יתברך, ותדע שחכמינו הקדושים אמרו (שמות רבה, יט, ד): אין הקדוש-ברוך-הוא פוסל לבריה אלא לכל הוא מקבל, השערים נפתחים בכל שעה, וכל מי שהוא מבקש לכנס — יכנס. ועקר השער להכנס אליו יתברך הוא על-ידי תפלה ובקשה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פד), כי דיקא דרך התפלה והבקשה, דיקא דרך שם נכנסים אליו יתברך, כי רואים על-פי-רב בני-אדם שרוצים לחזור בתשובה, אבל לא יודעים היכן הדרך והיכן הפתח להכנס אליו יתברך, וגלה לנו רבנו ז"ל, אשר הפתח והשער הוא על-ידי התפלה, שהאדם צריך להרגיל את עצמו לילך בכל פעם באיזה מקום פנוי שאין שם בני-אדם, או ביער או בשדה או באיזה מרתף או באיזה חדר שאין שם בני-אדם, ויתחיל לדבר עמו יתברך בשפת האם שלו, ויבקש ויתפלל לפניו יתברך שיחוס וירחם עליו, וירבה להתודות אליו יתברך; כי עקר התשובה היא ודוי דברים, להתודות ולספור לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעשה, הכל לכל יפרש שיחתו. ואז אם תהיה חזק

בַּעֲבוּדָה הַקְדוּשָׁה הַזֶּה, לְדַבֵּר וּלְהַתְפַּלֵּל אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, בְּיָדָי יִמְחַל לְךָ, כִּי אֵין הַקְדוּשָׁתְךָ הַזֶּה הוּא
 חֶפֶץ לְחַיֵּב שׁוֹם בְּרִיָּה, אֶלָּא רוּצָה שְׂיִתְּוֶדוּ לְפָנָיו,
 וְתִכְף־וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם מִתְּוֶדָה לְפָנָיו, אֲזִי לֹא זָז מִשָּׁם
 עַד שְׂמוֹחֲלִין לוֹ, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (בַּמְדָּבָר רַבָּה כ, יג): בְּלָעָם הָיָה רָשָׁע עָרוֹם, וַיִּדַע שְׂאִין
 עוֹמֵד מִפְּנֵי הַפּוֹרְעָנִיּוֹת אֶלָּא תְּשׁוּבָה, שְׁכָל מִי
 שְׂחוּטָא וְאוֹמֵר חֲטָאתִי, אֵין רְשׁוּת לְמַלְאָךְ לַגַּע בּוֹ,
 כִּי מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם מוֹדָה וּמִתְּוֶדָה עַל חֲטָאָיו, אֲזִי אֵין
 עָלָיו שׁוֹם קְטָרוֹג לְמַעְלָה כָּלֵל, כִּי בְּאַמַּת עַל־יְדֵי
 כָּל חֲטָא וְעוֹן שֶׁאָדָם חוּטָא, הוּא בּוֹרָא מִשְׁחִיתִים
 וּמְקַטְרָגִים, וְהֵם בָּאִים לְמַעְלָה וּמְקַטְרָגִים עָלָיו,
 וּמִזֶּה בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת לְבְנֵי־אָדָם, שֶׁהִמְקַטְרָג
 מְקַטְרָג עֲלֵיהֶם, אֲבָל תִּכְף־וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם מִתְּוֶדָה
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמִסְפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל מַה
 שֶׁעָשָׂה וּפָגַם, וְאֵינוֹ מִתְּבַיֵּשׁ כָּלֵל לְסִפּוֹר לוֹ יִתְבַּרְךָ
 אֶת כָּל מַה שֶׁמַּעִיק לוֹ כְּאֲשֶׁר יְסַפֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
 וְהֵבֵן אֶל אָבִיו, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מוֹרִיד מַעְצָמוֹ אֶת
 כָּל הַדֵּינִים וְהָעֲנָשִׁים הַמְרִים שְׂצָרִיכִים לַעֲבֹר עָלָיו,
 כִּי תִכְף־וּמְיָד כְּשֶׁיָּבוֹא הַמְקַטְרָג אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וַיִּרְצָה

לְקַטְרֵג עַל הָאָדָם הַזֶּה, וְלִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ מִה
 שְׁעָשָׂה אָדָם זֶה בְּיוֹם פְּלוֹנֵי וּבְשָׁעָה פְּלוֹנֵית, אֲזַי
 יֵאמֹר לוֹ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "לֵךְ, אֲנִי כָּבֵר יוֹדֵעַ
 הַכֹּל, הוּא כָּבֵר סֵפֵר לִי הַכֹּל"; וְזוֹ מַעֲלַת הַהוֹדוּי
 דְּבָרִים שְׂאָדָם זוֹכֵה לְהַתְּוֹדוֹת אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְכִיּוֹן
 שְׂאָדָם מִתְּוֹדָה, אֲזַי אֵין עָלָיו שׁוֹם דֵּינִים כָּלֵל;
 וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקָּר, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי זֶה עָקֵר
 הַשְּׁעַר וְהַפֶּתַח לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ — שְׁתַּהֲיֶה רְגִיל
 לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָה רְגִיל בָּהּ, וְתִמְסֹר
 אֶת נַפְשְׁךָ לְדַבֵּר הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְתִלְךָ תְּמִיד
 בְּמִקּוֹם פְּנוּי אֲשֶׁר אֵין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִדְבֹר וְתַשִּׁיחַ
 אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְךָ. וְאִם תִּזְכֶּה לְהִיּוֹת בְּמִקּוֹמוֹת
 הַקְדוֹשִׁים אֲצֵל קְבָרוֹת הַצַּדִּיקִים, וְלְהַתְּפַלֵּל שֵׁם
 בְּמִקּוֹם גְּנִיזָתָם, וְלִבְקֹשׁ עַל נַפְשְׁךָ — אֵין לְמַעְלָה
 מִזֶּה, כִּי כְּשֶׁאָדָם בָּא אֶל קְבָרוֹת הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר שֵׁם
 שׁוֹרָה נַפְשָׁם, וּמִתְּוֹדָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה
 זְכוּת הַצַּדִּיק מְגַנָּה עָלָיו, שְׂזוֹ מַעֲלַת הַהוֹלָךְ עַל
 קְבָרֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי הַצַּדִּיקִים אָף שֶׁהֵם לְמַעְלָה
 לְמַעְלָה וְכוּ' וְכוּ', בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְכוּ' וְכוּ', עִם
 כָּל זֹאת עֲדִין נִשְׁאָרֵת בְּמִקּוֹם גְּנִיזָתָם אֵיזוֹ בְּחִינָה

מִנְפֶשֶׁם, וְעַל-יְדֵי שְׂאֵדָם בָּא לְשָׁם, וּמִרְבֵּה בְתַפְלָהּ
 וּבִקְשָׁה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זְכוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
 הַתְּנָא וְהַצְדִּיק שֶׁמִּתְפַּלֵּל שָׁם עַל יַד קָבְרוֹ הַקְּדוֹשׁ,
 עוֹזֵרֵת לוֹ שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, כִּי דִיְקָא בְּמָקוֹם
 שֶׁהַצְדִּיק גָּנוּז, שָׁם יֵשׁ אֲוִיר הַיּוֹף וְהַנֶּחַח, וְדִיְקָא שָׁם
 עוֹלָה תְּפִלָּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר; וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, אַחֵי
 הַיְקָר, אִם אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁחֲטָאתָ וְקִלְקַלְתָּ כָּל-כּוֹף
 בְּחַיִּיךָ, רְאֵה לְהֵיוֹת רְגִיל לַיֶּלֶךְ בְּמָקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים
 — קְבָרֵי הַצְדִּיקִים, וְשָׁם דִּיְקָא תְּתוּדָה וְתִתְבוּדָה
 עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִם לֹא תִזְכֶּה לַיֶּלֶךְ אֶל קְבָרֵי צְדִיקִים,
 עַל-כָּל-פָּנִים רְאֵה לְהִתְחַבֵּא בְּאִיזָה מְקוֹם שְׂאִין שָׁם
 בְּנֵי-אָדָם, וְשָׁם תִּדְבֹר עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁהוּא
 נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, כִּי מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ,
 וְעַל-יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֶקֶשׁן גָּדוֹל, וְתִהְיֶה חֲזָק וְאַמִּיץ
 בְּעֵבֹדֵת הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, אֲזוּ סוּף כָּל סוּף
 תִּזְכֶּה לְצֵאת מִהַפֶּח הַיְקוֹשׁ שֶׁנִּפְלְתָ לְשָׁם. וְזָכֹר כָּלֵל
 זֶה, כִּי תִצְטָרֵךְ לָזֶה, כִּי הֵהֱכַרְחַ שְׂיַעֲבֹר עַל כָּל בַּעַל
 תְּשׁוּבָה מֵהַ שְׂיַעֲבֹר, וְאִם הוּא חֲזָק בְּעֵבֹדֵת
 הַתְּפִלָּה, שְׂזֵה הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהַכְנִס אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 עַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹכֵה סוּף כָּל סוּף לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע

וּלְזַכֵּךְ אֶת עֲצָמוֹ, וְזוֹכָה בְּאַמַּת לְהָאִיר אֶת נַפְשׁוֹ
בְּאוֹר גָּדוֹל.

ו.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי אֲצַלּוֹ
יִתְבַּרְךָ מְאֹד מְאֹד חַשׁוּבָה תְּשׁוּבָה, וְאַף שֶׁכָּבֵר
עֲשִׂיתָ מֵה שֶׁעֲשִׂיתָ וְנִתְרַחֲקָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֲקָה,
וְלִכְלֹכָה אֶת נִשְׁמַתְךָ כְּמוֹ שֶׁלְּכַלְכָּה, בְּכֹל מִינֵי
זְהֵמוֹת וְתוֹעֲבוֹת רָעוֹת, וְנִפְלְתָה בְּפַח יָקוּשׁ, וְאַתָּה
רְחוּק לְגַמְרֵי מִהַקְדָּשָׁה, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עַדִּין אַתָּה
יְכוּל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כַּאֲשֶׁר גָּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבְתִּי): גָּדוֹל כַּחַה שֶׁל תְּשׁוּבָה,
שֶׁכִּינּוֹן שְׂאֵדָם מִהֲרֵהָר בְּלִבּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, מִיָּד
הוּא עוֹלָה לֹא עַד עֲשָׂרָה מִלִּין, וְלֹא מִלִּין, וְלֹא
עַד מֵאָה מִלִּין, אֲלָא עַד מֵהֶלֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים,
וְלֹא עַד רִקִּיעַ רֵאשׁוֹן וְשָׁנִי, אֲלָא שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְפָנֵי
כְּסֵא הַכְּבוֹד וְכוּ', עֵינַי שָׁם; עֲמֵד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן,
כִּינּוֹן שָׂרָק נִכְנָס בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם אֵיזָה הֲרֵהוֹר וְרָצוֹן
טוֹב לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, הוּא תִּכְף-וּמִיָּד עוֹלָה בְּכֹל
הָעוֹלָמוֹת, וְעוֹמֵד אֲצֶל כְּסֵא הַכְּבוֹד; עַל-כֵּן אֲהוּבִי,

אחי היקר, אם נכנסה בך מחשבה של לחזור בתשובה, תדע שאתה כבר עומד לפניו יתברך, ועל-ידי-זה תוכל באמת לחזור אליו יתברך, ואל תאמר שירידתך ונפילתך כל-כך גדולה, שאתה כבר לא יכול בשום פנים לחזור אליו יתברך, אל תאמר זאת כלל, כי בפרוש אמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא, פרק כה): "שובה ישראל עד ה' אלקיך" (הושע יד, ב), אפלו כפרת בעקר, אדם עומד ומחרף ומגדף בשוק, והקדוש-ברוך-הוא אומר לו: עשה תשובה ביני לבינך ואני מקבלך, כי כל-כך חשובה אצלו יתברך תשובה. וכן אמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה, פרק ד'): אם אדם עובר עברה לפני, אם חוזר ועושה תשובה, הרי אני עמו ברחמים, ואני מקבל תשובתו, ואין אני זוכר לו אפלו מקצת עוונותיו שעשה, עין שם; כי זו מעלת התשובה, שתכף-ומיד כשאדם מכניע את עצמו לפניו יתברך, הקדוש-ברוך-הוא מקבלו בתשובה, כמאמרם ז"ל (תורת כהנים בחקתי) על פסוק (ויקרא כו, מא): "אז יפנע לבבם הערל" — לצד התשובה הפתוב מדבר, שמיד שמכניעים לבם לתשובה, מיד

אני חוזר ומרחם עליהם, כי זה מה שהקדוש-
ברוך הוא רוצה, שאדם יכניע את עצמו לפניו, ואז
הוא מקבלו בתשובה, אפלו שפכו עשה מה
שעשה; ולכן ראה אהובי, אחי היקר, לחזק את
עצמך בכל מיני אפנים שבעולם לשוב בתשובה,
ואל יטעה אותך יצרך כאלו לך אין כפר שום
תקנה, כי עשית כבר מה שעשית, וקשה לך לחזור
בתשובה, ובפרט כשאתה רואה בספרים איך
שמכבידים לך את התשובה, תדע שחכמינו
הקדושים אמרו (שוחר טוב, תהלים ה'): אפלו עומד
אדם ועושה גדישין של עברות, אומר הקדוש-
ברוך הוא יעשה אדם תשובה, וכמו שלא חטא, כי
הקדוש-ברוך הוא בודאי ימחל לו; ועל-כן ראה,
אהובי, אחי היקר, לקחת את עצמך בידיך, ותחזר
בתשובה אליו יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר
אליו יתברך, ותפרש את כל שיחתך וכל מה
שעובר עליך לפניו יתברך, אשר זה עקר התשובה
— לפרש את כל שיחתך אליו יתברך, ותתודה
הרבה, כמובא בזהר הקדוש (פינחס ולא): אצטרף
לבר נש לפרשא חובוי כל חד וחד כמה דאיהו

בְּגִין דְּמֵאן דְּמִפְּרֵשׁ חֲטָאוּי לֹא אֶתְמַסֵּר דִּינִיהּ, אֲלֵא
 בִּידָא דְּמִלְכָא קִדְּשָא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי [צָרִיךְ כָּל
 אָדָם לְפָרֵשׁ אֶת חוּבָתוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא,
 כִּי מִי שֶׁמִּפְּרֵשׁ אֶת חֲטָאוֹתָיו לֹא נִמְסָר דִּינוֹ, אֲלֵא
 בִּידוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבַד], וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא הוֹלִיךְ עִמּוֹ בְּמִדַּת הַרְחָמִים, וְחוֹמֵל עָלָיו וּמוֹחֵל
 לוֹ, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים
 קִיט): "וַיִּשְׁאַבוּ מַיִם" (שְׁמוֹאֵל-א ז, כ) — וַאִילוּ מַיִם
 הָיוּ שׁוֹאֲבִים וְשׁוֹפְכִים? אֲלֵא שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְשִׁפְכוּ
 לָבָם כַּמַּיִם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 וְהוּא קִבְּלָם, כִּי אֲצִלוּ יְתַבְּרֶךְ מְאֹד חֲשׁוּבָה תְּשׁוּבָה
 וְתִפְלָה וְצְדָקָה שְׁאָדָם מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ; וְעַל-כֵּן
 רָאָה, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בִּידֶיךָ,
 וְאֵל תִּתְּיָאֵשׁ, וְאַף שֶׁפָּכַר עָבַר עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ מֵהַ
 שֶׁעָבַר, רָאָה לְקַבֵּל עַל עֲצָמְךָ קִבְּלָה חֲזָקָה לְשׁוּב
 בְּתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְלֹא לַעֲשׂוֹת אֶת הַרַע שֶׁעָשִׂיתָ עַד
 עַכְשָׁיו, וְתִתְּפַלֵּל הַרְבֵּה אֵלָיו יְתַבְּרֶךְ, וְתִסְפָּר לְפָנָיו
 יְתַבְּרֶךְ אֶת כָּל מֵה שֶׁעָשִׂיתָ, וְתִתְּוֹדֶה וְתִתְּחַרֵּט עַל
 כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וְתִתְּחִיל לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד, וְאִז
 תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּהְיֶה נֹעֶשֶׂה כְּלִי לְהַמְשִׁכַת הַשְּׂכִינָה

לא

בַּעַל תְּשׁוּבָה

בְּעוֹלָם, וְכֵן תִּמְשֹׁךְ עָלֶיךָ רוּחַ טְהוֹרָה וְרוּחַ תְּשׁוּבָה
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שְׂיִכְנֹס בְּךָ אִוֵּר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, עַד
שִׁתְּזַכֶּה לְהַפְּלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרִי מִי שְׂשָׂם דְּבְרֵינוּ
אֵלֶּה אֶל תּוֹךְ לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים בְּזֶה וּבְבֹא
לְנִצָּח.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

גם צריך לדעת, שכשכפא לטהר ולעשות תשובה
אומרים לו המתן, הינו אף שהוא צריך למהר
מאד להמלט על נפשו לברח מתוך החשף,
אף-על-פי-כן אל יבהלוהו רעיוניו כשרואה
רחוקו מתפלה ומכל הדברים שבקדשה, כי
ההכרח להמתין עד שיזכה לתקון גמור כזה,
בחינת הכא לטהר מסייעין לו וכו', אומרים לו
המתן, והבן:

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ו')

קוֹנְטֵרַס

חֹזֵר בְּתִשׁוּבָה

יגלה לאלו אשר זוכים לחזר בתשובה אל הקדוש
ברוך הוא את הדרך האמת, ואיך יתנהגו כל ימי
חייהם. ושללא יתבלבלו משום ברירה.

★

פנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

★

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אָמַר, שְׁמִי שְׁחֹזֵר
בְּתַשׁוּבָה, עָלָיו לְהִתְחַזֵּק כָּל יְמֵי חַיָּיו,
שֶׁלֹּא יִחְזֹר אֶל סוּרוֹ, כִּי הַיֵּצֵר הָרַע בּוֹעֵר
בּוֹ מְאֹד לְהַכְשִׁילוֹ וּלְהַפְּיִלוֹ וּלְהַחְזִירוֹ
בַּחֲזָרָה בְּאוֹתוֹ בּוֹץ שֶׁהָיָה שָׁם, עַד שְׁחֹזֵר
בְּתַשׁוּבָה, וְלִכֵּן צְרִיף כָּל בַּעַל תַּשׁוּבָה
הַתְּחַזְּקוֹת חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לֹא לִחְזֹר
אֶל סוּרוֹ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעב)

קוֹנְטֵרַס

חֹזֵר בְּתִשׁוּבָה

.א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי, כְּשֶׁאַתָּה חוֹזֵר
בְּתִשׁוּבָה, אַתָּה חוֹזֵר אֶל שְׂרֵשֶׁף, הִינּוּ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
וְלֹא אֶל שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, וְעַל-כֵּן אֵין לָךְ מַה
לְהִתְבַּיֵּשׁ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאֵינְךָ צָרִיף לְקַבֵּל
עָלֶיךָ שׁוֹם עַל מְשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, רַק לְקַבֵּל עָלֶיךָ
עַלֹּי יִתְבָּרֵךְ — לִידַע כִּי אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעֲדִיו
יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְעַל-כֵּן אֵל תַּנִּיחַ אֶת עַצְמְךָ לְהִתְבַּלְבֵּל
מְשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, כְּמוֹ שְׁנֵהוּג כְּהִיוֹם, שְׁתַּכְּף
וּמָיֵד כְּשֶׁאַחַד זֹכֶה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, כָּל אַחַד מְבַלְבֵּל
אֶת מַחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְרוֹצֵה לְהִרְאוֹת לוֹ אֶת הַדְּרָךְ הָאֲמֵת

ומרבוּי דַרְכֵי אֱמֶת הוּא מְתַבְּלָבֵל לְגַמְרֵי, וְאִינוּ יוֹדְעִים
 מָה, וְאֵיךְ, וְאֶצֶל מִי לָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה; עַל-כֵּן רָאָה,
 אֱהוּבֵי, אָחִי, לִידַע בִּידִיעָה בְּרוּרָה וּמְחֻלָּטָה, כִּי
 הַחֲזָרָה בְּתִשְׁבּוּבָה לֹא נִקְרָאת כְּשֶׁחֹזֵר אֶצֶל אֵיזָה
 אֲנָשִׁים מְסֻיָּמִים, אוֹ אֶצֶל חוּג מְסֻיָּמִים, חֹזֵר בְּתִשְׁבּוּבָה
 פְּרוּשׁ לַחֲזוֹר רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלִקְבֹּל עָלָיו עַל תּוֹרָתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְקִיּוּם מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת,
 כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלָנוּ בְּסִינַי, עַל-יַדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
 וְנִמְסַר לָנוּ מִמְּחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְדוּרָה דוּר בַּתּוֹרָה
 שְׁבַע-עַל-פֶּה בְּבָלִי, יְרוּשָׁלַּיִם, תּוֹסַפְתָּא, סַפְרָא, סַפְרֵי,
 מְכִילְתָּא וְכוּ' וְכוּ', עַד הַשְּׁלֶחֶן עָרוּךְ וְנוֹשְׂאֵי כָלָיו
 וּגְדוּלֵי הַפּוֹסְקִים.

ב.

אָחִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי לְגַדְלָתוֹ יִתְבָּרֵךְ אֵין
 חֶקֶר, וְאֵי אֶפְשָׁר לְבַאֵר זֹאת כָּלֵל, כִּי שָׁכַל אֲנוּשֵׁי אֵי
 אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׁיג וְלַרְדֹּת עַד סוּף דַּעְתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-
 כֵּן יֵשׁ הַרְבֵּה דְבָרִים נֶעְלָמִים וְנִסְתָּרִים מִבְּנֵי אָדָם,
 הַמְּלַבְּשִׁים בְּלְבוּשׁ הַגּוֹף הַגִּשְׁמִי, וְאֶחָד מֵהַדְּבָרִים הוּא
 גְּדֹל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַד הֵיכָן מֵגִיעַ, וְאֵיךְ שֶׁהוּא

יתברך מרחם על כל ברִיה, ורוצה שישובו בתשובה
 שלמה אליו יתברך, ואפלו שכבר חטאת ופשעת
 ועשית כל מיני תועבות רעות, הוא עדין מחכה
 ומקוה לך שתשוב אליו יתברך בלב אמת, כי ידו של
 הקדוש ברוך הוא פרושה תחת כנפי החיות לקבל
 בעלי תשובה (פסחים קי"ט.), ועל-כן אף שכבר נפלת
 למקום שנפלת, אסור לך להתיאש עצמך בשום אפן
 שבְעוֹלָם, וראה לחזור אליו יתברך באמת, ואם תשוב
 באמת תזכה שיתהפכו כל עוונותיך לזכיות (יומא
 פ"ו:), ובענין זה יש סתרי נסתרות נעלמות מכל ברִיה
 — איך? ומה? כי אין חקר לדרכיו יתברך, ועל-כן
 ראה לא להתיאש עצמך בשום אפן שבְעוֹלָם כִּלְל
 (עי' שיחות הר"ן, סימן ג'), וראה לשוב רק אליו יתברך,
 ותתחיל לדבר עמו יתברך בלשון שאתה רגיל בה,
 ותספר לפניו את כל לבך וכל מה שעבר ועובר עליך,
 העקר ראה לשוב רק אליו יתברך, ולא אל בשר ודם,
 שהוא אינו יכול להבין אותך, ואת מצבך, ואת
 קלקוליך, ובזה שתשוב אז — ושב ורפא לך.

ג.

אחי היקר! עליך לדעת כי עד שתזכה להפנס

אֵל תּוֹךְ הַקִּדְשָׁה בְּשִׁלְמוֹת, יַעֲבְרוּ עֲלֶיךָ כָּל מִינֵי
 נְסִיווֹנוֹת וּפְתוּיִים, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁעַד עַכְשָׁיו
 הֵייתָ בְּמִקּוֹר הַטְּמְאָה, וְעַשִׂיתָ כָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת, אֲשֶׁר
 זֶה מְשַׁגֵּעַ אֶת הָאָדָם, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה אֶלֶּא
 אִם כֵּן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוֹת (סוֹטָה ג.). וְכָל אֶחָד כְּפִי
 רַבּוּי הָעֲבֵרוֹת שָׁלוּ, כְּמוֹ-כֵן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוֹת
 וְשִׁגְעוֹן מִמֶּשׁ, וְעַל-כֵּן יִקַּח הַרְבֵּה זְמַן עַד שְׁתִּזְכֶּה
 לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ אֶת מַחְךָ, וְאִז בְּזְמַן הַזֶּה שֶׁל הַחֲכוּי —
 לְחַכּוֹת עַד שְׁתִּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, הַזְמַן
 הַזֶּה מְאֹד קָשָׁה לְסַבֵּל, כִּי יַעֲבְרוּ עֲלֶיךָ כָּל מִינֵי יְסוּרִים
 וּבְלִבּוּלִים — מִצַּד אֶחָד חֲבָרֶיךָ הָרָעִים שֶׁעַשִׂיתָ
 עִמָּהֶם עַד עַכְשָׁיו כָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת רָעוֹת, הֵם מְסִיתִים
 וּמְדִיחִים אוֹתְךָ לְחֹזֵר אֲלֵיהֶם, וְגַם עוֹלוֹת לָךְ כָּל מִינֵי
 מַחְשָׁבוֹת שֶׁל הֶבֶל — אוֹלֵי נִכּוֹן הוּא הַדְּבָר לְחֹזֵר אֶל
 הַבּוֹץ וְהַזָּבֵל שֶׁהֵייתִי שָׁם עַד עַכְשָׁיו, וּמִצַּד שְׁנֵי
 כְּשֶׁכָּבַר תִּכְנַס אֶל תּוֹךְ הַחֲזָרָה בְּתִשּׁוּבָה, יִתְעוֹרְרוּ לָךְ
 כָּל מִינֵי סְפָקוֹת וּבְלִבּוּלִים — אֵל מִי לֵילֶךְ? וְהַדְּרִיךְ
 שֶׁל מִי הִיא הָאֲמִתִּית? וּמִי יָבִיא אוֹתִי יוֹתֵר קָרוֹב אֶל
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל אֶחָד מְנַסֶּה לְשַׁכְנַע אוֹתִי
 שְׂאֵלְךָ אֶצְלוֹ, וּכְאֵלוֹ רַק דִּרְכוֹ הִיא הָאֲמִתִּית וְהַנִּכּוֹנָה,
 וְהַשָּׂאֵר טָפֵל, וְדַבֵּר זֶה עוֹד יוֹתֵר מִטְרִיד מֵהַחֲבָרִים

הָרָעִים, כִּי אֶת הָרַע כָּבַר נְסִיתִי וְטַעַמְתִּי, וְהִרְגַּשְׁתִּי אֶת
הַזָּכָל וְהַשְׁקוּץ וְהַתְּעוּב הַזֶּה, אֲכַל עֲכָשׁוּ שְׂאֲנֵי רוּצָה
לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיךְ וְאֵיפֹה הַמּוֹרָה
הָאֲמֵתִי, וְאֵיךְ וְאֵיפֹה הַדֶּרֶךְ הַנִּכּוֹנָה וְהַפְּשׁוּטָה
וְהַתְּמִימָה, עַל-כֵּן עָלִיךָ לְהִתְחַזֵּק בְּהַזְמַן שֶׁל הַחֲפוּי
מְאֹד מְאֹד, וּלְחַכּוֹת וּלְקוֹוֹת וּלְעֲמֹד חִזְק עַד שֶׁתִּמְצָא
אֶת הַדֶּרֶךְ הַנִּכּוֹנָה לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְהֶעֱקַר אֶל תִּפְל
בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל מְשׁוּם דְּבָר וּמְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם,
מֵאַחַר שֶׁאַתָּה חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ לְבַד.

ד.

אָחִי הַיָּקָר! עָלִיךָ לְדַעַת כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא
הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה הַמְּחַזְרֶת אֶת הָאָדָם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא דַּעְתּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְקִיּוּם מְצוּוֹתֶיהָ
הַקְּדוּשׁוֹת זֶה רְצוֹנּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְעַל-כֵּן רַק הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה תַּחֲזִיר אוֹתְךָ לְמוֹטָב, וּלְכֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל
מְגַמְתְּךָ, רְצוֹנָךְ, וְכִסּוּפְךָ, רַק לְהַכְנִס אֶל חֲדָרֵי הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה, וְשֵׁם תִּמְצָא אֶת דֶּרֶךְ הָאֲמֵת אִיךָ לְשׁוּב אֵלָיו
יִתְבַּרְךָ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא אַחַת עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ וְכִשְׁתִּכְנִיס
אֶת מַחֲךָ וְדַעְתְּךָ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַל-יְדֵהָ

תזכה לחזר אליו יתברך, ועל-כן בראש ובראשונה, קדם הכל ראה להתחיל ללמד קצור שלחן ערוך, וכן איש חי, וכל קצורי ההלכות, שתדע קדם את עקרי היהדות — מה מותר לעשות, ומה אסור לעשות, ואל יבלבל אותך שום מבלבל, ושום מנהיג אחר, כי כל זמן שאינך יודע את פשטות היהדות — איך להתנהג כמו יהודי פשוט, איך יבלבלו את מחך בדרכים והשפלות של דמיונות וחזיונות! אשר הכל הבל וריק, הבל שאין בו ממש, כי עקר היהדות הוא פשיטות בתכלית הפשיטות, למצא אותו יתברך בכל דבר בפרטי פרטיות, כי אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, אבל באפן שיזכה להשיגו ולמצאו, צריך לקיים את מצוות התורה בלי שום חכמות של הבל — להניח תפלין ולהתלבש בציצית, ולשמר שבת, ולאכל פשר, ולברך על כל פרט ופרט וכו', ועל-כן עליך ללמד קדם את יסודות היהדות, קדם שאתה נכנס בפלפול ועמקות וכו', כי עליך לזכר שאתה עכשו יוצא מהחשך ונכנס אל אור גדול, וזה צריך לקחת זמן רב, על כל פנים בהזמן של החכוי והעברה — שאתה עובר מהעבר אל העתיד, עליך ללמד הרבה בקצורי-הלכות, עד

שְׁתַּכְנַס לְלַמַּד מִן הַמְּקוֹר, הֵינּוּ בְּבִלִי, יְרוּשָׁלַּיִם, תּוֹסַפְתָּא, רַמְבַּ"ם, טוֹר, שְׁלַחַן עֲרוּךְ, וְהַפּוֹסְקִים, וְזֶה בְּרוּר עַד מְאֹד לֹא כִּמוֹ שֶׁנּוֹהֵג עַכְשָׁיו, אֲשֶׁר תַּכְּף-וּמְיָד כְּשֶׁחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה, קִדְּם שְׂיֻדַּעַי אֵיךְ נוֹטְלִים אֶת הַיְדִים, וּמְתִי נוֹטְלִים אֶת הַיְדִים, וְאִיזוֹ בְּרָכָה אוֹמְרִים עַל אֲכִילַת לֶחֶם, אוֹ עַל שְׁתִּית מַיִם, אוֹ אֵיךְ מְנִיחִים תְּפִלִּין, וּמָה מוֹתֵר לְאָכֹל, וּבְפִרְטוּת דִּינֵי שֶׁבֶת הַחֲמוּרִים — מָה בֵּן מוֹתֵר, וּמָה אֵינוֹ מוֹתֵר, כְּבָר לּוֹמְדִים עִמּוֹ עֲנִינִים שְׁעֵדִין לֹא שֵׁךְ אֵלָיו כָּלֵל — פְּלוֹפּוֹלִים עֲמָקִים וּסְבָרוֹת וְכוּ', וּבְפִרְטוּת בְּנִסְתָּר, וְהַשְׁכָּלוֹת וְחֻקֵּיהֶם וְכוּ' וְכוּ', וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְהִיּוֹת חֹזֵק, וְקִדְּם לְהַתְּעַנִּין בְּעֻקְרֵי הַיְהוּדוּת וְלִלְמוֹד הַלְכָה, אֲשֶׁר רַק עַל-יְדֵיהָ תִּזְכֶּה לְחַזֵּר בְּשִׁלְמוֹת אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה בְּרוּר לְמִי שֶׁרוֹאֶה מָה שֶׁקוֹרָה כְּהַיּוֹם עִם חֲזוֹן בְּתִשׁוּבָה.

ה.

אֲחֵי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְשָׁמֵר עֲצֻמָּךְ מְאֹד מְאֹד גַּם בְּעֲנִינֵי מְלַבּוֹשִׁים — אֵיךְ לְהַתְּלַבֵּשׁ, תַּכְּף-וּמְיָד כְּשֶׁאַתָּה חֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה, רְאֵה לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּבִגְדִים נְקִיִּים דִּיקָא, כִּי

חכמינו הקדושים מאד מאד הקפידו שילך האדם
 מלבש בלבוש נקי, עד שהתבטאו: כל תלמיד חכם
 שנמצא רכב על בגדו חייב מיתה (שפת קי"ד), ועל-כן
 ראה להזהר בזה מאד מאד, כי תקדש את שמו
 יתברך, ולא פאשר נהוג כהיום — מי שחזר
 בתשובה מתחיל להזניח את לבושו ובגדיו, והולך
 קרוע ובלוי, וחושב שהוא עובד השם, אדרבה עליו
 לידע כי הוא מחלל שמו יתברך, וגורם שגם אחרים
 לא יחזרו בתשובה, כי רואים — מה הוא חזר
 בתשובה, ראו איך נראה? מכל שכן כשאני אחזר
 בתשובה, איך אהיה נראה? ועל-כן ראה, אהובי,
 אחי היקר, להקפיד מאד מאד על נקיון בגדיך, שזה
 ינקה גם את נשמתך, כי כשאדם הולך נקי בבגדיו,
 אז גם נשמתו ומחשבותיו נקיים, וזה הוא הסמן אם
 האדם באמת שב בתשובה אליו יתברך —
 כשמדקדק ללכת עם בגדים נקיים, ומה גם שגורם
 קדוש השם גדול מאד, ועוד יכול לזכות לגרם שעל-
 ידו יתקרבו הרבה נפשות אליו יתברך בתשובה
 אמתית, כי יראו איך שהוא מדקדק לילך נקי, אשרי
 לו.

ו.

אחי היקר! ראה לחזק עצמך מאד, ואל תסתכל על אחוריך כלל, אף שיש לך עבר מאד מאד מגנה — שחטאת, עוית ופשעת בכל החטאים והעוונות שבעולם, ונדמה לך שאתה הכי גרוע, אף-על-פי-כן עליך לחזק עצמך, ותשוב אליו יתברך, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו, זוטא, פרק ט'): מנשה בן חזקיה מלך יהודה לא הניח עבודה זרה בעולם שלא עבד אותה, וחס עליו הקדוש ברוך הוא ולא הרגו, מפני שעשה תשובה וכו', ואמרו (שם): אפלו הגדיל אדם הרבה עברות זו למעלה מזו, ואחר-כך הוא חוזר בתשובה, אמר הקדוש ברוך הוא, הריני עמו ברחמים, ואני מקבל את תשובתו ואפלו אם עמד אדם, וחרף וגדף כלפי מעלה, ואחר-כך חזר בתשובה, אמר הקדוש ברוך הוא: הריני עמו ברחמים, והריני מוחל לו על כל עוונותיו, עין שם, הרי שלך לפניך, שאפלו הרבה אדם לפשע בעבודה זרה, וחרף וגדף כלפי מעלה, אבל עושה תשובה, הקדוש ברוך הוא, מיד מקבלו. ועל-כן ראה גם אתה לשוב בתשובה אמיתית, ואל תתיאש עצמך כלל, כי

בְּוֹדָאֵי יִמְחַל לָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל הָעֶקֶר רְאֵה
 לְשִׁכַח הַכֹּל, וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְשִׁלֵּא
 יַעֲיֵק לָךְ הַמְצָפוֹן עַל כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתָ, כִּי עֶקֶר
 הַתְּשׁוּבָה — לְסַלֵּק וּלְהַעֲבִיר הַכֹּל מִמַּחְשְׁבֹתוֹ,
 וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי.

ז.

אָחֵי הַיְקָר! רְאֵה לְחִזְק עֲצָמְךָ בְּכֹל מִינֵי אָפְנִים
 שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל נֶעַם חִלְקֶךָ
 שֶׁזָּכִיתָ לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בַּתְּשׁוּבָה, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה
 מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת לד.):
 בְּמָקוֹם שֶׁבְּעָלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים, שָׁם אֵין צְדִיקִים
 גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד, וְזוֹהֵי הַשִּׂמְחָה הַכִּי גְּדוּלָה
 אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ — כְּשֶׁבָנוּ חוֹזֵר אֵלָיו, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְשַׁתְּעֵשֶׁע עִם כָּל בֶּעַל תְּשׁוּבָה עַד מְאֹד, כִּי הִיא
 עַד עֲכָשׁוֹ בְּחִשָּׁף גְּדוּל וְאַפְלָה וְצִלְמוֹת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן,
 וְעֲכָשׁוֹ חָתַר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁמְצָאוֹ, שִׂמְחָה זוֹ
 עוֹלִית עַל כָּל הַשִּׂמְחוֹת, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת שִׂמְחִים עִמּוֹ,
 וַיּוֹצֵאֵין כְּרוּזִין: אֲשֶׁרִי הֵבֵן הַחוֹזֵר אֶל אָבִיו, אֲשֶׁרִי לוֹ
 וְאֲשֶׁרִי חִלְקוֹ! אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם

הַבָּא!

ח.

אחי היקר! עליך לדעת, כי על כל בעל תשובה נופלת מפעם לפעם מרירות ועצבון ודכאון גדול, כי נזכר מהעבר הרע שלו, וכן נדמה לו מרב הבלבולים והקשיות שעולים על דעתו, כאלו לו אין תקווה, והוא כבר לא יוכל להכניס אל תוך הקדשה ולהיות איש פשר, ויהודי טוב באמת; על כן ראה לשמח את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, ולכל תניח את העצבות לבוא אליך כלל, כי הכל דמיונות ופתוי היצר, שרוצה לנקם בך. ראה להחיות את עצמו עם כל נקדה ונקדה טובה שתמצא בעצמו, כי עקר התשובה היא דיקא על-ידי שמחה אמיתית, וכשהאדם השב בתשובה שש ושמח על נעם חלקו, מעלתו גדולה עד מאד, ובזה מגלה את טהר לבבו, ואיך שפונתו היא עם אמת, כי הלא הוא שמח כל-כך שזכה לשוב בתשובה אליו יתברך, וכל מה ששמח יותר, בזה מגלה איך שפונתו בחזרה בתשובה היא אמיתית, מאחר ששמח כל-כך עם נקדת יהדותו, ואז כמים הפנים אל הפנים, כמו-כן תמשך עליו קדשת היהדות, ויזכה באמת להרגיש ערבות

נְעִימוֹת זֵיו חַיּוֹת קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הָעֵקֶר תָּלוּי כִּפֵּי
מִדַּת הַשְּׂמִיחָה שְׂשֻׁמַּח בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּבְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
וְקִיּוּם מְצֻוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאַמְתַּת הַיְהוּדוּת. אֲשֶׁרִי הַשְּׂמִיחַ
תָּמִיד, שְׂאֵז בְּיָדָאֵי יִהְיֶה נֶקֶל לוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.

ט.

אָחֵי הַיְקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי בְּהַתְחַלַּת הַתְּשׁוּבָה
אֶתָּה צָרִיךְ לְחַזֹּק עֲצוּם — לֹא לִפְלַ בְּדַעְתְּךָ, וּלְבַל
יִחְלַשׁ וּלְבַל יִשְׁבֵּר וּלְבַל יִתְעַקֵּם לְבָבְךָ כָּלֵל, כִּי הַרְבֵּה
פְּעָמִים יִדְמָה בְּדַעְתְּךָ, כְּאִלוֹ אֶתָּה נִרְאָה מוֹזֵר בְּעֵינַי
אֵלוֹ אֲשֶׁר הֵם יִרְאִים וּשְׁלֵמִים מְנַעֲוֵרִם, וּכְאִלוֹ הֵם
מְסַתְּפָלִים עֲלֶיךָ מוֹזֵר, וּבְאַמַּת עֲלֶיךָ לְדַעַת — מַה לְּךָ
עִם אֲחֵרִים, אֶתָּה שָׁב בְּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ לְבַד, וּמָה
אֶתָּה צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים, שְׂמִמִּילָא לֹא מְבִינִים
אוֹתְךָ, יוֹתֵר טוֹב לְךָ לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר הוּא
אָב הַרְחָמָן, וְרַק הוּא יִתְבָּרֵךְ מִבֵּין אוֹתְךָ; עַל-כֵּן הַרְגֵּל
עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂאֶתָּה רָגִיל בָּהּ —
הֵינוּ בְּשִׁפְתַּת הָאֵם שְׁלָךְ, וְתִהְיֶה רָגִיל בְּזֶה מְאֹד מְאֹד,
וְאֵז תִּפְגַּס בְּךָ אֲמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת כְּזוֹ, עַד שֶׁלֹּא
תִּתְפַּעַל כְּכֹר מְשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבַעוּלָם, וְלֹא יִהְיֶה אֲכַפְּתַת

לך כְּבֹר מִי מִסְתַּכֵּל עָלֶיךָ, אַתָּה אֵינְךָ צָרִיךְ רַק אוֹתוֹ
יִתְבַּרְךָ לְבַד.

י.

אָחֵי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְשַׁמַּח מְאֹד מְאֹד עַל שְׂזֻכֵי
לְהִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוֹת עָלְיוֹנָה, וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ.
אָבֵל עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לְהַחְזִיר
נִשְׁמָתְךָ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ לְבַד, וּבַחֲזָרָה בְּתְשׁוּבָה לֹא שִׁיךְ
אִיזוֹ מִפְּלָגָה אוֹ שִׁטָּה אוֹ דֶרֶךְ אוֹ חוּג וְכַדוּמָה,
הַחֲזָרָה בְּתְשׁוּבָה פְּרוּשָׁה לְהַחְזִיר אֶת נִשְׁמָתוֹ אֵלָיו
יִתְבַּרְךָ, וְלְהַדְּבִיקָה בְּשֵׁרֶשֶׁה, הֵינּוּ שְׂיִזְכָּה לְהִתְבּוֹנֵן
בְּהֶאֱלָקוֹת הַמַּחֲיָה אֶת כָּל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה, כִּי בְּאֶמֶת
אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל
אֱלָקוֹת גְּמוּר הוּא, אֵךְ נִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ הַגִּשְׁמֵי הַזֶּה,
אֲשֶׁר לְמַרְאֵה עֵינֵינוּ, וּמַחֲמַת רַבּוּי הָעוֹוֹנוֹת, נַחֲשֵׁךְ
וְנִסְתָּר מֵעֵינֵינוּ אוֹרוֹ יִתְבַּרְךָ, עַד שְׂשׂוֹכְחִים לְגַמְרֵי
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כָּל הַקְּטָנוֹת
וְהִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת, שְׁנוּפֵל הָאָדָם לְמָקוֹם שְׁנוּפֵל,
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, עַד שֵׁישׁ שְׁנַפְּלוֹ בְּכַפִּירָה גְּמוּרָה,
רַחֲמָנָא לְשַׁזְּבֵן. וְעַקֵּר פְּרוּשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא — לְשׁוּב

אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלִמְצָא אוֹתוֹ בְּכֹל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה: דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, וְאֵל כָּל זֶה זוֹכִים דִּיקָא עַל-יְדֵי שְׂקִידָה רַבָּה בַּתּוֹרָה, וּבַפְּרִטִיּוֹת — בְּהִלְכָה שֶׁהִיא רְאשֵׁי תְבוֹת: "הָרִיעוּ ל'ה' כָּל הָאָרֶץ" כִּי אֵל תִּקְרִי הִלִּיכוֹת עוֹלָם, אֲלֵא הִלְכוֹת, הִינּוּ כִּי הִלְכוֹת הַתּוֹרָה מְלַבְּשׁוֹת בְּתוֹךְ: דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, כִּי יֵשׁ הִלְכוֹת הַשְּׂיִכוֹת לְדוּמָם, כְּגוֹן: בּוֹר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, אוֹ וְעֲשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְכוּ', וְזֶה מְגִלָּה, כִּי גַם בְּדוּמָם יֵשׁ אֱלֻקוֹת, כִּי עָלְיוֹ הָרְאָיָה שֶׁכָּל דֵּינֵי הַהִלְכוֹת הַשְּׂיִכִּים לְדוּמָם מְגַלִּים זֹאת, וְכֵן בְּצוּמָח — כָּל הַהִלְכוֹת הַשְּׂיִכוֹת בְּצוּמָח, כְּגוֹן: כְּלָאִים, תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְכוּ', וְזֶה מְגִלָּה שְׁגַם בְּצוּמָח יֵשׁ אֱלֻקוֹת וְכוּ', וְכֵן בְּחֵי וּבַמְדַבֵּר וְכוּ', כָּל הַהִלְכוֹת הַשְּׂיִכוֹת לְכָל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה, וְזֶה מְגִלָּה אֵיךְ שֶׁבְּהִלְכָה יֵשׁ אֱלֻקוֹת, וְאִזּוּ בִּידְעוֹת אֱלוֹ, כָּל הָאָרֶץ — דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר מְזַמְּרֵת וּמְרִיעָה זְמִירוֹת, שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמָּטָה אֶזֶן קִשְׁבָת, וְשׁוֹמֵעַ אֶת שִׁירַת הַתּוֹרָה מְכָל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה — דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה אֲמַתִּי — שְׁחֹזֵר וְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאֲמַת, וּכְשֶׁאָדָם אוֹחֵז כְּבָר בְּמִדְרַגַּת הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת — שֶׁמְרַגֵּישׁ אֶת אֱלֻקוֹתוֹ

יתברך מכל פְּרִי הַבְּרִיאָה, אִז כָּבֵר אֵין לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ
מִשׁוּם בֶּן אָדָם.

יא.

אחי היקר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְזַכּוֹת
לְהַגִּיעַ אֶל שְׁלֵמוֹת הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת — לְהַפִּירוֹ יִתְבָּרַךְ
מִכָּל פְּרִי הַבְּרִיאָה, עֲלֶיךָ לְהִתְמִיד קֹדֶם הַרְבֵּה
בְּלִמּוּד הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה לְדַעַת אֶת הַדֶּרֶךְ שֶׁתֵּלֵךְ בָּהּ —
מֵה מוֹתֵר לְאָכֹל וּמֵה אֲסוּר לְאָכֹל, אֵיךְ מְנִיחִים
תְּפִלִּין, וְאֵיךְ שׁוֹמְרִים שֶׁבֶת וְכוּ', כָּל פְּרִי הַהֲלָכוֹת
שֶׁבְדוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר (פְּנֹזֵפֶר לְעִיל), וְלְזַכּוֹת
לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּאֶפֶן כְּזֶה, שֶׁתֵּאִיר לוֹ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ
מִכָּל פְּרִי הַבְּרִיאָה, וְיִזְכֶּה לְלוֹן בְּעִמְקָהּ שֶׁל הַלְכָה,
הוּא עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלָּה וְהִתְבּוּדוֹת, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד
הַרוֹצֵה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְדַבֵּר
עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְדַבֵּר הַבֵּן אֶל אָבִיו וְאִישׁ אֶל
רֵעֵהוּ, הֵינּוּ בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלוֹ וּבְלִשׁוֹן שְׁרָגִיל בָּהּ,
וְיִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לְבוֹ וְכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו
וּמֵה שֶׁעָבַר עָלָיו, הַכֹּל לְכָל יִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ
בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גָּמוּר, וְאִם תִּרְגִּיל עֲצֻמָּךְ בְּדַבֵּר

זה, אז במשך הזמן תזכה להארה נוראה ונפלאה, ותגיע אל כל הטובות והמדרגות האלו להשיג את אמתת אלקותו יתברך.

יב.

אחי היקר! ראה להרגיל את עצמך ליחד לעצמך מקום פנוי שאין שם בני אדם, ותתחיל לדבר עמו יתברך בלשון עצמך, ותמציא מדעתך תפלות תחנונות ובקשות חדשות, ותספר לפניו יתברך את כל לבך, וכל מה שעובר עליך בפרטי פרטיות, באשר ידבר איש אל רעהו. מה אמר לך, אהובי, אחי, אין עוד דבר המקרב ומקשר את לב האדם אליו יתברך כמו דבר זה, ועל-ידי-זה נדבק לגמרי בו יתברך, וזה עקר שלמות התשובה. וכשתרגיל את עצמך בעבודה זו — לדבר עמו יתברך, אשר זה נקרא בדברי רבנו הקדוש: התבודדות, על-ידי-זה תזכה להגיע אל שלמות ישוב הדעת, ותהיה מאד מאד מישב עם כל עניניך, כי התפלה וההתבודדות שאדם מתבודד עצמו עמו יתברך היא מזככת את האדם לגמרי, וזוכה להרגיש ערבות נעימות זיו שכנית עזו יתברך,

ואיך שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל הוא אלקות,
ואלקות הוא הכל.

יג.

אחי היקר! עליך לדעת, כי תכף ומיד כשנכנס
רוח טהרה בלב האיש הישראלי לשוב בתשובה אליו
יתברך, אז גם מצטרף אליו יצרו הרע לבלבלו
ולהחליש דעתו, שיחזור מקבלתו שקבל על עצמו
לשוב בתשובה, וכשואה יצרו הרע, שאינו שומע
לו, אלא ממשיך בקבלתו שקבל על עצמו לשוב
בתשובה, אזי מדביק בו רוח שטות באפן שתהיה כל
חזרתו בתשובה באפן של שטות ושגעון, רחמנא
לצלן, כגון: שילך קרוע ובלוי עם בגדים קרועים
ומלכלכים, או עם שערות ארכות כנזיר, ופאותיו
מפזרות כמו איזה שד, או שיתחיל להתענות ולסגף
עצמו בתעניות ובסגופים ובענויים וכדומה, עליך
לדעת, אהובי, אחי היקר, כי כל זה עצת היצר, כי
הוא רואה שאי אפשר לו לבלבלך מקבלתך הטובה,
שקבלת על עצמך לשוב ולחזור בתשובה, אז מתחיל
לבלבל שתהיה על כל פנים בעל תשובה קיצוני, פרא

אדם, מבהל ומבלבל, מסגף עצמו, ישן על הרצפה בתוך לכלוך, מסתובב בשדות כמו חיות היער, עוזב את אשתו ונפרד ממנה כמו כומר, פאותיו מפזרות כמו שד, רחמנא לצלן, וכל זה כדי לשברו ולבטלו אחר-כך לגמרי, כי מי שהולך בדרכים נבוכות כאלו, אשר לא צוו לנו חכמינו הקדושים, בסופו של דבר יחזר לסורו, ומה גם שיגרם חלול ה' נורא, שגם אחרים לא יחזרו בתשובה, כי יראו את התוצאות של אלו החוזרים בתשובה בדרך עקלתון הזו, רחמנא לצלן, ועל-כן ימנעו עצמם מלחזר בתשובה. על-כן, אהובי, אחי היקר! אם אתה רוצה לחזר בתשובה, ראה לשמר עצמך מאלו הפראים והמטרפים והמשגעים, וברח לך מהם כמו שבורחים מאש שורף, כי הם יכניסו אותך בבוץ גדול, ותשבר לגמרי, וכבר אמר החכם מכל אדם (קהלת ז): אל תהי צדיק הרבה, ואל תתחכם יותר למה תשומם, כי כשרוצים דברים משנים, אז לבסוף נופלים בפח יקוש שלא יכולים לקום. ולכן ראה, אהובי, אחי היקר, לחזר בתשובה על-פי דרך התורה, שדרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, ותרבה בתפלה ושיחה בינך לבין קונך, וזה יכניס בך ישוב דעת

אַמְתִּי, וְתִתְנַהֵג לְאוֹת וּלְמוֹפֵת, כַּאֲשֶׁר רָאוּ לְבַר
 יִשְׂרָאֵל, וְתִקְדֹּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בְּהִתְנַהֲגוּתָךְ, וְעַל יְדֶךָ
 יִתְקַרְבוּ עוֹד הַרְבֵּה רְחוּקִים; אֲשֶׁרֶיךָ, וְאֲשֶׁרֶי חֶלְקֶךָ!

יד.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְחֹזֵר בְּתֹשֶׁבֶת רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
 וְלֹא אֶל שׁוֹם בָּשָׂר וָדָם, אִזּוֹ דִּיקָא תַצְלִיחַ; וְאֵל
 יִבְלָבְלוּךְ אַחֲרַיִם שְׂדֵרְכֶם אוֹ שִׁטָּתָם אוֹ מַפְלְגָתָם הִיא
 הַכִּי נְכוֹנָה, כִּי הַכֹּל הַכֹּל וּרְעוּת רוּחַ, לָנוּ אֵין רַק
 תּוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה, וְעַלִּינוּ לָשׁוּב רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ עַל־פִּי
 דְרָכֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וּלְקַיֵּם אֶת הַמְצִוּוֹת בְּתַמִּימוֹת
 וּבְכַפְשִׁיטוֹת גָּמוּר, וּלְהַכִּירוֹ יִתְבָּרֵךְ מְכֹל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה.
 וְאִזּוֹ אִם תִּחְזֹר בְּתֹשֶׁבֶת כָּאֲפֵן הַזֶּה, תִּשְׁכִּיל וְתַצְלִיחַ
 כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְתִזְכֶּה לָבוֹא אֶל שְׁלֵמוֹתָךְ.

טו.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵל תִּתְבַּיֵּשׁ
 מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבָעוּלָם, כִּי עַקֵּר חֲזָרְתָךְ בְּתֹשֶׁבֶת הִיא
 רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־כֵּן מֵה לָךְ לְהַתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי

מִשֶׁהוּ, אֲדַרְבֵּה רְאֵה לִהְיוֹת בְּגֹאֲוֵן שְׂאֵתָה זֹכָה
 לַהֲתַקְרַב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה, וְאַצְלוּ
 יִתְבַּרְךָ מְאֹד יָקָר כָּל אֶחָד הַחֹזֵר אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה,
 וְכִרְוֹזִין יוֹצְאִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: אֲשֶׁרֵי הֵבֵן הַחֹזֵר אֶל
 אָבִיו. וְאִם הֵייתָ זֹכָה לְשִׁמְעַת אֶת הַכְּרוֹזִין הָאֵלֶּה,
 וְהַתְּעוּנוּגִים וְהַשְּׁעִשׁוּעִים הַגְּדוֹלִים הַיּוֹצְאִין מִזֶּה בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת, אַז לֹא הֵייתָ מְסַתְּפֵל עַל שׁוֹם בְּרִיָּה
 שְׁבַעֲוֹלָם, וְהֵייתָ צוֹחֵק מִכָּלֶם.

טז.

אָחִי הַיָּקָר! רְאֵה לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמָּךְ, בְּכָל הָאֲפָנִים
 שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר עֲכָשׁוּ כְּשֵׂאתָ חֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה, אֶתָּה יוֹצֵא מִהַהֲרֹגֶל הָרַע שְׁלֶךְ שְׁנַתְּרַגְּלֵת
 עַד עֲכָשׁוּ, וְהוּא — חַיֵּי שְׁקוּץ וְתַעֲוִב וְזִהְמָה, וְעֲכָשׁוּ
 אֶתָּה נִכְנָס אֶל חַיִּים קְדוֹשִׁים, חַיֵּי הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת,
 אֲשֶׁר בְּיַדָּי בְּתַחֲלָה יִהְיֶה לְךָ קָשָׁה מְאֹד, כִּי הַהֲרֹגֶל
 נִעְשָׂה טְבַע אֶצֶל הָאָדָם, וְעַל-כֵּן עֲכָשׁוּ כְּשֵׂאתָ שָׁב
 וְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, אֶתָּה צְרִיךְ לְשַׁבֵּר אֶת הַטְּבַע שְׁלֶךְ
 שְׁנַתְּרַגְּלֵת בּוֹ, וְזֶה דְּבַר קָשָׁה מְאֹד לְשַׁבֵּר טְבַע; וְעַל-
 כֵּן כָּל מִי שֶׁחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, בְּתַחֲלָה הוּא צְרִיךְ חֲזוּק

חוזר בתשובה

נה

עצום, שלא ישבר משום דבר שבְּעוֹלָם, ויִחְזִיק מעמד, ויעבר על כל הקשיים שיבואו לו בדרך. וכשתזכה לחזק את עצמך, אז דיקא תזכה במשך הזמן להפגס אל תוך הקדשה לפני ולפנים.

יז.

אחי היקר! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבְּעוֹלָם, ובפרטיות בהתחלת התשובה, אז צריכים לחזוק עצום עד מאד — לא להשבר מכל הפעיות שרק מזדמנות לכל בעל תשובה — הן מביתו, והן ממשפחתו, והן מחבריו הקודמים, שמתחילים להסתכל עליו מוזר. עם כל זאת עליך להתחזק מאד מאד, ולהשתדל להבין גם אותם, וכזה שתהיה הבנה ביניכם, על-ידי-זה יהיה לך יותר קל לשוב בתשובה. ולעולם תדע, כי עקר חזרתך בתשובה הוא רק אליו יתברך, ולא לבני אדם, ועל-כן אינך צריך להפרד ממשפחתך או מביתך, או מהחברה שלך, וכשתודע לך ידיעה זו, תבוא לך החזרה בתשובה בנקל יותר, כי לא תצטרך לריב עם שום ברִיה, אדרבה תדון את כל אחד לכף זכות, ומה

גם תשתדל לקרבם אליו יתברך, וזה יהיה עקר תקונך, כי כשזוכים לקרב רחוקים, זה עקר התקון על כל העבר, ובפרטיות כשזוכה לקרב את כל משפחתו, ואת כל הקרובים אליו, אין למעלה מזה בתקון הנפש. אשרי הזוכה לשוב בעצמו בתשובה, ועוד מחזיר אחרים בתשובה; אשרי לו!

תם ונשלם שבח לאל עולם!

קוֹנְטֵרַס

נֶצֶר לְשׁוֹנֶה

יְעוֹרֵר וַיַּחֲזֵק אֶת הָאָדָם לְשָׁמֹר אֶת פִּתְחֵי פִּיּוֹ,
וַיִּגְלֶה אֵיךְ שָׁפַל הַצָּרוֹת שָׁפַל אָדָם סוֹכֵל הֵם רַק
בְּשִׁבִיל פִּיּוֹ, שֶׁמִּפְקִירוֹ לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ.

★

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נַפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה
רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים
וּמֵאמְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא
וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ

★

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁכַל הַצְרוֹת שְׁאָדָם
סוֹכֵל הֵן רַק בְּשִׁבִיל שְׁלֹא שׁוֹמֵר עַל דְּבוּר
פִּיּוֹ, וּמִפְקִירוֹ וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,
וְזֶה מִפִּילׁוֹ אַחֲר־כֵּן בְּנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא
רָבָא, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׁשׁוֹמֵר עַל פִּיּוֹ.
(אֲמַרִי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תִּקְעָג)

קוֹנְטֵרס

נֶצֶר לְשׁוֹנֵךְ

.א.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי הַדְּבֹר הוּא
הַמִּתְנָה הַכִּי יָפֵה שֶׁנִּתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם, כִּי
מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה הוּא הַדְּבֹר, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים
לְשָׂמֵר אֶת הַמִּתְנָה הַיָּקָרָה הַזֹּאת כְּמוֹ שְׁשׁוֹמְרִים אוֹצֵר
נִפְלָא וְהוֹן יָקָר, כִּי בְּאַמֶּת כָּל דְּבֹר וְדְבֹר הוּא כְּמוֹ
יְהוָה הַשָּׁוֶה אֲלֵפִים וּרְבֻבוֹת דְּנֵרֵי זָהָב, וְכְמוֹ
שְׁשׁוֹמְרִים עַל יְהוָה כְּזֶה, כְּמוֹ-כֵן צָרִיכִים לְשָׂמֵר עַל
כָּל דְּבֹר וְדְבֹר, וְלִבְלִי לְהוֹצִיאוֹ לְרִיק, רַק לְדַבֵּר עִמּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, אוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. אוֹ לְלַמֵּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
אוֹ לְהַתְפַּלֵּל הַתְּפִלוֹת הַקְּבוּעוֹת: שְׁחֲרִית, מְנַחָה,
מַעֲרִיב, חֲצוֹת, וְלִבְרֹךְ הַמָּאָה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם,

ואם הִיָּה הָאָדָם שׁוֹמֵר עַל דְּבוּרוֹ כְּמוֹ שְׁשׁוּמְרִים
 יְהִלּוּמִים יִקְרִים, אִזְ הִיָּה זֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּלְנְבוּאָה,
 כְּמוֹכָא בְּזִהַר הַקִּדּוּשׁ (פְּרֻשֶׁת חֻקַּת קַפְגִּי): כָּל מֵאן דְּנָטִיר
 פּוּמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה זָכִי לְאַתְלַבְּשָׁא בְּרוּחַ קוּדְשָׁא (כָּל מִי
 שְׁשׁוֹמֵר אֶת פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ זֹכֶה שְׁנַתְלַבֵּשׁ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ);
 כִּי הַדְּבוּר הוּא כְּלִי לְהַמְשִׁכַת אֹר הַשְּׂכִינָה, וְכֹל מֵה
 שְׁמִקְדֵּשׁ וּמְטַהֵר יוֹתֵר אֶת דְּבוּרוֹ, כְּמוֹ-כֵן זֹכֶה
 שְׁנִזְדַּכֵּךְ מַחוּ וְדַעְתּוֹ, עַד שְׁמַחֲשַׁבְתּוֹ — שֶׁהִיא מְשַׁכֵּן
 נְשַׁמְתּוֹ עוֹלִית עַד אֵין סוּף, וּמְשַׁגֵּת רוּחַנִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא, וְנִשְׁפָּע עָלָיו שְׁפַע הַדַּעַת
 וְנִתְגַּלָּה לוֹ הַרְבֵּה יְדִיעוֹת בִּידִיעָה אַחַת, וּמְשִׁיג
 רוּחַנִיּוֹתָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקִּדּוּשָׁה, וְרוּחַנִיּוֹתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם
 הַזֶּה: דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר; אֲשֶׁרֵי לוֹ!

ב.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, אָחִי, שְׁכָל הַצָּרוֹת,
 וְהִיסוּרִים, וְהַדִּינִים, הַקִּטְנוֹת וְהַמְרִירוֹת שְׁאַתָּה סוּבֵל,
 הַכֹּל מִסִּבַּת שְׁהַפְקַרְתָּ אֶת דְּבוּרְךָ, וְאַתָּה מְדַבֵּר כָּל
 הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, כִּי בְּאַמַּת בָּאֵם הִיִּיתָ שׁוֹמֵר עַל דְּבוּר
 פִּיךָ, וְהִיִּיתָ שׁוֹקֵל כָּל דְּבוּר קִדְּם שְׁאַתָּה מוֹצִיאוֹ מִפִּיךָ,

אז היית נצול מהרבה צרות, ומרירות ועגמת נפש, והיית חי חיים מישבים, וחיים טובים, וחיים נעימים; וכמעט שאין צרה ורעה שהאדם מסתבך בה, שלא יהיה בה מפגם דבורו — שהפקיר דבורו, ודבר כל העולה על רוחו; ועל-כן עקר התנאי הראשון להשגת החכמה העליונה, השגת רוחניות אלקותו יתברך, תלוי רק בזה — כפי שזוכה לשמור את דבורו, ולכן, אהובי, אחי היקר! אם אתה רוצה באמת לצאת מהבוץ שנפלת לשם, ואתה רוצה להתעלות בתכלית העליה, ראה להתחיל עם דבורי פיך — שתשמר מאד מאד על כל דבור שלא ילך לבטלה.

ג.

אחי היקר! עליך לדעת שעקר שלמות גלוי האמונה הקדושה תלוי רק בדבורי פיו, כמו שכתוב (תהלים פ"ט): אודיע אמונתך בפני, כי הדבור שאדם זוכה לדבר באמונה הקדושה זה בעצמו אמונה, ועל-כן צריך כל אדם לשמור מאד מאד לא להוציא מפיו איזה דבור נגד האמונה הקדושה, חס ושלום, כי

הדבור יכריחו אחר-כך לעקר עצמו ממנו יתברך, חס
ושלום, וצריכים להיות בריה להפך את הדבור, תמיד
רק לדבר דבורי אמונה והשגחה פרטית, והדבור הוא
כמו צנור המוריד אמתת מציאותו יתברך בעולם,
ומשרה שכינתו יתברך בעולם, ועושה לו יתברך
דירה בתחתונים, אשר זה היה תכלית הבריאה —
שהאדם המסתובב בזה העולם, ואינו רואה רק
גשמיות של: דומם, צומח, חי, מדבר, יוריד את
השכינה למטה, עד שכל אחד לא ידבר רק ממנו
יתברך, וזה עקר השלמות שהאדם צריך לזכות לזה
בזה העולם — שידבר תמיד רק ממנו יתברך, ויגלה
לכלם את אמתת מציאותו יתברך; ועל-כן אשרי מי
שזוכה לשמר מאד מאד על דבור פיו, ואינו מוציא
מפיו שום דבור שהוא נגד האמונה הקדושה, חס
ושלום, רק תמיד מדבר מאמתת מציאותו יתברך,
ובזה ימשיך את השכינה למטה, וירבה שפע הן לו,
והן לכלל העולמות, והן לכלל נשמות ישראל, אשרי
המדבר תמיד רק ממנו יתברך, ומשרה שכינתו
יתברך בעולם.

ד.

צריך שתדע אהובי, ידידי היקר, כי הדבור
 דקדושה — שמדבר תמיד רק ממנו יתברך, ומדבר
 תמיד רק אליו יתברך, ומתפלל תפלותיו ומברך
 ברכותיו, הדבור הזה מביא את האדם לגלוי נבואה
 ורוח הקדש, כמו שכתוב (שמואל ב' כ"ג): רוח ה' דבר
 בי, ומלתו על לשוני, איך אזכה שיהיה רוח ה' בי?
 כשאני מדבר תמיד ממנו יתברך, ומלתו על לשוני;
 ועל-כן צריכין לברך כל הברכות וכל התפלות בפה
 מלא דיקא, ולא די במחשבה לבד, כי על-ידי
 שמדברים בפה מלא, הדבורים הקדושים של כל
 הברכות והתפלות שממש נמשך רוח נבואה לרוח
 הקדש, על-ידי-זה זוכה שנזדכך מחו, ונתברר אצלו
 המדמה, וכל מח מחשבתו כבר חושב תמיד רק ממנו
 יתברך, והוא מדמה לעצמו רק את אמתת מציאותו
 יתברך; ואל כל זה זוכים על-ידי קדשת הדבור —
 כשמדבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ומברך
 ברכותיו ומתפלל תפלותיו בפה דיקא, אז זוכה
 לברור וזכוף המדמה, וחושב רק ממנו יתברך.

ה.

צריך שתדע אהובי, אחי היקר, כי עקר שמירת הזכרון — לזכור היטב את אלקותו ואדנותו יתברך, ולא ישכח אותו לעולם, אל זה זוכים רק על-ידי דבורים קדושים, שתרגיל עצמך לדבר הרבה עמו יתברך בלשון שאתה רגיל בה, וכן תרגיל עצמך לדבר עם כל בריה רק ממנו יתברך, ותשמר עצמך מאד מאד לא לדבר לשון הרע ורכילות על שום בריה שבעולם, רק עקר דבוריך יהיה: או אליו יתברך, או ממנו יתברך, ועל-ידי-זה תזכה לזכור תמיד רק ממנו יתברך, ולעולם לא תשכח אותו, כי הדבורים הם כלים לקבל על ידם התנוצצות אור האין סוף ברוך הוא יתברך, וכל מה שמרבה לדבר ביותר דבורים קדושים — הן ממנו יתברך, והן אליו יתברך, על-ידי-זה הוא ממשיך התגלות אלקותו יתברך יותר, וזוכה לזכור אותו יתברך ביותר; ועל-כן צריכין לדבר הרבה הרבה בכל יום ויום אליו יתברך, וממנו יתברך, וכן לדבר בתורה הקדושה, ששם מתגלית גלוי רצונו יתברך, ואז יזכה לעשות כלים רבים לקבל בהם השגת אלקותו יתברך. העקר שמר

עצמך לא לדבר מאחרים כִּלְל יִהְיֶה אִיךָ שְׂיֵהְיֶה, רק
 דבורים קדושים יומם וּלְיָלָה הַרְבֵּה, פִּי צְרִיכִים
 דבורים קדושים הַרְבֵּה הַרְבֵּה מְאֹד, כְּדִי לְתַקֵּן עַל יָדָם
 כְּלִים קְדוּשִׁים, כְּדִי שְׂיִזְכֶּה לְקַבֵּל בָּהֶם הָאֹר הַגָּדוֹל
 וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁל הַתְּנוּצָצוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלִקְשְׁרוֹ
 הַיֵּטֵב בְּמַחוֹ וּלְבוֹ, וְלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם.

ו.

אחי היקר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, פִּי יֵשׁ הַרְבֵּה דְבָרִים
 בְּעוֹלָם, שְׁלֹא אֶת הַכֹּל יְכוּלִים לְהוֹצִיא מֵהַפֶּה
 וּלְפָרְסָם, פִּי לֹא יוֹעִיל כְּלָל, וְאֲדַרְבֵּה עוֹד יַעֲשֶׂה רֶשֶׁם
 לְהַפּוֹךְ, עַל-כֵּן שְׂתַק, שְׂתַק, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, וְאֵל
 תִּגְלֶהוּ וְאֵל תִּפְרָסְמֶהוּ כְּלָל, וְזֶה סוֹבֵב עַל הַמְרִירוֹת
 שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ בְּבֵיתְךָ, פִּי הַשְׂתִּיקָה בְּדְבָרִים אֵלֶּיךָ יָפָה
 מְאֹד, פִּי מֵה לָךְ לְפָרְסָמָם, אֲשֶׁר מִמִּילָא לֹא יוֹכְלוּ
 לְעֹזֵר לָךְ, רַק הַהַפּוֹךְ — יִהְיֶה לְהַשׁוֹנְאִים שְׁלָךְ יוֹתֵר
 שְׂמִחָה וְיוֹתֵר חֲדוּהָ עַל גְּדֹל מִפְּלִתְךָ שְׂאֵתָה סוֹבֵל
 בְּבֵיתְךָ; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, אָחִי, לְהַרְגִּיל עֲצֻמְךָ
 לְדָם וְלִשְׂתֶּק, וְלֹא לְפָרְסָם אֶת כָּל מֵה שְׂנַעֲשֶׂה בְּבֵיתְךָ,
 וְאִךָ שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ שְׂמֵאֵד מְאֹד כּוֹאֵב לָךְ, וְהַהֲכַרְח לָךְ

לְסַפֵּר לְמִשְׁהוֹ, כִּי אִם לֹא, יִתְפּוּצֵץ לְבָבְךָ מְרֹב צַעַר
וְעִגְמוֹת נֶפֶשׁ שְׂיֵשׁ לָךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלֶיךָ לְזִכֹּר כִּי יֵשׁ
זְמַנִּים אֲשֶׁר הַשְּׁתִיקָה יָפָה מְאֹד, שְׁלֹא תִתְּוֹדַע מִפְּלִתְךָ
לְחוּץ, וְאִם אַתָּה צָרִיךְ לְדַבֵּר וּלְסַפֵּר הַכֹּל, רְאֵה לְדַבֵּר
וּלְסַפֵּר רַק לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל לְבָבְךָ, וְכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת.

ז.

אָחִי הַיְקָר! זִכֹּר הַיֵּטֵב מְאֹמְרָם, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה
(בְּרָכוֹת ס"ב.): קִבְּלָה דִּיסוּרֵי שְׁתִיקוּתָא וּמְבַעֵי רַחֲמֵי,
עֲקַר הַתְּרוּפָה לְיִסּוּרִים שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ — שְׁתַּדֵּם
וְתִשְׁתַּק, וְלֹא תִדְבֹר וְלֹא תִתְרַעַם — לֹא עַל בְּשׂוֹר וְדָם
הַמְצַעֵר אוֹתְךָ, וְלֹא עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲלֵא בִטֹל עֲצֻמָּךְ
לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִזּוּ דִיקָא תִזְכֶּה לְעֵבֵר עַל הַכֹּל,
וּלְעוֹלָם יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעוּטִים, וְאִזּוּ תִנָּצֵל מִכָּל רַע,
וְתִעֲבֹר בְּשָׁלוֹם אֶת יְמֵי חַיֶּיךָ, וְזִכֹּר כָּלֵל זֶה, כִּי אֵין לָךְ
טוֹב מִהַשְּׁתִיקָה וְהַדְּמִימָה.

ח.

אָחִי הַיְקָר! לָמָּה לָךְ לְהִתְרַעַם עַל מִדָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ,

וּלְדַבֵּר וּלְסַפֵּר לְפָנַי כָּל אֶחָד אֶת צְרוּתֶיךָ וּבְעִיּוֹתֶיךָ,
 וְכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֲשֶׁר מֵאוֹמֶה לֹא יַעֲזוֹר לָךְ,
 אֲדַרְבֶּה יִתְפַּשְׁטוּ עָלֶיךָ כָּל הַצָּרוֹת יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, כִּי בְּשׁוֹר
 וְדָם אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲזוֹר אוֹתְךָ בְּמַצְבְּךָ, יוֹתֵר טוֹב לָךְ
 לְבָרוּחַ רַק אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל
 לִבְךָ וְכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּפָרְטֵי פְּרִטִיּוֹת, וּלְעוֹלָם
 תִּשְׁמֹר לֹא לְדַבֵּר מֵה שְׁאֵינְךָ צָרִיךְ, כִּי לֹא יַעֲזוֹר לָךְ
 מֵאוֹמֶה, רַק יִקְלַקֵּל אוֹתְךָ, וְתִפֹּל בְּעַמְקַיּוֹת יוֹתֵר רַע,
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְאִם הֵייתָ יוֹדֵעַ מַעֲלַת הָאָדָם הַזּוֹכֶה
 לְשֹׁמֵר אֶת דְּבוּרוֹ, וְאֵינּוּ מִתְרַעַם עַל שׁוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל
 שְׁבַע עוֹלָם, אִזּוֹ הֵייתָ תָּמִיד שׁוֹתֵק, וּמְדַבֵּר רַק אֱלֹהֵי
 יִתְבָּרֵךְ, וַיּוֹמֵם וְלִילָה הֵייתָ בּוֹכֶה וּמְבַכֶּה עַל עַצְמְךָ
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בְּבִכּוּת עֲצוּמוֹת, וְהֵייתָ דְּבוּק בְּחֵי
 הַחַיִּים; אֲשֶׁרֵי לָךְ! כִּי אֵין לָךְ עוֹד דֶּרֶךְ יִשְׂרָה וְקַלָּה
 לְהַכְנִס לְפָנַי אֶל הַקִּדְשָׁה כְּמוֹ הַדְּבוּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וְהִשְׁתִּיקָה מִכָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ.

ט.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, אָחִי, כִּי כָּל מֵה שְׁאָדָם סוֹבֵל
 הוּא רַק בְּשִׁבִיל דְּבוּרוֹ — הֵן שְׁיוּצָא לְרִיב עִם חֲבֵרוֹ,

ומדבר נגדו כל העולה על רוחו, שאז סובל ממנו הרבה, והן בעצמו כשתמיד מדבר מצרותיו ויסוריו, על-ידי-זה מתגברים עליו יותר ויותר, וכן כשמספר צרותיו ויסוריו תמיד לאחרים, כבר נמאס להם לשמע זאת, ועל-כן בורחים ממנו, נמצא שכל הסבל שאדם סובל הוא רק בשביל דבורו, אבל כשירגיל עצמו לדם ולשתק, ולא לגלות ולפרסם צערו ומכאוביו לשום ברִיה, אזי יהיה מקבל לכל, וישא חן וחסד בעיני כל, והן אמת שמרב צערו ומכאוביו ההכרח לספר למשהו כל מה שעובר עליו, כי אחרת יתפוצץ לבו, וחס ושלום יכול לסבל התקפת לב, או שתתהוה לו איזה מחלה אחרת, אבל עליו לידיע שאין לפני מי לספר צרותיו ומכאובי נפשו רק לפניו יתברך — שירגיל עצמו לילה במקום שאין שם בני אדם, ויתחיל לדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו ויספר לפניו את כל נגעי לבבו ומכאוביו בפרטי פרטיות, וישיח ויספר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו ממש; אחי! אחי! אין לשער ולספר מעלת הענין הזה, כי בין רגע ישתנה לגמרי כל מהלך מחשבתו, ויתחיל להבין ולהרגיש שיש לו בורא עולם — אביו שבשמים, אשר רק הוא מבין

אותו, וְרַק הוּא יָכוֹל לַעְזֹר לוֹ, וּכְשִׁיחֶיָּה רְגִיל בְּזָה, אִז
 סוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה לְרֵאוֹת בְּאַמֶּת יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה מִן
 הַשָּׁמַיִם.

י.

צָרִיף שֶׁתִּזְכֹּר הַיָּטֵב, אֶהוּבִי, אָחִי, כִּי שׁוֹם בְּרִיָּה
 לֹא יָכוֹל לַעְזֹר לָךְ, אוֹ לְהַפּוֹף — לְקַלְקֵל לָךְ, כִּי הַכֹּל
 מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה פְּרִטִי פְּרִטִית, וְעַל-כֵּן מֵה וּלְמָה לָךְ
 לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, אוֹ שְׂאֵתָה מְדַבֵּר כָּל דְּבַר
 אֲסוּר עַל חֲבֵרְךָ, וְאַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁבְּזָה שֶׁתְּדַבֵּר עָלָיו,
 בְּזָה תִשְׁפִּילוֹ וּתְבַטְּלוֹ, וְלֹא דַעַת וּתְבוֹנָה לָךְ, אֲשֶׁר
 בְּאוֹתוֹ רָגַע שְׂאֵתָה מְדַבֵּר עָלָיו, אֵתָה מְדַבֵּר עָלֶיךָ,
 אֵתָה חוֹשֵׁב לְהָרַע לוֹ, וּבֵינֵן כָּךְ אֵתָה מַרְעֵ לָךְ, וְכֵן
 כְּשֶׂאֵתָה מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וְרוּצָה לְחַנֵּף אֶת
 בְּשָׂר וָדָם, וּכְאֵלוֹ כָּל יְשׁוּעָתְךָ וְהַצְּלַחְתְּךָ מִנְּחִים בְּיָדוֹ,
 בְּזָה לֹא רַק שְׂלֵא תוֹשַׁע אֶצְלוֹ, אֲלֵא הַהַפּוֹף —
 לְבַסּוֹף יִשְׁנֵא אוֹתְךָ מְאֹד, כִּי כָךְ הַדְּרִיף לְמִי שֶׁחֹנְפִים
 אוֹתוֹ — קָדָם מְקַבֵּל אֶת הַחֲנֻפָּה, אֲבָל אַחֲר־כֵּן
 כְּשֶׁנִּדְמָה לוֹ שְׂלֵא חֹנְפִים אוֹתוֹ מִסְפִּיק, אִז בּוֹעֵט בָּךְ,
 וְלֹא רַק שְׂלֵא יַעְזֹר לָךְ, אֲלֵא עוֹד יִשְׁפִּילְךָ וַיִּגְרֹשׁ

נצור לשונך

אותך; על-כן מה ולמה לך לבטח באיזה בשר ודם, וּתְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, יוֹתֵר טוֹב לְךָ לְהִיּוֹת רְגִיל לְדַבֵּר רַק עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מֵה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּפָרְטֵי פָרְטֵיּוֹת, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הֵבֵן אֶל אָבִיו, וְאִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וְאִם שְׁלֵא תִכְףּ וּמִיד רוּאִים יִשׁוּעָה, אֲדַרְבֶּה בְּתַחֲלָה נְדָמָה כְּאֵלוֹ לֹא חִפְצִים בּוֹ, וּכְאֵלוֹ אֵין מִי שִׁישְׁמַע אוֹתוֹ, אִף-עַל-פִּי-כֵן עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עַל-יְדֵי כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁתְּדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, אַתָּה כָּבֹר נוֹשָׁע, כִּי בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵין שׁוּם דְּבוּר הוֹלֵךְ לְבִטְלָה, כִּי כָּל דְּבוּר שֶׁמְדַבְּרִים עִמוֹ יִתְבָּרַךְ נִדְבֵק בְּאוּרוֹ הָאֵין סוּף, וְנַעֲשֶׂה כְּלִי לְהִמְשַׁכֵּת הַשְּׂכִינָה, וּבְרַבּוֹת הַדְּבוּרִים יוֹרִיד לְמַטָּה אֶצְלוֹ אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שִׁיזְכֶּה לְהַרְגִּישׁוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב; וְכֵן בְּזֶה שֶׁתְּדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל מְכַאוּבֵי נַפְשְׁךָ וּלְבָבְךָ, כָּל הִירִידוֹת וְהַקְּטָנוֹת וְהַבְּלוּלִים שְׁעוֹבֵרִים עָלֶיךָ בְּזֶה תְּרוּיַח, כִּי תִבְנֶה אֶצְלֶךָ הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדַּע כִּי הַכֹּל רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא תַחֲנֹף אֶת שׁוּם בָּשָׂר וְדָם, וְכֵן תִּבְנֶה אֶת הָאֱמוּנָה בְּעֶצְמָךְ — שֶׁתֵּצֵא מִקְּטָנוֹת הַדַּעַת וְהַמַּחֲזִין כְּאֵלוֹ אֵינְךָ שׁוֹה לְכֹלּוֹם, אֲדַרְבֶּה זֶה יִתֵּן בְּךָ אֱמוּנָה חֲזָקָה בְּעֶצְמָךְ, שְׁבוּדָאֵי תוּכַל... וּבּוּדָאֵי תַצְלִיחַ...

ובוֹדאי אַתָּה שׁוֹה... וְעַל-כֵּן רָאָה לְהַרְגִיל עֲצֻמָּךְ לְדַבֵּר
 רק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּנְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרַע, לְעוֹלָם אֵל תְּדַבֵּר
 רַע עַל שׁוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְכֵן אֵל תְּדַבֵּר רַע עַל עֲצֻמָּךְ,
 רק הַרְגִיל עֲצֻמָּךְ תָּמִיד לְדַבֵּר רק עִמוּ יִתְבַּרֵךְ בְּלִשׁוֹן
 שְׂאֵתָה רַגִּיל בָּהּ, הֵינּוּ בִשְׂפֹת הָאֵם שְׁלָךְ, אֲשֶׁר
 הַדְּבוּרִים מְאֹד סְמוּכִים אֵלֶיךָ וְזֶה יַעֲזֹר לְךָ לֵעֲבֹר עַל
 הַכֹּל, וְתִצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, כִּי הַצְּלַחַת הַחַיִּים תְּלוּיָהּ רק
 בְּלִשׁוֹנְךָ.

יא.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי, הִיָּקֵר, בָּאֵם תִּשְׁמֹר
 עֲצֻמָּךְ לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וְתִשְׁמֹר עֲצֻמָּךְ
 מִדְּבָרִים בְּטָלִים אֲזוּ תִצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכֶיךָ, כְּמוֹ שְׂאֵמֵר
 רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת הַצְּלַחָה, סִימָן י"ג): מִי
 שְׂאֵינּוּ מְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים מִצְּלִיחַ בְּכָל מַעֲשָׂיו, כִּי
 כְּשֶׂאֲדָם שׁוֹמֵר אֶת דְּבוּרוֹ יוֹרֵד עָלָיו אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא
 מֵעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְשִׁמְרוּ מִכָּל מִינֵי פְגָעִים רָעִים,
 וְזוּכָה לְהַסְתֵּר בְּסֵתֵר צֶל כְּנַפְיוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאֲזוּ מִצְּלִיחַ
 בְּכָל דְּרָכָיו; אֲשֶׁרֵי הַשׁוֹמֵר אֶת דְּבוּרֵי פִּיו, וְאֲזוּ יִהְיֶה
 מִצְּלַח בְּכָל מַעֲשָׂיו.

יב.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי, הַיֶּקֶר, כִּי כָּל מֵה שְׂאָדָם סוֹבֵל הוּא רַק בְּשִׁבִיל פִּיּוּ וּלְשׁוֹנוֹ — שְׂמִפְקִירָם, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּבְפִרְטוּת לְחִיצַת הַמַּחֲזִין בָּא רַק עַל-יַדֵּי רַבּוּי הַדְּבוּרִים דְּבָרִים בְּטָלִים, שְׂאֵז הַדָּם עוֹלָה עַל הַמַּח וְלוֹחֲצוֹ וּמְתִיזִין לְתוֹךְ מַחוֹ, וּמִזֶּה בָּאָה הַנְּפִילָה, רַחֲמָנָא לְצַלָן (עֵין לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כ"ט); וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֵה לְזָכוֹת לְיִשׁוּב הַדַּעַת וְלְבְרִיאוֹת שְׁלָמָה, הַרְגֵּל עֲצֻמָּךְ לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וּתְדַבֵּר רַק שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת לַיהוָה יִתְבָּרַךְ, וְכֵן תְּדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי אֲמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְאֵז הַדְּבוּרִים הָאֵלֶּיךָ שְׁתַּדַּבֵּר בְּשִׁבְחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשִׁבְחַת הַתּוֹרָה וְהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, יִגְבִּיהוּ אֶת מַחְךָ וְדַעְתְּךָ, וְתִזְכֶּה לְיִשׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי, וְשׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם כְּכֹר לֹא יוּכַל לְשִׁבֵר אוֹתְךָ בְּשׁוֹם אֲפֵן שְׁבָעוֹלָם. וּרְאֵה לְהִיּוֹת חֶזֶק בְּדַבֵּר זֶה מְאֹד — לְעוֹלָם לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, רַק בְּדוּק הַיֵּטֵב כָּל דְּבוּר קֹדֶם שְׂאֵתָה מוֹצִיא מִפִּיךָ, וְאֵז דִּיקָא תַּצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ.

יג.

אֶהוּבִי, אַחִי! רְאֵה לְזִכֹּר תָּמִיד מֵאַמָּרִם, זְכוֹרוֹנָם
 לְבִרְכָה (מְגֵלָה י"ח.): סָמָא דְכוּלָּא מִשְׁתּוּקָא, עֵקֶר הַסָּם
 הַטּוֹב יוֹתֵר מֵהַכֹּל הוּא מִדַּת הַשְּׁתִיקָה, וְעַל-כֵּן הַרְגֵּל
 עֲצֻמָּה לֹא לְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם,
 וּמָה שֵׁשִׁשָּׁאֵל אוֹתָךְ תַּעֲנֶה לוֹ לֹא יוֹתֵר וְלֹא פְחוֹת,
 וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (פְּסָחִים צ"ט): יָפָה שְׁתִיקָה
 לְחֲכָמִים, קַל וְחֹמֶר לְטַפְשִׁים, שְׁנֵאמַר: אוֹיִל מִחֲרִישׁ,
 חָכָם יִחְשַׁב, וְזֶה עֵקֶר מֵעֲלַת הָאָדָם שֶׁהוּא תָּמִיד
 שׁוֹתֵק, כִּי (קְדוּשִׁין ע"א:) שְׁתִיקוּתִיהָ דְבָבֵל הֵינּוּ יַחוּסָא,
 רְצָה לוֹמַר, כִּי שָׁם בְּעֵת מַחְלָקַת כְּשָׂאוֹ מִי שֶׁשׁוֹתֵק
 הָיָה יוֹדְעִים שֶׁהוּא אִישׁ מִיָּחָס, כִּי הַשְּׁתִיקָה מוֹרָה עַל
 שְׁלֵמוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁפְּנִימִיּוֹתָהּ דְבוּקָה בְּחֵי הַחַיִּים; וְעַל-כֵּן
 הַרְגֵּל עֲצֻמָּה בְּמִדַּת הַשְּׁתִיקָה, וְאֵף שֵׁיאֲמַר לָךְ — מָה
 וְלָמָּה אֵינְךָ מְדַבֵּר, יוֹתֵר טוֹב שֵׁיאֲמְרוּ לָךְ מִדּוּעַ אֵינְךָ
 מְדַבֵּר, מֵאֲשֶׁר יִהְיוּ צְרִיכִים לוֹמַר לָךְ — תְּפַסֵּיק כְּבָר
 לְדַבֵּר, הֵינּוּ שֶׁתְּדַבֵּר יוֹתֵר מִדָּאִי, וְחֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 אָמְרוּ (אָבוֹת פָּרָק ב'): סִיג לְחֲכָמָה — שְׁתִיקָה, זֶה עֵקֶר
 הַסִּיג לְמִדַּת הַחֲכָמָה — לְשִׁתְּקָה, וּבְזֶה שְׁמַרְגִּיל עֲצֻמוֹ
 לְשִׁתְּקָה מְרוֹיַח הַרְבֵּה מְאֹד: קִדְּם שְׁנֵשְׁמַר מְדַבְּרִים

בטלים, ולשון הרע, ורכילות, וליצנות, אשר זה עון חמור מאד מאד, וכן מרויח שיש לו פנאי ללמד הרבה תורה, פי בדרך כלל מי שמפספט כל העולה על רוחו, ההכרח לו לבלות הזמן היקר בהבל וריק, ולהראות לכל אחד את צדקתו, וכן נכנס בוכוחים ומחלקת, אבל כשזוכה לשמר את הדבור, אז רק מרויח.

יד.

צריך שתדע, אהובי, אחי, היקר, שאמרו חכמינו הקדושים (חלין פ"ט): מה אמנותו של אדם בעולם הזה — ישים עצמו כאלם; עין שם, וקראו את זה בלשון אמנות, כי כמו כל מיני אמנות צריך לקחת זמן רב עד שילמד את האמנות הזו, כמו-כן ויותר מזה בענין אמנות השתיקה, צריך לקחת זמן רב, עד שיזכה להגיע אל האמנות הנפלאה הזו של מדת השתיקה ושמירת הדבור, אשר אז ינצל מרעות רבות, כמו שכתוב (משלי כ"א): שומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו, כי אין לה עוד דבר המכניס את האדם בבוז גדול בין בגשמי ובין ברוחני כמו

הדבור, שִׁמְפָקִיר אֶת דְּבוּרוֹ וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל
רוּחוֹ: בְּגִשְׁמִי — הוּא מְסַתֵּבֵךְ עִם כָּל מִינֵי בְּנֵי אָדָם,
כִּי כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר דְּבוּרוֹ וּלְשׁוֹנוֹ, וְאִינוֹ מְדַבֵּר כָּל מָה
שֶׁחֹשֵׁב עַל חֲבֵרוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה לְעוֹלָם לֹא יָרִיב עִמוֹ,
וְלֹא יֵצְאוּ שׁוֹם סְכָסוּכִים וּמַחְלָקֵת בֵּינֵיהֶם, לֹא כֵן
כְּשֶׁכָּבֵר הוֹצִיא מִפִּיו אֶת הַדְּבוּר, כְּבָר לְעוֹלָם לֹא יוּכַל
לְהַחֲזִירוֹ, וְזֶה גֹרֵם לוֹ אַחֲר־כֵּךְ צֶעַר וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ
גְּדוֹל עַד מְאֹד, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹכֵל מִחֲבֵרוֹ הֵם
בְּשִׁבִיל הַדְּבוּר שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ הַיֵּטֵב, וְהַפְּלִיט נֶגְדַ זְלָתוֹ
דְּבוּרִים שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְהַפְּלִיט, וְכֵן בְּרוּחָנִי —
הָאָדָם שֶׁנֶּעְקַר מִשְׁרָשׁוֹ הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַדְּבוּר
שֶׁמִּפְקִירוֹ. כִּי בְּאֶמֶת כָּל אָדָם עַל-יְדֵי דְבוּרֵי הַתּוֹרָה
וְהַתְּפִלָּה שָׁלוֹ, דְּבוּרֵי הָאֱמוּנָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם שָׁלוֹ —
נִבְנִים מְזֶה עוֹלָמוֹת, מְלֵאכִים, וְהִיכָלוֹת, עֵינֵן לֹא
רְאֵתָהּ, כִּי מִכָּל דְּבוּר נַעֲשֶׂה צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה,
וְכָל זֶה כְּשֶׁאָדָם יֵשׁ לוֹ פֶּה נָקִי, אֲזִי כָּל דְּבוּר שֶׁמְדַבֵּר
כֹּאן נִתְחַבֵּר וְנִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה, וְעוֹשֶׂה שָׁם רֶשֶׁם; וְעַל-
כֵּן עַל-יְדֵי קְלִקוּל הַדְּבוּר גֹּרֵם רַע לְעֲצָמוֹ בְּגִשְׁמִי
וְרוּחָנִי גַם יַחַד, וְעַל-כֵּן עֲכָשׁוּ כְּשֶׁאַתָּה כְּבָר יוֹדֵעַ
וְרוֹאֶה וּמִבִּין וּמְרַגֵּשׁ אֶת גְּדֹל הַקְּלִקוּל שֶׁקְּלַקְלַתָּ

בגשמי וברוחני, ראה לתקן הכל, וזכר כי אין שום יאוש בעולם כלל, ובמה שקלקלת אתה יכול לתקן — על-ידי שהפקרת את דבורך, ודברת כל העולה על רוחך, הרגל עצמך לדבר עם כל מידעיה רק דבורי אמונה והשגחה, פרטי פרטית, ותחזק את כל לב נשבר, וכן ראה להרבות בדבורי תורה ותפלה, ועל-ידי-זה תזכה לתקן הכל.

טו.

אחי! עליך לדעת כי אי אפשר לתקן את פגם דבורו רק על-ידי שירגיל עצמו לדבר הרבה עמו יתברך, וישפך שיחו ותפלתו אליו יתברך, כאשר ידבר איש עם רעהו, ויתמיד בזה מאד מאד, ועל-ידי-זה יזכה שסוף כל סוף ידביק מחשבתו ומחו בו יתברך, ויהיה מקשר ומהדק בו יתברך בדבקות כזו בלתי נפרד, וכן כנגד שדבר רע על אחינו בני ישראל ירגיל עצמו תמיד לבקש בשבילם, וימשיך עליהם שפע ורחמים וחיים וישועות, ולא יקמץ תפלות ובקשות עבור הכלל, כי כנגד זה שדבר על כלל ישראל יהיה רגיל לשפך שיח ותפלה תמיד לדבר

אליו יתברך, דבורי זכות על אחינו בני ישראל, ויבקש ממנו יתברך שיחוס וירחם על כל בר ישראל ושיזכה לשוב בתשובה, וכן שיזכה לעשר וכבוד גם יחד: תורה וגדלה במקום אחד, ובזה שתמיד יבקש על אחינו בני ישראל יזכה לתקן את אשר עות; וזכור כלל זה, אהובי, אחי — במה שפגמת תתקן, אתה דברת כל רע על עם ישראל, ראה להתחיל לדבר רק טוב עליהם, ותבקש תמיד רחמים ממנו יתברך עליהם.

טז.

אחי היקר! ראה לציר תמיד לפני עיניך איך שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואתה עומד באמצע, וכל דבור ודבור שאתה מדבר עם זלתיך תכונן שאתה מדבר אז עמו יתברך ואז דבור כזה יצא מפיה כמו אש לוחטת ממש, וזהו מדרגת הצדיקים הגדולים, אשר תמיד הם דבוקים בחי החיים; ועל-כן בשעה שמדברים יוצאים דבוריהם כמו חצי אש ונכנסים ונתקבלים בלב השומעים ונתעוררים על-די-זה, ונמשכים אליו יתברך.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי, הִיָּקֵר, כִּי עָקֵר מַעֲלַת
וּשְׁלֵמוֹת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי — שְׁיִהְיֶה כָּל-כֶּף דְּבוּק בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, עַד שֶׁתָּמִיד יִרְאֶה לִפְנֵי עֵינָי שְׂכָלוֹ אֲמַתַּת
מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיִהְיֶה כָּל-כֶּף דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַד
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְאֵל כָּל זֶה יִזְכֶּה
עַל-יָדַי שֶׁיִּקְדַּשׁ אֶת דְּבוּרוֹ — שֶׁיִּדְבֵּר תָּמִיד רַק דְּבוּרֵי
אֲמוּנָה וְגִלּוּי אֱלוֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה יַעֲזֹר לוֹ לִהְיוֹת
תָּמִיד דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְגַם יַעֲזֹר לְאַחֲרִים לִהְיוֹת
דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי יִזְכִּיר לָהֶם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן יִמְשִׁיךְ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל כָּל דָּבָר גִּשְׁמִי,
עַד שֶׁגַּם הַדָּבָר הַכִּי גִשְׁמִי יִתְעַלֶּה, כִּי בִּזְהָ שֶׁמְדַבֵּר
וּמִגְלֶה אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל הַדָּבָר הַגִּשְׁמִי נִמְשָׁךְ עָלָיו
אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סֵפֶה
כ"א:): שִׁיחֹת חֲלִין שֶׁל תִּלְמִיד חָכָם צָרִיכִין לַמוּד, כִּי
הַתִּלְמִיד חָכָם הוּא זֶה שֶׁזוֹכֶה לִהְיוֹת תָּמִיד דְּבוּק בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, כִּי עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר הִיא רְצוֹנוֹ,
וְשְׂכָלוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן כִּשְׁהוּא מְשִׁיחַ וּמְדַבֵּר יֵשׁ
בְּדְבוּרָיו לַמוּד עִמָּךְ, כִּי מְדַבֵּר תָּמִיד בְּאִפְּן כִּזְהָ
שֶׁמְזָכִיר גַּם אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן

מזכיר ומעורר את אחרים השומעים דבוריו, וכן מעורר ומקשר את המקום והענין הגשמי שהוא עומד שם — אליו יתברך, עד שעל-ידי הדבורים והשיחות של התלמיד חכם האמתי גורם לקשר ולשלב וליחד את כל הבריאה אליו יתברך; אשרי הזוכה להכניס עצמו באמונה פשוטה כזו שהוא יתברך כל נמצא ואין בלעדיו נמצא, והוא תמיד מדבר רק ממנו יתברך, וזהו עקר התקון למה שקלקל ופגם עד עכשו בדבורי פיו.

יח.

אחי היקר! תמיד ראה להזכיר עצמך בו יתברך, ואל זה תזכה על-ידי שתשמר מאד על דבורך — שלא תעשה חלין דבריה, כמו שכתוב (במדבר ל'): לא יחל דברו, היינו שלא תעשה דבורך חלין: לדבר כל העולה על רוחך, לדבר דברים בטלים, לשון הרע, ורכילות וליצנות, והטעם כפי-כל היוצא מפיך יעשה רשם גדול למעלה בעולמות העליונים, ותדע כי כל מה שאתה מדבר למטה נברא מזה מלאך אם לטוב אם להפוך, חס ושלום, הינו כשתדבר דבורים

נְצַר לְשׁוֹנֶה

קדושים — דבורי אמונה והשגחה פרטית, דבורי תורה ותפלה, אז מכל דבור נברא מלאך, ולהפוך כשתדבר לשון הרע ורכילות, ליצנות ודבורים מאחרים, אז על-ידי כל דבור נברא מלאך רע, ואז כשתדע ידיעות אלו תשמר מאד על פתחי פיה ותתחיל לדבר רק דבורים קדושים, ועל-ידי-זה תברא מלאכים קדושים, אשר יגידו לך סודות ורזי הרזין, ותמשיך תמיד עליך את אמתת מציאותו יתברך.

יט.

אהובי, אחי היקר! באם אתה רוצה להיות שומר דבורך באמת, ולעולם לא לדבר, חס ושלום, שום דבור אסור, אז תשמר עצמך משתי מדות רעות, שהן: גאווה, וכבוד, כי כל מה שאדם מדבר רע על חברו הוא רק מחמת גאותו שמתגאה עליו, והוא מחפש כבוד, וכשאינו הולך לו הינו — שאינו מקבל כבוד פרצונו, והוא מתגאה על חברו, אז ידבר כל העולה על רוחו על חברו; ועל-כן ראה לבטל עצמך לגמרי אליו יתברך, ולעולם לא תרצה שום דבר מזלתך — לא כבוד ולא השתרות, ואז לעולם לא תדבר על זלתך.

כ.

אחי היקר! הרגל עצמך לדבר רק דבורי אמונה
 והתחזקות, ואז כל אחד ירצה לשמע אותך לא כן
 אם תמיד תדבר מוסר ותוכיח בני אדם לא ירצו
 לשמע את דבורך, ויתרחקו ממך, ומה גם שלא
 יקבלו את דברך, אבל אם תדבר תמיד רק דבורי
 התחזקות ודברי נחומים, כלם ירצו לשמע, ועל-ידי-
 זה תוכל להחזיר המון אנשים בתשובה.

כא.

צריך שתדע, אהובי, אחי, היקר! שכל הולך
 כפי הדבור, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות
 נ"ה:): כל החלומות הולכים אחר הפה, כפי שאדם
 פותר חלומו, כמו-כן נתקיים; ועל-כן איך שהאדם
 מדבר, כך נתקיים — אם לטוב אם להפוך, פי
 למעלה מאוד מאוד מדקדקים בדבורי בני אדם, ועל-
 כן ראה להזהר מאוד מאוד מהיום הזה מה שאתה
 מדבר ואל תדין את חברך, כי באותו רגע אתה דן
 את עצמך (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קי"ג).

כב.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחִי, הִזְקֵר! עַל כָּל רַגַע
וְרַגַע, שְׂאֲדָם זֹכָה לְבָלֵם אֶת פִּי, הוּא זֹכָה לְהֶאֱרַת
עוֹלָם הֵבֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְזֹכָה לְעֵלוֹת עִם מַחְשַׁבְתּוֹ
עַד אֵין סוּף, וְלִהְשִׁיג הַשְּׂגוֹת נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת; עַל-כֵּן
הִרְגַּל עֲצֻמָּךְ לְדָם וְלִשְׁתֶּךָ, וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהִשְׁיב לְכָל
אַחַד, וְלֹא יִזִּיק לְךָ כָּלֵל, כִּי יֵשׁ טֹבַע בְּבֶן אָדָם, שֶׁהוּא
מִכְרַח תְּמִיד לְהִגִּיב וְלִהְשִׁיב עַל כָּל מֵה שְׂאוּמְרִים
וּמְדַבְּרִים עָלָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָס בְּפִטְפוּטֵי דְבוּרִים
בְּטִלִּים, וְעוֹקֵר עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְנִתְבַּלְבְּלִים
דַּעֲתוֹ וּמַחּוֹ וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ, וְעַל-כֵּן הִרְגַּל עֲצֻמָּךְ
לְדָם וְלִשְׁתֶּךָ תְּמִיד, וְתִדְבֵּר רַק עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן
תִּתְמִיד בְּלִמּוּד תּוֹרַה הַקְּדוּשָׁה, וְכָל דְבוּרֶיךָ שֶׁתִּדְבֵּר
יְהִיוּ רַק דְבוּרֵי תּוֹרַה וְיִרְאֵת שָׁמַיִם, דְבוּרֵי הַשְּׁגָחָה
פְּרִטִּיּוֹת, וְזֶה יִקְשֹׁר אֶת מַחֲךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵין לְךָ עוֹד
דְּרֶךְ הַיּוֹתֵר קָלָה וְהַיּוֹתֵר בְּטוּחָה לְהַכְנִס אֶל הַקְּדוּשָׁה
כְּמוֹ מִדַּת הַשְּׁתִּיקָה — לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל
רוּחוֹ; אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה לְשָׁמֵר אֶת דְבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר רַק אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ תְּמִיד.

כג.

תרגיל את עצמך לדבר רק דבורי אמונה
 והתחזקות, דבורי נחומים ודבורים טובים, ואז כלם
 יחפצו לשמע אותך, כי טוב הכל חפצים לשמע,
 ולעולם תברח מלדבר דברים רעים ואסורים, וכן אל
 תתאנח לבני אדם את מרירות צרותיך, ואל תספר
 להם את ירידותיך וקטנותיך וכשלוונותיך, כי על-ידי-
 זה כלם יברחו ממך, כי טבעם של בני אדם הוא רק
 לשמע דברים טובים והתחזקות ואף אחד אינו מענין
 לשמע ולקבל את הצרות של השני בשום אופן
 שבעולם; ועל-כן הרגל עצמך לדבר תמיד רק
 בודאות, ותחזק אתה את כל הבאים לשמע דבוריך,
 ואל תחכה ואל תצפה על תשלום גמול, כי ממילא
 לא תקבלו, ועל-כן מה ולמה שיהיה לך אחר-כך
 אכזבות בחייה, ולכן הרגל עצמך לדבר תמיד רק
 דבורים טובים, ותחזק את כל בר ישראל הבא לשמע
 אותך, ובזה שתחזק אותו תתחזק בעצמך.

כד.

אחי היקר! עליך לדעת, כי אין עוד דבר העוקר את האדם ממנו יתברך, כמו מי שמפקיר את דבורו — לדבר כל העולה על רוחו, כי כשאדם מדבר ומפספט כל העולה על רוחו על-ידי-זה נתבלבל מחו, והדמים מתיזים למחו, ונופל, רחמנא לצלן ברוחניות ובגשמיות (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ט); ועל-כן הרגל עצמה לשתק, ולא להכנס בשום וכוחים עם שום בריה שבעולם, ואל תפספט כל העולה על רוחך, הרגל עצמה לדבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, אשר הדבור בעצמו מזה מצוה רבה עד מאד, ומשרה את השכינה בעולם בכלליות ועל עצמו בפרטיות, וכן הרגל עצמה לדבר עמו יתברך, וכל מה שעובר עליך ברוחניות וגשמיות תספר לפניו יתברך, כאשר יספר הבן אל אביו ואיש אל רעהו, וזה יזכך לך את המחין, ותזכה להרחבת הדעת

תמיד.

תם ונשלם, שבח לאל עולם.

קונטרס

קדשת הדבור

יבאר ויגלה מעלת האדם המקדש את דבורו, ואיך ששוקל
כל דבור קדם שמוציאו מפיו, ועל-ידי-זה יזכה לאריכות
ימים ושנים טובות גם בעולם הזה, ומכל שכן שגם יזכה
לחיי עולם הפא לנצח.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסיד ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אִם הָיָה הָאָדָם
מְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרוֹ, וְתָמִיד הָיָה מְדַבֵּר רַק
דְּבוּרֵי אַמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְהָיָה
מְחֻזַּק אֶת זוּלָתוֹ, אִזּוֹ הָיָה נֹעֵשֶׂה מִשְׁפָּן
הַשְּׂכִינָה, שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיְתָה שְׂרוּיָה אֶצְלוֹ.
(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תַּקְעַד)

קוֹנְטְרָס

קִדְשַׁת הַדְּבֹר

א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי קִדְשַׁת הַדְּבֹר
זֶה עֵקֶר מַעֲלַת הָאָדָם עַל כָּל הַנְּבֻרָאִים, כִּי הַדְּבֹר הוּא
הַצְנוּר הַמְמַשִּׁיף שְׁפַע לָאָדָם — בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין
בְּרוּחָנִי, וְלִהְפוּף — כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַדִּינִים
הַקָּשִׁים וְהַמְרִים, שְׁמִסְתַּבֵּף בָּהֶם הָאָדָם, הֵם רַק עַל-יַדִּי
הַדְּבֹר — כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַדְּשׁוֹ; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, אָחִי,
מִהֲרַגַע הַזֶּה לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ לַחֲשֹׁב קֹדֶם שְׂאֵתָה
מוֹצֵיא אֵיזָה דְּבֹר מְפִיךָ מֵהַ יֵצֵא לְךָ מִזֶּה, וְהֵאֵם
בְּהַדְּבֹר הַזֶּה יֵשׁ לְשׁוֹן הָרַע, אוֹ רְכִילוֹת, אוֹ לִיצְנּוֹת, אוֹ
דְּבָרִים בְּטָלִים, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד מֵאלוֹ הוּא עֹבְרָה חֲמוּרָה,
וְעַל-יַדִּי שְׁתִּזְכָּה לְקַדֵּשׁ אֶת דְּבֹר פִּיךָ, עַל-יַדִּי-זֶה תִּזְכָּה

למחין נקיים, וימשכו עליך רחמים וחסדים גדולים, ותהיה מיִשֵׁב היטב בדעתך, ותזכה לכל טוב אִמְתִּי ונִצְחִי, לא־כן אם תפגם בדבור פִּיךָ, ותדבר כל העולה על רוחך, אִזּוּ יתבלבל מִחֶךָ לְגַמְרִי, ותסבל יסורים קשים ומרים, ומה גם שתסתבך בכל מיני וכוחים, מחלוקות ומריבות, ודבר זה יַעֲקֹר אוֹתְךָ מִשְׂרָשֶׁף לְגַמְרִי, ותסבל אחר־כֵּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר; על־כֵּן רֵאֵה לְשׁוֹמֵר מְאֹד עַל דְּבוּרְךָ — וְתִרְאֶה לְקִדּוֹשׁ אֶת הַדְּבֹר, ותדבר תמיד רק דבורים נקיים, שְׁלֵבֵל יִהְיֶה מְעֹרֵב בָּהֶם אִיזָה דְבוּר אֲסוּר, כְּגוֹן: לְשׁוֹן הָרַע, או רכילות, או נבול פה, או קללות, חס ושלום, וְזֶה יִמְשִׁיךְ עֲלֶיךָ כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהִגִּיעַ אֶל קִדְשַׁת הַדְּבֹר, שְׁזֶה יְסוּד הָאָדָם.

ב.

אהובי, אחי היקר! ראה להדביק נפשך תמיד בו יתברך, ותצייר בדעתך איך שֶׁהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת גָּמוֹר הוּא, וְאַתָּה עוֹמֵד בְּאִמְצַע הָאוֹר, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכָּה לְקִדְשַׁת הַדְּבֹר, כִּי כִשְׂאָדָם מְרַגֵּשׁ אִיךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצָמוֹ מְסַבֵּב אוֹתוֹ, וְהוּא אִתּוֹ, עִמוֹ וְאַצְלוֹ, אִזּוּ

קדשת הדבור

פט

אִפְלוּ כְּשֶׁמְדַבֵּר, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֶז אֱלִיו יִתְבָּרַךְ,
מֵאַחַר שֶׁאֵין בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא עוֹמֵד וְשׁוֹמֵעַ
דְּבוּרָיו, זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת קְדֻשַׁת הַדְּבוּר, כִּי כְּשֶׁאָדָם
מִמְּשִׁיךְ רוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ דַּעְתּוֹ
וּמִחֲשַׁבְתּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצְאִים הַדְּבוּרִים שְׁלוֹ כְּחִיצִים,
וְקוֹלְעִים אֶל הַשְּׁעָרָה, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְדַבֵּק
עֲצָמוֹ כָּל-כֶּף בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁבִשְׁעָה שֶׁמְדַבֵּר, יֵצִיר
בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא אֶז מְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, הָעוֹמֵד סְמוּךְ לוֹ,
וְזֶה שְׁלֵמוֹת קְדֻשַׁת הַדְּבוּר.

ג.

אֲחִי זְרַעִי הַיָּקָר! עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר
עֲלִיךָ, הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרֻטִית מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ, וְעַל-
כֵּן אֵין לָךְ לְקִרוֹת תָּגֵר עֲלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲדַרְבָּה רְאֵה לְקַבֵּל
הַכֹּל בְּאַהֲבָה, וְהַעֲקֵר רְאֵה לְשִׁתֵּק וְלֹא לְהַגִּיב, וּמִכֹּל
שֶׁכֵּן לֹא לְדַבֵּר אֶז דְּבוּרִים נִגְדוּ יִתְבָּרַךְ — בְּשָׁעָה
שֶׁעוֹבֵר עֲלִיךָ מֵה שֶׁעוֹבֵר, רַק אֲדַרְבָּה בְּשָׁעָה שֶׁמֵר לָךְ
מֵאֵד מִכֹּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עֲלִיךָ, הַרְגֵל עֲצָמָךְ לְדַבֵּר אֶז עִם
כָּל מִיִּדְעִיךָ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה עֵקֶר קְדֻשַׁת הַדְּבוּר —
כְּשֶׁזוֹכָה מִתְקַף דַּחְקוֹתוֹ וְקִטְנוֹתוֹ לְבָרַח רַק אֱלִיו

יתברך, ומספר לו כל מה שמעיק לו בפדטי פרטיות,
 באשר ידבר איש עם רעהו, ולא עוד אלא שגם עוסק
 לדבר עם אחרים על עצם עצמיות חיות אלקותו
 יתברך, ומגלהו יתברך לכל העולם כלו, אשר זה עקר
 שלמות קדשת הדבור בתכלית השלמות, כי בשעה
 שעובר על האדם מה שעובר — יסורים קשים ומרים
 מבית ומבחוץ, אז הוא בסכנה גדולה. כי בנקל יכול
 לפל בנוקבא דתהומא רבא על ידי שיפליט מפיו איזה
 דבור רע, חס ושלום, כלפי מעלה, או ידבר ויתקוטט
 עם אחרים, ויפליט מפיו אלו דבורים שאין ראוי
 להעלותם על שפתי פיו, ועל-כן בה בשעה שעובר
 עליה מה שעובר, תדבר רק עמו יתברך, ותספר רק
 לפניו יתברך מה שמעיק לך, וכן תדבר עם אחרים רק
 דבורי אמונה והשגחה פרטית, ואז דוקא תזכה להכלל
 בו יתברך לגמרי, וזו שלמות מדרגת קדשת דבור, אשר
 תביא אותך אל רוח הקדש ברור.

ד.

אהובי, אחי היקר! ראה להרגיל את עצמך לדם
 ולשתק, ואל תוציא שום דבור נגד שום בר ישראל,

וְאִם שְׂכֹאֵב לָךְ מְאֹד, רְאֵה לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְרַק לוֹ יִתְבָּרַךְ תְּסַפֵּר הַכֹּל, אֲכַל לֹא לְפָנַי בְּשֵׁר וְדָם, אֲשֶׁר לֹא יוֹעִיל כָּלֵל, כִּי אֵין מִי שְׂיָבִין אוֹתָךְ, רַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶצְמוֹ, וְכֹל מֵה שֶׁתּוֹכָה יוֹתֵר לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ-כֵן יוֹתֵר יִתְקַדֵּשׁ וְיִטְהַר דְּבוּרָךְ וְתוֹכָה לְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל בְּטוֹל אִמַּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי קְדֻשַׁת הַדְּבֹר, וְאִם שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ, שְׂמֵרֵב כְּאֵב וְצַעַר שְׂיֵשׁ לָךְ מִכָּל הָעוֹל שְׂעוֹשִׂים לָךְ גְּתַעֲקִים לְבָבְךָ, עִם כָּל זֹאת יוֹתֵר טוֹב לָךְ לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִסְפֹּר לוֹ הַכֹּל, מֵאֲשֶׁר תִּלְךָ לְסַפֵּר לְפָנַי בְּשֵׁר וְדָם, אֲשֶׁר רַק יִצְחַק מִמֶּךָ, וּמִכָּל שְׂכֵן שְׂלֹא יָבִין אוֹתָךְ כָּלֵל, אֲשֶׁרִי הַזּוֹכָה לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֶצְמוֹ עֲרֵבוֹת זֵיו אוֹר חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד.

ה.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! רְאֵה לְדַבֵּק עֲצֻמָּךְ לְגִמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד תְּצִיר בְּדַעְתָּךְ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוֹת גָּמוֹר הוּא, וְאֵתָה עוֹמֵד בְּאֶמְצַע, וְאֵז כְּשֶׁתְּצִיר כָּךְ בְּדַעְתָּךְ וּבְמַחְשַׁבְתָּךְ, אֵז תִּשְׁמַר וְתִקְדֵּשׁ מְאֹד אֶת דְּבוּרֵי פִיךָ,

מֵאַחַר שֶׁתִּדְעַ וְתִרְאֶה וְתִשְׁכִּיל, אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר וְדְבוּר
 שִׁיוּצָא מִפִּיךָ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, וַיֵּשׁ מִי שֶׁשׁוֹקֵד עַל מוּצָא
 שְׁפֹתוֹתֶיךָ, וְאֵז תִּזְכֶּה לִשְׁמֹר עַל דְּבוּרֶךָ, וְאַפְלוּ כְּשֶׁכָּבַר
 תְּדַבֵּר, תִּכּוֹן שְׂאֵתָה מְדַבֵּר אֵז רַק עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִלְבִּישׁ
 בְּדְבוּרֶךָ, שְׂאֵתָה מְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת,
 וְתִמְשִׁיךְ יִשׁוּעוֹת לְכָלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר מְדַרְגָּה זֹו
 הִיא שְׁלֵמוֹת קְדֹשֶׁת הַדְּבוּר; אֲשֶׁרִי הַזֹּכָה לְהַגִּיעַ אֶל
 דְּבִקּוֹת אֲמֵת כְּזֹו, עַד שֶׁמְרַגֵּישׁ, בְּאַמֶּת אֶת עֲרֻבוֹת זֵיו
 נַעַם אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְזֹכָה לְקְדֹשֶׁת הַדְּבוּר; אֲשֶׁרִי לוֹ
 בְּזֵה, וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא, וְזֵה עֶקֶר הַמְּשַׁכֵּת רוּחַ — הַקְּדוֹשׁ,
 רוּחַ טְהוֹרָה עַל הָאָדָם.

ו.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! כִּי עֶקֶר גְּדֻלַּת
 הָאָדָם הוּא כְּפִי דְבוּרוֹ — אִם מְרַגֵּיל אֶת עִצְמוֹ לְדַבֵּר
 רַק מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִמִּיד מְדַבֵּר רַק דְּבָרֵי תוֹרָה וְדְבוּרֵי
 אֲמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְכֵן מְדַבֵּר דְּבוּרָיו בְּאִפְן חִיּוּבִי
 — שִׁיְהִיָּה טוֹב, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ,
 וַיִּחַזַק וַיֵּאֲמֵץ אֶת כָּל הַשְּׁבוּרִים הַרְחוּקִים וְהַנְּדַכָּאִים, כָּל
 זֵה הוּא בְּכָלֵל קְדֹשֶׁת הַדְּבוּר, וְכִמּוֹ-כֵן יִזְכֶּה לְהַפְּלִיל בּוֹ

יתְבַרֵךְ, עַד שְׁיִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר נֹרָא וְנִפְלָא עַד
 מְאֹד, וְיִהְיֶה תָּמִיד מְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ, וְלֵהֲפוּךְ אִם, חֵס
 וְשָׁלוֹם, יִפְקִיר אֶת פִּיּוֹ וַיִּדְבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,
 וַיִּפְטֹטֵט כָּל מִינֵי דְבָרִים בְּטָלִים וּדְבָרִים שֶׁל מַה בְּכֹךְ,
 מְכַל שְׁכֵן, אִם יִדְבֵּר, חֵס וְשָׁלוֹם, גַּם דְּבוּרִים אֲסוּרִים,
 כְּגוֹן: לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת, לִיצְנוּת, נְבוּל פֶּה וְכְדוּמָה,
 עַל-יַדֵּי-זֶה יִתְבַּהֵל וְתִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ, עַד שְׁיִשְׁתַּגַּע
 לְגַמְרֵי, כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי דְבוּרוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְעַל-כֵּן
 רְאֵה, אֶהוּבִי, אַחִי, לְקִדְשׁ אֶת דְּבוּרֶיךָ, וְלַעוֹלָם אֵל
 תְּדַבֵּר מֵאַחַר כָּל־ל — אִם לְטוֹב אִם לְהַפּוּךְ, רַק הַרְגֵל
 עֲצֻמָּה לְדַבֵּר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ, וַתְּחַזֵּק אֶת כָּל מִי שֶׁבָּא
 אֵלֶיךָ, וַתְּדַבֵּר עִמּוֹ רַק דְּבוּרֵי אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית,
 וְאֵיךְ שְׂאִין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעְדֵּיּוֹ יִתְבַרֵךְ כָּל־ל, וַיִּתֵּר
 הַדְּבוּרִים רְאֵה לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבַרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָה
 רְגִיל בָּהּ, הִינוּ בְּשֵׁפֶת הָאֵם שְׁלֶךְ, וְכֹל מַה שֶׁרַק עוֹבֵר
 עָלֶיךָ רְאֵה לְהִתְיַעֵץ וּלְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְלֹא עִם
 בָּשָׂר וְדָם, אֲשֶׁר מִמִּילָא לֹא יִבִּין אוֹתְךָ, וְזֶה נִקְרָא בְּאֵמֶת
 קִדְשַׁת הַדְּבָר — כְּשִׁזּוּכָה לְקִדְשׁ אֶת דְּבוּרֵי בְּצוּרָה
 כְּזוֹ, אֲשֶׁר אֵין לוֹ דְּבוּרִים אַחֲרִים, אֶלָּא — אוֹ שְׂמַדְבֵּר
 אֵלָיו יִתְבַרֵךְ, אוֹ שְׂמַדְבֵּר מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ, וְכֹל־ל זֶה תִּנְקֹט
 הַיֵּטֵב בְּעֵינָיִן קִדְשַׁת הַדְּבָר, כִּי רַק בְּאִפְּן כְּזֶה נִתְקַדְּשׁ

הַדְּבֹר, וּמִמֵּילָא נִתְקַדַּשׁ כָּל הָאָדָם — כְּשֶׁמִּדְבַּר רַק
עָמוּ יִתְבָּרַךְ, אוּ מִמֵּנוּ יִתְבָּרַךְ; אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה לְהִגִּיעַ אֶל
מִדְרָגָה זוֹ, וְאֵז לְעוֹלָם לֹא יִמָּט, רַק יַעֲלֶה תָּמִיד מֵעֵלָה
מֵעֵלָה, וַיִּזְכֶּה לְהִמָּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אוֹר רוּחָנִי עַד מְאֹד.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתִּתְבּוֹנֵן, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, כִּי כָּל יוֹם וַיּוֹם
שְׂאִינְךָ שׁוֹמֵר דְּבוּרְךָ, וְאַתָּה מְפַטְפֵט כָּל הָעוֹלָה עַל
רוּחְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה עוֹקֵר אֶת עֲצָמְךָ מֵחֵי הַחַיִּים —
מִמֵּנוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי לְהַפְּוֹךְ כְּשֶׁאָדָם זֹכָה לְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרוֹ,
וְאִינוּ מִדְבַּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, רַק עֵקֶר דְּבוּרָיו הֵם
דְּבוּרִים קְדוּשִׁים, דְּבָרֵי אֱמוּנָה וַיִּרְאֵת שָׁמַיִם, דְּבָרֵי
תּוֹרָה וְדְבָרֵי תְּפִלָּה, עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְהִמָּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ
אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְכַל הָעוֹלָמוֹת, עַד הַמְּקוֹם שֶׁהוּא מִנְחָ
שָׁם; וְאִפְלוּ שְׂכָבֵר נִפְלֵת עַד עֲכָשָׁיו בְּעַמְקֵי שְׂאוֹל
תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, עַל-יְדֵי שֶׁתִּזְהַר מֵעַכְשָׁו בְּקִדְשַׁת
הַדְּבֹר, וּתְדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְּׁגָחָה פְּרָטִית,
דְּבוּרֵי תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, שִׂיחָה בֵּינְךָ לְבֵין קוֹנֵךְ, עַל-
יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה שֶׁתִּמְשֵׁךְ עַל נִשְׁמַתְךָ הָאֲרָה נִפְלָאָה מֵעֲצָם
אֶלְקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתֵאִיר נִשְׁמַתְךָ בְּאוֹר נִפְלָא כְּשֶׁמָּשׂ

בְּצַהָרִים, וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ אֵל מָה אַתָּה יְכוּל לְזַכּוֹת עַל-
 יְדֵי שְׁתַּקְדֵּשׁ אֶת דְּבוּרְךָ, אִפְלוּ שֶׁכָּבַר נִפְלְאָה בְּמָקוֹם
 שֶׁנִּפְלְאָה, וְנִתְלַכְלַכְתָּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְלַכְלַכְתָּ, עִם כָּל זֹאת עַל-
 יְדֵי קְדֻשַׁת הַדְּבוּר יֵאִיר עָלֶיךָ אֹרֹךְ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּמָקוֹם
 שֶׁאַתָּה מִנַּח שָׁם, וְתִזְכֶּה לְצִאת גַּם מִשָּׁם; אֲשֶׁר־מִי
 שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ, וְשׁוֹמֵר וּמְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרוֹ
 תָּמִיד.

ח.

רְאֵה, אֶהְיֶיךָ, אָחִי הַיָּקָר, לְשֹׁמֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרְךָ,
 כִּי כָּל דְּבוּר וְדְבוּר הוּא כָּלִי לְהַמְשִׁיכָה הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה
 — אִם הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,
 וּמְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחוֹתָיו לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן כְּשֶׁמְדַבֵּר עִם
 אֲחֵרִים דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְּׂגָחָה פְּרָטִית, וּמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ
 אוֹתָם בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם דְּבוּרֵי
 נְחוּמִים, וְכֵן כְּשֶׁמְדַבֵּר דְּבוּרֵי תּוֹרָה, וְלִהְפּוֹךְ — אִם
 מְפַקֵּיר אֶת דְּבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,
 וּמְפַטֵּט דְּבָרִים בְּטִלִּים, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ
 מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה מָר מְאֹד לְמִי
 שֶׁמְפַקֵּיר אֶת דְּבוּרוֹ, וּמְכַל שֶׁכֵּן בְּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּעְקָר

לגמרי, ונאבד לנצח, על-כן המשכיל על דבר אמת,
צריך לקדש ביותר את דבורו, ולבל ידבר כל העולה
על רוחו, ואז טוב לו בזה ובבא לנצח.

ט.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי אין אחד
שעושה וגורם לעצמו רעה גדולה ביותר בחייו כמו
האדם בעצמו, על-ידי שמפקיר את דבורו, כי רב
הצרות והיסורים שאדם סובל בחייו הם רק כשמפקיר
את דבורו, ואינו שמרו כראוי, עד שכל המחלוקות
והמריבות בביתו או עם שכניו, נגרמים לו רק על-ידי
שמפקיר את דבוריו, ומדבר כל העולה על רוח לבו,
ואינו מקדש את דבורו כלל, וכעין שאמר החכם: "עד
שהדבור בפני אני מושל עליו, ומיד שהוצאתי את
הדבור מפי, הוא מושל עלי" וכבר אי אפשר לו
להחזירו אליו, וכבר יצא לחבל לו; ועל-כן ראה,
אהובי, אחי היקר, להרגיל עצמך להגיע אל קדשת
הדבור, אשר אין ערך לגדלתה ומעלתה, ועל-ידי-זה
תזכה לשלום אמת ונצח, ואף פעם לא תבוא לידי
מחלקת ומריבות עם שום בריה שבעולם — לא

בְּבִיתָךְ וְלֹא עִם שְׂכֵנֶיךָ, כִּי עַל-יְדֵי קִדְשַׁת הַדְּבָר זֹכִים
לְהַגִּיעַ אֶל הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא; אֲשֶׁרִי שְׂיֵאחֲזוּ בָּזֶה!

י.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת
בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכֹל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא
מִמֶּשׁ, רַק נִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּלְבוּשׁ הַזֶּה שֶׁקָּרָא עוֹלָמוֹת עַד
גִּשְׁמִיּוֹת עוֹלָם הָעֲשִׂיָה הַזֶּה, אֲבָל בְּאֵמֶת עָקֵר הַבְּרִיאָה
הִיְתָה רַק כְּדִי שְׁנוֹזְכָה לְהַפִּירוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל פְּרָטִי לְבוֹשׁוֹ,
שֶׁהִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי, וַיַּחֲזֹר הָאָדָם אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׂיִבְטֵל מִדַּעְתּוֹ אֶת הַגִּשְׁמִיּוֹת, וַיָּבֹא אֶל
בְּטוֹל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, עַד שְׂיֵהִיּוּ בְּעֵינָיו כְּאֵין וּכְאִפְס
מִמֶּשׁ לְהִיוֹתָם בְּטֵלִים וּמְבֹטְלִים בְּרוּחָנִיּוֹת חִיּוֹת
אֱלֹהוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵנָּה "בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" כֹּל
הַבְּרִיאָה כְּלָה, הִיא דְבַר הַשֵּׁם, וְעַל-כֵּן אִם הָאָדָם זֹכֵה
לְקִדְשׁ אֶת דְּבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר תָּמִיד רַק מְאֵמֶתֶת מְצִיאוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, וּמְגַלְהוֹ לְכֹלֶם, בָּזֶה הוּא מוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל
הַפֶּעַל אֶת כָּל כּוֹנֵת הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיְתָה בְּשִׁבִיל שְׂיִפְיֵרְהוּ
יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הַבְּרִיאָה הַצָּרִיךְ כְּבִיכּוֹל
לְצַמְצֵם עֲצָמוֹ, כְּדִי שְׂיֵהִיָּה מְקוּם לְהַבְּרִיאָה, שֶׁכָּל זֶה

סוד הדבור: "בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ" כְּמוֹ-כֵן הָאָדָם
הַפְּרָטִי, כְּשֶׁרוֹצֶה לְגַלוֹת אֶת אֱמֶתֶת מְצִיאֹתוֹ בְּעוֹלָם,
צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת דְּבוּרוֹ הַיָּטֵב, כִּי בְהִכָּרַח
לְהִתְגַּלוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדְּבוּר, כִּי אֶחָד שֵׁשׁ לוֹ
אֵיזָה עֲנִיָּן בְּמַחוֹ וְשָׁכְלוֹ — עִם כָּל הַפְּרָטִים שֶׁבְּעֲנִיָּן
הֵהוּא, וּכְשֶׁרוֹצֶה לְגַלוֹת לְזֻלָּתוֹ, הוּא צָרִיךְ לְדַבֵּר אֵלָיו
בְּאִפְּן שֶׁהֵהוּא יִשְׁמַע וְיִבִּין, נִמְצָא שֶׁהַדְּבוּר הוּא
הַצְּמִצּוּם, כִּי בְּמָה שֵׁשׁ בְּמַחוֹ זֶה אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
וּמָה שֶׁמְדַבֵּר וּמְגַלֶּה לְחֻבְרוֹ, זֶה הַצְּמִצּוּם שֶׁמְצַמֵּצֵם
מַחוֹ וְהַשְּׁגָתוֹ וְשָׁכְלוֹ, בְּאִפְּן שֶׁחֻבְרוֹ יוּכַל לְתַפֵּס וּלְהַשִּׁיג
הַשְּׁגָתוֹ, וּלְפִי רַב הַדְּבוּרִים, כְּמוֹ-כֵן נִמְשָׁכִים רַבּוּי
הַצְּמִצּוּמִים, וּכְמוֹ-כֵן הוּא רַבּוּי הַגְּלוּיִים שֶׁמִּתְגַּלֶּה
אֵלָיו; וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ,
הֵהִכָּרַח לוֹ שִׁישְׁתַּק, עַד שֶׁמִּחְשַׁבְתּוֹ תַעֲלֶה מַעְלָה,
וְתִדְבֵק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁרוֹצֶה לְגַלוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
הֵהִכָּרַח לְדַבֵּר, וְעַל-כֵּן אִם זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרוֹ, אֲזִי
יֵשׁ לוֹ כְּלֵי קְדוּשָׁה לְגַלוֹת וּלְפָרֵס אֶת אֱמֶתֶת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, וּמִוִּרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעוֹשֶׂה
לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּירָה כָּאֵן בְּתַחְתּוֹנִים, עַד שֶׁהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ
לְמַהוּתוֹ וּלְעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶל זֶה זוֹכִים רַק עַל-יְדֵי
קְדֻשַׁת הַדְּבוּר; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שֶׁזוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת

דְּבוּרוֹ, וּמְנַצֵּל אֶת דְּבוּרוֹ רַק לְדַבְרִים טוֹבִים — גְּלוּי
אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִהֶפֶךְ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְמָקוֹם
דִּירָה לְהַשְׁכִּינָה; אֲשֶׁרֵי לוֹ.

יא.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! מְדוּעַ לֹא תֵיִשָּׁב עֲצֻמָּה, וְתִרְאֶה
וְתִשְׁפִּיל אֵיךְ שְׁכַל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַקְטָנוֹת וְהַנְּפִילוֹת
שְׁלָךְ, הַכֹּל נִגְרָם לָךְ רַק עַל-יְדֵי שְׁאַתָּה מִפְקִיר אֶת פִּיךָ
לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחֶךָ, וְזֶה עוֹקֵר אֶת דַּעְתְּךָ גַּם
בְּגִשְׁמִיּוֹת וּמְכַל שְׁכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לֵידַע,
אֲשֶׁר הַדְּבֹר הוּא הַתְּגִלוֹת הַדַּעַת, וְכֹל מֵה שֵׁשׁ בְּדַעְתְּךָ
וּבְמֹחַ מַחֲשַׁבְתְּךָ, כָּל זְמַן שֶׁזֶה עָצוּר אֶצְלָךְ, אֲזִי יֵשׁ לָךְ
חֲכָמָה וְשִׁכְל, בִּינָה וְדַעַת, וְתִיכֶף וּמְיָד כְּשֶׁאַתָּה מוֹצִיא
בַּחוּץ עַל-יְדֵי דְבוּר פִּיךָ, נִתְרוֹקֶנֶת דַּעְתְּךָ, וְאַתָּה נַעֲשֶׂה
כְּסִיל, וְעַל-כֵּן אָמַר הַתַּנָּא הַקְדוּשׁ: סִיג לַחֲכָמָה —
שְׁתִּיקָה! כִּי זֶה עָקֵר גִּדְרָה לְהַחֲכָמָה — כְּשֶׁשׁוֹתֵק, כִּי
עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁאַר אֶצְלוֹ הַלְמוּד וְהַחֲכָמָה שֵׁשׁ בּוֹ. וְהִנֵּה
בְּקִדְשָׁה, כְּשֶׁאֶחָד לּוֹמֵד עִם חֲבֵרוֹ, וּמְדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי
תוֹרָה וְאַמוּנָה וְשִׁכְל אֱלֹקֵי, עַל-יְדֵי-זֶה שְׁמוֹצִיא וְנִתְרוֹקֵן
דַּעְתּוֹ וְשִׁכְלוֹ, אֲזִי זוֹכֵה שְׁיִתְמַלֵּא לוֹ כְּפָלִים, כִּי בְּזֶה

שלומד עם אחרים, ומוציא חכמתו לחוץ, הוא זוכה להכנים יותר, כעין שאמרו חכמינו הקדושים: ומתלמידי יותר מכלם, כי על-ידי שלומד ומדבר עם אחרים, הוא לומד גם מהם, כי בזה שמוציא גם מכנים, כי תכף ומיד כשרק נתרוקן, יש לו מקום להכנים יותר חכמה ודעת, והשגה ומחין, וכל זה בלמוד התורה הקדושה ובדבורי אמונה בהתגלות אלקותו יתברך, אבל כשמדבר ומפטפט בדבורים של מה בכך, על-ידי-זה נעשה שוטה, ומחו מטפש, ונעשה טפש גמור, ועל-כן אמר התנא: סיג לחכמה — הגדר שלא תצא חכמתך הוא — שתיקה, הינו לשחק במילי דעלמא; ועל-כן ראה לשמר מאד מאד על דבור פיה, ולא תדבר כל העולה על רוחך, ובזה תהיה חכם אמת; אשרי מי שמקיים זאת, ואינו מטעה את עצמו כלל.

יב.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר עקר החכמה בזה העולם הוא — איך למעט בדבורו ולא יצטרך להשתמש בדבורו, ובזה נמדדת עקר חכמת

הָאָדָם, פִּי כָל מִי שֶׁשׁוֹתֵק יוֹתֵר, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא חָכָם
 בְּיוֹתֵר, כִּי גַם אֲוִיל מַחְרִישׁ חָכָם יִחָשֵׁב, וּמְכַל שֶׁכֶּן
 שֶׁחָכָם אֲמַתִּי הוּא בּוֹדֵאֵי מִמַּעַט בְּדַבּוּר, וְאֵינוֹ מְדַבֵּר כָּל
 הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּבָזָה נִתְיַשְׁכֶּת וְנִתְקַיֶּמֶת דַּעְתּוֹ
 וְחֻכְמָתוֹ, וּכְבָר אָמַר הַחָכָם: אִם תִּרְבֶּה לְהַחְרִישׁ
 וּלְשַׁמֵּעַ, תִּיפֶה חֻכְמָתְךָ וְתִמְעִיט אֲשֵׁמוֹתֶיךָ, כִּי עַקֵּר
 חֻכְמַת הַחַיִּים הוּא לְמַעַט בְּדַבּוּר, וּבָזָה יַעֲבֹר אֶת
 הָעוֹלָם בְּטוֹב, וְתִתְקַיֵּם חֻכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ, וְלֹא יִסְתַּבֵּךְ
 בְּשׁוּם צָרָה אוֹ בְּאִיזָה רִיב וּמַחְלָקַת חַס וְשָׁלוֹם.

יג.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר! רְאֵה אֵיךְ שֶׁעַקְרָת אֶת עֲצָמְךָ
 זֶה יָמִים וְשָׁנִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְנִסְתַּבְּכֶת בְּכָל מִינֵי
 סְבוּכִים רָעִים וּמַחְלָקַת, וְהַכֹּל רַק מִצַּד שֶׁהַפְּקָרַת אֶת
 דְּבוּרְךָ, וְלֹא שֶׁמֵּרַת אֶת הַדְּבֹר, מִדּוּעַ לֹא תַחְלִיט
 בְּעֲצָמְךָ — עַד כָּאֵן, וּמַעֲכָשׁוּ אֶת־חֵיל לְקַדֵּשׁ אֶת דְּבוּרֵי,
 וְאַשְׁמֵר מְאֹד מְאֹד עַל דְּבוּר פִּי אֵיךְ לְהוֹצִיאֹ, וְאַנְפֶּה
 אֶת דְּבוּרֵי בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה נְפוֹת, וּכְבָר אָמַר הַחָכָם: רְאוּי
 לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּחְמַל עַל דְּבוּרוֹ, יוֹתֵר מִחֻמְלָתוֹ עַל מָמוֹנוֹ,
 כִּי כָל דְּבוּר וְדְבוּר הוּא כְּלִי לְהַמְשִׁכָּה — אִם מְדַבֵּר

דבורי אמונה והשגחה פרטית, ודבורי תורה אזי ממשיך את השכינה בעולם, ומרבה קדשה וחיות וזיו בעולם, ולהפוך — אם מדבר רע ונבול פה ודבורים מגנים, רחמנא לצלן, הרי זה ממשיך קלפות והסתרות בעולם, ונעלמת ונסתרת אלקותו יתברך מעיני הבריות, וצרות רבות מתרבות בעולם, וסובלים מה שסובלים; על-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לעשות התחלה חדשה מעכשו, ותמשיך על עצמך קדשת הדבור, ולא תדבר כל העולה על רוחך, והרגל עצמך במדת השתיקה, ואמר החכם: "שתק ותנצל, שמע ותלמד" ועל-ידי-זה תתרבה חכמתך, כמאמרם, זכרונם לברכה, (זהר הקדוש, פלק קצ"ג:), מי שמדבר הרבה, בזה מראה פגם שכלו, כי התגלות החכמה היא על-ידי מעוט הדבורים, והתגלות הסכלות היא על-ידי רבוי הדבורים, ועל-כן ראה לקדש את דבורך, ואז דוקא תזכה להכליל בו יתברך באמת; אשרי המציית, ואשרי המקיים!

יד.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי מעלת קדשת

קדֹשֶׁת הַדְּבֹר

קג

הַדְּבֹר עוֹלָה עַד אֵין סוֹף, כִּי בְּדַבְרֵי קְדוּשָׁה שֶׁהָאָדָם
מְדַבֵּר פֶּה בָּזָה הָעוֹלָם לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, נִבְרָאִים
לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ עוֹלָמוֹת וּמְלֵאכִים קְדוֹשִׁים, וּמְאִיר אֹר
גָּדוֹל עַל נִשְׁמָתוֹ, וַיְהִי אַחֲר־כֵּן הַדְּבֹרִים מְלִיצִים
וּפְרָקְלִיטִים טוֹבִים בְּעֵבֹר נִשְׁמָתוֹ, וְהֵנָּה כָּל זֶה נֶאֱמַר
רַק אִם הָאָדָם מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת
הַדְּבֹר, אֲזִי דוֹקָא — עַל-יְדֵי הַדְּבֹרִים הַקְּדוֹשִׁים שְׁלוֹ
בוֹנֶה וּמְאִיר עוֹלָמוֹת וּמְלֵאכִים וְזִיו וְחַיּוֹת, אֲבָל לְהַפּוֹף
— אִם מְפָקִיר אֶת דְּבֹר פִּיּוֹ, וּמְטַמְּאוֹ, אֲזִי גוֹרֵם בְּדִיּוֹק
הַהַפּוֹף — שֶׁמַּחְרִיב עוֹלָמוֹת, וּבוֹרֵא מְשַׁחֲתִים, אֲשֶׁר
יִקְטְרְגוּ עָלָיו; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, לְעֹזֵב
כָּבֵר אֶת הַרְגְּלָךְ הָרַע — שֶׁהַתְּרַגְּלָתְךָ עַד עַכְשָׁו מְנַעֲוִרֶיךָ
לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וּמְכַל שְׁכֵן לְדַבֵּר רַק רַע כָּל
הַיּוֹם, וְתַתְּחִיל לְתַקֵּן אֶת כְּלֵי הַדְּבֹר שְׁלָךְ, וְאִיךָ
מְתַקְנִים? עַל-יְדֵי רַבּוּי שִׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ, וְעַל-יְדֵי
רַבּוּי תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת, וְעַל-יְדֵי רַבּוּי לְמוֹד הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה, שְׁזֶה מְכַפֵּר עַל פְּגָם הַדְּבֹר, וּמְהַפֵּף הַכָּל
לְטוֹבָה וְהַקְּטָגוֹר נַעֲשֶׂה סְנַגּוֹר; אֲשֶׁרֵי הַמְּקַדֵּשׁ אֶת
דְּבוּרוֹ!

טו.

אחי היקר! עליך לדעת, כי בזה העולם עקר המעלה הגדולה והנפלאה שהאדם צריך לזכות אליה היא — הדבקות בו יתברך, ולהמשיך על עצמו תמיד ערכות זיו ונעם חיות אלהותו יתברך, וכנגד זה שהיה עד עכשו בקטנות הדעת ובנפילת המחין ובשבירת הרוח, עד שכמעט התיאש מחייו, ואמר — טוב מותי מחיי, והיה מבקש ומצפה בכל יום ובכל שעה שימות, כנגד זה יהפך הכל, ויאיר את נשמתו באור גדול, וימשיך על עצמו אורות וחייות עולמות ומלאכים, דבקות הבורא יתברך, שירגיש מכל פרטי הבריאה את האלהות המחיה והמהוה והמקימת את הכל, אשר אין לך עוד טוב מזה — שהאדם מקשר ומיחד עמו יתברך, ומחשבתו, דבורו ומעשיו משלבים ומחברים אליו יתברך, ואף שהוא מסתובב בזה העולם הגשמי, עם כל זאת הוא מתהלך בעליונים, הינו — רגליו הם בתחתונים וראשו בעליונים, אשר זוהי התכלית הנצחית שהאדם צריך להגיע אל זה בזה העולם; ואל כל זה תוכל לזכות, אהובי, בני יקירי, רק על-ידי קדֹשֶׁת הַדְּבֹר — לשמר מאד מאד לא לדבר כל

הַעוֹלָה עַל רוּחוֹ, מְכַל שֶׁכֶּן לֹא לְטַנֵּף אֶת דְּבוּרוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּדְבוּרִים אֲסוּרִים, כְּגוֹן: לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת, וְלִיצְנוּת, נְבוּל פֶּה וּדְבָרִים בְּטָלִים, לְכֵן, אֲהוּבֵי הַיָּקָר! מַה דְּהוּהָ הִיא, רְאֵה לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה מְעַכְשָׁו, וְתִשְׁמַר מְאֹד עַל דְּבוּר פִּיךָ, אֲשֶׁר הוּא הַשֶּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהִגִּיעַ עַל יְדוֹ לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת וְהַשְּׁגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת — שֶׁתִּסְתַּוְּבַב עִם רַגְלֶיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל רֵאשֶׁף יִהְיֶה תָּמִיד בְּשָׂמִים, צוֹפֶה וּמְבִיט בְּפִרְצוֹף כָּל הָעוֹלָמוֹת, מִיַּחַד יַחֲוִידִים קְדוּשִׁים, מְקַשֵּׁר וּמְשַׁלֵּב הָעוֹלָם הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא; אֲשֶׁר מִי שְׁלוֹקַח אֶת עֲצָמוֹ בְּיָדוֹ, וּמִתְחִיל הַתְּחִלָּה מְעַכְשָׁו בְּקִדְשַׁת הַדְּבוּר, וְאִזּוֹ יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ וּלְבוֹא לְכָל זֶה.

טז.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבֵי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר לְזִכּוֹת לְהִגִּיעַ אֶל קְדֻשַׁת הַדְּבוּר, אֵל זֶה צְרִיכִים אֲמָנוֹת גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (חֵלִין פֵּט): מֵאֵי אֲמָנוֹתוֹ שֶׁל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה? יְשִׁים עֲצָמוֹ כְּאֵלִים, וְנִקֵּט אֲמָנוֹת כִּי עַל קְדֻשַׁת הַדְּבוּר צְרִיכִים אֲמָנוֹת גְּדוֹלָה, וּכְדָרְךָ אֲמֵן, אֲשֶׁר לוֹקַח לֹו הַרְבֵּה זְמַן וַיִּגְיעוֹת וַיִּטְרַחוֹת מְרֻבּוֹת

עַד שִׁילְמַד הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב הָאֲמֻנֹת, כְּמוֹ-כֵן בְּאֲמֻנֹת
 קִדְשֵׁת הַדְּבֹר. צָרִיךְ הַרְבֵּה זְמַן עַד שִׁילְמַד עֲצֻמוֹ לִהְיוֹת
 זֹהִיר בְּדַבּוּרוֹ, וּלְדַבֵּר רַק הַמֶּתֶר, וַיִּזְהַר לֹא לְדַבֵּר מֵהַ
 שְׂאֵסוּר, וּכְבָר אָמַר הַחֶכֶם: "מִי שִׁיפְחִידֵהוּ הַדְּבֹר,
 תִּצְלִיֵּהוּ הַשְּׁתִיקָה" כִּי בְזֵה שִׁילְמַד עֲצֻמוֹ אֲמֻנֹת הַדְּבֹר
 — לְשֵׁתֶק מְתִי שְׂצָרִיכִים לְשֵׁתֶק, עַל-יַדֵּי-זֶה לֹא
 תִּפְחִידֵהוּ שׁוֹם בְּרִיָּה שְׂבַעֲוֹלָם, וַיְהִי בְּטוֹחַ מְאֹד מְאֹד,
 כִּי מֵאֲמַר הָעוֹלָם יְדוּעַ: "כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר דָּבָר, הוּא מוֹשֵׁל
 בִּי, וּכְשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר, אֲנִי מוֹשֵׁל בּוֹ" וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְדַעַת,
 אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי עַל קִדְשֵׁת הַדְּבֹר צָרִיכִים אֲמֻנֹת
 גְּדוֹלָה, לְלַמַּד אֶת חֲכַמַת הַדְּבֹר וּלְשֵׁתֶק בְּמָקוֹם שְׂצָרִיךְ
 לְשֵׁתֶק, עַד שֶׁיְהִי אֵלֶם גָּמוּר, וּלְדַבֵּר בְּשַׁעַה שְׂצָרִיךְ
 לְדַבֵּר, הֵינּוּ בְּגִלּוּי אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ — לְגִלּוֹת
 וּלְפָרְסֵם לְכָל אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְלַמַּד עִם
 אַחֵרִים אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד זְכוּת
 הַרְבִּים יוֹתֵר גְּדוֹלָה מְזוֹ — שְׁלוֹמֵד עִם אַחֵרִים; אֲשֶׁרִי
 מִי שְׁלוֹמֵד אֶת חֲכַמַת הַדְּבֹר, וְזוֹכֵה לְהַגִּיעַ בְּאֲמַת אֶל
 קִדְשֵׁת הַדְּבֹר, שְׂאֵז יִזְכֶּה לְרַב טוֹב הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן;
 אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֵה, וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

קונטרס

לְשׁוֹן-הָרֶעַ

יִרְבֶּה לְגִלוֹת אֶת מַעֲלַת קִדְשַׁת הַדְּבֹר, וּלְהַפּוֹךְ
הַמֶּר הָעוֹן שֶׁל לְשׁוֹן-הָרֶעַ, וְאִיךָ שֶׁכָּל הַצְּרוֹת
הַבְּאוֹת לְאָדָם הֵן רַק עַל-יְדֵי שְׂמִמְקִיר אֶת דְּבוּרוֹ,
לְדַבֵּר כֹּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלַב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיָּה
רַבִּי נֵתָן מִבְּרֶסְלַב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּכִים וּמֵאֲמָרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלַב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר לְפִי דְבַרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הָעוֹן שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע
חֲמוּר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם יוֹתֵר
מֵעֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת וּשְׂפִיכוֹת
דָּמִים, וְכוּפָר בְּעֶקֶר, וְהִסָּכָה לָזֶה כִּי זֶה
גֹּרֵם פְּרוּדִים בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְגֹרֵם
לְשִׁנְאָת חֲנָם, וּבְרִגָע שֶׁנַּעֲשֶׂה פְּרוּדִים
וּמְחַלְקֵת בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְגַרְשִׁים אֶת
הַשְּׂכִינָה מֵהָעוֹלָם, וְגֹרְמִים צָרוֹת רַבּוֹת
בְּעוֹלָם, וְלִכֵּן הָעוֹן הַזֶּה חֲמוּר יוֹתֵר מִכָּל
הָעוֹנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁנִּזְדַּקֵּר
מֵהַחֲטָא הַרַע הַזֶּה.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעה)

קוֹנְטֵרס

לְשׁוֹן-הָרַע

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, אֲשֶׁר אֵין לְךָ
עוֹד דְּבַר שְׂאָדָם רָגִיל בְּזֶה עוֹד מִימֵי קִטְנוֹתוֹ כְּמוֹ
לְשׁוֹן-הָרַע, עַד שְׁמַרְבַּ הַהֲרַגְל כְּכֹר אֵינוֹ תוֹפֵס
שְׁעוֹבֵר עַל אֵיזוֹ עֲבֵרָה, כִּי כָּל-כֶּף הַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ
לְדַבֵּר מֵאַחַר, עַד שְׂכַכָּר אֵינוֹ מִבְּחִין מֵה זֶה נִקְרָא
לְשׁוֹן-הָרַע, וְעַל-יְדֵי-זֶה גוֹרֵם לְעֲצָמוֹ קְלָקוּלִים
רַבִּים וְעֲצוּמִים, עַד שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(יְרוּשָׁלַיִם, פֶּאֶה, פֶּרֶק א'), שְׂאֵין הָאָדָם מְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע
עַד שְׂכּוֹפֵר בְּעֵקֶר, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, כִּי בְּאַמַּת אִם הִיא
הָאָדָם מֵאַמִּין, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו

יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, אז אף פעם לא היה מדבר מאחר, ומכל שכן שלא היה מדבר בגנות חברו, ולא היה מספר עליו לשון-הרע, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה מב.), שכת מספרי לשון-הרע אינם מקבלים פני שכינה, שהיא הארת זיו האין סוף ברוך הוא, כי מאחר שאינו מרגיש את אמתת מציאותו יתברך, על-כן הוא מפקיר את דבורו, ומספר על חברו כל רע, וכן מפני שהרגיל את עצמו כל-כך לדבר מתברו, על-ידי-זה סלק את שכינת עזו יתברך ממנו, ואינו מרגיש עליו את אור השם יתברך, ובשביל זה סובלים כל-כך הרבה צרות ויסורים, דינים וקטנות, השלכות וחלישות הדעת, מאחר שאין הקדוש-ברוך-הוא נמצא אתו, עמו ואצלו, כי אינו מרגישו כלל.

ועל-כן ראה, אהובי, אחי, לקבל על עצמך קבלה חזקה מעכשו לא לדבר מזולתך כלל — בין טוב בין רע, ותעשה לעצמך כלל ויסוד גדול אשר מאחר אסור לך לדבר או להזכיר, כי מתוך שבחו

קיא

לְשׁוֹן-הָרַע

תָּבֵא לַיָּדֵי גְנוּתוֹ, וְזֶה יִגְרַם לָךְ אַחֲר־כֶּךָ סְלוּק
הַשְּׂכִינָה, וְאִז תִּסְבַּל מֵה שֶׁתִּסְבַּל, עַל-כֵּן רְאֵה,
אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, לְשִׁכַח אֶת כָּל הָעֶבֶר שֶׁלָּךְ בְּעֵינַיִן
זֶה, שֶׁהַפְקֵרְתָּ כָּל-כֶּךָ אֶת דְּבוּרְךָ, וְאִף פַּעַם כָּבֵר אֶל
תִּזְכִּיר שְׁמוֹת בְּנֵי-אָדָם בְּעֵת שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר, כִּי
שָׁלֵא תָבֵא לַיָּדֵי עֶוֶן הַחַמּוּר שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, וְעַל-
יָדֵי-זֶה תִנָּצֵל מִכָּל רַע, וְתִזְכֶּה שֶׁהַשְּׂכִינָה תִאִיר עַל
פְּנֵיךָ תָמִיד.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי עָקֵר
הַקְּלָלָה לְאָדָם הוּא בְּשַׁעֲה שֶׁמִּפְקִיר אֶת דְּבוּרוֹ,
וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּמִפְטֹפֵט כָּל מִינֵי
פְּטוּיֵי הַבָּל, אֲשֶׁר לֹא יִמְלֹט שָׁלֵא יְדַבֵּר אֶז
לְשׁוֹן-הָרַע, אֲשֶׁר הִיא מְאֹד מְאֹד חַמּוּרָה אֲצִלוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְאִינוֹ מוֹחֵל עַל זֶה כָּלֵל, כִּי הִיא יוֹתֵר
חַמּוּרָה מֵעֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים
(עֲרִכִין טו.), וּמִי שֶׁמִּסְפֵּר לְשׁוֹן-הָרַע אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לְדוּר בְּעוֹלָם (שָׁם),
וּמִמִּילָא הַשְּׂכִינָה מִסְתַּלְקֵת מִהָאָדָם הַזֶּה, וְהוּא

נִמְצָא אֲזוֹ בְּסִפְנֵי גְדוּלָה, כִּי כִשְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מִפְרִיד עֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל מִהָאָדָם, אֲזוֹ הוּא מְלֵא קְלִפּוֹת,
 וְרוּחוֹת רָעִים שׁוֹרִים אֲצָלוֹ, וְסִפְנֵי לְעַמֵּד עַל יָדוֹ,
 כִּי הַמָּקוֹם הוּא מְקוֹם סִפְנֵי, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי
 שְׁהַפְּקִיר אֶת דְּבוּרוֹ וְלֹא נִזְהָר בְּעוֹן הַחֲמוּר שֶׁל
 לְשׁוֹן-הָרַע; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר,
 לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה מֵעַכְשָׁיו, וְהַרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ
 לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וּתְדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי
 אֲמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְאֲזוֹ דִּיקָא תַּצְלִיחַ וְדַרְכְּךָ
 תָּמִיד.

ג.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵין לְךָ
 עוֹד חַיִּים טוֹבִים וְנִעִימִים כְּמוֹ מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת
 דְּבוּרוֹ, וְאֵינוֹ מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל לְבוֹ וְרוּחוֹ,
 וּבְפְרָטִיוֹת לְשׁוֹן-הָרַע, אֲשֶׁר הוּא חֲמוּר מְאֹד מְאֹד,
 וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְקַפֵּיד עַל זֶה יוֹתֵר מִכָּל
 הָעֵבְרוֹת, כִּי בְּכָל עֲבָרָה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם עַל-כָּל-פְּנִים
 אֵיזוֹ הַנְּאָה מְזֵה, אֲבָל מִהַחֲטָא הַחֲמוּר שֶׁל לְשׁוֹן-
 הָרַע אֵין לוֹ לְמַסְפֵּר שׁוּם הַנְּאָה, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ

לְשׁוֹן-הָרַע

קיג

חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תְּעֵנִית ח.): מֵאֵי דְכִתִּיב (קִהְלֵת י, יא): אִם יִשְׁךָ הִנָּחֵשׁ בְּלוֹא לְחַשׁ, וְאִין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן, לְעֵתִיד לְבוֹא מִתְקַבְּצוֹת וּבָאוֹת כָּל הַחַיּוֹת אֵצֶל הִנָּחֵשׁ, וְאוֹמְרוֹת לוֹ: אַרִי דוֹרַס וְאוֹכֵל, זָאב טוֹרֵף וְאוֹכֵל, אֵתָה מַה הִנָּאָה יֵשׁ לָךְ? אָמַר לָהֶם: וְאִין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן, וְלִי אֵתָם שׁוֹאֲלִין, שְׂאֵלוּ אֶת בַּעַל הַלְשׁוֹן מַה הִנָּאָה יֵשׁ לוֹ שְׁמַדְבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע עַל חֲבֵרוֹ, כְּאוֹמֵר שֶׁהוּא דוֹמָה לוֹ, שְׁנוֹשֵׁף בְּלִי שׁוּם הִנָּאָה; וְעַל-כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם לֹא לְהַפְקִיר אֶת דְּבוּרָךְ, וְלֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּנְצֵל מִהֲרַבָּה צְרוֹת וְרַעוֹת מְרוּרוֹת, וְתִרְגִּישׁ עוֹלָמְךָ בְּחַיִּיךָ, כִּי הַזּוֹכָה לְשֹׁמֵר עַל דְּבוּרוֹ, אֲזִי מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ בְּחֵי הַחַיִּים, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-כֵּן הֲרִגַל עֲצָמְךָ עַל-כָּל-פָּנִים מֵעַכְשָׁו לֹא לְדַבֵּר עִם שׁוּם בְּרִיָּה מֵאָדָם אַחֵר בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֶּן כָּלֵל, וְתַעֲשֶׂה לְעֲצָמְךָ הֲרִגַל, שְׂמֵאֲחֵרִים אִין אֵתָה מְדַבֵּר, וְעַל-יַדֵּי-זֶה מִמִּילָא תִּנְצֵל מִהָעוֹן הַחֲמוֹר שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, וּמַה גַּם שְׂלֵא תִסְתַּבֵּךְ עִם שׁוּם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם, כִּי הַשּׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ לֹא לְדַבֵּר מֵאֲחֵרִים, אֲזִי אֵי אֶפְשָׁר

לְשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁתֵּהִיָּה לָּהּ אִיזוֹ טַעֲנָה אוֹ מַעֲנָה עָלָיו;
אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְשֹׁמֵר אֶת דְּבוּרוֹ, וְנִעֲשֶׂה צְנוּר
הַמְשַׁפֵּיעַ טוֹב לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עָקַר
הָאָדָם הוּא הַדְּבוּר, כִּי מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה הוּא
רַק הַדְּבוּר, וְעַל-כֵּן כָּל הָאָדָם תְּלוּי כָּפִי דְבוּרוֹ, אִם
מְדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי תְּפִלָּה וְדְבוּרֵי אֲמוּנָה, אֲזִי מִמְשִׁיךְ
עַל עֲצָמוֹ אוֹר הָעוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה מִמָּשׁ,
וְעוֹלָמָךְ תִּירַשׁ בְּחַיִּיךְ, מֵה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁמִּפְקִיר אֶת
דְּבוּרוֹ וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל לְבוֹ, אֲזִי מִמְשִׁיךְ
מֵעֲצָמוֹ אֶת כָּל הָאוֹרוֹת, וְגוֹרֵם לְעֲצָמוֹ חֶרֶבֶן
בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וּמְרַגֵּשׁ אֶת הַגִּיּוֹנִים בְּזֶה
הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא,
פָּרָשַׁת מְצוֹרָע), הַכֹּל תְּלוּי בְּלִשׁוֹן, עֵסֶק בַּתּוֹרָה
בְּלִשׁוֹנוֹ — זָכָה לְחַיִּים, וְהִיא רְפוּאָתוֹ שֶׁל לְשׁוֹן-
הָרֶע, שְׁנֵאָמַר "מְרַפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים", וְאִם עֵסֶק
אָדָם בְּלִשׁוֹן-הָרֶע, מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ לָמוּת, שְׁקֻשָּׁה
לְשׁוֹן-הָרֶע מְשַׁפֵּיכּוֹת דְּמִים; וְעַל-כֵּן אִם יֵשׁ לָךְ רַק

קצת דעת, ראה לקדש את לשונך לדבר רק דבורי
 אמונה עם זולתך, דבורי תורה עם עצמך, ודבורי
 תפלה עם הקדוש-ברוך-הוא, ותהיה המאשר
 ביותר בחייה, כי תמיד תהיה עסוק במשהו, ולא
 תלך בטל, חלילה, אשר כל הצרות באות לו לאדם
 על-ידי שהולך בטל, ואז הוא נהרס לגמרי, מה
 שאין בן כשזוכה להיות דבוק בחי החיים, אז כל
 היום שלו משתנה, והולך לו בצורה אחרת,
 ומרגיש ערבות נעימות, ידידות, חיות אלקותו
 יתברך; אשרי המציית!

ה.

אהובי, אחי היקר! הרגל עצמך לדבק את
 מחשבתך תמיד רק אליו יתברך, ותציר בדעתך
 איך שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם
 עצמיות חיות אלקותו יתברך ממש, והוא יתברך
 מחיה, מהנה ומקיים את כל הבריאה כלה, והוא
 יתברך שוקד על שפתותיה, ועל-בן מה ולמה לה
 לדבר לשון-הרע על זולתך, כי בזה שאתה מדבר
 על זולתך, אתה עוקר עצמך באותה שעה ממנו

יתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן לֹא בְחַנּוֹם אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (ירוּשְׁלָמִי, פָּאָה פָּרַק א'): אֵין אוֹמֵר אָדָם לְשׁוֹן-הָרַע,
 עַד שְׂכּוֹפֵר בְּעֵקֶר; כִּי הַמְּאֲמִין הָאֲמֵתִי בּוֹ יתְבַרֵךְ,
 וְיִוְדַע אֲשֶׁר אֵין בְּלַעַדָּיו יתְבַרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא עוֹמֵד
 עָלָיו וְשׁוֹקֵד עַל שְׂפִתוֹתָיו, לֹא הִיָּה מְדַבֵּר עַל אַחַר
 כָּלֵל, וְעַל-כֵּן בּוֹ בְּרַגַע שְׂאֵתָה מְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע,
 אֲתָה מְסַלֵּק מֵעֲצָמְךָ אֶת הַשְּׂכִינָה, וְאֵינְךָ זוֹכֵה לְזִיו,
 עֲרִבוּת, נְעִימוֹת שְׂכִינַת עִזּוֹ יתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ
 חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (סוּטָה מ.ב.), שְׂכַת מְסַפְּרֵי לְשׁוֹן-
 הָרַע אֵינָן מְקַבְּלוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה; וְעַל-כֵּן אֲשָׂאֵל
 אוֹתְךָ, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, מַה וְלָמָּה לָּךְ לְדַבֵּר
 מִזוּלְתְּךָ, יוֹתֵר טוֹב לְהַכְנִיס עֲצָמְךָ בְּאֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יתְבַרֵךְ, וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמְךָ אוֹרוֹ יתְבַרֵךְ, וְאִז אַף
 פְּעַם לֹא תְדַבֵּר מֵאַחַר כָּלֵל, רַק תְּמִיד תִּהְיֶה לָּךְ
 מְלָה טוֹבָה עַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּנוֹ שֶׁל
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתְמִיד תִּדּוֹן לְכַף זְכוּת אֶת כָּל
 בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְאִז דִּיקָא תִּרְגִּישׁ כָּל מִינֵי נְעִימוֹת
 בְּחַיֶּיךָ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, אֲשֶׁר כָּל
 מַה שְׂעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, הוּא עַל-יְדֵי
 שֶׁהַפְקַרְתָּ אֶת דְּבוּרְךָ לְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת עַל

לְשׁוֹן-הָרַע

קיז

כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שָׁזָה עוֹקֵר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי,
וְעַל-כֵּן רָאָה לְהַרְגִיל עֲצָמָךְ מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה לְשִׁמּוֹר
מְאֹד מְאֹד עַל דְּבוּר פִּיךָ, וְתִדְבֵּר רַק טוֹב עַל כָּל בַּר
יִשְׂרָאֵל וְאִז תִּרְאֶה אֶת הַנְּסִים הַנִּגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי עֲקָר הַנְּסִים שֶׁנַּעֲשִׂים לְאָדָם
הוּא רַק כְּפִי קִדְשֵׁת דְּבוּרֵי פִּיו, וּמִי שֶׁזוֹכָה לְשִׁמּוֹר
עֲצָמוֹ לֹא לְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת, וּפְּיוֹ נַעֲשֶׂה פֶה
קְדוֹשׁ, כְּלִי לְהַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ בְּכַחוֹ
לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו נְסִים נִגְלִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאִם הָיָה
בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים מַעֲלַת הַזּוֹכָה לְשִׁמּוֹר עֲצָמוֹ מִדְּבוּרֵי
לְשׁוֹן-הָרַע, וְאֵל מֶה הֵם יְכוּלִים לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה,
אִז הָיָה נִזְהָרִים בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם; וְעַל כֵּן רָאָה,
אֲהוּבֵי, אָחִי, מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה לְשִׁמּוֹר מְאֹד עַל דְּבוּרֵי
פִּיךָ, לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וּמִכָּל שְׂכָן
דְּבוּרֵי לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת, לִיֻּצְנוֹת וְנִבּוּל פֶה, חֵס
וְשָׁלוֹם, וְאִז יִהְיֶה פִיךָ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַמְשַׁכֵּת
הַשְּׂכִינָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכָּה שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא נְסִי נְסִים.

ו.

רָאָה, אָהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְשׁוֹר מְאֹד עַל דְּבוּרֵי
 פִּיךָ לְבַל תִּפְקִירוּ, כִּי רַב הַצָּרוֹת שְׁעוֹבְרוֹת עַל
 הָאָדָם הֵן וְרַק מִחֲמַת דְּבוּרֵי פִיו, שְׂאָדָם מִפְּקִיר אֶת
 פִּיו, וּמִדְּבַר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה לֹא
 יִמְלֹט שְׂלֹא יִדְבַר לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצָנוֹת, אֲשֶׁר
 דָּבַר זֶה עוֹקֵר אֶת הָאָדָם מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, מִהָעוֹלָם
 הַזֶּה נֶעְקָר, כִּי כָל הַמַּחְלָקֶת וְהַמְּרִיבוֹת, הַקְּנָאוֹת,
 הַשְּׂנְאוֹת וְהַוִּפְוֹחִים שֵׁשׁ בֵּין בְּנֵי-אָדָם, זֶה וְרַק
 עַל-יַדֵּי לְשׁוֹן-הָרַע וְרְכִילוֹת, שְׂאָחַד מִדְּבַר עַל
 זוּלָתוֹ, וְכָךְ מִבְּעִיר אֵשׁ בּוֹעֶרֶת, וְכֵן מִהָעוֹלָם הַבָּא
 נֶעְקָר, כִּי הַדְּבוּר הוּא כְּלִי קָדוֹשׁ, צְנוּר הַמְּמַשִּׁיךְ
 אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ לְמַטָּה, עַל-יַדֵּי דְבוּרֵי אָמוּנָה וְהַשְּׂגָחָה
 פְּרָטִית, לֹא-כֵן בְּשָׁעָה שְׂמַטְמָא אֶת פִּיו עִם דְּבוּרֵי
 לְשׁוֹן-הָרַע וְרְכִילוֹת, עַל-יַדֵּי-זֶה שׁוֹבֵר אֶת הַכְּלִי
 וּמְלַכְלֵךְ אֶת הַצְּנוּר, וְעוֹקֵר עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי מְרוּחָנִיּוֹת
 אֱלֻקוֹת, וְסוֹבֵל יְסוּרֵי גִיהֵנוֹם; וְעַל-כֵּן רָאָה, אָהוּבִי,
 אַחֵי הַיָּקָר, מֵהַ לְפָנֶיךָ, אַתָּה יְכוֹל לְזַכּוֹת עַל-יַדֵּי
 שְׂמִירַת הַדְּבוּר לְהַגִּיעַ אֶל דְּבִקּוּת, נֶעֱם וְעִרְבוּת כְּזוֹ,
 עַד שְׁעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיִּיךָ, וְתִהְיֶה דְבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ

לשון-הרע

ק"ט

בְּדַבְּקוֹת אֲמֶת, וְתַעֲנַג בְּזִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ,
וְעַל-כֵּן שְׁמֹר מְאֹד מְאֹד מֵהַיּוֹם הַזֶּה לֹא לְהַפְקִיר אֶת
דְּבוּרֵי פִיךָ, וְתַעֲשֶׂה לְעֲצָמְךָ הַרְגֵּל לֹא לְהִתְחִיל
לְדַבֵּר עִם אִף אֶחָד רַק הַמְּכָרֵחַ לָךְ, וְעַל-יַד־יְהוָה
בְּאֲמֶת תִּנְצֵל מִדְּבוּרִים אֲסוּרִים, כְּמוֹ לְשׁוֹן-הָרַע
וְלִיצְנוּת, וְתוּכַל לְהִיּוֹת דְּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרֵךְ
בְּדַבְּקוֹת אֲמֶת.

.ז

צָרִיךְ שְׁתַּחֲזֵק עֲצָמְךָ מְאֹד, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר,
לֹא לִפְלִ בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל מִכָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בֵּין
בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, וְעָלֶיךָ לְדַעַת כִּי עָקֵר
קִיּוֹם הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְשִׁיזָכָה לְהִתְחַזֵּק
מֵעַמָּד בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא רַק עַל-יַד־יְהוָה שְׂיִרְגִיל עֲצָמוֹ
בְּשִׁמְרַת הַדְּבוּר, לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,
וּמְכָל שְׂכֵן שְׂלֵא יִפְגַּם אֶת דְּבוּרוֹ בְּדְבוּרִים אֲסוּרִים,
שֶׁהֵם לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת, לִיצְנוּת, נְבוּל פֶּה קָלְלוֹת
וְכוּ', כִּי הַדְּבוּר זֶה יְסוּד הָאָדָם, וְהוּא הַצְּנוּר
הַמְּמַשִּׁיךְ שִׁפְע לָאָדָם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם נֹזֵהר מְאֹד
מְאֹד בְּדְבוּרֵי פִיו, עַל-יַד־יְהוָה יֵשׁ לוֹ צְנוּר נָקִי, וְיִכּוֹל

לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ שְׁפַע רַב, שְׁפַע רוּחָנִי, אִוְרוֹת
 צַחְצַחוֹת אִוְרוֹת נְשָׁגָבִים, וְשְׁפַע גְּשָׁמִי — פְּרִנְסָה
 בְּנֶקֶל וּבְשֹׁפַע רַב, כִּי הַפְּרִנְסָה בָּאָה לְאָדָם רַק
 עַל-יַדֵּי שְׁמִירַת הַדְּבוּר, הֵינּוּ כְּשֵׁאִינוֹ מְקַלְקֵל אֶת
 דְּבוּרוֹ עַל-יַדֵּי לְשׁוֹן-הָרַע, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי לְשׁוֹן-
 הָרַע מְבִיא אֶת הָאָדָם לִיַּדֵּי עֲנִיּוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּמְכַל
 שָׁכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, כִּי הַמְּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שְׁמֵאֲמִין בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ
 מְחִיָּה, מִהֲוֵה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָה, וְאֵין
 בְּלִעְדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, דְּבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן אֵינוֹ
 נֶעֱשֶׂה מֵעֲצָמוֹ רַק הַכֹּל בְּרִשׁוֹת הַמְּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, אֲזִ
 לֹא הִיָּה מְפַקִּיר אֶת דְּבוּרוֹ כָּלֵל; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי,
 אַחֵי הַיָּקָר, אֵיעֲצָךְ וַיְהִי אֶלְקִים עִמָּךְ, אִם אַתָּה רוֹצֵה
 לְהִצְלִיחַ בְּדַרְכְּךָ — בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת,
 רֵאֵה לְשֹׁמֵר מִהַיּוֹם הַזֶּה אֶת דְּבוּרֵי פִיךָ. וְצָרִיךְ
 שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי, אֲשֶׁר בְּכָלֵל טוֹב מְאֹד לְהַרְגִּיל
 אֶת עֲצָמוֹ לֹא לְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם שׁוֹם בְּרִיָּה, כִּי אִם
 הַמְּכַרְח מְאֹד מְאֹד — מֵצַד פְּרִנְסָה אוֹ דְרָכֵי שְׁלוֹם,
 וְגַם בְּזֶה יִרְאֶה לְקַצֵּר כַּמָּה שְׁיֹוֹתֵר, וּמְכַל שָׁכֵן שְׁלֹא
 יִתְחִיל לְפַטְפֹּט כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ כָּל מִינֵי

לְשׁוֹן-הָרַע

קכא

פְּטוּטֵי דְבוּרִים שֶׁל מַה בְּכָף, אֲשֶׁר הַדְּבוּרִים הָאֵלֹו
מְבַלְבְּלִים מְאֹד מְאֹד אֶת הַמֶּת, וְעוֹקְרִים אוֹתוֹ
מִשְׁרְשׁוֹ הָעֲלִיּוֹן, כִּי כָּל מַה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְשִׁתְּק
יֹוֹתֵר כְּמוֹ-כֵן מְאִיר עָלָיו בְּיֹוֹתֵר אֹר עֲלִיּוֹן וְנוֹרָא
וְנִשְׁגָב מְאֹד, כִּי כָּל זֶה תִּקַּח בְּיַדְךָ, אָדָם הַזּוֹכֶה
לְדָם וְלִשְׁתֵּק, סִימָן שֶׁהוּא דְבוּק מְאֹד בּוֹ יִתְבָּרֵךְ
וְאוֹר הַשְּׂכִינָה שׁוֹרֶה עָלָיו, כִּי מֵרַב אֵימַת הַשְּׂכִינָה,
אֵינּוּ מֵרַבָּה לְדַבֵּר, וְכִשְׁהַשְּׂכִינָה אֶצְלוֹ, אִזּוֹ כְּבָר כָּל
הַבְּרָכוֹת מְצוּיֹת אֶצְלוֹ, וְעַל-כֵּן רָאָה לְהִרְגִיל עֲצֻמָּךְ
לְדָם וְלִשְׁתֵּק וּבְפִרְט לְמַחְרָפֵי וְלַמְבַזֵּי נַפְשֶׁךָ, וְאֵל
תֵּצֵא לְרִיב עִמָּהֶם, כִּי מִמִּילָא לֹא יוֹעִיל לְךָ, כִּי אֵלֹו
הַרְשָׁעִים הַיּוֹצְאִים נִגְדָךְ, הֵם הֵם עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְאִם
תֵּצֵא נִגְדָם יִתְעוֹרְרוּ יֹוֹתֵר וְיֹוֹתֵר, וְעַל-כֵּן בְּשַׁעַה
שְׂבָאִים עָלֶיךָ בְּזִיוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דְּמַיִם, חֲרוּפִין
וְגִדּוּפִין מִרְשָׁעִים אַרְוִרִים, רָאָה לְשִׁתְּק, וְאֵל תֵּצֵא
לְדַבֵּר נִגְדָם שׁוּם לְשׁוֹן-הָרַע, וְאִזּוֹ תִּרְאֶה אֵיךְ
שְׂבַמְשָׁךְ הַזְּמַן יִפְלוּ תַחְתֶּיךָ לְגַמְרֵי, הָעֶקֶר רָאָה
לְדַבֵּק עֲצֻמָּךְ לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְשִׁמֹר עֲצֻמָּךְ מְאֹד
מְאֹד מִדְּבוּרֵי לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, וְאִזּוֹ
תִּרְאֶה אֵיךְ שְׁלִבְסוּף תִּצְלִיחַ וְתַעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְאִם

היית' יודע, אהובי, אחי היקר, מעלת האדם הזוכה לעצור רוחו ודבורו, ולא יצא נגד זולתו, אז היית מתחזק בזה מאד מאד, כי זהו כלי לקבל בו כל האורות רוחניות; אשרי מי ששם דבורים אלו היטב היטב אל לבו, ושומר עצמו מכל מיני דבורי לשון-הרע ורכילות, שאז יזכה לעבר את זה העולם בשלום, ויהיה נעשה צנור המשפיע שפע לכלל ישראל.

ח.

ראה, אהובי, אחי היקר, לא להטעות עצמך כלל, כי בענין לשון-הרע כלם נתפסים, וראוי להם להתבונן מאד מאד כמה גדול כחה של לשון-הרע, שהיא שקולה כנגד שלשה העוונות החמורות, כמו שאמרו (בערכין טו. ובמדרש שוחר טוב): תנא דבי רבי ישמעאל: כל המספר לשון-הרע מגדיל עוונות כנגד שלש עברות: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכת דמים, דכתיב הכא "לשון מדברת גדולות", ואלו בעבודה זרה כתיב: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה", ובגלוי עריות כתיב:

לְשׁוֹן-הָרַע

קכג

"וְאִיךָ אַעֲשֶׂה הָרַע הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת", וּבְשִׁיכוֹת
דְּמִים כְּתִיב: "גְּדוֹל עוֹנֵי מְנַשָּׂא", בָּא לְהוֹדִיעַךָ
שְׁקֻשָּׁה לְשׁוֹן-הָרַע מְשַׁלֵּשׁ עוֹנוֹת הַלָּלוּ, דְּבַר אַחַר:
שֶׁהַהוֹרֵג אֶת הַנֶּפֶשׁ, אֵינוֹ הוֹרֵג אֶלָּא נֶפֶשׁ אַחַת,
וְהָאוֹמֵר לְשׁוֹן-הָרַע הוֹרֵג שְׁלֹשָׁה: הַמְסַפֵּרוֹ
וְהַמְקַבְּלוֹ וְהַנֹּאֲמֵר עָלָיו, וּמִנִּין אֶתָּה לְמַד זֶה?
מִדּוֹאֵג, שְׁאֹמֵר לְשׁוֹן-הָרַע עַל אַחִימֶלֶךְ לְפָנָי שְׁאוּל,
וְנִהְרָגוּ שְׁלֹשָׁתָן, שְׁאוּל — שְׁקַבְּלוֹ, וְאַחִימֶלֶךְ —
שְׁנֹאֲמֵר עָלָיו, וְדוֹאֵג — שְׁאֹמְרוֹ, שְׁאוּל שְׁקַבְּלוֹ,
שְׁנֹאֲמֵר: "וַיָּמַת שְׁאוּל" וְגו', וְאַחִימֶלֶךְ שְׁנֹאֲמֵר
עָלָיו, שְׁנֹאֲמֵר: "מוֹת תָּמוּת אַחִימֶלֶךְ", וְדוֹאֵג
שְׁאֹמְרוֹ, שְׁנִטְרַד מִן הָעוֹלָם, שְׁנֹאֲמֵר: "גַּם אֵל יִתְצַדֵּךְ
לְנִצָּח" מִן חַיֵּי הָעוֹלָם, וּמִי גֵרָם לוֹ? לְשׁוֹן-הָרַע,
וְאִתָּא בְּסִפְרֵי וְכֵן אָמְרוּ בְּעֶרְכֵין (טו:): עֲשֶׂרָה
נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אַבוֹתֵינוּ, וּבְכֻלָּם לֹא נִחַתָּם גְּזַר דִּינָם,
אֶלָּא עַל עוֹן לְשׁוֹן-הָרַע, שְׁנֹאֲמֵר: "וַיִּנְסּוּ אוֹתֵי זֶה
עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי, וּכְתִיב: "הוֹגַעְתֶּם
ה' בְּדַבְרֵיכֶם", וְכֵן מְצִינוּ בְּמִדְרָשׁ שְׁחַר טוֹב
וּבִירוּשָׁלַיִם פָּאָה פָּרַק רַאשׁוֹן, שְׁבִימֵי אַחָאָב אָף
שְׁהָיוּ עוֹבְדֵין עֲבוּדָה זָרָה, הָיוּ נוֹצְחֵין הַמְּלַחְמוֹת,

מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶן לְשׁוֹן-הָרַע, שֶׁלֹּא הִלְשִׁינוּ אֶת עוֹבְדֵיהָ שֶׁהִחְבִּיא מְאֹה נְבִיאִים בְּשִׁתֵּי מְעָרוֹת, וְלֹא גָלָה אָדָם שֵׁישׁ נְבִיא בְּיִשְׂרָאֵל מִבְּלִתִּי אֵלֵיהֶוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר: "אֲנִי נוֹתַרְתִּי נְבִיא ה' לְבַדִּי", אַף שֶׁכָּל הָעוֹלָם יָדְעוּ מִזֶּה שֶׁהֵן הָיוּ נוֹתַנִּין לְעוֹבְדֵיהָ לַחֵם וּמַיִם לְכָל־כָּלָם, וּבְסוֹף יָמֵי שָׂאוֹל שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם דִּלְטוֹרִין, כְּמוֹ דּוֹאֵג וְהַזִּיפִים, אַף שֶׁלֹּא הָיְתָה בָּהֶם עֲבוּדָה זָרָה כְּמוֹ בִּימֵי אַחֲאָב, וְהָיוּ נִמְצָאִים בָּהֶם תִּינוּקוֹת שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים בַּתּוֹרָה, הָיוּ יוֹרְדִין לְמַלְחָמָה וְנוֹפְלִין, וְגוֹרְמִים לְסֵלֶק אֶת הַשְּׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּמְדָּרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה ה, י): אָמַר רַבִּי מִינָא: "כָּל שֶׁאֹמֵר לְשׁוֹן-הָרַע מְסַלֵּק הַשְּׂכִינָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, תִּדְעַ לָךְ, מָה דָּוִד אֹמֵר (תְּהִלִּים נז, ה): "נִפְשֵׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֲשַׁכְּבָה לְהֵטִים בְּנֵי-אָדָם שֶׁנִּיהֶם חֲנִית וְחֻצִּים וּלְשׁוֹנָם חָרָב חֲדָה", מָה כְּתִיב אַחֲרָיו (שָׁם, פְּסוּק ו): "רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים" וְגו', אָמַר דָּוִד: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָה הַשְּׂכִינָה עוֹשָׂה לְמַטָּה סֵלֶק אֶת הַשְּׂכִינָה לָרְקִיעַ, וְכֵן אֵיתָא בַּמְדָּרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה ו, יד): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: בְּעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ

לְשׁוֹן-הָרַע

קכה

בִּינֵיכֶם בְּעָלֵי לְשׁוֹן-הָרַע, סִלַּקְתִּי אֶת שְׂכִינְתִּי
מִבִּינֵיכֶם; וְלֹא תָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם בַּמְקֻדָּשׁ שְׁנֵי אֲלָא
בְּעוֹן מְסַפְרֵי לְשׁוֹן-הָרַע שֶׁהִיא בִּינֵיהֶם, בְּשִׁבִיל
שִׁנְאָת חֲנָם שֶׁהִיְתָה בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּיוֹמָא (ט:),
וְהַמְסַכְסֵךְ בַּלְשׁוֹן-הָרַע וְרַכִּילוֹת שָׁלוּ בֵּין אֲנָשִׁים
אֲהוּבִים, וְעוֹשֶׂה בִּינֵיהֶם מַחְלָקָת, חֵס וְשָׁלוֹם, הוּא
מִתְעָב בְּעֵבוֹר זֶה לְפָנָי ה', וְקָשָׁה הָעוֹן הַזֶּה יוֹתֵר
מִעוֹן גְּאוּהַ וְשִׁקָּר וְשִׁפְיַכְת דָּם נָקִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב
(מְשָׁלִי ו, טז): שֶׁשׁ הִנֵּה שָׁנָא ה' וְשָׁבַע תוֹעֵבַת נַפְשׁוֹ,
עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שִׁקָּר וְיָדַיִם שׁוֹפְכוֹת דָּם נָקִי וְגו'
וּמְשַׁלַּח מְדַנִּים בֵּין אַחִים, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים,
דְּזוּ הִיא הַשְּׁבִיעִית הַקָּשָׁה שֶׁבְּכָלֶן, וְיוֹתֵר מִזֶּה מְצִינוּ
בַּמְדָּרָשׁ, שֶׁאִין הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּתֵּף
כָּלֵל עִם בְּעַל לְשׁוֹן-הָרַע לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִצְרוּתוֹ,
וְאִין שׁוֹם יַעֲזֶה לְאָדָם רַק שְׁיִנְצֵר לְשׁוֹנוֹ מֵרַע, וְגַם
יִטְמִין תָּמִיד אֶת עֲצָמוֹ מִלִּישָׁב בַּחֲבוּרַת אֲנָשִׁים
הַמְדַּבְּרִים דְּבָרֵי גְּנָאֵי מִחֲבָרִיהֶם, וְזוּ לְשׁוֹן הַמְדָּרָשׁ
וְסַפְרֵי זוֹטָא (הַבִּיאוּ הַיְלָקוּט פְּרָשַׁת כִּי-תֵצֵא): אָמַר
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מְכָל צְרוּת הַבָּאוֹת עֲלֵיכֶם אֲנִי
יְכוֹל לְהַצִּיל אֶתְכֶם, אֲבָל בַּלְשׁוֹן-הָרַע הַטְּמֵן עֲצָמְךָ

וְאִין אַתָּה נִפְסָד, מִשָּׁל לְעֵשִׂיר שְׁהִיָּה אוֹהֵב בֶּן
 כִּפְרִי, הֵלֶךְ לְשָׂאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ, וְהִיָּה שָׁם כָּלֵב שׁוֹטָה,
 וְהִיָּה נוֹשֵׁף אֶת הַבְּרִיּוֹת, אָמַר אוֹתוֹ עֵשִׂיר לְאוֹהֲבוֹ:
 בְּנִי, אִם אַתָּה חֵיֵב לְאָדָם, אֲנִי פּוֹרֵעַ לָךְ וְאֵל
 תִּתְחַבֵּא מִמֶּנּוּ, אֲבָל אִם רָאִיתָ כָּלֵב שׁוֹטָה, מִמֶּנּוּ
 הִתְחַבֵּא, שָׂאֵם נוֹשֶׁכָּךְ, אִינִי יוֹדֵעַ מַה לַעֲשׂוֹת לָךְ,
 כִּי אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יִצְיֵלְךָ,
 וּבְשׁוֹט לְשׁוֹן תִּתְחַבֵּא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְרֹאֵה אֶת הַמִּתְקַת דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים,
 שֶׁהִמְתִּיקוּ אֶת דְּבָרֵי הַמְקַלְקֵל בְּחֹטָא זֶה כְּמוֹ הַנְּשׁוּף
 מִכָּלֵב שׁוֹטָה, כִּי בַּאֲמַת שְׁנִיָּהֶם שָׂוִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא פַד), שְׁמִי שֶׁנִּשְׁכַּח כָּלֵב
 שׁוֹטָה, אִין לוֹ רְפוּאָה, וְעַל לְשׁוֹן-הָרַע גַּם-בֶּן אָמְרוּ
 שֶׁהִמְרָגַל בְּעוֹן זֶה, חֵס וְשִׁלּוּם, אִין לוֹ תִקְנָה, כְּמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרִכִין טו:): סִפֵּר — אִין
 לוֹ תִקְנָה, וּבַאֲמַת אִם נִתְחִיל וְנִתְבוֹנֵן, נִרְאֵה מֵאִין
 בָּא דְבָר זֶה שֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עַל חֲבֵרוֹ, הוּא רַק מִחֲמַת
 גְּאוּת, כִּי עֵקֶר פְּגָם לְשׁוֹן-הָרַע הוּא, שֶׁמְרַב גְּאוּתוֹ
 שֶׁמִּתְגָּאֵה עַל כָּלֵם, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצֵא מוּם בְּכָל

לְשׁוֹן-הָרַע

קכז

בַּר יִשְׂרָאֵל וּמִקְטָרְג עָלָיו, וּמִדְבַר עָלָיו כָּל דְּבַר
אָסוּר, וְעַל-יַד־יָזָה עוֹקְרוֹ מִשְׁרָשׁוֹ וַיְכוּל לְהַפִּילוֹ
וּלְהִרְחִיקוֹ מִהַקְדָּשָׁה לְגַמְרִי, כִּי עַל מִי שֶׁמִּדְבָּרִים
כָּל דְּבַר רָע, טַבְעָם שֶׁל בְּנֵי-אָדָם הוּא שֶׁמִּקְבָּלִים
לְשׁוֹן-הָרַע, וְעַל-יַד־יָזָה מִתְחִילִים לְשֵׁנָא אֶת הָאָדָם
הַזֶּה שֶׁמִּדְבָּרִים עָלָיו לְשׁוֹן-הָרַע, וְתַכְף-וּמְיָד
כְּשֶׁמִּקְבָּלִים אֶת הַלְשׁוֹן-הָרַע עַל-יַד־יָזָה מִתְחִילִים
לְשֵׁנָא אֶת הָאָדָם הַזֶּה וּמִחְלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ, עַד
שֶׁשׁוֹבְרִים אוֹתוֹ לְגַמְרִי, וַיְכוּל לִפְלֹ לְנוֹקְבָא
דְּתֵהוּמָא רַבָּא וּלְהִרְחִיקוֹ מִשְׁרָשׁוֹ, וְעַל-כֵּן גָּדוֹל
עֲוֹנוֹ מִנְשֵׂא שֶׁל כָּל מִי שֶׁמִּדְבַר לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת
וְלִיצְנוֹת עַל זולָתוֹ, וְהַחֲטָא הַזֶּה גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל
הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת, וְאֶפְלוּ מִעֲבוּדָה זָרָה גְלוּי עֲרִיּוֹת
וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים, כִּי חֲטָאִים אֵלוּ שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בֵּינוּ
לְבֵין עֲצָמוֹ, הוּא עֲדִין יְכוּל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְאֶפְלוּ
שֶׁכָּבֵר עֲבַד עֲבוּדָה זָרָה, עִם כָּל זֹאת אִם חוּזֵר
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
מִקְבָּלוֹ, כִּי אֶפְלוּ אָדָם עוֹמֵד וּמְחַרֵף וּמְגַדֵף כָּלפִּי
מִעֲלָה וְעוֹשֶׂה תִּשׁוּבָה, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִקְבָּלוֹ,
וְכֵן בְּגְלוּי עֲרִיּוֹת מוֹעִילָה תִּשׁוּבָה, וְכֵן בְּשְׁפִיכוֹת

דְּמִים, יֵשׁ תְּקוּנִים לְאָדָם שְׂיָכוֹל לְתַקֵּן אֶת חַטָּאוֹ, לֹא-כֵן הַחֲטָא הַמְּגִנָּה שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, שְׂגוּרִים לְהַחֲלִישׁ אֶת דַּעַת הָאָדָם, וְעַל-כֵּן גְּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשָׂא, וְלָכֵן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁלְשׁוֹן-הָרַע הוֹרֶגֶת אֶת שְׁלֹשָׁתָן — אֶת הַמְּסַפֵּר, הַמְּקַבֵּל וְהַנֶּאֱמָר עָלָיו, כִּי אֵין אָדָם עוֹמֵד וּמְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע, עַד שְׂכוּפֵר בְּעַקֵּר, וְעַל-יְדֵי כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת נוֹפְלֹת וְנִתְפַּשְׁטוֹת עָלָיו חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי בְּלִי אֲמוּנָה וּבִטְחוֹן אֵין לְאָדָם דַּעַת וְשִׁכְל וְנוֹפֵל בְּקִטְנוּת הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁמְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָס בְּחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת גְּדוֹלָה, וְאִז נִהְרָג לְגַמְרִי, וְלָכֵן גְּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשָׂא, שֶׁמְחַלֵּשׁ אֶת דַּעַת עֲצָמוֹ, כִּי אַחֲר־כֵּן מִתְחַרֵּט "מָה עָשִׂיתִי שֶׁנִּסְתַּבַּכְתִּי בְּמַחֲלָקָת, וּכְבָר אֵינִי יָכוֹל לְתַקֵּן אֶת זֶה", וְעַל-כֵּן לְשׁוֹן-הָרַע הוֹרֵג אֶת הַמְּסַפֵּר, כִּי מֵרַב חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת שְׂרוּאָה מֵה שְׂגָרָם הַלְשׁוֹן-הָרַע שָׁלוּ, שְׂגָרָם מִחֲלָקָת כְּזוֹ וְשִׁנְאָה עֲמָקָה כְּזוֹ, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר כְּבָר לְתַקֵּן אֶת זֶה, וּמֵרַב חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת יוֹצֵא וּפּוֹרֵק עַל לְגַמְרִי, וְכֵן מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ לְשׁוֹן-הָרַע, גַּם בּוֹ נִכְנָס הָאָרֶס הַזֶּה,

לְשׁוֹן-הָרַע

קכט

וְהוּא הַמְקַבֵּל אֶת הַלְשׁוֹן-הָרַע, לְבִסּוּף גַּם הוּא
נִסְתַּבֵּךְ בְּמַחְלָקֶת לֹא לוֹ, וְאִזּוּ מִתְחִיל לְהִתְחַרֵּט,
לָמָּה הִזָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְעַרְבַּב בְּמַחְלָקֶת וּבְמַרְיבוֹת
הָאֵלוּ בְּתוֹכָם, עַד שֶׁהִחְלִישׁוֹת הַדַּעַת הַזֹּאת גּוֹרֶמֶת לוֹ
לְכַפֵּר בְּכָל, רַחֲמָנָא לִישׁוֹזְבֵן, וּפּוֹרֵק עַל לְגַמְרִי,
וְכַמוֹ-כֵן עַל מִי שֶׁנֶּאֱמַר הַלְשׁוֹן-הָרַע, בְּוִדְאֵי שֶׁהוּא
נִשְׁבֵּר לְגַמְרִי מְרֹב חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת עַל מַה וְלָמָּה
מִדְּבָרִים עָלָיו כָּל דְּבָר אָסוּר עַל לֹא דְבָר, וּמְרֹב
חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת הוּא יָכוֹל לִפְלֹל לְגַמְרִי, וְעַל-כֵּן קָשָׁה
הַחֲטָא הַמְגַנֵּה הַזֶּה שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת
וְלִיצְנוּת, שֶׁהוֹרֵג אֶת שְׁלִשְׁתָּן — אֶת הַמְסַפֵּר
וְהַמְקַבֵּל וְהַנֶּאֱמָר עָלָיו; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁיִּשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ
לֹא לְהִתְעַרְבַּב בְּשׁוֹם מַחְלָקֶת וְלֹא לְדַבֵּר שׁוֹם לְשׁוֹן-
הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת עַל שׁוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוּ נְכוּן
לְבוֹ יִהְיֶה וּבְטוּחַ שִׁיעֵבֵר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּטוֹב
וּבְנִעְיָמִים, אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

על-ידי לשון-הרע מתגבר הכח המדמה, כי
על-ידי לשון-הרע מסתלק ממנו הדעת ונופל
מאהבת השם יתברך, ונופל לאהבת הבהמיות
שהם כל התאוות, שכלם באים מכח המדמה,
שהוא כח הבהמיות שמתגבר ביותר על-ידי
לשון-הרע, ועל-ידי-זה נפגם הזכרון ונופל
לשכחה שהיא מיתת הלב, שמת לבו בקרבו,
ואינו משים על לבו לזכור בכל יום בעלמא דאתי
ששם עקר החיות לנצח, והוא בתיורו חשוב כמת,
מאחר שאינו משים על לבו לזכור תכליתו הנצחי
בכל יום.

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נד)

קוֹנְטְרָס

מִסִּית וּמַדִּיחַ

יעורר ויחזק את כל פר ישראל, שיברח מפל מיני מסיתים ומדיחים, כמו שפורחים מאש שורף, ויגלה שכל מי שרק מסית נגד הקדוש ברוך הוא ונגד תורתו הקדושה ונגד האמונה הפשוטה, שקבלנו מדור דור על-ידי אבותינו ורבותינו, הוא בכלל מסית ומדיח, וצריכים להתרחק ממנו.

★

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורפנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

★

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁמְקַרֵּר
אֶת נִשְׁמוֹת, וּמְקַרֵּר אֲנָשִׁים מֵהַצַּדִּיק
הָאֵמֶת, יֵשׁ לוֹ דִּין שֶׁל מְסִית וּמְדִיחַ.
(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תַּקְעו)

קונטרס

מַסִּית וּמַדִּיחַ

א.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי כָּל מִי שֶׁמַּסִּית
וּמַדִּיחַ אֶת אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִגְדוּ יִתְבַּרְךָ, וְעָקְרוּ מֵהָאֱמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה, וּמְרַחֲקוּ מִדַּת תּוֹרַתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה, אֵין עָלָיו
שׁוּם לְמוֹד זְכוּת, וְהוּא בְּכָלֵל מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין,
וּמַצּוּה לְגִלוֹתוֹ וּלְפָרְסָמוֹ בְּרַבִּים, כְּדֵי שְׁיֵהִיו שְׁמוּרִים
מִמֶּנּוּ, וְצָרִיכִים לְהַבְדִּיל מִמֶּנּוּ לְגַמְרִי, וְאֵין עַל זֶה שׁוּם
מַחִלָּה שְׁבָעוּלָם, וּבְזִמְן שְׁבִית הַמְקַדֵּשׁ הָיָה קָיָם, הָיָה
חַיֵּב מִיתָה, וּמִיתָתוֹ בְּסִקִּילָה, וְאִף שֶׁמַּסִּית — הוּא
לְהַסִּית לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה גְמוּרָה, אִף אָנוּ רוֹאִים
בְּעֵינֵינוּ, כִּי כָּל אֵלוֹ הַמַּסִּיתִים וְהַמַּדִּיחִים בְּדוֹרוֹתֵינוּ
אֵלוֹ, כָּל עָקָר פְּנִימִיּוֹת כּוֹנְנֵתָם, לְהַחֲלִיף לְבַסּוֹף אֶת דַּת

יהדותנו ואמונתנו אל עבודה זרה גמורה, ורק בפנים
 הם מרמים, כאלו רוצים רק לתקן את עם ישראל כפי
 דעותיהם המקלקלות ומחשבותיהם הפגומות, אבל
 באמת כל התכנית הרעה והמרה שלהם היא להחליף
 את צביון היהדות — להיות ככל הגויים בית ישראל;
 על-כן צריכים לברח מכל מיני מסיתים ומדיחים
 שבעולם, ולגלות את חרפתם וטמאתם ברבים בלי
 שום בשה כלל, אדרבה כמו שהם אינם מתבישים
 בנכלי ערמוניותם, כמו-כן אסור לנו להתביש לגלותם
 ולפרסמם ברבים, למען שאחינו בני ישראל התמימים
 והישרים לא יתפסו ברשתם הטמאה שעשו, ללכוד בה
 נשמות טהורות, ולמען הקדוש ברוך הוא ותורתו
 הקדושה מצוה לגלות ולפרסם מסית ומדיח, למען
 שידעו איך להתרחק ממנו ומחבריו.

ב.

עליך לדעת, אהובי, אחי, כי מסיתים ומדיחים
 בימינו אלו, הם אותם הכופרים לגמרי בתורה מן
 השמים, ומתלוצצים ממצוותיו יתברך, ומזלזלים בהם,
 מכל שכן אלו שמדברים בפה מלא נגדו יתברך בלי

שום בִּשְׁה, אֵלוּ הֵם הַרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, אֲשֶׁר מְצֹוּה לְהַבְדִּיל מֵהֶם, וְאָסוּר לְהִתְעַרֵּב עִמָּהֶם יַחַד כָּלֵל, וְלֹא-לִתֵּן לָהֶם שׁוּם כַּח וְשׁוּם מְמַשְׁלָה, וְאָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם כָּלֵל — בֵּין בְּגִלוּי, וּבֵין בְּסֵתֵר, וְאָסוּר לְבַחֵר עִמָּהֶם יַחַד, וְאָסוּר לְדוֹנֵם לְכַף זְכוּת כָּלֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּפֶרוֹשׁ רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת מְרִיבָה, סִימָן פ"ח): אֵין מְלַמְדִין זְכוּת עַל הַמְּסִית, כִּי הוּא קָלָפָה חֲזָקָה, וּבָקָל לוֹ שֶׁיִּקְלָקֵל אוֹתָהּ, וְכֹאֲשֶׁר כָּבַר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁהִתְחַבֵּר עִצְמוֹ עִם מְסִיתִים וּמְדִיחִים, לְבִסּוֹף נִתְחַבֵּר לְהִיּוֹת כְּמוֹתָם מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן; וְעַל-כֵּן רָאֵה לְבָרַח מִכָּל מִינֵי מְסִיתִים וּמְדִיחִים הַמְּדַבְּרִים עֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִתְלוֹצְצִים מִמְצֹוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת וּמִדַּת תּוֹרַתָנוּ הַקְּדוֹשָׁה, וְאֵל תִּתְחַבֵּר עִמָּהֶם יַחַד בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֶּן, וּמָה שֶׁרַק עוֹשִׂים תַּעֲשֶׂה בְּדִיוֹק הַהַפּוּךְ, וּבְזֶה תִּלְךָ לְבַטַח עַל דְּרָךְ הָאֶמֶת, כִּי הַמְּסִית וְהַמְּדִיחַ הַרוֹצֵה לְהַדִּיחַ אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא יוֹתֵר גָּרוֹעַ מֵעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמִזָּלוֹת, כִּי הוּא בָּא בְּנִכְלֵי עֲרֻמוּמִיּוֹת וּבְלִשׁוֹן חֲלָקָה, כְּאֵלוּ רוֹצֵה רַק לְתַקֵּן אוֹתָהּ, לִיהוּדֵי יוֹתֵר טוֹב, וּבְאֶמֶת פְּנִימִיּוֹת כּוֹנֵנָתוֹ הִיא רַק לְהַדִּיחָהּ מֵעַם הוִי"ה אֱלֹהֵיהֶּ: עַל-כֵּן בָּרַח לָהּ מִכָּל מִינֵי מְסִיתִים וּמְדִיחִים, וְתַכְּף וּמִיד כְּשֶׁרַק תִּשְׁמַע שֶׁהֵם

מְדַבְּרִים נִגְדוּ יִתְבַּרֵךְ, אוּ נִגְדַת תּוֹרַתְנוּ הַקְדוֹשָׁה, אוּ
 מִתְלוֹצְצִים מֵאִיזוֹ מִצָּוָה מִמְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, תִּדְעוּ
 שְׂצָרִיכִים לְבָרַח מֵהֶם כְּמוֹ שְׂבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף
 וּמַחֲיֹת טוֹרְפוֹת, וְאֵל תֹּאמַר שֶׁהֵם אֵינָם יְכוּלִים לְקַלְקֵל
 אוֹתְךָ, כִּי כְּבָר קִלְקְלוּ אֲנָשִׁים הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוּלִים
 וְחֲזָקִים מִמֶּךָ עַל-יְדֵי טִמְאַת פִּיהֶם, וְעַל-כֵּן בָּרַח לְךָ
 מִכָּל מִינֵי מְסִיתִים וּמְדִיחִים, וְאֵל תִּתְבַּיֵּשׁ לְגִלוֹתְם
 וּלְפָרְסָמָם בְּרַבִּים, כִּדִּי לְהַצִּיל עַל-יְדֵי-זֶה אֶת שְׂאֵר
 נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא יֵרְדוּ אַחֲרֵיהֶם שַׁחַת.

ג.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי אַחֵי הַיָּקָר, כִּי עַכְשָׁיו — קִדְּמִי
 הַתְּגִלוֹת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂבוֹא יְבוֹא בְּקִרְוֹב, יִתְרַבּוּ
 וְיִתְפַּשְׁטוּ הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים יִמַּח שְׁמָם וְזַכְרָם,
 וַיִּדְבְּרוּ כָּל דָּבָר רַע נִגְדַת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ בְּלִי
 שׁוּם בּוֹשָׁה כְּלָל, וְכֵן יִסִּיתוּ וַיִּדְיחוּ אֶת אַחֵינוּ בְּנֵי-
 יִשְׂרָאֵל לְעֶזֶב וּלְהִתְרַחֵק לְגַמְרֵי מִן הַיְהוּדוֹת, וַיִּתְלוֹצְצוּ
 מִכָּל דָּבָר הַשֵּׁיף אֶל הַקְדֻשָּׁה — קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל
 שְׂכֵן שְׂיִסִּיתוּ וַיִּדְיחוּ אֶת כָּל־לְדָבָר סָרָה עַל הַיְרָאִים
 וְהַכְּשָׁרִים שְׂבִדוֹר, שֶׁהֵם הַחֲרָדִים עַל דְּבַר ה'; צָרִיף

שְׁתַּדַּע, כִּי אֱלוֹהֵי הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים הֵם זֶה־מַת הַנְּחַשׁ
 הַקְּדָמוֹנִי שֶׁהִסִּית וְהִדִּיחַ אֶת אָדָם וְחָוָה לְכַפֵּר בְּכֹל, וַיַּעַן
 שְׁמַשִּׁיחַ יִתְקַן אֶת חֲטָא אָדָם וְחָוָה, שְׁמַשֵּׁם בָּאִים כָּל
 הַחֲטָאִים שֶׁבְּכֹל הַדּוֹרוֹת, וּמַחֲמַת שֶׁהַנְּחַשׁ רוֹאֶה כִּי
 בְּקָרוֹב יָבֹוא סוֹפוֹ, כִּי מְשִׁיחַ עוֹלָה נַח"שׁ (אֶתוּוֹן דְּדִין
 כְּאֶתוּוֹן דְּדִין), כִּי הוּא יִתְקַן אוֹתוֹ, וְהוּא יִתְקַן אֶת כָּל
 הַדּוֹרוֹת, וְעַל-כֵּן קָדַם הַתְּגַלּוֹת וּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוֹ,
 יִתְרַבּוּ הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים לְהִסִּית וּלְהִדִּיחַ אֶת נַשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וַיִּגְרְמוּ חֲרָבָן נוֹרָא בְּרוּחַנִיּוֹת וְגַם
 בְּגִשְׁמִיּוֹת, כִּי כְּשֶׁאֵין רוּחַנִיּוֹת, וְאֵין מְאֲמִינִים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
 אֵין גַּם גִּשְׁמִיּוֹת, כִּי אֵין הַפְּרָנְסָה וְהַשְּׁפַע יוֹרְדִים
 לְעוֹלָם; וְעַל-כֵּן מְצֹוָה לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת הַמְּסִיתִים
 וְהַמְּדִיחִים, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם כָּלֵל, רַק לִידַע, כִּי הֵם
 הֵם זֶה־מַת הַנְּחַשׁ הַקְּדָמוֹנִי, וְהֵם הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים
 אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַד שְׁנוֹפְלִים
 בְּכַפִּירוֹת וְאִפְיֻקוֹרְסוֹת, וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וּבְזֶה
 שְׁנַגְלָה לְכֹלֵם מִי הֵם הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים, הָרוֹצִים
 לְהִסִּית וּלְהִדִּיחַ אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֶצְמוֹ
 תְהִיָּה לָהֶם מַפְלָה גְדוֹלָה, כִּי בְּאֶמֶת צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, כִּי
 נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן חֵלֶק אֱלוֹהִים מִמַּעַל מִמָּשׁ, וְלוֹלֵא
 נְשִׁיכַת וְהִסְתַּת הַנְּחַשׁ הִזָּה הַכֹּל מִתְקַן, וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל

דבוקים בו יתברך, ולא הִיה חֶסֶר לָהֶם שׁוֹם דְּבָר, כִּי
בַעַת שְׁקָבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה, פְּסָקָה זֶהְמַת הַנְּחָשׁ, וְעַל-יְדֵי
הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ שִׁפְע גָּדוֹל בְּעוֹלָם, אֲבָל עַל-יְדֵי-אֱלוֹ
הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים שֶׁשָּׂרָשָׁם הוּא יוֹנֵס וְיוֹמְבָרֵס בְּנֵי
בְלַעַם גָּרְמוּ מָה שֶׁגָּרְמוּ, עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגְלָה, וּמָאֵז
נִתְקַלְלָה הַכֹּל וְהַיְלֻכִים נַע וְנָד, וְאִין פְּרִנְסָה, וְאִין תּוֹרָה,
וְאִין חֲכָמָה, אֲבָל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה לְוַחֲמִים
בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּנִחָשׁ שֶׁהוּא כָּלֵל הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים,
וְהֵם אֵינָם מִתִּירָאִים מֵהֶם כָּלֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְצִילִים
אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹצִיאִים אוֹתָם מִכְּפִירוֹתָם
שֶׁכָּפְרוּ, וְזֶה שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שְׁבוּעָה אֶפְלוּ
לְכוֹפֵר בְּכָל, וְנִקְרָאת: שְׁבוּעַת הַסֵּת, כִּי הַצְּדִיקִים
מְרַחֲמִים עַל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיוֹדְעִים אֶת עִמְק קְלַפְת
הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא הַמְּסִית וְהַמְּדִיחַ אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד
שֶׁיְבוֹאוּ לְכוֹפֵר בְּכָל, וְלוֹמַר לֵית דִּין וְלֵית דִּין, רַחֲמָנָא
לְצַלֵּן, וְעַל-כֵּן תִּקְנוּ שְׁבוּעָה, וּסְתָם שְׁבוּעָה הִיא בְּנִקְיִטַת
חֲפִץ שֶׁהוּא סֵפֶר הַתּוֹרָה, שֶׁתְּהִיָּה לָהֶם עַל כָּל פְּנִים אִיזוּ
שִׁכּוֹת אֶל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, וְעַל-יְדֵי-זֶה לְאֵט
לְאֵט מִחֲדִירִים וּמִכְּנִיסִים אֲמוּנָה וְתִשׁוּבָה בְּנַשְׁמוֹת-
יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִתְקַרֵּב בִּיאַת מְשִׁיחַ (עֵין לְקוּטִי-
הַלְכוֹת טוֹעֵן וְנִטְעֵן הַלְכָה ב'), וְזֶה גְדֹל מְדִרְגַת הַצְּדִיקִים

הקדושים שבכל דור ודור — שיש בכחם לקרב את כל עם ישראל אליו יתברך, ולהביא על-ידי-זה את משיח צדקנו, לולא שקמים עליהם מסיתים ומדיחים, ומדברים עליהם כל דבר רע, וגורמים להרחיק נשמות ישראל מהם, ואשר על-ידי-זה בעצמו הם מרחקים את הגאולה בעוונותינו הרבים, ועל-כן אשרי מי שמצית את הצדיקים האמתיים, שבכל דור ודור, ובורח מפל מיני מסיתים ומדיחים — הן מבית והן מבחוץ, ואז על-ידי-זה יזכה להביא את הגאולה על-ידי משיח צדקנו.

ד.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כשם שיש עכשו מסיתים ומדיחים נגדו יתברך, ומדברים נגדו יתברך כל דבר רע, כפירות ואפיקורסות, ומתלוצצים ממנו יתברך בריש גלי, בלי שום בוששה וחרפה כלל, כאשר מצוי עכשו בעוונותינו הרבים על-ידי הרשעים הערב רב, שנתערבו בין נשמות ישראל, ועשו חרבן נורא בין כלל ישראל, כי הסיתו והדיחו את רבם ככלם נגדו יתברך, והלבישו את עצמם במצות ישוב ארץ ישראל,

כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ מְסִיתִים וּמְדִיחִים גַּם בַּפְּנִים, הַמְתְּלוֹצְצִים
מֵהַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַדְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַיֵּשׁ בְּכַחַם
לְהַחְזִיר לְמוֹטֵב אֶת כָּלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
וְהֵם מְסִיתִים וּמְדִיחִים אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְרַחֵק
מֵהַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֵלֹהִים, וּמְתְלוֹצְצִים מֵהֶם,
וּמוֹצִיאִים שֵׁם רַע עֲלֵיהֶם, וּמְתְלִבְשִׁים עֲצָמָם בְּמַצּוֹת,
כְּאֵלֹהֵי הֵם מְקַנְאִים קִנְאֵת ה', וּבִקְאֻמַּת הֵם מְלֹאִים קִנְאָה
סְרוּחָה, כִּי שָׂרֵשׁ הוּא שָׂרֵשׁ פָּסוּל מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלְן,
וְהֵם טְמֵאִים וּמְטֵמְאִים; וְעַל-כֵּן כְּמוֹ שְׂאֵתָה צְרִיף
לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד עֲכָשׁוּ מֵהַמְסִיתִים וְהַמְדִיחִים
הַכְּלָלִיִּים, שֶׁהֵם הָעֶרֶב רַב, הָרָשָׁעִים הַגְּדוֹלִים הַמְדַבְּרִים
בְּרִישׁ גְּלִי נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּלִי שׁוּם בְּשָׂה וְחֶרְפָּה כָּלֵל,
כְּמוֹ-כֵן אֵתָה צְרִיף לְהִזְהַר מֵהַמְסִיתִים וְהַמְדִיחִים
הַפְּרָטִיִּים, שֶׁהֵם הָעֶרֶב רַב, שֶׁנִּתְעַרְבוּ בֵּינֵינוּ, וְהֵם
מְדַבְּרִים כָּל דְּבַר רַע עַל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים הַמְמַשִּׁיכִים
אֶת דְּרֹךְ גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים מִבְּחַרֵי הַדּוֹרוֹת, וּבִקְאֻמַּת בְּכַמָּה
בְּחִינּוֹת הֵם גְּרוּעִים יוֹתֵר מֵהַמְסִיתִים וְהַמְדִיחִים
הַכְּלָלִיִּים, כִּי מֵהֶם, מִי שֵׁישׁ לוֹ אִיזָה זִיק שֶׁל יִרְאֵת
שָׁמַיִם, הוּא בּוֹרַח כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ, אֲבָל אֵלֹהִים,
הַצְּבוּעִים הַמְלַבִּישִׁים אֶת עֲצָמָם בְּדַמּוֹת יִרְאִים, וְהֵם
מְדַבְּרִים וּמְסִיתִים וּמְדִיחִים נֶגֶד הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים

ממשיכי דרך גדולי הצדיקים שבדורות הקדומים, מבחרי הדורות, הם הרבה הרבה יותר גרועים, וצריכים להזהר ולהשמר מהם ומהמונם, ולגלות את פרצופם הטמא, ולא לירא ולא לפחד מהם כלל, יהיה איך שיהיה, על-כן ראה, אהובי, אחי, להזהר ולהשמר מכל מיני מסיתים ומדיחים, רשעים ארורים, המדברים נגדו יתברך, וכן המדברים נגד יראיו האמתיים, ועל-ידי שתברח מהם ומהמונם, יאיר עליך אורו יתברך בהארה נוראה ונפלאה עד מאד, כי עליך לדעת, כי הצדיקים האמתיים הדבוקים בו יתברך, יש בכחם גם להמשיך אותך אליו יתברך, ולהאיר גם בך אמתת מציאותו יתברך, לולא אלו המסיתים והמדיחים, ימח שמם וזכרם, המדברים עתק בגאווה ובוז על הצדיקים, ועליו יתברך, שהוא צדיקו של עולם; אשרי הבורח מכל מיני מסיתים ומדיחים, ואשרי מי שמתחבר עצמו אל יראים וכשרים אמתיים; ואשרי לו ואשרי חלקו בזה ובכא לנצח.

ה.

עליך לדעת, אהובי, אחי היקר, כי עקר כבוד

הגלות המרה הזו, שאנו סובלים בכלליות ובפרטיות, ברוחניות ובגשמיות, הכל מצד המסיתים והמדיחים שבדור הזה, שיש מסיתים ומדיחים המדברים בריש גלי נגדו יתברך, ומתלוצצים מכל הקדוש לעם ישראל ועוקרים את נשמות ישראל ממנו יתברך, כי הם כופרים בכל, רחמנא לצלן, וכן יש מסיתים ומדיחים נגד הצדיקים הקדושים הדבוקים בו יתברך באמת, והם מתלוצצים מהם, ומוציאים כל מיני שם רע עליהם, ומשפילים אותם לגמרי, וגורמים לנשמות ישראל שיתרחקו מהם, והחלוק שבין המסיתים והמדיחים האלו הוא, כי אלו שנפלו כבר בפח יקוש, ומדברים בריש גלי נגדו יתברך, הם רבם ככלם פרקו על לגמרי, ואינם מקימים כבר שום מצוה, ואין עברה שלא עברו עליה, ועל-כן יכולים להזהר ולהשמר מהם, כי רואים תכף ומיד בעין גלויה מי הם, אבל אלו המסיתים והמדיחים נגד הצדיקים הקדושים הדבוקים בו יתברך, הם מלבשים בלבושים של יראים, ואוחזים עצמם גם כן ליראים וצדיקים, והם יותר מסכנים מהראשונים, כי מהם כלם נזהרים ונשמרים, אבל אלו הצבועים המדברים על הצדיקים האמתיים, מהם אף אחד לא רחוק, אדרבה מחזיקים אותם גם כן ליראים,

מסית ומדיח

קמג

ועל-כן לא נשמרים ולא נזהרים מהם, ויש להם כח גדול בפיהם הטמא והסרוח, ולוכדים נשמות טהורות ברשתם, להרחיקם מהצדיקים האמתיים, ועל-ידי-זה במשך הזמן יתרחקו גם-כן ממנו יתברך; ועל-כן ראה מה לפניה, אהובי, אחי היקר! אם יבואו ויסיתו אותך נגד צדיקים אמתיים, המגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך, והם ממשיכים את דרך אבותינו ורבותינו וצדיקינו מהדורות הקודמים, תדע כי כל אלו הם מסיתים ומדיחים, וצריכים לברח מהם כמו שבורחים מאש לוהט, כי הם הם הרשעים הארורים שליחי השטן, ואוי לו למי שנופל ברשתם, כי כבר קלקלו הרבה מאד מאד, והאריכו את הגלות, וגרמו מה שגרמו, אוי להם, ואוי לנפשם, ואשרי מי שיברח מהם, וידיבק עצמו דוקא בהצדיקים האלו המוסרים נפשם לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך.

.ו.

אהובי, אחי היקר! עליך לדעת, כי בדור הזה נתרבו המסיתים והמדיחים נגדו יתברך, ולכדו ברשתם

הטמא את רב מנין ורב בנין כלל ישראל בעוונותינו הרבים, אשר הגלות המרה הזו יותר קשה ויותר כבדה מכל הגליות שכבר סבלנו מאמות העולם, פי הם מסיתים ומדיחים את נשמות ישראל לכפר בכל, ולהתלוץ מכל הפרוץ ביהדות, ובעוונותינו הרבים גם בפנים יש מסיתים ומדיחים, המלמדים זכות עליהם, ועל-ידי-זה הם לוכדים נשמות טהורות שגם הם יתערבו בין אלו המסיתים והמדיחים, ורבינו, זכרוננו לברכה, צעק, שאסור ללמד זכות על המסית (עין ספר המדות, אות מריבה, סימן פ"ח): אין מלמדין זכות על המסית, כי בנקל לפל בפח יקוש, וגם-כן לכפר בכל, רחמנא לצלן, באשר המציאות הראתה את שלה, שכל באיה לא ישובון, ולא ישיגון ארחות חיים, ומי שנכנס בין המסיתים והמדיחים נתפס ונלכד ברשתם הטמאה, ואמר רבינו זכרוננו לברכה (שם, אות הרחקת רשעים, סימן י"ז): אל תדבר עם המסיתים, אפלו להוכיחם ולקרבם, כי בנקל שהם יהפכו אותך אליהם, רחמנא לצלן, ועל-כן אשרי מי שבורח מכל מיני פתות מסיתים ומדיחים המדברים בגאווה עתק ובוז נגדו יתברך ונגד הצדיקים האמתיים הדבוקים בו יתברך באמת, ובזה ישאר בקדשת יהדותו כל ימי חייו, ויזכה להקים דורות

יִרְאִים וּשְׁלָמִים, וּבָנִים וּבָנֵי בָנִים בְּעָלֵי אָמוֹנָה יִזְכֶּה
לְרֹאוֹת; אֲשֶׁרִי הַמְצִיִּית!

ז.

אָחִי הַיָּקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, פִּי עָקַר אַרְיכוֹת הַגְּלוֹת
הַמָּרָה הַזֹּו עֲכָשׁוּ הִיא רַק עַל-יַדֵּי אֱלוֹ הַמְּסִיתִים
וְהַמְּדִיחִים אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ
הוּא, וּמַעֲבִירִים עַל הַדַּת אֶת כָּלֵל נְשָׁמוֹת-יִשְׂרָאֵל, כִּי
הֵם מוֹלִיכִים אוֹתָם שׁוֹלֵל, כְּאֵלוֹ יֵשׁ לָהֶם כְּכָר אִיזוֹ
מַלְכוּת וּמְמַשְׁלָה בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּאַמַּת הֵם טְמֵאִים
וּמְטֵמֵאִים, כּוֹפְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים, וְכָל מְגַמְתָּם
הִיא רַק לְמַחֵק אֶת שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְזָכְרוּ הָאֲמַתִּי, וְרוֹצִים
לְהַחֲלִיף אֶת צְבִיוֹן כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שְׁיִהְיֶה כְּכָל הַגּוֹיִים
בֵּית יִשְׂרָאֵל; וְהֵם מְסִיתִים וּמְדִיחִים נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִגְד
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר זֶה הַחֲרָבָן הַגְּדוֹל פִּי אֲלָפִים
וּרְבָבוֹת וְכוּ', מְכַל הַחֲרָבָנוֹת שֶׁהָיוּ מֵאִז גְּלוּתָנוּ
בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי זוֹ שִׁטְנָה שֶׁל נֶצַח, וַיֵּשׁ
לְהַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים כַּחוֹת עֲצוּמִים לְטֵמֵא וּלְהַשְׁחִית
אֶת כָּלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנֵאוֹף, שֶׁהַתִּירוֹ עֲרִיוֹת לְגַמְרִי,
וּפְרָצוּ כָּל הַפְּרָצוֹת, וְהֵם מְעַרְבִים כָּל מִינֵי פְּסוּלִים

ופסולות, גויים וגויות בין אחינו בני ישראל, ומרבים
 ממזרים, והורידו את כל זיק הבשה מפניהם הטמא,
 ונואפים ככלבים, ועוברים על אסורי כריתות ממש, כי
 אין לה אסור עריות שלא עוברים על זה, ועוד מסיתים
 ומדיחים את כלליות נשמות ישראל שיעשו
 כמעשיהם, ומתלווצצים מתורתנו הקדושה, וכופרים
 בעקר, וכל זה כבר היום גלוי ומפרסם לעיני כל בעין
 בשר, וגם הם אינם מתבישים כלל ממעשיהם, ואדרבה
 עוד מתפארים בזה, איך שהם מערבים זכרים ונקבות
 לטמאותם בכל מיני נאוף ושקוץ ותעוב, ועל-ידי-זה
 ממילא כבר נכנס בהם ארס הכפירות והאפיקורסות, כי
 תכף ומיד כשאדם נופל בנאוף, הוא כופר בכל; על-כן
 ראה, אהובי, אחי היקר, לברח מהם ומהמונם, ואל
 תתחבר עמם כלל בשום פנים ואפן, ואל תתן שום
 כחות לאלו המסיתים והמדיחים, ואל יפתה אותך
 יצרך, כאלו בשביל להציל משהו מתר להתחבר
 עמם, כי הכל הבל ורעות רוח, ואין פועלים אצלם
 כלל, אדרבה בזה שיראים וכשרים מתחברים עם
 מסיתים ומדיחים, נותנים להם כחות עצומים להוציא
 מהכח אל הפעל טמאת כונתם, כי מתלבשים עצמם
 בכח היראים, ועל-כן כל אלו המתחברים עצמם אל

מסיתים ומדיחים באיזו צורה שלא תהיה, עתידים לתן על זה את הדין, ומי יודע כמה קלקלו כבר, והקולר מנח על צוארם; אוי להם, ואוי לנפשם!

ח.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי כל אלו המדברים עתק בגאווה ובוז נגד צדיקים קדושים, המגלים ומפרסמים אמתת מציאותו יתברך במסירות נפש הכי גדולה, והם מגלים את הלמודים האמתיים של צדיק האמת מיחידי הדורות, כל אלו המדברים עליהם, עליך לידע, שהם הם המסיתים והמדיחים שצריכים לברח מהם ומהמונם, כי אויר פיהם טמא ומטמא, ומולידים אויר ארסי של נאוף, ומי שנמשך אל אלו המסיתים והמדיחים הוא יפל בבאר שחת שלא יוכל אחר-כך לצאת, ואף שאלו הרשעים — המסיתים והמדיחים באים בנכלי ערמומיות, ותולים את עצמם באילן גדול, כאלו קבלו דבריהם וקבלתם — לחלק על אלו הצדיקים הקדושים מרבותיהם שהיו מלאכי מעלה ושרפים וכו', תדע כי הכל שקר וכזב, והכל נמשך מלמודים נפולים ומכל מיני טעיות

שנדבקו בהם, עד שמהפכים ושמים אור לחשך וחשך לאור, והכל הבל ורעות רוח, כי למודם הוא מאלפין הנפולים, שמשם מקבלים השדין יהודאין (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ח), ומאלו האלפין הנפולים הם ממשיכים כחות טמאים להסית ולהדיח נשמות כשרות, שיתרחקו עצמם מהצדיקים הקדושים הדבוקים בו יתברך, והמגלים על-ידי אמירת תורתם בפה ועל-ידי קדשת ספריהם בכתב את אמתת מציאותו יתברך בגלוי כזה, שעוד לא נתגלה לעולמים, כי אלו הצדיקים זכו להאלפין בקדשה, שהם מגלים, אשר אלופו של עולם נמצא בכל מקום, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם ממש, ועל-ידי-זה יש להם כח לקרב את כלל נשמות ישראל אליו יתברך, ולהאיר בכל אחד ואחד גם כן אמתת מציאותו יתברך, אבל לא כן אלו המתנגדים והמחרפים את יראי השם והם המסיתים והמדיחים, הם מקבלים כחם מהאלפין הנפולין, כי אצלם נחשך אלופו של עולם, ואינם רואים שום דבר רק לרדף את הצדיקים האמתיים, ולדבר עליהם בפיהם הטמא והסרוח, אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל, כי הם רוצים לרחק את כלל נשמות ישראל מהצדיקים

הַקְדוּשִׁים הַיְכוֹלִים לְמַצֵּא בְּתַקְףָּהּ הַקְּלָפוֹת אֶת הָאֱלֹפִיִן.
חֲמָשָׁה אֱלֹפִיִן כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ תְּבוֹת אֱלֹהִים, שֶׁהֵן תְּכֵלִית
הַטֵּבַע מִדַּת הַדִּין, וְעַל-כֵּן דוֹקָא מֵאלוֹ הַמְּסִיתִים
וְהַמְּדִיחִים כָּל הַצָּרוֹת בָּאוֹת, וְהֵם מֵאֲרִיכִים אֶת הַגְּלוּת,
כִּי אִם לֹא הָיוּ מוֹנְעִים אֶת אַחֲינוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִלְּקַבֵּל
מִהַצְדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים, וְהָיוּ מְנִיחִים אוֹתָם לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי
הַצְדִּיקִים, אֲזִי הָיוּ כְּכֹר נִגְאָלִים לְגַמְרֵי, וְהָיוּ זוֹכִים
לְבִיאַת מְשִׁיחַ וּלְבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְקַבּוּץ גְּלוּת, אֲבָל
עַל-יְדֵי שֶׁהֵם מְסִיתִים וּמְדִיחִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שִׁיתְּרַחֵק
מִהַצְדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים הַדְּבוּקִים בּוֹ יְתַבְּרֶה, עַל-יְדֵי-זֶה
הֵם מֵאֲרִיכִים אֶת הַגְּלוּת, וְאֵנוּ בּוֹכִים בְּכָל לַיְלָה בְּעֵת
חֲצוֹת אֱלִיו יְתַבְּרֶה, שֶׁכְּבָר תִּתְגַּלֶּה אֲמַתָּת מְצִיאֹתוֹ
יְתַבְּרֶה, וְתִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְהַנְּעֻלָּמַת שֶׁל אֱלוֹ
הַצְדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מֵהָאֱלֹפִיִן דְּקִדְשָׁה
— לְגַלוּת אֶת אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה,
וְכָלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יִתְקַרְבוּ כְּכֹר אֱלִיו יְתַבְּרֶה בְּאַמְתָּה.

ט.

צָרִיךְ שֶׁתִּשְׁמַר עֲצֻמָּה, אֶהוּבִי, אַחֵי, מְכַל מִינֵי
כַּתוּת שֶׁל מְסִיתִים וּמְדִיחִים, וְתַכְּף וּמִיד כְּשֶׁרַק תִּשְׁמַע

שְׁמֹזְלִים אֶפְלוּ בְּמִצְוֵה אַחַת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, תִּדְעַ כִּי הֵם
הַרְשָׁעִים וְקָלִי הָעוֹלָם, שְׁלוּחֵי הַשָּׁטָן, מִכָּל שָׁכֵן כְּהַיּוֹם
רוֹאִים כְּכֹר בְּגֵלוֹי מִי הֵם הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים טְמָאִים
וּמְטַמְּאִים, וּמְזֹלְזָלִים וְכוֹפְרִים בְּכָל הַמִּצְוֹת וּבְכָל
הַתּוֹרָה כְּלָה, מְחַלְלִים שַׁבֹּת בְּרִישׁ גָּלִי, וְאוֹכְלִים אֶת
בֶּשֶׂר הַחֲזִיר וְהַגָּמֶל וְהַחֲמֹר, בְּלִי בִשָּׁה, וְהַתִּירוּ אֶת
הָעֲרִיּוֹת בַּפְּרָה־סִיָּה, וּמְעַרְבִים אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאֲמוֹת
הָעוֹלָם, וּמִתְחַתְּנִים עִמָּהֶם, וּמְעוֹדְדִים נְשׂוּאֵי תַעֲרֻכַת,
רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְאִם־כֵּן בּוֹדָאֵי צְרִיכִים לְבְרַח מֵאלוֹ
הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, כִּי
בּוֹדָאֵי מִי שִׁיתְחַבֵּר אֲלֵיהֶם, אֶפְלוּ בְּלֹא מִתְכַּוֵּן, לְבִסּוֹף
יִהְיֶה כְּמוֹתָם, כִּי שְׂאֵנִי מִינּוֹת דְּמִשְׁכִּי, וּבְכַרְטִיּוֹת מִינּוֹת
וּכְפִירוֹת כִּזְאֵת הַגְּרוּעָה יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי עֲבוֹדוֹת זְרוֹת
שֶׁבְּעוֹלָם, בּוֹדָאֵי צְרִיכִים לְבְרַח מֵהֶם וּמִהַמוֹנָם, וַיִּשְׁמַר
אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו שְׁלֵא יִתְחַבְּרוּ אֶל אֵלֹהֵי הַמְּסִיתִים
וְהַמְּדִיחִים, וַיִּרְבֵּה לְסַפֵּר בְּבֵיתוֹ אֶת גְּרִיעוֹת מַעֲשֵׂיהֶם
וְאֶת כְּוִנוֹתֵיהֶם הַטְּמָאוֹת, לְמַעַן שִׁיתְרַחֲקוּ בְּנָיו וּבְנוֹתָיו
וּבְנֵי בֵיתוֹ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ מִכָּל אֵלֹהֵי הַרְשָׁעִים וְקָלִי הָעוֹלָם,
שֶׁשְׁמוֹ מְגַמָּה אַחַת לַפְּנֵיהֶם — אֵיךְ לַעֲקֹר אֶת זְכוֹר
הַיְהוּדוֹת וְהָאֲמוֹנָה מְלַבּוֹת אַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן
אֵיךְ תּוֹכַל לְהַטְעוֹת עֲצָמְךָ, כְּאֵלֹהֵי יֵשׁ אִיזָה מִמֶּשׁ בָּהֶם,

וכאלו הם יכולים לעזור, הלא מסית ומדיח מורידין
 אותו ולא מעלין, ובפרטיות אלו הרשעים שהעבירו
 כבר את רב מנין ובנין כלל ישראל על דתם בלי שום
 גזמה כלל, אם-כן איך מתר להתחבר עמהם?! ואיך
 מתר לדונם לכף זכות?! פי בודאי יתפס ברשתם
 הטמאה; ועל-כן אהובי, אחי היקר, ראה לברח מפל
 מיני מסיתים ומדיחים, ואל תתחבר עמהם כלל, וברח
 לך רק אל יראים וכשרים אמתיים, אשר מאמינים בו
 יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, באשר האמינו
 אבותינו ורבותינו הקדושים, ואל תזיז שום זיו כל
 שהוא מפל מה שילמדו אותך ומכל מה שראית אצל
 אבותיך ואבות אבותיך, ואז תלך לבטח דרכך, ותעמיד
 דורות ישראלים יהודים אמתיים; אשריך ואשרי חלקך!

י.

אחי היקר! ראה לאחז עצמך רק אצל יראים
 וכשרים, יהודים תמימים המקימים את תורת השם
 בתמימות ובפשיטות גמור, ומוסרים את נפשם על כל
 מצוה ומצוה ועל כל מנהג ישראל, פי דוקא הם
 היהודים האמתיים, ודוקא על ידיהם ישאר שם וזכר

לְיִשְׂרָאֵל, וְדוֹקָא הֵם יִקְבְּלוּ פָּנֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, לֹא כֵן
 אֱלוֹ הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים הַמְּדַבְּרִים בְּגִאָוָה וּבְכוֹז עָלְיוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ וְעַל הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים הַדְּבוּקִים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי
 הֵם יוֹצְאִים לְגַמְרֵי מְכָלֵל יִשְׂרָאֵל, וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה,
 וְיִשְׂאָרוּ לְחֶרֶפַת וּלְדָרְאוֹן עוֹלָם; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת
 עֲצֻמוֹ מֵהֵם, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצֻמוֹ, וְאוֹחֵז
 עֲצֻמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ וּבְצַדִּיקָיו הָאֱמֵתִיִּים, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה
 וּבְכָּא לְנֹצַח נְצָחִים.

תם ונשלם, שבח לאל עולם!

קוֹנְטֵרַס

מִי הַשְּׂקָרָן

יגלה לכל, איך שהיצר הרע הוא השקרן, ומטעה את בני אדם בכל מיני שקרים ונכלי ערממיות, וכן כל מי שרוצה רק לרחקו ממנו יתברך, ידע שהוא שקרן גדול, וצריכים לברח ממנו.

★

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

★

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: כָּל מִי שְׁמַדְבֵּר נֶגֶד
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אוֹ נֶגֶד
הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, אוֹ נֶגֶד אַחֵינוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים, הוּא הַשְּׁקָרָן הַכִּי גְדוֹל,
וְצָרִיכִים לְבָרַח מִמֶּנּוּ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעז)

קוֹנְטָרַס

מִי הַשֶּׁקֶרָן

א.

צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר אֲשֶׁר רַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ
גָּלָה לָנוּ, אֲשֶׁר הַיִּצָר הָרַע דּוֹמָה לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ וְרֵץ בֵּין
בְּנֵי אָדָם, וַיְדוּ סְגוּרָה, וְאִין אָדָם יוֹדַע מַה בְּתוֹכָהּ, וְהוּא
מְרַמֶּה בְּנֵי אָדָם, וְשׂוֹאֵל לְכָל אֶחָד — מָה אָנִי אוֹחֵז?
וְלְכָל אֶחָד נִדְמָה, כְּאִלוֹ הוּא אוֹחֵז מַה שֶּׁהוּא מְתַאָּוֶה,
וְעַל-כֵּן הַכֹּל רָצִים אַחֲרָיו, כִּי כָל אֶחָד סוֹבֵר, שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ
מַה שֶּׁהוּא חֲפֵץ, וְאַחֲר־כֵּן הוּא פּוֹתַח אֶת יָדוֹ, וְאִין בָּהּ
כְּלוּם, כְּמוֹ-כֵן מִמֶּשׁ הַיִּצָר הָרַע, שֶׁהוּא מְרַמֶּה אֶת כָּל
הָעוֹלָם, וְהַכֹּל רָצִים אַחֲרָיו, וּמְרַמֶּה אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
עַד שֶׁנִּדְמָה לְאָדָם, כְּאִלוֹ יֵשׁ בְּיָדוֹ מַה שֶּׁהוּא חֲפֵץ, כָּל
אֶחָד כְּפִי שְׂטִיּוֹתָיו וְתַאָּוֹתוֹ, וְאַחֲר־כֵּן בְּסוּף, הוּא פּוֹתַח

את ידו ואין בה כלום, כי אין מי שימלא תאוותו אצלו, כי הכל דמיון, שקר וכזב; ועל-כן מי השקרן? זה היצר הרע בעצמו, שמטעה את האדם בכל מיני ערממיות, ומשגע אותו בכל מיני דמיונות, ובא אליו בכל מיני לבושים, הכל כדי להסתיר ממנו את אמתת מציאותו יתברך, וילף שוכב, ולבסוף יפל לבאר שחת ממש: על-כן ראה, אהובי, אחי היקר, להתעורר משנתך ומדמיונך, ותראה איך שהיצר הרע מוליך אותך שולל ממש, ותתעורר ותקום לחזר אליו יתברך, ואז טוב לך בזה ובכא לנצח.

ב.

ואמר רבנו הקדוש, שכל התאוות הרעות של העולם הזה הן נדמות כמו עמודי אור, הנכנסים בבית מן אור החמה, כמו שרואים בחוש, כשבחויץ מאירה החמה בתקף, נעשה כמו עמוד של אבק מהבית עד החויץ, וכשרוצים לתפש את העמוד בידו, אינו אויז שום דבר, כי הכל דמיון והבל, כך הוא היצר הרע ותאוות העולם הזה, הכל הוא שקר גדול, ואין ביד האדם אחר-כך כלום; על-כן ראה, אהובי, אחי היקר,

לִישָׁב עֲצָמָךְ הַיֵּטֵב, וְתִדַּע וְתִבִּין מִי הַשֶּׁקֶרן הַרוֹצֵה
 לְהִטְעוֹתְךָ, לְהוֹלִיךְ אוֹתְךָ שׁוֹלָל, וְלִרְחֹקְךָ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
 וְתִשְׁמַר עֲצָמְךָ מִמֶּנּוּ מְאֹד מְאֹד, וְתִכְףּ וּמְיָד כְּשֶׁרַק תִּכְנַס
 בְּךָ אִיזוֹ מַחְשָׁבָה כְּנֶגְדּוֹ יִתְבָּרֵךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, אוֹ שְׁעֵינֶיךָ
 יִרְצוּ לְהִטְעוֹת אוֹתְךָ, כְּאֵלוֹ יֵשׁ אִיזוֹ גִשְׁמִיּוֹת נִמְצָאת
 מִבְּלַעֲדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, תִּדַּע, שֶׁזֶהוּ הַשֶּׁקֶרן,
 וְצָרִיכִים לְבָרַח מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף.

ג.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיֵּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 מִטְעִים אֶת הָאָדָם מְאֹד מְאֹד, וּבְכָל פַּעַם קָם אִיזָה
 שֶׁקֶרן וְצָבוּעַ, וּמוֹלִיךְ שׁוֹלָל אֶת הַמוֹן הָעַם וְכֹלָם רָצִים
 אַחֲרָיו, וְהוּא אוֹחֵז כְּאֵלוֹ אֶת יָדוֹ סְגוּרָה, הֵינּוּ שְׂאִין אֶף
 אֶחָד יוֹדֵעַ מֵהוֹתוֹ הָאֱמִתִּית, רַק הוּא נִדְמָה כְּאָדָם סְגוּר
 וְגִנוּז, נִעְלָם וְנִסְתָּר, וְהַכֹּל רָצִים אַחֲרָיו, וְכֹל אֶחָד חוֹשֵׁב
 כְּאֵלוֹ יֵשׁ בּוֹ מִשְׁהוֹ, וְכְאֵלוֹ עֲנִינּוֹ הוּא אֶצְלוֹ, וְכִכָּה
 מוֹלִיךְ הַמוֹן רַב שׁוֹלָל, וְלִבְסוּף כְּשִׁפּוֹתַח אֶת יָדוֹ,
 רוֹאִים, שֶׁהַכֹּל הִיָּה רַק דְּמִיּוֹן וְהֶבֶל, וְלִשְׂוֹא רָצוּ אַחֲרָיו
 כְּקוֹרָא בְּהָרִים, כִּי הָאָדָם הַזֶּה הִיָּה סֵתָם שֶׁקֶרן, וְהִטְעָה
 כָּל-כָּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, וְלִבְסוּף מְאוּמָה אֵין בְּיָדָם,

וּבִאֲמַת בְּעֵינַי זֶה יֵשׁ נִסְיוֹן גָּדוֹל, כִּי מִי יוֹדֵעַ בְּאֲמַת מִי
 הַשְּׁקָרָן? אֲבָל כָּלֵל זֶה תִּקְחַ בְּיָדְךָ — אִם אֵין אַתָּה
 מִתְעַלֶּה בִּירְאֵת שָׁמַיִם עַל יָדוֹ, וְאִם אֵין אַתָּה מִתְחִיל
 לְהִתְמַיֵּד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל יָדוֹ, וְאִם אֵין אַתָּה
 מִתְחִיל לְקַיֵּם אֶת הַמְצֻוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, יְדוּעַ תִּדְעַ,
 שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה הוּא שְׁקָרָן, וְלִבְסוֹף כְּשִׁיפְתָּחוּ דַעְתְּךָ
 וְלִבְךָ, תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁעָבְרוּ עָלֶיךָ יָמֶיךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ בְּהִבָּל
 וָרִיק, וּמְאוּמָה לֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר בְּיָדְךָ, כִּי הִלָּה יִפְתַּח
 כְּבִיכּוֹל אֶת יָדוֹ, וְתִרְאֶה, שֶׁאֵין שָׁם כְּלוּם, וְלִשְׂוֹא עֲמֵלֶת
 וְהַתִּיגְעַת לְרוּץ וְלָרֶדֶף אַחֲרָיו, כִּי הוֹלִיךְ אוֹתְךָ שׂוֹלֵל,
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אֵךְ אִזּוּ יִהְיֶה כְּבָר מְאַחֵר, עַל־כֵּן עֲשֵׂה
 זֹאת, אֵיפֹה, בְּנִי, וְלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁתִּקְבֵּל יִרְאֵת שָׁמַיִם,
 וְיֵאִירוּ בְּךָ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן תִּקְבֵּל שָׁם
 הַתְּמִדָּה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִקְיֵם אֶת הַמְצֻוֹת
 בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, יְדוּעַ תִּדְעַ, כִּי דִיקָא שָׁם הוּא מְקוֹם
 אֲמַת, וְרְאוּי וְנִכּוֹן לְהִשְׁאָר שָׁם, אֲבָל אִם אֵין בְּיָדְךָ
 כְּלוּם, וְעוֹבֵר עָלֶיךָ יוֹם אַחֵר יוֹם בְּלִי לִמּוּד הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, וּבְלִי קִיּוּם הַמְצֻוֹת בְּשִׂמְחָה, וְאַתָּה מִתְרַשֵּׁל,
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, מִתְפַּלֵּה, וְהָאֱמוּנָה נִתְקַרְרָה אֶצְלְךָ, יְדוּעַ
 תִּדְעַ, כִּי הַמְּקוֹם הַזֶּה הוּא מְקוֹם שְׁקָר, וְרְאוּי לְבָרַח
 מִשָּׁם כְּמוֹ שְׂרָצִים וּבּוֹרְחִים מִחֲזֵה רְעָה וְלִסְטִים מְזִינִים.

ד.

צריך שתדע, אהובי, אחי, כי הרבה פעמים תפנס בלבך ובדעתך מחשבה ושאלה — מי השקרן? עליך לדעת, מי שמסית אותך, שתהיה שבור ורצוץ, וכבר אין לך תקנה, ואף פעם כבר לא תוכל להשתנות מרע מעשיך וכו', עליך לדעת, כי הוא הוא השקרן הכי גדול, כי באמת כל בר ישראל, אשר עדין חי, יש לו תקנה טובה לתקן הכל, והקדוש ברוך הוא חפץ בו, כי אין שום יאוש בעולם כלל, וכל זמן שהאדם חי על פני האדמה, הוא יכול לתקן הכל, ויכול להתעלות בתכלית המעלות והמדרגות שבעולם, כי הוא יתברך חפץ חסד הוא, ורוצה, שכל אחד יחזר בתשובה אליו, והוא מקבל את השבים, ומוחל להם על הכל; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ותהיה בשמחה עצומה, שזכית להברא מזרע ישראל עם קדוש, ואל יטעה אותך שום שקרן, כאלו אבד מנוס ממך, וכאלו אין לך כבר תקנה ותקנה, חס ושלום, תלעג לו ותדבק עצמך בו יתברך בדבקות אמת, ותדע בידיעה ברורה ומחלטת, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה

ותנועה שם אלופו של עולם, ועל-כן מה שיף, שאין
 לה תקנה ותקנה, ראה להסתכל על כל פרט מפרטי
 הבריאה רק על האלקות המחיה את כל הבריאה כלה:
 דומם, צומח, חי, מדבר, וכל מה שתכניס בדעתך
 ידיעות אלו, כמו-כן תכלל בו יתברך, אשר הוא עצם
 האמת ועל-כן אל תשליכנו מלפניך, ראשי תבות
 אמת, כי זה עקר האמת, שלא תיאש עצמך מלבקש
 אותו יתברך תמיד, שלא תרחק עצמך ממנו יתברך, חס
 ושלום, והוא בודאי לא ישליך אותך, רק יקבלך
 באמת, אם רק תחזר אליו יתברך.

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר הוא יתברך
 עצם האמת, כי אין בלעדיו יתברך כלל, והוא מחיה,
 מהוה ומקים את כל הבריאה כלה: דומם, צומח, חי,
 מדבר, הכל לכל עצם אלקותו יתברך, שהתלבש עצמו
 בהם, ותכף ומיד כשהאיש הישראלי זוכה לבוא
 להפירה זו, אזי מדבק עצמו בעצם האמת, והוא כלו
 אמת, ומאיר בו תמיד אור האמת, אבל אם אין האדם
 רוצה לקבל ידיעה זו, ומכל שכן שכופר בכל זה, הוא

מקור השקר, וצריכים להתרחק ממנו, כמו שמתרחקים ממצורע ומנגע צרעת, אשר היא מחלה מדבקת, כי כל מי שכופר בו יתברך, ומכל שכן מי שמעז לדבר נגדו יתברך ונגד כל הקדוש לעם ישראל, הוא צרוע, אשר צריך להתרחק ממנו, שלא ידביק אותך בזהמת טנוף מחלתו המדבקת, כי השקר הוא מקור הזהמה והטנוף, קיא, צואה ממש, וגורם לכל מיני חלאים רעים, מרים וקשים עד מאד, כי להפוך — מי שמאמין בו יתברך, הוא נכלל בו יתברך, וכשבוא יבוא היום, השעה והרגע, שיצטרך לעזב את זה העולם, תפרד נשמתו מגופו, והנשמה תעלה מעלה מעלה, ותכלל באין סוף ברוך הוא ממש, וכן הגוף לקבורות יוכל, ויטמן בארץ, ושם יזדכך בתכלית הזכוה, ומי שזוכה להכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך בשקידה עצומה כל ימי חייו, על-ידי-זה יכול לזכות עוד בחיים חיותו, שגם גופו הגשמי יזדכך, ויהיה כלי לגבי הארת האין סוף ברוך הוא, שהוא עצם האמת, לא כן מי שעוקר את עצמו מכל זה, תדע שהוא השקרן הכופר בכל, וכשישאל אותך משהו "מי השקרן"? תאמר לו: מי שעוקר עצמו ממנו יתברך, ומתלוץ מכל זה, וחולק על זה, הוא השקרן הכי גדול, וראוי להתרחק ממנו

כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמְצוֹרֵעַ, שֵׁישׁ לוֹ מִחֲלָה מְדַבֶּקֶת;
אֲשֶׁרִי הַנּוֹזֵהר מִכָּל מִינֵי שִׁקְרָנִים, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבָבֵא.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה
לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ, וְיֹאמֶר לְךָ, שֶׁאֵין לְךָ כֶּבֶד תִּקְנָה וְתִקְוָה,
תִּדַּע כִּי הוּא שִׁקְרָן, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חִי, עֲדִין יֵשׁ לוֹ
תִּקְוָה, וְעַקֵּר הַתִּקְוָה שֶׁל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, לְהַתְעַלּוֹת אֶל
תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה, וְלְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר הוּא עֹצֵם
הָאֱמֶת, וְאֵף שֶׁיִּרְצוּ לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ הֲלֹא כֶּבֶד עֲשִׂיתָ בְּחַיֶּיךָ
מֵה שֶׁעֲשִׂיתָ, וְחֻטְאֵת כָּל-כָּף, וְנִטְמֵאתָ בְּכָל מִינֵי חֻטְאִים
וְעוֹוֹנוֹת מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, עִם כָּל זֹאת תִּדַּע, כִּי הוּא
יִתְבַּרְךָ עֹצֵם הָאֱמֶת, וְקָרוֹב הַשֵּׁם לְכָל קוֹרְאֵיו, לְכָל אֲשֶׁר
יִקְרָאֵהוּ בְּאֱמֶת (תְּהִלִּים קמ"ה), וְאִם חוֹזְרִים אֵלָיו יִתְבַּרְךָ
בְּאֱמֶת, בְּלֵב טָהוֹר וְנִכּוֹן, אִז מִיָּד מְקַבְּלִים, וְהוּא יִתְבַּרְךָ
אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ לְשׁוֹם מְקַטְרֵג כָּלֵל, כְּמֵאֲמָרָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה
פ"ח): בְּשַׁעֲה שֶׁבָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרֵא אֶת הָאָדָם
הָרֵאשׁוֹן, נַעֲשׂוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת כְּתוּת כְּתוּת, חֲסֵד אוֹמֵר
— יִבְרָא, וְאֱמֶת אוֹמֵר אֵל יִבְרָא, שֶׁכָּלוּ שִׁקְרִים, מֵה
עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נִטַּל אֶת הָאֱמֶת, וְהַשְּׁלִיכוּ

לְאָרֶץ, כִּי אִם אוֹמֵר — אֵל יִבְרָא, וּמִקְטָרֵג עַל הָאָדָם, סִימָן שָׁאִין זֶה אֱמֶת; עַל-כֵּן כְּשֶׁתִּרְצֶה לְדַעַת מִי הַשֶּׁקֶרָן, תִּדַע — אִם הוּא רוֹצֵה לְרַחֵקְךָ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, הוּא הַשֶּׁקֶרָן, וְאִפְלוּ שְׁמַתְלִבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּלְבוּשׁ הַיְרָאָה, כְּאִלוּ שָׁאִין לָךְ כֶּבֶד תִּקְנֶה מֵרַב חֲטָאִיךָ, תִּדַע, שֶׁהַכֹּל שֶׁקֶר, כִּי הוּא יִתְבַּרֵךְ אֲב הַרְחֵמֵן וְחַפֵּץ חֶסֶד, וְרוֹצֵה בְּתִשׁוּבַתְךָ שֶׁל רְשָׁעִים, וְאִף שֶׁכֶּבֶר עָשׂוּ מֵה שֶׁעָשׂוּ, כִּי עַד יוֹם מוֹתְךָ יִחַפֶּה לָהֶן, אִם יִשׁוּבוּ, מִיָּד יִקְבְּלוּ, מִכָּל שָׁכֵן אִם תִּשְׁמַע מִיָּנִין, אֶפִּיקוֹרְסִים וְכוּפְרִים בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, הַמְתְּלוֹצְצִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ וּמֵהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִכָּל הַקְּדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, כֹּאֲשֶׁר מְצוּי עֲכָשׂוּ, אֲשֶׁר נִתְרַבּוּ כָּל מִיָּנֵי עָרַב רַב, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִדְּבָרִים כְּנֶגֶד כָּל הַקְּדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְחוֹקְקִים חֲקִים וּמְשַׁפְּטִים נֶגֶד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, צְרִיף שֶׁתִּדַע, שֶׁהֵם הַשֶּׁקֶרָנִים, אֲשֶׁר צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם כְּמִטְחָוֵי קֶשֶׁת, וְלֹא לְהִתְעָרַב עִמָּהֶם כָּלֵל, וּמִכָּל שָׁכֵן, שְׁלֹא לִתֵּן לָהֶם שׁוּם כַּח, כִּי אֲסוּר לְשַׁבֵּת עִמָּהֶם יַחַד, כִּי הֵבֵל פִּיהֶם מִזִּיק, כִּי הֵם חוֹלִים בְּחוֹלֵאת מְדַבְּקָת, כִּי מִי שֶׁמְעִז פָּנָיו לְדַבֵּר בְּרִישׁ גְּלִי נִגְדוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְכוּפֵר בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּבְכָל הַקְּדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, תִּדַע שֶׁהוּא אִישׁ חוֹלְנִי, וְנִפְשׁוֹ מְזֻהָמָת בְּכָל מִיָּנֵי טְמֵאוֹת, וְרְאוּי לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

וְאִףּ שֶׁהוּא יִתְלוּצֵץ גַּם מִדְּבוּרִים אֱלוֹ, כַּאֲשֶׁר מְצוּי,
 שֶׁהַמְּנִין, הָאֶפִיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים מִחֲדִירִים בְּתִלְמִידֵיהֶם
 כָּל מִינֵי לִיצְנוּת לְהִתְלוּצֵץ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, רַחֲמָנָא לְצַלָן,
 וּמִתְלוּצְצִים מִכָּל הַקְּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, עִם כָּל זֹאת
 עָלֶיךָ לְדַעַת אֱהוּבִי, אַחֵי הַיִּקְרָ, כִּי הֵם טְמָאִים
 וּמְטָמָאִים, חוֹלִים בְּכָל מִינֵי חֲלֵי נַפֶּשׁ, וְרְאוּי לְהִתְרַחֵק
 מֵהֶם וּמִהַמוֹנָם, וְאִזּוּ דוֹקָא, כְּשֶׁתִּזְהַר בְּכָל זֶה, תַּעֲבֹר אֶת
 הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיִּקְרָ! אִם תַּחֲזִיק
 מֵעֲמֹד, וְלֹא תִתְפַּעֵל מִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, רַק תִּקְיִם
 אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ בְּרִישׁ גְּלִי, וְלֹא תִתְבַּיֵּשׁ מִשׁוֹם
 מִלְּעִיג וּמִתְלוּצֵץ, מִשׁוֹם כּוֹפֵר וְלָץ, רַק תִּאֲחַז עֲצֻמָּךְ
 בְּמְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּר, וְתִתְמִיד
 בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְתִמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמָּךְ אֶת הָאֻמָּת,
 שֶׁהִיא אוֹרוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִזּוּ עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהִגָּן עַל כָּל
 הַדּוֹר, כְּמֵאֵמֶר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ: כְּשֶׁמְתַרְבִּים
 הַרְשָׁעִים וְהַשְּׂקָרְנִים בְּעוֹלָם, וּמְכַסִּים וּמְסַתִּירִים אֶת
 אֻמַּתֵּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲבָל יֵשׁ צָדִיק אֶחָד, שְׂאִינוּ

מתפעל מכל העולם כלו, והוא מתנהג באמת, ומקיים מצוותיו יתברך בריש גלי, ומרבה בתורה ובתפלה, ומדבק עצמו בחי החיים, לו דוקא יש כח להמשיך את שכנית עזו יתברך למטה בזה העולם, ולבטל את השקר והחשף, כי מעט מן האור דוחה הרבה מהחשף; על-כן ראה להחזיק תמיד במדת האמת, וזכר אשר חותמו של הקדוש-ברוך-הוא — אמת (שבת סג.), וכשאוחזים בחותם, כבר אוחזים בהכל, כי חותמו של האדם זה כל האדם, וכמו-כן כפיכול — כשרק אוחזים במדת האמת, כבר מחזיקים בו יתברך, ונתגלים לו אורות צחצחות, רזין וסתרי תורה, כמאמרם (ילקוט האזינו, רמז תתקמ"ב): עושה אדם עצמו לדבר אמת, מוסרין לו מלאך מדבר אמת, ומגלה לו רזין וסתרי נסתרות; ועל-כן, אהובי, אחי היקר, פקח עיניך וראה, ופתח את לבך ותבין — מי השקרן, כדי להתרחק ממנו, ואל תחבר עצמך עמו כלל, רק הדבק עצמך באורו האין סוף ברוך הוא, המאיר לארץ ולדרים עליה, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, וככל שתכניס בדעתך ידיעות אלו, כמו-כן תאחו במדת האמת, ותוריד את השכינה בעולם, ותגרום טובות רבות לכל העולם כלו, ותחזיר בתשובה

אֲלֵפִים וּרְבָבוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְשׁוֹם בְּרִיָּה לֹא תִדַע
מֵאֵין בָּאִים אֵלֶיהָ הַרְהוּרֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁלָה; אֲשֶׁרִי מִי
שְׁמֵשִׁים לֵב אֶל כָּל דְּבָרֵינוּ אֱלוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ וְטוֹב לְכָל
הָעוֹלָם כָּלוֹ; אֲשֶׁרִי לוֹ בָּזָה וּבִבְאָ!

ח.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ
כָּל יְמֵי חַיָּיו מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שְׁלֹא יִפֹּל בְּאִיזָה שְׁקָר, וְאֵל
יִטְעָה אֶת עֵצְמוֹ, שֶׁהוּא כִּכָּר אוֹחֵז בְּאִיזוֹ אֱמֶת, כִּי רַק
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵצְמוֹ יוֹדֵעַ מִי הַשְּׁקָרָן, וְעַל-כֵּן בְּכָל
פַּעַם יִבְדֹּק עֵצְמוֹ, פֶּן וְאוֹלֵי מִטְעָה אֶת עֵצְמוֹ, וְיִכּוֹל
לְהִיּוֹת שֶׁהוּא עֲדִין מָלֵא שְׁקָרִים, כִּי כִּשְׁהָאָדָם מִיִּשָׁב
דַּעְתּוֹ הַיָּטֵב, וְרוֹאֶה אֵיךְ שֶׁנִּטְבַּע בְּשְׁקָר, וְאֶפְלוּ כָּל
עֲבוֹדָתוֹ שֶׁעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הִיא גַם כֵּן בְּשְׁקָר
גְּדוֹל, וְאִז אִם הוּא צוֹעֵק עַל זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמִתְאַוֶּה
וּמִשְׁתוֹקֵק מְאֹד לְבוֹא אֶל הָאֱמֶת, אִז כִּיּוֹן שֶׁהוּא מְעוֹרָר
עָלָיו אֶת מִדַּת הָאֱמֶת שֶׁהִיא סוּד — רֹאשׁ תוֹךְ סוּף, אֲנִי
רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן, וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, הִינּוּ הָאֱמֶת
הִיא מֵהַתְּחִלָּה וְעַד הַסוּף, כִּי כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ נִבְרָא עַל-
יְדֵי אוֹתִיּוֹת הָאֱלֹף-בֵּית בְּסוּד — בְּדָבָר הַיְוִ"ה שְׁמִים

נַעֲשׂוּ, וְאוֹתִיּוֹת אֲמַת' הֵן: רֹאשׁ תוֹף סוֹף, הֵינּוּ כִּי
אֶל"ף הִיא רֹאשׁ הָאוֹתִיּוֹת, מ"ם הִיא אֲמַצַּע הָאוֹתִיּוֹת,
תִּי"ו הִיא סוֹף הָאוֹתִיּוֹת, וְזֶהוּ אֲמַת', שְׁמֵרֶמֶזֶת עַל
שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקַשֵּׁר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא הִיָּה, הוֹה
וַיְהִיָּה, אָנִי רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן, וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, כִּי
רַק הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין זֵלָתוֹ נִמְצָא, וְעַל-כֵּן עַל-
יְדֵי-זֶה מְעוֹרְרִין עָלָיו מִלְמַעְלָה גַם-כֵּן אוֹתָהּ הַמְּדָה, כִּי
בְּמְדָה שְׁאֲדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדֵדִין עִמּוֹ וּכְפִי הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ
וְהַשְּׁתוֹקְקוֹתוֹ, כֵּן נִמְשָׁךְ עָלָיו מִלְמַעְלָה; וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי
כְּסוּפָיו, הַשְּׁתוֹקְקוֹתוֹ וְרִצּוֹנוֹ אֶל הָאֱמֶת, נִמְשַׁכֶּת עָלָיו
מִלְמַעְלָה מֵדַת הָאֱמֶת, וְנִכְלָל בְּמִקּוֹר הָאֱמֶת, וְנִפְתָּחוֹת
עֵינָיו, וְרוֹאֶה מְרֹאוֹת וְחִזְיוֹנוֹת, מֵה שְׁאַחֲרִים אֵינָם
יְכוֹלִים לְרֹאוֹת, וְשׁוֹמֵעַ כְּרוֹזִין מִלְמַעְלָה, מֵה שְׁאֵין אַחַר
יְכוֹל לְשִׁמּוֹעַ, וְאֵף שְׁעוֹמְדִים עַל יְדוֹ מִמָּשׁ, עִם כָּל זֹאת
מֵרַב אֱמֶת שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ, זוֹכֶה לְרֹאוֹת מְרֹאוֹת וְחִזְיוֹנוֹת,
וְשׁוֹמֵעַ כְּרוֹזִין עֲלָאֵין, שְׁאַחֲרִים אֵינָם זוֹכִים לְשִׁמּוֹעַ
וְלְרֹאוֹת, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהֵם אֵינָם מִתְאַרְיִם לְעִצְמָם אֶל
מֵה יְכוֹלִים לְזַכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי מֵדַת הָאֱמֶת;
וְעַל-כֵּן רֹאֶה תָּמִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא תִטְעֶה אֶת
עִצְמְךָ, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ, אֲשֶׁר הָעוֹלָם
הַזֶּה מִטְעֶה אוֹתָנוּ, וְהֶעֱקַר לְהַשְׁתַּדֵּל, שֶׁלֹּא יִטְעֶה אֶתְכֶם

העולם (עין שיחות הר"ן, סימן נ"א), ועל-זה צריך לשפוך את נפשו אליו יתברך, שלא יפל באיזה שקר חלילה, וגם עבודתו בעבודת השם יתברך, שלא תהיה עם שקר, חס ושלום, וכן שיזכה להתרחק מאנשי שקר, ואם תתפלל בכל יום ויום אליו יתברך, שתנצל משקר, אז תצליח, ותזכה להתאחד בעצם האמת, בחי החיים, בהשם יתברך בעצמו, אשר הוא יתברך עצם האמת, ואז טוב לך כל הימים על פני האדמה.

ט.

צריך שתשמר עצמך, אהובי, אחי, מאד מאד מכל מיני שקרנים, רשעים ארורים, המתלוצצים מאנשים כשרים וצדיקים, כי בנקל שימשכו אותך אל השאול תחתית ומתחתיו, כי עקר התקנה לזכות לבוא אל מדרגת האמת לאמתה, הוא דוקא כשזוכה להתחבר אל אנשי אמת הדבוקים בו יתברך באמת, ומתמידים בתורה הקדושה מדי יום ביומו, ומשיחים הרבה עמו יתברך, ומיחדים יחודים קדושים, וממשיכים על עצמם ערבות, נעימות, ידידות, זיו וחיות אלהותו יתברך; ועל-כן אם תחבר עצמך אל אנשים צדיקים

כאלו, אזי במשך הזמן גם עליך ימשך אור נפלא
 מהארת האמת שלהם, ולהפוך אם תהיה מחבר ומקרב
 אל פת לצים ושקרנים, תתרחק לגמרי, ולא תזכה
 לראות בערכות, נעם וזיו שכינת עזו יתברך; על כן
 ברח לך מכל מיני שקרנים כמו שבורחים מאש, ואפלו
 שהם מלבשים בלבושי יראת שמים, אם הם רק
 מדברים על צדיקים קדושים הדבוקים בו יתברך, צריך
 שתדע כי הם מפת השקרנים, וצריכים להתרחק מהם
 בתכלית הרחוק ולא יהיה לך שום מגע ומשא עמהם,
 ואז תצליח דרכך תמיד.

י.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי החיים של
 האדם מלאים נסיונות קשים ומרים, ובפרטיות מאז
 שגלה עם ישראל בגלות המרה, ונתנו מלמעלה כחות
 ורשות לשקר שיתגבר בעולם, עד שקשה וכבד מאד
 להכיר בין האמת והשקר, ואין יודעים מי השקרן, כי
 כל אחד אומר, שאצלו האמת, ועל זה עקר הנסיונות
 הקשים והמרים, כי באמת אם היו יודעים איה ואיפה
 האמת ומהי האמת, אז כבר לא הייתה שום בחירה

וּנְסִיוֹן כָּלֵל, כִּי הָיוּ מְדַבְּקִים עֲצָמָם בְּעֵצָם הָאֵמֶת, שֶׁהוּא
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְהָיוּ מְדַבְּרִים עִמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם
 בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְהָיוּ בּוֹרְחִים מִכָּל הַצָּרוֹת
 וְהַיְסוּרִים, מִכָּל הַבְּעִיּוֹת שֶׁבְּחַיֵּי יוֹם יוֹם, כִּי בְּזֶה
 שֶׁהָאָדָם בָּא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְסַפֵּר
 לְפָנָיו אֵת כָּל לְבוֹ, זֶהוּ עֵקֶר הָאֵמֶת, וְהוּא אוֹחֵז וּמְחַזֵּק
 אֵת עֲצָמוֹ בְּאֵמֶת, אִזּוֹ סוּף כָּל סוּף יֵצֵא מִכָּל הַצָּרוֹת
 וְהַיְסוּרִים שֶׁסִּבְּבוּהוּ, וְאֶפְלוּ שְׁעֵדִין מֵר לֹ מְאֹד מְאֹד,
 עִם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי שֶׁמְחַזֵּק בְּאֵמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה תִּכְנָס
 בּוֹ אַרְיֵכוֹת אַפִּים וְסִבְּלוֹת גְּדוּלָה לְסִבֵּל עַל כָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וַיִּחַכֶּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לִישׁוּעָתוֹ עַד עֵת בֹּא
 דְבָרוֹ, וְאִזּוֹ דוֹקָא בּוֹא יְבוֹא יוֹם יִשׁוּעָתוֹ, מֵה שְׂאִין כֵּן אִם
 לֹא יִתְנַהֵג כֵּן, אִזּוֹ יִפֹּל בְּשֶׁקֶר גְּדוּל, וַיִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ, וַיִּפֹּל בְּאִין סוּמָה, וַיִּכְנָסוּ בּוֹ קִשְׁיוֹת, סִפְקוֹת
 וְעִקְמִמִּיּוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, עַד שֶׁיֵּאָבֵד עֲצָמוֹ לְדַעַת
 לְגַמְרֵי מְרַב עֲצָבָנוֹת וְדַכְאוֹן, שֶׁיִּכְנָסוּ בּוֹ, אֲשֶׁר זֶהוּ עֵקֶר
 הַשֶּׁקֶר וְהַתּוֹעֵבָה; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבֵי, אַחֵי הַיִּקָּר,
 לְאַחֵז עֲצָמָהּ בְּאֵמֶת, שֶׁהוּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצָמוֹ,
 וְתַרְגִּיל עֲצָמָהּ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת,
 כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְתִבְחַר לָהּ מְקוֹם פְּנוּי,
 שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי אָדָם, וְשֵׁם תִּשְׁפֹּךְ נַפְשָׁךְ אֵלָיו, וְעַל-יְדֵי-

זֶה תַּחֲזִיק בְּעֵצִים הָאֵמֶת, וְתִפְנֹס בְּךָ סִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה,
 וְסוּף הַכְּבוֹד לָבוֹא, שְׁתִּזְכֶּה לְהֵאָחֵז בְּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ,
 וְתִזְכֶּה לִישׁוּעָה נְצֻחִית, וּבִלְבָד, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר,
 שְׁתִּשְׁתַּק וְתִדַּם עַל כָּל הַחֲרוּפִין וְהַגְּדוּפִין שִׁיְהִיו מִנֵּת
 חֲלָקָה, כִּי הַכֹּל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיוֹן, לְנִסּוֹת אוֹתְךָ
 אֶל מִי תִפְנֶה בְּעֵת צָרָה, וְעַל-כֵּן בָּחַר נָא בְּאֵמֶת שֶׁהוּא
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה שְׂמִחַ וְטוֹב לֵב תָּמִיד, וְתִרְבֶּה
 בְּתַפְלָה, שְׁתִּכְנִיס בְּךָ יֵשׁוּב הַדַּעַת וְסִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה,
 וְתִבְרַח מֵהַשְּׁקָר, אֲשֶׁר שׁוֹבֵר אוֹתְךָ לְגַמְרִי, כְּאִלוֹ אֵין לְךָ
 כְּבֹר שׁוֹם תִּקְוָה כָּלֵל, וּכְאִלוֹ מִמֶּךָ כְּבֹר שׁוֹם דְּבַר לֹא
 יִהְיֶה, תִּלְעַג לוֹ, כִּי אַתָּה אוֹחֵז עֲצָמְךָ בְּחֵי הַחַיִּים, בְּעֵצִים
 הָאֵמֶת, אֲשֶׁרִי לְךָ!

יא.

רְאֵה אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, לְחִזֵּק עֲצָמְךָ עַל אֵף כָּל
 הַמְּשַׁבְּרִים וְהַגְּלִים שְׁעוֹבְרִים עֲלֶיךָ, וְאֵף שְׁנִדְמָה לְךָ,
 שְׂאֵבֵד מְנוֹס מִמֶּךָ, וְאֵף פֶּעַם לֹא תִרְאֶה אוֹר וְכוּ'; עִם
 כָּל זֹאת צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, שְׁכָל זֶה הוּא הַשְּׁקָר, צַד הַטְּמָאָה,
 הַרוּצָה לְהַחֲשִׁיף לְךָ אֶת חַיִּיךָ, עַד שְׁתִּשְׁתַּגַּע, חַס
 וְשָׁלוֹם, מֵרַב צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת וְהִרְפָּתְקָאוֹת,

העוֹבְרִים עָלֶיךָ, כִּי בְּאֵמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי מִצַּד הָאֵמֶת,
 צַד הַקְּדוּשָׁה, עֲדִין יֵשׁ לְכֹל בְּרִיָּה תִקְוָה טוֹבָה, בְּחַיֵּיהָ,
 וְאִף שְׁלֵעַת עֵתָה אַתָּה סוֹכֵל מִשְׁבְּרִים וְגָלִים, וְנִדְמָה לְךָ
 מִמֶּשׁ, כְּאִלוֹ תֵצֵא מִדַּעְתְּךָ, חֵס וְשְׁלוֹם, עִם כָּל זֹאת אִם
 תִּכְנִיס בְּדַעְתְּךָ תָּמִיד רַק אֲמִתֵּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא
 עֵצֶם הָאֵמֶת, אִז תַּחֲזִיק מֵעֵמֶד, וְתִזְכֶּה לְרֹב טוֹב הַגְּנוּז
 וְהַצָּפוֹן, כִּי רַק בְּזֶה מְנַסִּים אֶת הָאָדָם לְרֹאוֹת אִם יַעֲמֵד
 חֲזָק בְּזֶה הָעוֹלָם, וְיִהְפֹךְ אֶת הַחֶשֶׁךְ לְאוֹר, וְאֵת הַשֶּׁקֶר
 אֶל הָאֵמֶת; אֲשֶׁרִי מִי שְׁאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ כָּלֵל בְּזֶה
 הָעוֹלָם.

יב.

זְכוֹר תִּזְכֹּר, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי עָקַר הָאֵמֶת הוּא
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְתַכְפֵּךְ וּמִיד מִי שְׁמַדְבֵּר
 נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ אוֹ נִגְדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עָלֶיךָ לִידַע, כִּי זֶה
 עָקַר הַשֶּׁקֶר וְהַטְּמָאָה, וְרֹאוּי לְךָ לְהִתְרַחֵק מִשֵּׁם כַּמְטַחֲוֵי
 קֶשֶׁת, וּלְבָרַח מִשֵּׁם כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, וְתִרְאֶה
 לְהַחֲזִיק מֵעֵמֶד אֲצֵל צְדִיקִים אֲמִתִּים הַדְּבֻקִים תָּמִיד
 בְּחַי הַחַיִּים בְּהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, הַנִּקְרָא חַי, וְאִז
 גַּם עָלֶיךָ יִמְשְׁכוּ חַיִּים נְצַחִים, וְתִשְׁרֶה בְּךָ רוּחַ טְהָרָה

קעג

מי השקרן

מַמְרוֹם, וְתֹאִיר בְּךָ עֵצִים הָאֵמֶת, שֶׁהוּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּעֵצְמוֹ; אֲשֶׁר־י מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֵצְמוֹ בְּזֶה
הָעוֹלָם, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנֶצַח נְצָחִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

כְּשֶׁאָדָם בְּאִיזָה צָרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, אֵז
הָאֵמֶת הוּא פָּגוּם, עַל־כֵּן צָרִיךְ אֵז לְשָׁמֹר
מְאֹד אֵת עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר, שְׁלֹא יִהְיֶה נֶלְכָּד
בְּאִיזָה טְעוֹת וְשִׁקָּר, עַל־יְדֵי הַצָּרָה, חֵס
וְשָׁלוֹם.

(לקוטי-מוֹתֵר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב')

קוֹנְטֵרַס

שְׂמִיחַ בְּחֵלְקוֹ

יגלה את מעלת האיש הישראלי שתמיד שמח
בחלקו, ואינו דואג שום דאגות כלל, רק הוא תמיד
שמח ומשמח את אחרים, ואדם שמחזיק במדרגה
זו, הוא חשוב מאוד בשמים, וחי חיים נעימים,
ערכים ומתקים עוד בזה העולם; אשרי לו!

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבונו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שֶׁהַתְּעוּגָה הַכִּי גָדוֹל
בְּעוֹלָם הוּא מִי שְׂזוּכָה לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרַגַת
'שִׂמְחַת בְּחֻלְקוֹ', וְאִזּוֹ יִירָשׁ אֶת עוֹלָמוֹ
בְּחַיָּו, וְיִתְעַנֵּג בְּנֵעָם הַשְּׂכִינָה, בְּדִיּוֹק כְּמוֹ
שִׂיחָהּ בְּעוֹלָם הַבָּא.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעח)

קוֹנְטָרַס

שְׂמִיחַ בְּחֵלְקוֹ

.א

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵין לְךָ
עוֹד הַצְלָחָה בְּזֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ
לְהִיּוֹת "שְׂמִיחַ בְּחֵלְקוֹ" תָּמִיד, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּיל אֶת
עֲצָמוֹ לְשְׂמִיחַ בְּחֵלְקוֹ אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, אֲזִי הוּא הֵכִי מְאֹשֶׁר, וְאִף שְׂאִין לוֹ כְּלוּם,
וְהוּא בְּדַחְקוֹת גְּדוֹלָה בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגִשְׁמִי, עִם
כָּל זֹאת כְּשֶׁהוּא "שְׂמִיחַ בְּחֵלְקוֹ", וְקוֹפֵץ וְרוֹקֵד,
וְשֶׁר וּמְנַגֵּן לְעֲצָמוֹ נְגוּנִים שֶׁל שְׂמִיחָה, אֲזִי בְּאַמַּת
נִתְרַחֵב לוֹ, וְזוֹכֵה לְהַצְלִיחַ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת; כִּי
עָקֵר הַצְלָחַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם תְּלוּי רַק בְּזֶה
שִׂיחָהּ רַגִּיל לְשְׂמִיחַ בְּחֵלְקוֹ תָּמִיד, מֵה שְׂאִין כֵּן

כְּשֶׁאָדָם אֵף פַּעַם אֵינוֹ "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ", וּכְשֵׁי לֹא מִנְה רוֹצֵה מְאֹתִים, וּכְשֵׁי לֹא מְאֹתִים רוֹצֵה אַרְבַּע מֵאוֹת וְכוּ', וְאֵף פַּעַם הוּא אֵינוֹ מְרַצֵּה בְּמֵה שֵׁי לֹא, אָדָם כִּזֶּה תָּמִיד בְּמֵרִירוֹת וּבְעֲצָבוֹת, וְאֵפֶלֶוּ שֵׁי לֹא כָּבֵר כָּל טוֹב, הוּא תָּמִיד בְּמֵרִירוֹת, כִּי רוֹצֵה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית לַעֲשִׂירוֹת וְכוּ', וְעַל-כֵּן הוּא תָּמִיד מְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ רִיק, כִּי תָּמִיד חָסֵר לֹא, מֵה שֵׁי אֵין כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לֹמֵר עַל כָּל דְּבָר: "חֲסֵדֵי הַשֵּׁם" וְכוּ', "בְּעֲזֹרַת הַשֵּׁם" וְכוּ', "בְּרוּךְ הַשֵּׁם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עָזַר לִי עַד עַכְשָׁיו" וְכוּ', וְהוּא "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד, אֲזַבְּאֶמֶת נִתְרַחֵב לֹא, וְזוֹכֵה אַחֲר־כֵּן שֶׁנִּשְׁפָּעוֹת עָלָיו בְּכָל פַּעַם הַשְּׁפָעוֹת יוֹתֵר גְּדוּלוֹת; עַל-כֵּן רָאָה אֶהוּבִי, אֲחֵי הַיִּקָּר לְהֵיוֹת רַגִּיל לְשִׁמְחַ בְּחֶלְקָךְ תָּמִיד, וְאֲזַבְּאֶמֶת לֹא יַחְסֵר לְךָ שׁוֹם דְּבָר; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁ"שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד.

ב.

צְרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבִי, אֲחֵי הַיִּקָּר, כִּי שִׁמְחַה דִּקְדָּשָׁה — שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד,

הוא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי זֶה עֶקֶר הַשְּׁלֵמוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיְהִיָּה הָאָדָם תָּמִיד "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ", וַיִּכְנִיס בְּעֵצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר הַשְּׂמִיחָה הַזֹּאת הִיא הַנְּקֻדָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל כָּל הַמְּצוּוֹת; כִּי עֶקֶר כָּל הַמְּצוּוֹת הוּא לְהֵבִיא אֶת הָאָדָם לְדַבְּקוֹת אִמְתִּית בּוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, פו): "כָּל מְצוּוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", כִּי הַמְּצוּוֹת צְרִיכוֹת לְהֵבִיא אֶת הָאָדָם לְאֱמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי כָּל מְצוּוָה וּמְצוּוָה שֶׁאָדָם זוֹכֵה לְקַיֵּם, עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיךְ עַל עֵצְמוֹ אֹר עָרֵב עַד מְאֹד, וְזֶה מְכַנֵּס בּוֹ שְׂמִיחָה אִמְתִּית, שֶׁהוּא "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד, וּבְאַמֶּת מִי שֶׁהוּא בְּכֻלּוֹ יִשְׂרָאֵל — שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה אִמְתִּית, יֵשׁ לוֹ לְשִׂמְחָה כָּל יָמָיו בְּכָל עֵת וְרַגַע כְּשִׁיזְכִּיר לְעֵצְמוֹ אֶת הַחֹסֶד הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁבָּרָאוֹ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְנָתַן חֶלְקוֹ בְּחֶלֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר הִיא מְגֵלָה אֶת אִמְתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ וְאֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, וְאִזּוֹ כְּשֶׁמְכַנֵּס אֶת עֵצְמוֹ בְּזֶה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְשִׂמְחַ בְּחֶלְקֶךָ תָּמִיד, וְזֶה יַעֲזֹר לְךָ לְהִתְעַלּוֹת תָּמִיד בְּאֱמוּנָה וּבְקִיּוּם הַמְּצוּוֹת

וּבְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְאִם הָיוּ בְנֵי-אָדָם יוֹדְעִים
 מַעֲלַת הַ"שִׁמְח בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד, וְאִיךָ שֶׁמַּעֲלָה זֶה
 מְבִיאָה אֶת הָאָדָם אֶל הַמַּדְרָגוֹת הַכִּי גְבוּהוֹת
 בְּקִדְשָׁה — הֵן בְּקִיּוֹם הַמַּצּוּוֹת, הֵן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה
 הַקְדוּשָׁה, הֵן בְּדַבְּקוֹת הַבוֹרָא וְהֵן בְּאַמוּנָה בְּרוּרָה
 וּמְזַכָּכָה, הָיוּ תָּמִיד שִׁמְחִים בְּחֶלְקָם; לָכֵן רָאה,
 אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, לְשִׁמְח בְּחֶלְקֶךָ, וְתִזְכֶּה לְכָל טוֹב
 אֲמַתִּי וְנִצְחִי, כִּי הַשִּׁמְחָה הִיא יְסוּד וְעֵקֶר גְּדוֹל
 בִּיְהוּדוּת; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשִּׁמְח תָּמִיד!

ג.

רָאה, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ כָּל
 יוֹם נְיוֹם — מְרִירוֹת, עֲצָבוֹת וְדַכְאוֹן וְאַתָּה תָּמִיד
 מָלֵא יְסוּרִים, דְּמִיוֹנוֹת וּמְכַאוּבִים, וְאַתָּה סוֹבֵל מַה
 שְּׁסוֹבֵל, וְתָמִיד חָסֵר לָךְ, וּמַה שְּׁרַק יֵשׁ לָךְ אַתָּה
 מְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמְךָ חָסֵר מְכַל וְכוּ', מַדּוּעַ לֹא תִרְגֵּיל
 אֶת עֲצָמְךָ לְהִיּוֹת שִׁמְח בְּחֶלְקֶךָ, שֶׁזֶה הַבְּרָכָה
 הַגְּדוֹלָה בְּיֹתֵר לְאָדָם — שִׁיְהֶיָה "שִׁמְח בְּחֶלְקוֹ"
 תָּמִיד. אֲבָל עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְזֶה,
 אֲלֹא עַל-יְדֵי אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, כִּי מִי שִׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה

שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּיַדֵּי רְאוּי לֹו לְשִׁמְחָ בְּהַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, וְזֶה הַדְּבָר אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכֹתֵב, כִּי
 הוּא לְכֹל חַד כְּפֹוֹם מֵה דְמִשְׁעָר בְּלִבֵּיהּ, כִּי הַשְּׂגוֹת
 אֱלֻקוֹת נִתְפָּסוֹת בְּלִב הָאָדָם כְּפִי שְׁמִכִין אֶת עֲצָמוֹ
 כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּפִי זֶה זֹכֶה שְׁתַּתְנוּצֵץ לֹו הָאֱמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה, וּמֵאַמִּין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַשִּׁיטוֹת
 גְּמוּרָה, שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה, מְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל
 הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא שֶׁשׁ וְשִׁמְחָ תָּמִיד
 בְּחֶלְקוֹ, וְאֵינוֹ מְפַחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבָעוּלָם, כִּי יוֹדֵעַ
 שְׁמַח שְׁצָרִיךְ לָבוֹא אֵלָיו יָבוֹא אֵלָיו מִמִּילָא, וְאֵינוֹ
 דוֹאֵג דְּאֵגַת מְחָר כָּלֵל, וְעַל-כֵּן יְהוּדֵי תָּמִים, שֶׁיֵּשׁ
 לֹו אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ,
 וְלוֹמַד אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, הוּא תָּמִיד "שְׁמַח
 בְּחֶלְקוֹ", מֵה שְׁאִין כֵּן אֵלוֹ הַחֹוֹקְרִים הָאֶפִּיקוֹרְסִים
 וְהַכּוֹפְרִים, שֶׁהֵם הָעַרְב־רַב, הָרוֹצִים לְדַמּוֹת עֲצָמָם
 אֶל הַגּוֹיִים, אֵין לָהֶם שׁוּם שְׂמֻחָה אֱמֵתִית כָּלֵל, וְכָל
 יְמֵיהֶם הֵם מְלֵאִים עֲצָבוֹת יְגוֹן וְאֲנָחָה, מֵאַחַר
 שְׁכּוֹפְרִים בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וּבַעֲשִׂית מְצוּוֹתָיו
 יִתְבָּרֵךְ, וְכּוֹפְרִים בְּעַקְר, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם בּוֹדִים
 מְלַבֵּם טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל וְשִׁטוֹת עַל כָּל פֶּרֶט

מֵהֵיְהוּדוּת, וְלִכֵּן הֵם תָּמִיד מְמַרְמְרִים וְאֵינָם עוֹמְדִים
 בְּמָקוֹם אֶחָד, וְתָמִיד רָצִים מְמָקוֹם לְמָקוֹם, כִּי אֵין
 לָהֶם שׂוּם שְׂמִיחָה בְּחַיֵּיהֶם, וְאֶפְלוּ כָּל הַהוֹלָלוֹת —
 שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים לְלַכֵּת לְתֹאטְרוֹן וְכוּ', כְּדֵי לְבַדֵּחַ
 וּלְשִׂמְחָת אֶת עַצְמָם, הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, כִּי בְּלִי
 אֲמוּנָה אֵין זֶה שְׂמִיחָה כָּלֵל, כִּי תָמִיד חָסֵר לָהֶם מֵהַ
 שְׂחָסֵר. מֵהַ שְּׂאֵין כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ
 לְהִיּוֹת "שִׁמְחַ בְּחֻלְקוֹ" תָּמִיד, וּמֵאַמִּין בּוֹ יִתְבַּרְךָ,
 וּמְקַיֵּם אֶת הַמְצֻוֹת בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת גְּמוּרָה,
 וְלוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהוּא יְהוּדִי כָּשֵׁר, אִז
 הוּא "שִׁמְחַ בְּחֻלְקוֹ" תָּמִיד; וְאֵין לָךְ עוֹד אֲשֶׁר כְּמוֹ
 שֶׁל יְהוּדִי הַמֵּאַמִּין בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר הוּא "שִׁמְחַ
 בְּחֻלְקוֹ" תָּמִיד, וְהוּא הַמֵּאַשֶׁר בְּיוֹתֵר בְּחַיָּיו, וְאִךְ
 שְׂעוּבֵר עָלָיו כָּל הַשְּׂבוּעַ מֵהַ שְּׂעוּבֵר, עִם כָּל זֹאת
 כְּשֶׁמִּגִּיעַ זְמַן הַתְּפִלָּה בְּעָרֵב וּבְבֹקֶר הוּא נִכְנָס
 בְּשִׂמְחָה רַבָּה אֶל בֵּית־הַכְּנֻסֹת, וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, וְשֵׁשׁ וְשִׂמְחָת עִם הַטְּלִית וְהַתְּפִלִּין שְׂעָלָיו,
 וְכֵן כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ וְרוֹאֶה אֶת הַמְּזוּזָה עַל פֶּתַח
 בֵּיתוֹ, הוּא שֵׁשׁ וְ"שִׁמְחַ בְּחֻלְקוֹ", וּמְנַשֵּׁק אֶת
 הַמְּזוּזָה מֵרֵב שְׂמִיחָה, וְאֶפְלוּ עִם מַעֲט הָאֵכֵל שֵׁשׁ

לוֹ הוּא שָׁשׁ וְשִׁמְחַ, כִּי הוּא אוֹכֵל מֵאֲכָלִים כְּשָׂרִים,
וְהוּא תָּמִיד "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ", וּמְכַל שֶׁכֶן וְכָל שֶׁכֶן
כְּשֶׁבָאָה שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, אֵף שֶׁעָבְרוּ עָלָיו כָּל הַשְּׁבוּעַ
מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְדַחְקוֹת, כְּשֶׁבָאָה שַׁבַּת,
הוּא "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ" מְאֹד שְׂזוּכָה לְשִׁמּוֹר שַׁבַּת-
קֹדֶשׁ, וְהוּא רוֹקֵד מְרַב שִׁמְחָה, וְאֵת הַשִּׁמְחָה הַזֹּאת
אֵי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לְאַחַר כָּלֵל, כִּי אִם לִיהוּדֵי
מֵאֲמִין, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֲשֶׁרֵי מִי
שֶׁמֵאֲמִין בְּתוֹרָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְקַיֵּם אֶת
מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, שָׂאזֹ יִזְכָּה לְהִיּוֹת "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ"
תָּמִיד.

ד.

צָרִיף שֶׁתַּחֲזִיק אֶת עֲצֻמָּה, אֲהוּבֵי, אַחֵי הַיָּקָר,
לְהִיּוֹת תָּמִיד שִׁמְחַ בְּחֶלְקָהּ, וְאֵל תְּדַאֵג וְדַאֲגוֹת
אַחֵרִים, כִּי לֹא תִדַע מֶה יֵלֵד יוֹם, וְרוּאִים בְּחוּשׁ
בְּנֵי-אָדָם שֶׁתָּמִיד דוֹאֲגִים וְדַאֲגַת מִחָר, וּלְבִסוּף
דַּאֲגָתָם הִיא לְחַנּוּם וּמְמַרְרִים אֶת חַיֵּיהֶם לְחַנּוּם, כִּי
נַעֲשֶׂה בְּדִיוֹק הַהַפּוּף מִמֶּה שֶׁחָשְׁבוּ, לֹא-כֵן אִם
הָאָדָם זוֹכָה לְהִיּוֹת "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ", אֲזִי אֵף פַּעַם

אֵינוֹ דוֹאֵג דְּאֵגוֹת אַחֲרִים וְלֹא דְאֵגַת הַמָּחָר, וְהוּא
 שֵׁשׁ וְ"שִׂמְחַ בְּחֻלְקוֹ" וּבִיּוֹמוֹ, וְכָל יוֹם וְיוֹם הוּא
 אֶצְלוֹ יוֹם טוֹב, וְהוּא רַק עָלִיז וְשִׂמְחַ, וְחֵי חַיִּים
 נְעִימִים עֲרָבִים וּמְתֻקִּים; עַל-כֵּן רָאָה אֶהוּבִי, אָחִי
 הַיֶּקֶר, לְהִיּוֹת שִׂמְחַ בְּחֻלְקָהּ תָּמִיד, וְאִז תִּהְיֶה
 הַמְּאֹשֶׁר בְּיוֹתֵר בְּחַיֶּיהָ, וְלַעוֹלָם אֵל תִּסְתַּכַּל עַל
 אַחֵר, כִּי מֵה יֵשׁ לָהּ עִם אַחֵר, הֲלֹא מֵה שֵׁשׁ לָהּ זֶה
 שְׁלָהּ, וּמֵה שֵׁשׁ לְחֻבְרָהּ, הֲרִי זֶה שֶׁל חֻבְרָהּ, וְעַל-כֵּן
 לָמָּה לָהּ לְקַנֵּא בְּחֻבְרָהּ, וְלָמָּה לָהּ לְדַאֵג דְּאֵגָהּ שֶׁל
 הֶבֶל?! הֲרֹגֵל אֶת עֲצָמָהּ לְהִיּוֹת שִׂמְחַ בְּחֻלְקָהּ, וְאִז
 תִּצְלִיחַ בְּחַיֶּיהָ.

ה.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיֶּקֶר, אֲשֶׁר בְּזֶה
 הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם מְרִירוֹת
 דְּמְרִירוֹת, וְנִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּקִשְׁיוֹת וּבְסִפְקוֹת עָלָיו
 יְחֻבְרָהּ, עַד שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁהֵם כָּל-כָּף מְמַרְמְרִים,
 עַד שֶׁנִּכְנָס לָהֶם בְּמַחְשַׁבְתָּם לְאַבֵּד עֲצָמָם לְדַעַת,
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֲשֶׁר זֶה מֵה שְׁקוּרָה הַיּוֹם, שְׁאֲנוּ
 עֲדִים וְשׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם מְקָרִים רָעִים כְּאֵלוֹ, וּבְפָרֻט

בין הנער — שְׁמַאֲבָדִים אֶת עֲצָמָם לְדַעַת, וְשָׂמִים קֶץ לְחַיֵּיהֶם, וְהַכֹּל בָּא לָהֶם מִחַמַּת שֶׁהֵם מְמַרְמְרִים, וְנִפְּלוּ בְּדַכְּאוֹן וּבְעֲצָבוֹן, וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְצֵאת מִזֶּה. וּבְאַמַּת אִם תִּשְׁכִּיל אֶהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, תִּדַע שֶׁהַשָּׂרֵשׁ פּוֹרֵה רֹאשׁ וְלֹעֲנָה — לִפְּל בְּמַרְירוֹת כְּזוֹ, זֶה בָּא לְאָדָם מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ", כִּי תָמִיד רוֹצֵה דְבָרִים שְׁלֹמְעָלָה מִכַּחוֹ, לְמַעְלָה מִהַשְּׂגָתוֹ, וְאִף פַּעַם אִינוֹ "שִׁמְחַ בְּחֶלְקוֹ", וּמֵה שָׂרָק נוֹתְנִים לוֹ, זֶה אִינוֹ מִסְפִּיק לוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְדַרְדֵּר בְּעֲצָבוֹן וּבְדַכְּאוֹן, עַד שְׂאִינוֹ מוֹצֵא שׁוֹם עֲצָה לְנַפְשׁוֹ, רַק לָשִׁים קֶץ לְחַיָּיו; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ לְשִׁמְחַ בְּחֶלְקֶךָ, וְתַרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לְשִׁמְעַ כְּלֵי זִמְרָה, וְתַרְקֹד מְרֹב שְׂמִחָה, וְאִז שׁוֹם דְּבָר לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ, רַק תִּהְיֶה חֲזָק וְאַמִּיץ עַל נַעַם חֶלְקֶךָ, שְׂזַכֶּה אוֹתְךָ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִז אִם תִּהְיֶה שָׂשׂ וְשִׁמְחַ עַל חֶלְקֶךָ, תִּרְאֶה שְׂבָאָמַת יִהְיֶה לְךָ טוֹב. וְאִף שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שְׂמָאֵד מְאֹד קָשָׁה לְךָ לְהַגִּיעַ אֶל זֶה, תִּשְׁתַּדֵּל בְּמַסִּירוֹת נַפְשׁ לְהִיּוֹת שִׁמְחַ וְתִשְׁמַח אַחֲרַי, וְהַעֲקֹר — תִּצָּא מִהַעֲצָבוֹת וּמִהַמְרִירוֹת שְׁלֶךָ, אֲשֶׁר לֹא

יְבִיאֹוֹף אֶל שׁוֹם דְּבָר, רַק לַעֲשׂוֹת סוּף וְקֵץ לְחַיִּיה, רַחֲמָנָא לְצֻלָן; עַל-כֵּן זָכַר זֹאת, אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, וְאֵל תְּהִיָּה בְטָלָן, רַק שְׁמַע נָא כְּלִי זִמְרָה, וְזֶה יִגְבִּיֶה רֹוּחְךָ, וְתִהְיֶה שְׁמִיחַ בְּחֻלְקֶךָ, וְאֵז תְּהִיָּה הַכִּי מְאֹשֶׁר בְּחַיִּיה, וּכְשֶׁאָדָם שְׁמִיחַ, אֵז הוּא מְצַלִּיחַ דְרָכּוֹ, כִּי עֵקֶר אִי הַצְּלָחַת הָאָדָם הוּא כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּמַרְירוֹת, בְּעֶצְבוֹן וּבְדַפְאוֹן; עַל-כֵּן רָאָה לְהִיּוֹת שְׁמִיחַ בְּחֻלְקֶךָ, וְלֹא תִתְחַרֵּט — לֹא בְּזֶה וְלֹא בַּבָּא.

ו.

רָאָה, אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעְעוֹלָם לְהִיּוֹת שָׁשׁ וְשְׁמִיחַ, וְתִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׁבַעְעוֹלָם לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, וְתִמִּיד תִּרְקֹד אֶפְלוֹ בִּינְךָ לְבִין עֲצָמְךָ וְתִשִּׁיר לַעֲצָמְךָ נְגוּנִים שֶׁל שְׂמִיחָה, וְתִשְׂמַח אֶת אַחֲרִים, וְתִרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ לְהִיּוֹת שְׁמִיחַ בְּחֻלְקֶךָ תְּמִיד, וְאֵז תִּרְגֵּשׁ נְעִימוֹת בְּחַיִּיה, כִּי כָל אִי הָאֲשֶׁר בְּחַיֵּי הָאָדָם בָּא לוֹ, מִחֲמַת שְׂמִיחָה אֶת עֲצָמְךָ בְּדַאגוֹת שְׂדוּאָג עַל הָעֵבֶר, עַל הַהוֹנָה וְעַל הָעֲתִיד, וְזֶה מְכַנֵּס בּוֹ דַּפְאוֹן וְעֶצְבוֹן פְּנִימִי, עַד שְׂאִינוֹ רוֹאֶה לַעֲצָמוֹ שׁוֹם תְּכֻלִּית וְטַעַם

שִׂמְחַ בְּחֶלְקוֹ

קפז

בְּחַיֵּינוּ, וּבְאַמַּת צָרִיף לְעַבְד עַל עֲצָמוֹ בְּכָל הַכַּחוֹת
שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת אִף וְרַק "שִׂמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד.
וְרַבְּנוּ ז"ל הִזְהִירָנוּ עַל דְּבַר זֶה מְאֹד מְאֹד, וְגִלָּה
לָנוּ, אֲשֶׁר כְּשֶׁהָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שָׁשׂ וְשִׂמַּח בְּחֶלְקוֹ
וְרוֹקֵד מְרַב שְׂמִיחָה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא גוֹרֵם יְחוּד
גְּדוֹל בַּשָּׁמַיִם וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְעַקֵּר
עֲבוֹדַת הַסֵּטֶרָא אַחֲרָא הוּא לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם
בְּעֲצָבוּת, בְּמַרְירוּת וּבְדֹאגוֹת שֶׁל הֶבֶל; עַל-כֵּן רָאה
אַהוּבֵי, אַחֵי הַיִּקָּר, לְהִיּוֹת שִׂמְחַ בְּחֶלְקָהּ תָּמִיד,
וְתִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת רַק שִׂמְחַ וְתִשְׂמַח אֶת אַחֲרֵים, וְאִז
תִּרְאֶה הַצִּלְחָה בְּחַיֵּיהָ. וְאֵל יִהְיֶה נֶקֶל בְּעֵינֶיהָ דְּבַר
זֶה, כִּי חַיֵּיהָ תְלוּיִים בְּמַדַּת הַשְּׂמִיחָה, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה
לְהִיּוֹת שִׂמְחַ בְּחֶלְקָהּ וְלֹא תִרְצֶה יוֹתֵר מִמָּה שֵׁישׁ
לָהּ, אִז בְּאַמַּת יָבוֹא לָהּ יוֹתֵר מִמָּה שֵׁישׁ לָהּ; כִּי
כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה תָּמִיד שְׂיִהְיֶה לוֹ יוֹתֵר מִמָּה שֵׁישׁ לוֹ,
יֵשׁ לוֹ אַכְזָבוֹת בְּחַיֵּים — כְּשֶׁלֹּא בָּא לוֹ, וְהוּא
תָּמִיד עֲצוּב וּמְנַח בְּדַפְאוֹן פְּנִימִי, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם
"שִׂמְחַ בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד, וְאִינוֹ חֲפִץ שׁוֹם דְּבַר
מִבְּלַעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק שָׁשׂ וְשִׂמַּח בְּמָה
שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לוֹ, אִז הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

עוֹזֵר לוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ שְׂפַע כְּפוֹל, וְנִתְעַלָּה בְּתַכְלִית
הַעֲלִיָּה, וַיֵּשׁ לוֹ מָה שֶׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ; עַל-כֵּן
אֶהוּבִי, אָחִי, תְּשִׂימַח בְּחֻלְקוֹ, וְתִרְקַד בְּכָל יוֹם מֵרַב
שְׂמִיחָה, וְתִשְׁמַע כְּלִי זֶמֶר, וְתִחַזַּק אֶת אַחֲרִים, אֲשֶׁר
הוֹלְכִים בְּמִרְרוֹת, כִּי זוֹ הַמְצָוָה הַגְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר —
לְשִׂימְחַ נְפִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִהְכֻנִּים בָּהֶן יְדִיעָה זוֹ —
שִׂיְהִיו שְׂמִיחִים בְּחֻלְקָם; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁ"שְׂמִיחַ
בְּחֻלְקוֹ", וְאֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְכַנִּים יְדִיעָה זוֹ בְּאַחֲרִים —
שִׂיְהִיו שְׂמִיחִים בְּחֻלְקָם.

ז.

צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי עָקַר גְּדֻלוֹת
הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא — לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ שְׂמִיחַ,
וְאִפְלוֹ שְׂעֵכְשׁוֹ הוּא אֵינּוֹ שְׂמִיחַ, עַל-יְדֵי שִׂיעֲשֵׂה אֶת
עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא שְׂמִיחַ, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ
בְּאֵמֶת לְשְׂמִיחָה אֲמִתִּית, כִּי בְּאֵמֶת הַשְׂמִיחָה הִיא
הַמְּדֻרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה בְּיוֹתֵר, שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְזִכּוֹת
אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, שִׂיְהִיָּה הָאָדָם תָּמִיד "שְׂמִיחַ
בְּחֻלְקוֹ", וְלֹא יְדַאֵג שׁוֹם דְּאֲגוֹת — לֹא מִהָעֶבֶר לֹא
מִהַהוֹנָה וְלֹא מִהָעֲתִיד, רַק יִשִּׂים אֶת בְּטַחוֹנוֹ בּוֹ

יְתַבְרֶךְ, וְכָפִי שֶׁהָאָדָם שָׁשׂ וְשִׁמְח וְעָלִיז עַל חֶלְקוֹ,
עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְהַצְלִיחַ בְּדַרְכּוֹ, וְכָל אֱלוֹ
שִׁמְצָלִיחִים, זֶה דִּיקָא מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמְחִים בְּחֶלְקָם,
וְאֵינָם דּוֹאֲגִים דְּאֵגַת מָחָר, מְכַל שְׂכָן דְּאֵגַת אֶתְמוּל
וְאֶפְלוּ לֹא דְאֵגַת הַיּוֹם, רַק תָּמִיד שִׁמְחִים וְעָלִיזִים;
עַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי
פְּעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת שָׁשׂ וְשִׁמְח בְּחֶלְקָהּ, וְאִז
תִּצְלִיחַ דְּרַכָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְּנֶה.

ח.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, כִּי מֵדַת
הַשְּׂמִיחָה הִיא הַמְּדָה הַיְקָרָה בְּיוֹתֵר וְהַחֲשׂוּבָה בְּיוֹתֵר
בְּחַיֵּי הָאָדָם, וְרֹב הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם הֵן רַק מִחֲמַת חֲסָרוֹן הַשְּׂמִיחָה, כִּי בְּאַמַּת אִם
הָיָה הָאָדָם "שִׁמְח בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד, וְהָיָה שָׁשׂ, שִׁמְח
וְעָלִיז, הָיָה חַי חַיִּים מְאֹשְׁרִים, וְהָיָה נִגְאָל מִכָּל
צָרוֹתָיו. וְעַקֵּר כָּל אֵי הַהַצְלָחָה שֶׁל הָאָדָם הוּא רַק
כְּשֶׁדוֹאֵג דְּאֵגַת חֲנָם, וּמִפְּחַד בְּכָל פַּעַם — מֵה
יְהִיָּה, וְאֵיךְ יְהִיָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִשְׁבֵּר לְגַמְרֵי;
עַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְקַחַת אֶת עֲצֻמָּךְ

בְּיַדֶּיךָ, וְתִהְיֶה שֵׁשׁ וְשִׁמְחַ עַל חֻלְקָךָ, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ
 שָׁפַל חַיֶּיךָ יִשְׁתַּנּוּ לְטוֹבָה, וְאִף שְׂאֲנֵי יוֹדַע שְׁעַכְשָׁו
 עוֹבְרִים עָלֶיךָ מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, וְקָשָׁה וְכָבֵד לְךָ
 לְהִגִּיעַ אֶל שִׁמְחָה אֲמֵתִית, תִּשְׁתַּדֵּל לְשִׁמְחַ בְּחֻלְקָךָ,
 וְתַעֲשֶׂה כָּל מִיָּנִי פְעֻלוֹת שְׁבָעוּלָם לְהִיּוֹת שִׁמְחַ,
 וְאִפְלוּ שְׂיָבוֹא לְךָ דְּבָר זֶה בְּמַסִּירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי
 גְּדוֹלָה, עִם כָּל זֹאת תִּמְשִׁיךְ אֶת עַצְמְךָ לְשִׁמְחַ —
 לְהִיּוֹת שִׁמְחַ בְּחֻלְקָךָ, וְאִז יִתְהַפֵּךְ לְךָ הַכֹּל לְטוֹבָה;
 אֲשֶׁרִי מִי שִׁשְׁמַח תָּמִיד!

ט.

צָרִיךְ שִׁתְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ, אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר,
 לְהִיּוֹת שִׁמְחַ בְּחֻלְקָךָ תָּמִיד, וְאִם תִּהְיֶה רָגִיל בְּזֶה,
 תִּרְגִּישׁ עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת זֵיו יְדִידוֹת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבֹּא
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי עָקֹר אֵי הַצְּלָחַת הָאָדָם, הוּא רַק
 כְּשֶׁדוֹאֵג דְּאָגוֹת חֲנָם, וְתָמִיד מִפְּחַד — מֶה יִהְיֶה,
 אִךְ כְּשֶׁאָדָם "שִׁמְחַ בְּחֻלְקוֹ" תָּמִיד, וְאִינוּ דוֹאֵג שׁוֹם
 דְּאָגָה שֶׁל הֶבֶל, אֲזִי אִף פַּעַם אִינוּ מִפְּחַד מִשׁוֹם
 דְּבָר, רַק הוּא שֵׁשׁ וְעָלִיז וּמְשִׁמְחַ אֶת אַחֵרִים;
 עַל-כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, לְהִיּוֹת חֲזָק בְּזֶה,

וְאִז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתְּצַלִּיחַ דְּרַכְךָ וּבְנֵי-אָדָם יִמְשְׁכוּ
 אֵלֶיךָ, כִּי הִטְבַּע שֶׁל בְּנֵי-אָדָם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים אַחַר
 הָאָדָם שֶׁהוּא תָּמִיד שִׁמְח, מֵה שֶׁאֵין כֵּן מִי שֶׁתָּמִיד
 עָצוּב וְשָׁבוּר, בְּנֵי-אָדָם בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ, כִּי כָל אֶחָד
 מִחִפְּשׁ רַק שִׁמְחַת חַיִּים, וְעַל-כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי
 אַפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת שִׁמְח בְּחֶלְקְךָ תָּמִיד,
 וּתְשִׁמְח אֶת אַחֲרִים, וְאִז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתְּצַלִּיחַ דְּרַכְךָ
 בְּחַיֶּיךָ; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשִׁמְח תָּמִיד וּמְשִׁמְח אֶת אַחֲרִים.

י.

צְרִיךְ שֶׁתַּחֲזֵק אֶת עֲצָמְךָ, אֶהוּבִי, אַחֲרֵי הַיָּקָר,
 בְּכָל מִינֵי אַפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת שִׁמְח בְּחֶלְקְךָ
 תָּמִיד, וְתִצָּא מֵהַכָּל, מֵה לֶךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְךָ
 כָּל-כָּף אֶל הַמְרִירוֹת וְהַדְּפָאוֹן?! וּמֵה לֶךְ לְהִיּוֹת
 כָּל-כָּף בְּחִלְשׁוֹת הַדַּעַת וּבְשִׁבְרוֹן לֵב?! יוֹתֵר טוֹב
 לֶךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ לְבָרוּחַ אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, וְכָל מֵה
 שֶׁמַּעִיק וְכוֹאֵב לֶךְ, תִּסְפֹּר רַק לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 אֲשֶׁר רַק הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְאֵין זוּלָתוֹ נִמְצָא, כִּי
 הוּא יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
 כְּלָה, וְהוּא יִתְבָּרַךְ אֲתָךְ, עִמָּךְ וְאַצְלָךְ, וּבְנוֹדֵאֵי כָּל

מֵה שֶׁתִּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, יִהְיֶה לָךְ בְּטַחֲוֹן חֲזָק
 שְׂיַעֲשֶׂה בְּקִשְׁתְּךָ, אֲזו תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שְׂיַעֲשֶׂה
 עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; לְזֹאת רְאֵה, אֶהוּבִי, אַחֵי
 הַיָּקָר, לְהִיּוֹת שִׁמְח בְּחֶלְקְךָ תָּמִיד, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ אֶת
 עֲצֻמָּךְ אֶל הַצַּעַר, אֲדַרְבֶּה תִּרְקַד בְּכָל יוֹם, וְתִשְׁוֶר
 לְעֲצֻמְךָ נְגוּנִים שֶׁל שִׂמְחָה, וְתִשְׁמַע כְּלֵי זִמְרָה, וְתִחַזַּק
 אֶת אַחֵרִים שְׂיִהְיוּ שִׂמְחִים בְּחֶלְקֶם, אֲשֶׁר הִמְצִיחָה
 הַזֹּאת עוֹלָה עַל כָּל הַמְצִוּוֹת — לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת
 כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, שְׂיִהְיֶה שִׁמְח וְעֲלִיזוֹ. כִּי עֲקָר הַגְּאֻלָּה
 תְּלוּי רַק בְּדָבָר זֶה — אִיךָ שְׂיִהְיֶה הָאָדָם "שִׁמְח
 בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד; כִּי בְּרַגַע שֶׁאָדָם בָּא אֶל יְדִיעָה זוֹ,
 אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵיּוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּלָל, וְהוּא
 יִתְבָּרֵךְ מִתְּיָה מְהִינָה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאוֹת כְּלָה,
 אֲזו הוּא "שִׁמְח בְּחֶלְקוֹ" תָּמִיד, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא
 נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו; עַל-כֵּן אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, רְאֵה
 לְהַכְנִים בְּעֲצֻמָּךְ יְדִיעוֹת אֱלוֹהִים, וְכֵן תִּכְנִים יְדִיעוֹת אֱלוֹהִים
 בְּאַחֵרִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה שְׂיִהְיֶה לָךְ חֵלֶק בְּגְאֻלָּה
 הַשְּׁלֵמָה, שֶׁאֲנוּ מְקוּיִם וּמְצַפִּים לָהּ בְּכָל יוֹם, שְׂיִבּוֹא
 מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוֹנְטֵרַס

מִסְפִּיק בְּעִיּוֹת

יִחְזַק וַיֵּאֱמֹץ אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִמָּשִׁיךְ עֲצָמוֹ
אֶל הַצַּעַר, כִּי הַנִּמְשָׁךְ אַחֵר הַצַּעַר, הַצַּעַר נִמְשָׁךְ
אַחֲרָיו, אֲלֹא יִחַפֵּשׂ וַיִּבְקֹשׁ בְּעֲצָמוֹ תָּמִיד רַק נִקְדוֹת
טוֹבוֹת, וַיְדוֹן עֲצָמוֹ תָּמִיד לְכַף זְכוּת.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קִדְיִשָּׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נַתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים זֹהָר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְיָדֵי
חֲסִידֵי בְרֵסֵלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְשִׁכְל
הַיֶּשֶׁר, אָז נִצּוֹל מִצָּרוֹת וַיִּסּוּרִים שְׂבָאִים
בְּכָל יוֹם, כִּי אֵין יוֹם שֶׁלֹּא יִהְיוּ צָרוֹת
לְאָדָם, וּכְשֶׁמִּשְׁכִּיל עַל דְּבַר אֱמֶת, עַל-
יַד־זֶה נִצָּל מִכָּל מִיַּי צָרוֹת וַיִּסּוּרִים
וּבְעֵינֵי שֶׁרָק בָּאִים עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, כִּי
"דַּעַת קְנִיֶתָה — מָה חֲסִרְתָּ, דַּעַת חֲסִרְתָּ
— מָה קְנִיֶתָה".

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעט)

קוֹנְטָרַס

מִסְפִּיק בְּעִוֹת

.א

בְּנֵי! רֵאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, וְתִשְׁתַּדֵּל לְבָרַח תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, הֵינּוּ
שְׂתַכְנִיִּים בְּדַעְתְּךָ אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע
שְׂאִין בְּלַעְדָּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה
וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמָח,
חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
וּכְכֹל שְׂתַכְנִיִּים בְּדַעְתְּךָ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
תִּפְטָר מְכֹל הַבְּעִוֹת וְהִסּוּרִים שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ, כִּי
בְּאֲמַת עוֹבָרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל
מִיָּנִי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, בְּעִוֹת, מְרִירוֹת וְחוֹבוֹת בְּכֹל
יוֹם, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְבָרַח תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,

הִינוּ שֵׁיחֲשֵׁב שְׂאִין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּי יִתְבָּרֵךְ
כָּלֵל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּעֲצָמוֹ יְדִיעוֹת אֵלוֹ,
אִז מִתְפָּרְדִים מִמֶּנּוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אֶזְרָא, וּמִתְבַּטְּלִים מִמֶּנּוּ
כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַבְּעִיּוֹת, וְזוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל
עֲצָמוֹ חַיִּים עֲרֵבִים וּמִתְקִים, כִּי הַבְּעִיּוֹת וְהַצָּרוֹת
וְהִיסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם רַק מִחֲמַת חֶסְרוֹן
הָאֱמוּנָה, כִּי הַמְּאֲמִין הָאֱמֵתִי, שְׂמֵאֲמִין שְׂאִין
בְּלִעְדֵּי יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקוֹת גָּמוּר הוּא,
אִז יְכוּל לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וּבְרִגְעַ שְׂאָדָם
עוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה סוֹבֵל כָּל
מִינֵי צָרוֹת וְיִסוּרִים וּמְכַאוּבִים; וְעַל-כֵּן רָאָה,
אַהוּבֵי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לֹא לְהִתְבַּלְּבֵל מִשׁוּם דָּבָר
שֶׁבְּעוֹלָם, וְאַפְלוֹ שֶׁנִּסְתַּבְּכַתּ בְּבְעִיּוֹת קָשׁוֹת מְאֹד,
עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְהַכֹּל לְטוֹבָתְךָ,
כִּי לְפַעְמִים מִתְגַּבְּרִים הִיסוּרִים, חֶס וְשָׁלוֹם, פְּעַם
אַחַר פְּעַם כַּמָּה פְּעַמִּים, עַד שֶׁקָּשָׁה לוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסְיוֹן
וּלְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה כְּרְאוּי, וְלִידַע וּלְהֵאֲמִין שֶׁהַכֹּל
לְטוֹבָתוֹ הַנְּצַחִית, כִּי מְרַב חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְיִסוּרִים
וּבְעִיּוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלָיו גְּדָמָה לוֹ כְּאִלוֹ רוֹצִים רַק
אֶת הָרַע שְׁלוֹ וּכְאִלוֹ אֵין צְרִיכִים אוֹתוֹ, חֶס וְשָׁלוֹם,

מספיק בעיות

קצו

ובאמת הכל ממנו יתברך, כפי שרש נשמתו, ולכן שולחים לו מניעות ובלבולים ובעיות שהם עקר יסורי האדם, והאדם צריך להתגבר עליהם תמיד, על-ידי שיחשב אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ויהיה רגיל לומר: "ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מברך", ודיקא על-ידי-זה יתבטלו ממנו היסורים, וימשיך על עצמו ערבות, נעימות, ידידות, זיו, חיות אלקותו יתברך. אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, אלא מכל הבעיות שלו הוא בורח רק אליו יתברך, ויודע ועד אשר הוא יתברך נמצא ובלעדיו אין שום נמצא, ועל-ידי-זה יפטר מכל צרותיו ויסוריו ומרירותו ובעיותיו, וירגיש טעם אחר בחייו.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שמנסים בכל יום את האדם בכל מיני נסיונות, עד שלפעמים נתבלבל דעת האדם לגמרי בשעת הבעיות והיסורים והצער שעוברים עליו, רחמנא לצלן, ונדמה לו כאלו כל העולם כלו נפל עליו, וכאלו,

חס ושלום, כל הצרות שבעולם התקבצו וכאו עליו
 יחד, חס ושלום, בלי הרחבה כלל, ועל-ידי-זה
 נתעקם לבו מהשם יתברך בקשיות ובספקות
 גדולות, עד שאינו יכול לצעק ולבקש ולהתחנן
 אליו יתברך באמת, אשר זו הצרה הכי גדולה; כי
 כל זמן שאדם יכול לצעק אליו יתברך בשעת
 צערו, ויכול להתחנן ולבקש על נפשו, אז יש לו
 תקנה טובה לתקן הכל, אבל בו ברגע שמתעקם
 לבו בקשיות ובספקות עליו יתברך, על-ידי-זה
 מתרבות עליו הצרות באמת, רחמנא לצלן,
 והבעיות שלו מפילות אותו יותר ויותר; על-כן
 אהובי, בני היקר, ראה להתחזק בכל מה שעובר
 עליך, ואל תפל בדעתך כלל, ותדע ותאמין שמכל
 הצרות והיסורים והבעיות יכולים לצאת אם רק
 יחזק את עצמו ולא יתיאש, אלא ירגיל את עצמו
 לדבר אליו יתברך כאשר ידבר הבן אל אביו ואיש
 אל רעהו, וישוח ויספר לפניו יתברך את כל מה
 שמעיק לו בתמימות ובפשיטות גמורה, אז יאיר
 לו אור נפלא בחייו; ועל-כן ראה, אהובי, בני
 היקר, להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ותשוח

וּתְסַפֵּר אֵלָיו יִתְבַרֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְךָ, וְאִז
תִּרְאֶה אֵיךְ שְׂתוֹזֶה לְצֵאת מֵהַצֶּעַר וְהִסּוּרִים
וְהַמְרִירוֹת שְׁמִסְבִּים אוֹתְךָ; אֲשֶׁר־מִי שֶׁשָּׂם לְבוֹ
אֶל דְּבַר־יְהוָה, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ג.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵין אָדָם
בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו אִיזָה מִשְׁפָּר בַּחַיִּים,
וַיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם הַרְבֵּה מִשְׁבָּרִים עַד
שְׁנוּפָלִים בְּדַעְתָּם, וְנִדְמָה לָהֶם כְּאִלוֹ אֵף פַּעַם
בַּחַיִּים לֹא יוֹכְלוּ לְצֵאת מִבְּעֵיֹתֵיהֶם, וַיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם
שְׁעוֹבְרוֹת עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּעֵיֹת רְצִינִיּוֹת,
וְהֵם מִמָּשׁ אוֹבְדֵי עֲצוֹת וְאִינָם יוֹדְעִים מַה לַּעֲשׂוֹת,
וְזֶה הוֹרֵס אוֹתָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיֵּשׁ כְּאִלוֹ שֶׁהִתְיַאֲשׁוּ
לְגַמְרֵי מַחַיִּיהֶם, וּמְקַלְלִים אֶת יוֹם הַנִּלְדָּם, וּמַחֲכִים
לְיוֹם מוֹתָם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, מֵרַב צָרוֹתֵיהֶם וְיִסּוּרֵיהֶם
וּבְעֵיֹתֵיהֶם שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם. וּבְאֶמֶת הָאָדָם
הַמְאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבַרֵךְ, אֲשֶׁר אֵין
בְּלַעֲדָיו יִתְבַרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא,
וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ אֶלֶּא

בַּהֲשִׁגַחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, הוּא יוֹדֵעַ וְעַד, אֲשֶׁר
 בְּוֹדָי כָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּפִרְטֵי פִּרְטִיּוֹת בֵּין
 בְּנֶפֶשׁ וּבֵין בְּגוּף וּבֵין בְּמִמּוֹן, הַכֹּל מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וְהַכֹּל בְּכֹנֶנֶה עֲלִיוֹנָה, הוּא אֵינוֹ מִתְיַאֵשׁ וְאֵינוֹ נִשְׁכָּר,
 אֶלָּא אֲדִרְבָּה הוּא בָּא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּלֵב נִשְׁכָּר
 וְנִדְכָּא, וּמִבְקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂיַחֲוֶס וִירַחֵם
 עָלָיו, וְיִוְצִיאוֹ מִהַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת
 וּמִהַבְּעִיּוֹת שֶׁנֶּפֶל אֲלֵיהֶם, וְכֹל מַה שְׁצָרוּתָיו וְיִסּוּרָיו
 וּבְעִיּוֹתָיו יוֹתֵר גְּדוֹלִים, וּמִתְעַקֵּשׁ בְּעַקְשָׁנוֹת יוֹתֵר
 גְּדוֹלָה לָבוֹא וְלִהְתְּחַנֵּן וְלִהְשַׁתַּטַּח אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
 שְׂיַחֲוֶס וִירַחֵם עָלָיו, וּבְאַמַּת תְּפִלָּה הוּא הַצְּנוּר
 הַמְּשִׁיךְ לְהָאָדָם כָּל מִינֵי יִשׁוּעוֹת, וּמִי שְׁמַרְגִּיל אֶת
 עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ,
 וְיִהְיֶה עֵקֶשׁן גְּדוֹל, לֹא יָזוּז מִשָּׁם עַד שְׂיִרְאֶה
 יִשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת — שְׂיִתְרַחֵב לוֹ, וְיִתְהַפֵּךְ כָּל
 הַחֲשֵׁךְ לְאוֹר גְּדוֹל, וּמַה שְׁהָיָה לוֹ עַד עַכְשָׁו בְּעִיּוֹת
 וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים, יִתְהַפֵּךְ לוֹ לִישׁוּעוֹת, אֲבָל הַבְּעִיָּה
 וְהַצָּרָה הַכִּי רְצִינִית, שְׂאִין הָאָדָם מְאֲמִין בְּאַמַּת בּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן אֵין לָאָדָם אָמוּנָה בְּעַצְמוֹ, וְהוּא אֵינוֹ
 מְאֲמִין שֶׁהוּא יְכוֹל לְצֹאת פֶּעַם מְצָרוּתָיו, וְעַל-יָדֵי-

זֶה מִתְרַשֵּׁל מִתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ; כִּי
 הַמֶּאֱמִין הָאֱמֵתִי, שְׂמֵאֱמִין אֲשֶׁר אֵין מִבְּלַעֲדָיו
 יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ שׁוֹקֵד עַל שְׂפִתוֹתָיו,
 וְשׁוֹמֵעַ כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שְׂמֵדְבָרִים אֵלָיו, וְהוּא אֵינוֹ
 מִתְרַשֵּׁל כָּלֵל מֵעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, אֶלָּא הוּא בָּא אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ וְשָׁח וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל שְׂבִרוֹן
 לְבוֹ, וּמִבְקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ בְּעֵקֶשְׁנוֹת גְּדוּלָה,
 שְׂיַחֲוֶס וִירְחֵם עָלָיו, וּכְכֹל שְׂצָרוֹתָיו וּבְעִיּוֹתָיו יוֹתֵר
 גְּדוּלוֹת, יִבְקֵשׁ וְיִתְחַנֵּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכִמּוֹ-כֵן אִם
 הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי יֵשׁ
 לוֹ אֱמוּנָה גַם בְּעֵצְמוֹ, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ כַּחוֹת
 הַנֶּפֶשׁ לְקַבֵּל וְלַעֲבֹר עַל הַכֹּל, כִּי בְּאֵמֶת זֶה תְּלוּי
 בָּזֶה, כִּפִּי הָאֱמוּנָה שְׂיֵשׁ לְאָדָם בּוֹ יִתְבַּרְךָ, כֵּן
 הָאֱמוּנָה בּוֹ בְּעֵצְמוֹ, וּכְשֶׁאָדָם מֵאֱמִין בּוֹ יִתְבַּרְךָ,
 אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרְךָ מִחַיָּה וּמִהוּיָה וּמִקֵּיִם אֶת כָּל
 הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, כְּמוֹ-כֵן
 יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּעֵצְמוֹ, שְׂיֵשׁ לוֹ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ לְקַבֵּל
 אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּא אֵלָיו, וּמֵאֱמִין שְׂיֵשׁ לוֹ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ
 לְפַעַל אֲצִלוֹ יִתְבַּרְךָ לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַבְּעִיּוֹת
 וְהַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׂעוֹבְרִים עָלָיו; וְעַל-כֵּן רָאֵה,

אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּאַמוּנָה גְּדוּלָה
 בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאַל תַּנִּיחַ אֶת הַרְצוֹן בְּשׁוּם פְּנִים וְאָפֶן,
 אֲלֵא בֵּא תָּבֵא בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּתְבַקֵּשׁ
 וְתִתְחַנֵּן מִמָּוֶו יִתְבָּרֵךְ שְׂיַחֲוֹס וִירַחֵם עָלֶיךָ, וְיִוְצִיאֲךָ
 מֵהַבוֹץ וְהַצָּרָה וְהַבְּעִיָּה שֶׁנִּפְלְתָ אֵלֶיךָ, וּכְכֹל
 שֶׁתִּתְאַמֵּץ יוֹתֵר בְּתַפְלָה, אֲזִי תִרְאֶה יְשׁוּעוֹת גְּדוּלוֹת,
 שְׂיִתְרַחֵב לְבָבְךָ, וְתִדַּע וְתִאֶמֶן שֶׁגַּם בְּךָ יֵשׁ כֹּחוֹת
 לְצֵאת מֵהַפֶּח הַזֶּה שֶׁנִּפְלְתָ אֵלָיו. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁחֲזַק
 בְּאַמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הוּא חֲזַק גַּם בְּאַמוּנָה בְּעֲצָמוֹ,
 שְׂיֵשׁ לוֹ כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ לְעֵבֵר עַל הַכֹּל, כִּי זֶה תְּלוּי
 בָּזֶה; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאֵינּוּ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם,
 אֲלֵא מִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַחֵב לְבוֹ וְדַעְתּוֹ, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת כְּלִי
 הַמְקַבֵּל בּוֹ הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְיָכוֹל לְעֵבֵר
 עַל כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַבְּעִיּוֹת, עַל-יְדֵי תַקְוָה
 הַרְחָבוֹת לְבוֹ וְדַעְתּוֹ, אֲשֶׁרִי לוֹ!

.ד.

אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹבְרִים עַל
 בְּנֵי-אָדָם כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיְסוּרִים וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ

וְחַלִּישׁוֹת דַּעַת, הֵן מַעֲצָמוֹ וְהֵן מַאֲחֲרִים, וְעַקֵּר
 גְּדֻלַּת הָאָדָם כְּשֵׁאִינוֹ נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ כָּלָל, אֲלֵא
 אֲדִרְבָּה הוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אַפְנִים שְׂבָעוּלָם,
 וְאִינוֹ מַנִּיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְהַשְׁבֵּר, אֲלֵא בְּכָל בְּעִיָּה
 וּבְעִיָּה וּבְכָל צָרָה וְצָרָה שְׂעוּבָרַת עָלָיו, הוּא אוֹמֵר:
 "מִסְפִּיק הַצָּרוֹת, מִסְפִּיק הַבְּעִיּוֹת, אֲנִי אֶקַּח אֶת
 עֲצָמִי בַיָּדִים, וּמַהֲיֹום וְהִלָּאָה לֹא אֲשַׁבֵּר מִשׁוּם דָּבָר
 שְׂבָעוּלָם". וְאִזּוֹ כְּשֶׁמִּקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ בְּקַבְּלָהּ חֲזָקָה
 דָּבָר זֶה, אֲזִי לֹא יִזּוֹז מִשָּׁם עַד שִׁירָאָה יִשׁוּעוֹת
 גְּדוּלוֹת. וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְקַחַת אֶת
 עֲצָמָהּ בַּיָּדִי, וְשׁוּם דָּבָר שְׂבָעוּלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר
 אוֹתָהּ, וְעַל-זֶה צָרִיכִים חֲזוּקָה גְּדוּלָה. וְלִזְכוּת לְזֶה
 צָרִיכִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵתִי שְׂבִדוֹר הַזֶּה,
 כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָמַל עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְשָׁתַל
 צְדִיקִים בְּכָל דוֹר וְדוֹר (יוֹמָא לַח:), שֶׁהֵם הַמְּגַלִּים
 וּמְפָרְסְמִים אֶת אֱמֵת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְדִיֶּקָא
 עַל-יַדֵּי שְׂזוּכָה לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, זוּכָה לְבַטֵּל מִמְּנוֹ
 אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַבְּעִיּוֹת שְׂעוּבָרִים עָלָיו,
 כִּי הַצְּדִיק שְׂבִדוֹר מִמְּשִׁיךְ אֶת הָאֲרֶת אֵין סוּף בְּזֶה
 הָעוֹלָם, וְאֶפְלוּ אֵלָיו שְׁנִפְלוּ לְעַמְקֵי עַמְקִים בְּשָׂאוֹל

תחתית ומתחתיו, אם רק יקשרו את עצמם בקשר
אמיץ וחזק להצדיק שבדור, על-ידי-זה יהיו
נעשים כלים לקבל בהם אור וזיו שכנת עזו
יתברך, המשפיע על הצדיק שבדור, מגלה התורה,
תורה שהיא דעת ואמתת מציאותו יתברך. וכפי
שאדם מבטל את עצמו לגבי הצדיק שבדור,
כמו-כן נעשה כלי שגם בו יאיר אורו יתברך; ולכן
ראה, אהובי, ידידי היקר, לא להיות בטלן, מאחר
שכבר עבר עליך כל מיני צרות ויסורים ועגמת
נפש ובלבולים וספקות וקשיות אחריו יתברך, שזה
מה שהורס אותך לגמרי, לך וברח לך אל הצדיק
שבדור, ותתאבק בעפר רגליו, ותשמע בקול
תורתו, ותהיה כלי לקבל בו אורו האין סוף ברוך
הוא, שעל-ידי-זה תתישר עקמומיות לבך, ולא
יהיו לך כבר שום קשיות עליו יתברך, ותזכה
לקבל את כל אשר בא עליך בשמחה ובששון
ובהרחבת הדעת, עד שעל-ידי-זה בעצמו יתבטלו
ממך כל הצרות וכל היסורים. ועליך לדעת, שזה
לא בא בנקל למצא את הצדיק שבדור, אלא
צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך. ולעת עתה, אף

שְׁאִין זֹכִים לְמַצֵּא אֶת הַצְּדִיק שְׁבִדּוֹר, צְרִיכִים לְשָׁמֵר מְאֹד מְאֹד לֹא לְדַבֵּר עַל שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְעַל שׁוֹם מְנַהִיג עֵדָה, כִּי מִי יוֹדֵעַ אוֹלֵי הוּא הַצְּדִיק שְׁבִדּוֹר, וּבְזֶה שְׁמֹדְבָרִים עָלָיו, עַל-יְדֵי-זֶה אַף פְּעַם לֹא יִמָּצֵא אֶת הַצְּדִיק שְׁבִדּוֹר; כִּי בְּאֵמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ הַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּלְבוּשִׁים עַל גְּבִי לְבוּשִׁים, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַחֲפֹשׂ וַיִּבְקֹשׂ אוֹתוֹ, וְכִמוֹ-כֵן הַלְבִּישׁ וְהִסְתִּיר וְהִעְלִים אֶת הַצְּדִיק שְׁבִדּוֹר, כְּדֵי שֶׁבְּנֵי-אָדָם יַחֲפֹשׂוּ וַיִּבְקֹשׂוּ וַיִּמָּצְאוּ אוֹתוֹ, וְכִשְׁאָדָם זֹכֶה לְחֲפֹשׂ וְלִבְקֹשׂ וְלִמָּצֵא אֶת הַצְּדִיק שְׁבִדּוֹר, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְבַּטְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל הַצְּרוֹת וְכָל הַיְסוּרִים וְכָל הַבְּעִיּוֹת; וְלִכֵּן רָאָה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְשָׁמֵר אֶת עֲצָמָךְ מְאֹד מְאֹד לֹא לְדַבֵּר עַל שׁוֹם מְנַהִיגִים שְׁבִדּוֹר, וְאַפְלוּ שֶׁנִּדְמָה לָךְ שֶׁהֵם שְׂקָרְנִים וְצְבוּעִים, אִתָּהּ, בְּנֵי, בְּרַח לָךְ מְכַל מִינֵי לְשׁוֹן-הָרַע וְרִכִּילוֹת וְלִיצְנוּת, אֲלֵא תַחֲזֹק אֶת עֲצָמָךְ בְּאִמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִבְקֹשׂ וְתִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיוּלֶיךָ אוֹתָךְ בְּדַרְךְ הָאֵמֶת, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְמָצֵא אֶת הַצְּדִיק הָאֵמֶתִי שְׁבִדּוֹר הַזֶּה, וְאִזּוֹ יִתְבַּטְּלוּ מִמָּךְ כָּל הַצְּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַבְּעִיּוֹת וְהַמְרִירוֹת שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ, וַיִּתְרַחֵב לָךְ

בין בגשמי ובין ברוחני; אשרי מי שמטה אֶזֶן אֶל
דברינו אלו, ואז טוב לו כל הימים.

ה.

צריך שתדע אהובי, בני היקר, אשר אין לך
אדם שלא עוברים עליו צרות ויסורים ומכאובים
רעים בכל יום ויום, ויש בני-אדם שסובלים כל-כף
בחייהם, עד שמתפוצצים מרב צער, וכל זה בא
להם מחמת עצבות ועצלות שנפלה עליהם, כי מי
שמתגבר ומתחזק ומתאמץ להיות תמיד בשמחה,
על-ידי-זה שום צרה ויסורים, שום מכאוב ובעיות
אינם יכולים לגשת אליו, כי כשאדם זוכה להיות
בשמחה, ולשמח מאוד מאוד על נקדת יהדותו
שנברא מנרע ישראל, וזוכה לקיים בכל יום את
מצוותיו יתברך, והוא שש ושמח עם כל נקדה
ונקדה קטנה שמוצא בעצמו, על-ידי-זה נדלקת
נשמתו באור האין סוף ברוך הוא, כי אי אפשר
להשיג השגות אלקות אור האין סוף ברוך הוא,
אלא על-ידי תקף השמחה, כי על-ידי-זה תתרחב
לו יותר ויותר דעתו, כי באמת אי אפשר להשיג

שום השגה רוחנית, אלא פשיש לאדם דעת רחבה, ואי אפשר להגיע לדעת רחבה אלא על-ידי תקף השמחה, להיות בשמחה עצומה על נעם חלקו שנברא מזרע ישראל, ולא עשני גוי, וכפי שהאדם זוכה לשמח בזה, כן זוכה להעשות כלי לקבל בו את הארת האין סוף ברוך הוא, ונתרחב לו דעתו ומחו, עד שעובר על כל המרירות והצרות והיסורים והקטנות שעוברים עליו; ולכן ראה אהובי, בני היקר, לעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות בשמחה, ואף שזה העבודה הכי קשה לאדם להגיע אל מדת השמחה, כי טבע של האדם שנמשך אל העצבות והעצלות, ובפרט כשהוא חולה עצבים, ועוברים עליו כל מיני בלבולים וספקות וחסכות, לו מאד מאד קשה להגיע אל מדת השמחה, עם כל זאת אם רוצה רק להתרפא, עליו למסור את נפשו אל מדת השמחה, וככל שאדם יזכה לשמח, כמו-כן יתרחב דעתו ויכול לעבר על כל צרותיו ויסוריו ומרירותיו והרפתקאותיו ובעיותיו; אשרי מי ששמח תמיד, ואז יתרחב לבו ודעתו, ויכול לקבל את כל הבא

עָלִיו בְּנֶקֶל, וְלִבְסוֹף יִתְבַטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַצָּרוֹת
 וְהִיסוּרִים וְהַמְכָּאוּבִים לְגַמְרִי, כִּי עֶקֶר הַצָּרוֹת
 וְהִיסוּרִים וְהַבְּעִיּוֹת שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם רַק
 מַחֲמַת קִטְנוֹת הַדַּעַת וְהַשֶּׁכֶל וְהַמַּח, שְׁאָדָם מְאֹד
 מְצַמְצֵם, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ נֶפֶל עָלָיו,
 וְעָלָיו לְשֵׂאת אֶת כָּל דְּאָגוֹת הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הוּא
 מְמַרְמֵר וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, עַד שְׁנִדְמָה לוֹ
 שְׂאֵף פַּעַם לֹא יוּכַל לְצֵאת מִזֶּה, כִּי נִכְנַס בְּמִבּוֹי
 סְתוּם, וּמִזֶּה בָּא שְׁנִכְנַסוֹת לְאָדָם שְׁטִיּוֹת בְּרֵאשׁוֹ
 לְהִתְאַבֵּד, וְכָל זֶה בָּא מִקִּטְנוֹת הַמַּחֲזִין שְׁנִדְמָה לוֹ
 כְּאִלוֹ אֵף פַּעַם כְּבָר לֹא יֵצֵא מִהַבְּעִיּוֹת שְׁלוֹ
 וּמִהַצָּרוֹת שְׁלוֹ וּמִהִיסוּרִים וְהַמְרִירוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל
 תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ עִם כָּל נִקְדָּה
 וְנִקְדָּה שְׁזוֹכָה לְקִיָּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַרֵּךְ וְקִיּוֹם
 הַמְּצוּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִדְלָקֶת נִשְׁמָתוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף
 בְּרוּךְ הוּא, וְנִתְרַחֵב דַּעְתּוֹ וּמַחוֹ, עַד שְׁנַעֲשֶׂה כְּלִי
 לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אוֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת אֱלֹקֵי,
 וּמִתְעַדֵּן בְּעִנְיָ זִיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְנִתְבַטְּלִים כָּל
 הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַבְּעִיּוֹת שְׁלוֹ, וְזוֹכָה לְחִזּוֹת בְּנַעֲם
 הַנְּיָ"ה וְלִבְקֹר בְּהִיכָלוֹ תָּמִיד; אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיטָּה אֲזַן

אֵל דְּבָרֵינוּ אֱלוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

.ו.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל
הָעוֹלָם כְּלוּ הוּא אֹר פְּשׁוּט, אַךְ בְּשִׁבִיל קִיּוּם
הַבְּרִיאָה נְתַלְבֵּשׁ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּבַחֲנֵינָת יֵשׁ
וּמְצִיאוֹת, וְהַכֹּל כֵּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם הָאֹר אֵין סוּף,
וְהַכֵּלִי הוּא הַהִסְתָּרָה, וּכְכֹל שְׂיֵשׁ יוֹתֵר יֵשׁוֹת
וְהַתְּנַשְׂאוֹת שְׂזָה רַבּוּי וְעַבּוּי הַכֵּלִי, כְּמוֹ-כֵן נִעְלָם
וְנִסְתָּר אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל
הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת וְהַבְּעִיּוֹת
שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, כִּי בְּאֲמַת אִם הִיְתָה נְתַגְלִית
לְאָדָם אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ, וְאֵיךְ שְׂאֵין שׁוּם
מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יְתַבְּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל אֹר פְּשׁוּט,
אִז לֹא הָיוּ לְהָאָדָם שׁוּם צָרוֹת וְיִסּוּרִים כָּלֵל, כִּי הִיְתָה
יּוֹדַע שְׁהַכֹּל רַק מִמֶּנּוּ יְתַבְּרֵךְ בְּלִי שׁוּם כְּסוּי וּמְכֻסָּה
וּבְלִי שׁוּם מָסָךְ הַמְּבַדִּיל כָּלֵל, וּבְשִׁבִיל קִיּוּם
הַבְּרִיאָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה,
וַיֵּצֵר וּבְרָא חֲכָמָתוֹ יְתַבְּרֵךְ בְּלְבוּשִׁים כְּאֱלוֹ, שְׁהֵם
כָּלֵל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת

שְׁעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכָל
שָׁעָה וְשָׁעָה, וְלוּלֵי רַחֲמֵי הַמְּרַבִּים שֶׁשׁוֹלַח לָנוּ
צְדִיקִים אֲמֵתִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הַמְּגַלִּים וּמְפָרִידִים
אֶת הַהֶעָלִם וְהַהֶסְתֵּר מִהַבְּרִיאָה, לֹא הָיָה לָנוּ קִיוֹם
בְּרַגַע כָּלֵל, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה
לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיקִים אֲמֵתִים הַזּוֹכִים לְהַכְּלִל בְּאֵין
סוּף בְּרוּךְ הוּא וּמְגַלִּים אֶת הַהֶסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ
הַבְּרִיאָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַטְּלוּ מֵהֶם כָּל הַצָּרוֹת
וְהִיסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַהֶרְפָּתָקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים
עֲלֵיהֶם. וְלִכֵּן רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לַעֲשׂוֹת כָּל
מִינֵי מְאֻמְצִים לְהִיּוֹת מְקַרְבֵּי אֶל צְדִיקֵי הַדּוֹרנוּ,
וְתִתְבַטְּלוּ לְפָנֵיהֶם לְגַמְרִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכָּה גַם-כֵּן
לְהַעֲשׂוֹת כִּסּא לְאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְיִתְבַטְּלוּ כָּל
הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַהֶרְפָּתָקָאוֹת מִמֶּךָ,
וַיֵּאִיר עָלֶיךָ אֹרֹךְ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, עַד
שֶׁיִּתְבַטְּלוּ מִמֶּךָ כָּל הַבְּעִיּוֹת וְכָל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים
וְהַמְרִירוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, וְתִרְגֵּשׁ נַעַם זֵיו עֵדֶן
עֲלָאָה וְעֵדֶן תְּתָאָה, וְתִהְיֶה מְקַשֵּׁר בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְתִתְהַלֵּךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֹגְמַת
הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל זֶה תִּזְכָּה אִם תְּבַטֵּל אֶת עֲצֻמְךָ

לגמרי אל הצדיק האמתי שבדור הזה, ותקבל מפי תלמידיו את הלמוד העמק הזה של גלוי האלקות, ואז תזכה להתענג בנעם זיו ערבות ידידות חיות אלקותו ותברך, ויתבטלו ממך כל הצרות והיסורים והמרירות והרפתקאות והבעיות, והכלים יתהפכו לאורות, ועולמך תראה בחייה, אשרי מי שמטה און קשבת אל כל דברינו אלו, ומתבונן היטב בהם, שעל-ידי-זה יתבטל ממנו כל הרע והחשך, ויתגלה אליו הטוב והאור הגנוז בתוך הבריאה, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

תם ונשלם, שבת לאל בורא עולם!

זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁלֹּא
יִבְעֹט וְלֹא יִתְפַּלֵּל מִהַרְפֵּת־קֹאוֹת שְׁעוֹבֵרִים
עָלָיו, רַק יֶאֱמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנְּצַחִית.
(לְקוּטֵי-עֲצוֹת, אוֹת סְבֻלָּנוֹת, סִימָן א')

קוֹנְטֵרַס

מָה עוֹשִׂים

יְגַלֶּה נִפְלְאוֹת לְאָדָם מַה לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי
לְהַצְלִיחַ דְרָכּוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִּיּוֹת, וְאֵיךְ לְהִיּוֹת
הַכִּי מְאֹשֶׁר בַּחַיִּים.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפוּן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבִּי נְחֶמְזָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבִּי נְתָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי
חֻקְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: עַל-יְדֵי תַפְלָה
וְהַתְּבוּדוֹת זוֹכִים לְיֹשֵׁב הַדַּעַת, וְזוֹכָה
לְיֹשֵׁב דַּעְתּוֹ מָה עוֹשִׂים בְּזֶה הָעוֹלָם, וְחַי
עִם הַשְּׁבוּן צָדֵק בְּכָל דְּבָר.
(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקפ)

קוֹנְטֵרס

מָה עוֹשִׂים

.א

מָה עוֹשִׂים עִם עֲצָמוֹ?

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי בְּזֵה
הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד צְרוּת, יְסוּרִים וּמְרִירוֹת,
דְּכֹאוֹנוֹת וְעֲצָבִים, עַד שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׂאִינָם יוֹדְעִים
מָה לַעֲשׂוֹת עִם עֲצָמָם, וְדָבָר זֶה מְדַכֵּא אוֹתָם
כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁמִּסְתַּוְבְּבִים בְּזֵה הָעוֹלָם שְׂבוּרִים
וְרִצּוּצִים, עֲצוּבִים וּמְמַרְמְרִים, וְכָל-כָּךְ כּוֹאֵב לָהֶם,
שְׂאִין לָהֶם עִם מִי לְדַבֵּר וְעִם מִי לְהִתְחַלֵּק
בְּבַעֲיוֹתֵיהֶם וּבְצָרוֹתֵיהֶם, כִּי הֵם כָּל-כָּךְ מְסֻבְּכִים
בֵּינָם לְבֵין עֲצָמָם בְּמְרִירוֹת וּבְדַכְּאוֹן עֲמָק, עַד

שְׂאִינָם מוֹצְאִים לְעֶצְמָם שׁוֹם עֲצָה, וְזֶה הוֹרֵס לָהֶם אֶת הַחַיִּים — בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת; כִּי בְּרַגַע שְׂאִין לְאָדָם עִם מִי לְדַבֵּר וְעִם מִי לְהִתְחַלֵּק עִם הַבְּעִיּוֹת שְׁלוֹ, כִּי אֵין לוֹ מִי שְׁרוּצָה לְשִׁמְעַ אֹתוֹ, זֶה שׁוֹבְרוֹ לְגַמְרִי, עַד שֶׁהוּא נִהְרָס וְנוֹפֵל בְּדַכְּאוֹן עֲמַק מְאֹד, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לַעֲשׂוֹת; לְכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, עָלֵי לְגִלוֹת לָכֶם, עֲמָדוֹ לְרַגַע, וּשְׂאוֹ מְרוֹם עֵינֵיכֶם, וּרְאוּ מִי בָּרָא אֶלֶּה, תִּתְּבוֹנְנוּ הֵיטֵב מִי בָּרָא אֶת הַבְּרִיאָה הַזֹּאת, וּמַה הַתְּכָלִית שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמַה הַמְטָרָה שְׂבַעֲבוּרָה מִסְתּוֹבְבִים בְּזֶה הָעוֹלָם, עַד שְׁצָרִיכִים לְסִבֵּל אֶת הַסִּבֵּל הַקָּשֶׁה הַזֶּה שְׂאֵתֶם סוֹבְלִים, בְּרַגַע שְׁתִּזְכּוּ שְׂיִהְיֶה לָכֶם יְשׁוּב הַדַּעַת הַזֶּה, תִּתְּקַף-וּמִיד תְּבוֹאוּ אֶל הַהַפְּרָה, כִּי יֵשׁ בּוֹרָא עוֹלָם לְזֹאת הַבְּרִיאָה, כִּי שׁוֹם דָּבָר לֹא יִכּוֹל לְקָרוֹת מֵעֶצְמוֹ, אֵין דָּבָר כְּזֶה — "טִבַּע", שֶׁהַכֹּל נוֹצֵר מֵעֶצְמוֹ, כִּי יֵשׁ בַּעַל-הַבַּיִת לְבִירָה הַזֹּאת, וְהוּא בּוֹרָא כָּל הָעוֹלָם, וְאִם תִּתְּכַנְּסוּ בְּעֶצְמְכֶם יְדִיעָה זֹאת, שֶׁהַבּוֹרָא כָּל עוֹלָמִים בָּרָא וַיִּצַר וַעֲשָׂה אֶת הָאָדָם, אֲזִי כִּבְרַ יִתְחִיל לְהַשְׁתַּנּוֹת מִצְבְּכֶם; כִּי כְּשֶׁאָדָם מוֹצִיא מֵהַחַיִּים שְׁלוֹ אֶת

הקדוש-ברוך-הוא, אז מר לו מאד מאד, כי אין לו עם מי להתחלק בבְּעִיּוֹתָיו וְצָרוֹתָיו, אין לו למי לספר כל מה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, אֲבָל בְּרַגַע שְׂמֵחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּחַיִּים הַפְּרָטִיִּים שְׁלוֹ, אֲזוּ הַכֹּל מְשִׁתְּנָה, כִּי בּוֹ בְּרַגַע שְׂאֵדָם מֵאֲמִין בְּאֱלֹקִים, וְיוֹדֵעַ וְעַד אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלִעְדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקוֹת גָּמוֹר, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיִם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוֹמֵם, צוֹמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוֹשׁ לְגִבֵּי גְלוּי אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, עַל-יְדֵי יְדִיעוֹת אֵלוֹ נִשְׁתַּנִּים לוֹ כָּל הַחַיִּים; כִּי בְּרַגַע שְׂמֵחִים הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּחַיָּו הַפְּרָטִיִּים, וּמְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא וּבְלִעְדָיו אֵין שׁוֹם נִמְצָא, אֲזוּ נַחֲקֵק בְּדַעְתּוֹ יִשׁוּב הַדַּעַת כְּזֶה — "מָה וְלָמָּה לִי לְהִסְתַּוְּבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם מְתַסְּכָל, שְׁבוֹר, מְדַכָּא, עֲצוּב וְעֲצָבָנִי, הֲלֹא יֵשׁ לִי אֶת הַבוֹרָא עוֹלָם, שֶׁהוּא נִמְצָא פֶּה עָמִי, אֲתִי וְאֶצְלִי, כִּי הֲלֹא אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלִעְדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שָׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְלִכְּן עָלִי לִפְתַּח אֶת הַפֶּה שְׁלִי, וּלְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂאֲנִי רָגִיל בָּהּ, וְאֲנִי אֲסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם

לְבָבִי, וְכָל מַה שְּׁמַעִיק לִי, וְכָל פֶּרֶט וּפְרֵט מַה שְּׁעֵבֵר עָלַי בַּחַיִּים, מֵאֵז שְׁאַנִּי זֹכֵר אֶת עֲצָמִי, וּמִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלַי עֲכָשׁוּ — צָרוֹת וַיְסוּרִים וּמְרִירוֹת, דְּכֹאוֹנוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת, לָמָּה לִי לְרוּץ אַחַר בְּנֵי-אָדָם, שְׂאִינָם מְעַנְיָנִים בִּי, וְאִין לָהֶם זְמַן בְּשִׁבְלִי, וּמְזוֹלְזוֹלִים בְּבַעֲיָתִי, הֲלֹא יוֹתֵר טוֹב לְבָרַח אֶל בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים, שְׁבָרָא וְעָשָׂה וַיִּצַּר אוֹתִי וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, הוּא בּוֹדֵאֵי שׁוֹמֵעַ כָּל מְלָה וְכָל דְּבוּר שְׁאַנִּי מְדַבֵּר אֵלָיו”.

וְלִכֵּן בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לְפָנֵיכֶם — בְּרִיאָה נְהַדְרָת! בְּרַגַּע שְׁתַּכְנִיסוּ אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ זֶה הָעוֹלָם, וְתִדְעוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּרָא וַיִּצַּר וְעָשָׂה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל לְכָל הוּא אֱלֻקוֹת גָּמוּר, אֲזַי כִּכָּר תִּסְתַּכְּלוּ עַל כָּל הַבְּרִיאָה בְּצוּרָה אַחֲרַת לְגַמְרִי, כִּי תִרְגְּשׁוּ אֶת אֹר הַשְּׂכִינָה שְׁמַמְלֵאת אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, וְאֲזַי יִפְתַּח פִּיכֶם וּלְבָבְכֶם לְדַבֵּר רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִסְפְּרוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שְּׁמַעִיק לָכֶם.

וְעַלֵּיכֶם לְדַעַת, כִּי הַדְּבֹר שְׁמֹדְבָרִים עָמוּ
 יִתְבָּרַךְ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, כִּי כָּל דְּבֹר שְׁאָדָם מְדַבֵּר
 אֶל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ.
 וְאִף שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֶרְבֵּה צוֹחֲקִים מִזֶּה, אֵין זֶה אֶלָּא
 מִסִּבַּת עֲוֹנוֹתֵיהֶם הַמְרַבִּים, שֶׁעָשׂוּ מְחִיצָה עֲבָה
 וְקָשָׁה בֵּינָם לְבֵין הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
 (יִשְׁעִיָּה נט, ב): "כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מְבֹדְלִים
 בֵּינֵיכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכֶם", כִּי עַל-יַדֵּי כָּל חַטָּא וְעוֹן
 שְׁאָדָם חוֹטֵא נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מְקִים חוֹמָה בְּצוּרָה
 סְבִיבוֹ בֵּינוֹ לְבֵין הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ
 כְּאִלוֹ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא צָרִיךְ אוֹתוֹ וְלֹא מְעַנֵּין
 בוֹ, כִּי נֶעְתַּק לְגַמְרֵי מַחֲיוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂאֵז הוּא
 מִתְסַכֵּל בְּיִסּוּרִים, וְסוֹבֵל מֵה שְׁסוֹבֵל — דְּכֹאוֹנוֹת
 וְעֲצָבִים, וְהַכֵּל מַחֲמַת הַחוֹמוֹת שֶׁבָּנָה בֵּינוֹ לְבֵין
 הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וּבְאֵמַת הַכֵּל הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ,
 כִּי הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֶתְכֶם, כִּי הִנֵּה אַתֶּם
 רוֹאִים שֶׁהֵנֶכֶם חַיִּים, וְאִם הָיָה כְּמוֹ שֶׁיִּצְרַכְּם מִסִּית
 וּמְדִיחַ אֶתְכֶם, כְּאִלוֹ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֲזַב אֶת
 עוֹלָמוֹ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֶתְכֶם, הֲרִי לֹא הָיָה נוֹתֵן לְכֶם
 חַיּוֹת, וְלֹא הֵייתֶם חַיִּים כְּרַגַּע, כִּי כָּל הַחַיּוֹת רַק

מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (נְחֻמָּה ט, ו): "וְאַתָּה
מְחִיָּה אֶת כְּלָם, וְיִצְבֹּא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים";
וְעַל-כֵּן אִם אַתָּם עֲדִין חַיִּים, וְכָל הַבְּרִיאָה קַיָּמָת,
זֶה סִימָן שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַתֵּתֵר בְּזֶה הָעוֹלָם
בְּכָל־לַיּוֹת וּמְסַתֵּתֵר בְּכֶם בְּפִרְטוּיּוֹת, הוּא אוֹהֵב
אֶתְכֶם, וְרוֹצֵה שְׁתַּפְּנוּ אֵלָיו וְתִפְתְּחוּ אֶת הַפֶּה שְׁלָכֶם
וְתִדְבְּרוּ עִמוֹ, וְתִסְפְּרוּ לוֹ כָּל מַה שְׁמַעִיק לָכֶם,
כְּאֲשֶׁר יִדְבֹר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְאִז אִם
תִּהְיוּ חֲזָקִים בְּדָבָר זֶה — לְדַבֵּר תָּמִיד רַק עִם
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד אֶל הַשָּׁמַיִם,
וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל מַה שְׁרַק עוֹלָה לָכֶם
בְּמַחֲשַׁבְתְּכֶם, אִז בְּמִשָּׁךְ הַזְּמַן יִרְדוּ מִכֶּם כָּל
הַדְּמִיוֹנוֹת, שֶׁהֵם הַחֹמוֹת הַמְבַדְּלִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיֵאִיר לָכֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאוֹר
וְזִיו וְחַיּוּת וּדְבָקוֹת, אֲשֶׁר אַתָּם אֵינְכֶם יְכוּלִים לְתַאֵר
וּלְשַׁעֵר.

כִּי בְּאַמָּת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, בָּרָא וַיִּצַר
וְעָשָׂה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכָל־
וְאֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְט בְּצוּרָה כְּזוֹ שְׁלֹא יוּכְלוּ

לראות אותו תכף-ומיד, שלא יוכלו לזהות ולהכיר
 אותו מתוך הבריאה, כי בשביל הבחירה והנסיון
 הקדוש-ברוך-הוא מסתתר בתוך הבריאה: דומם,
 צומח, חי ומדבר, ואם יש לאדם שכל, הוא מתחיל
 להתבונן, ורואה ומבין ומשפיל שאין שום דבר
 הולך מעצמו, אלא יש פה בורא עולם, ומחפש
 אותו תברך, ומדבר אליו ומתחנן לפניו, ומבקש
 ומפציר לפניו תברך שיתגלה אליו, אז זוכה שסוף
 כל סוף יתגלה אליו אור וזיו וחיות אלקות בגלוי
 שלא נתן להסביר, לא-כן אם אין אדם מחפש
 אחריו, אלא בורח מהמציאות, וחושב שהכל טבע
 ומזל ומקרה, אז מסתובב בצרות ויסורים כאלו,
 ובונה סביבו חומה בצורה, ונדמה לו כאלו עזב
 הקדוש-ברוך-הוא את עולמו, וכאלו הכל הפקר,
 וכל דאליים גבר, וכל אחד יכול לעשות מה
 שרוצה, ומשם נובעת הקנאה והשנאה והתאווה
 והכבוד, שכל אחד רוצה להשתלט על זולתו, ומזה
 בא, שהוא כל-כף ממרמר ומסתובב בדפאון עמק
 ועצוב ומתסכל, וסובל יסורים ומרירות ודכאונות,
 עד שיש הרבה אנשים שכל-כף מרים להם החיים,

וְכַל-כֶּף חֶשֶׁף לָהֶם, עַד שְׁמַקְלָלִים אֶת יוֹם הַיְלָדָם,
 וְכַל זֶה נַעֲשֶׂה מֵאַחַר שְׁאִין הֵם מִכְּנִיסִים אֶת
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ חַיֵּיהֶם הַפְּרָטִיִּים וּבְתוֹךְ
 עוֹלָמָם, כִּי בְּרַגַע שְׁאָדָם זוֹכֶה לְהִכְנִיס אֶת הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכֻלּוֹ וּבְעוֹלָמוֹ הַפְּרָטִי
 בְּפֶרֶט, אִזּוֹ כָּבֵר מִשְׁתַּנִּים לוֹ הַחַיִּים לְטוֹבָה.

וְלִכֵּן בָּנִי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לְפָנֵיכֶם,
 וְאַל תִּהְיוּ בְּטֹלָנִים, וְתִקְיְמוּ אֶת דְּבָרֵי הַנְּבִיא שְׁאָמַר
 (יִשְׁעִיָּה מ, כו): "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָּרָא
 אֱלֹהִים", תִּסְתַּכְּלוּ תָמִיד עַל הַשָּׁמַיִם, עַל הַשָּׁמַשׁ, עַל
 הַיָּרֵחַ וְעַל הַכּוֹכָבִים, עַל יְפֵי הַנוֹף שֶׁל הָאָדָמָה, עַל
 הָעֵצִים וְהַפְּרָחִים, עַל הַיַּמִּים וְהַנְּהָרוֹת, עַל הַצֵּאֵן
 וְהַבְּקָר וְעַל בְּנֵי-הָאָדָם, וְתִרְאוּ אִיךָ שֶׁהַכֹּל מִתְנוּעֵעַ
 וְחַי עִם חַיּוֹת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִם תִּסְתַּכְּלוּ
 בְּצוּרָה כְּזוֹ, תִּזְכּוּ לְהִתְדַבֵּק בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הַמְּחִיָּה
 וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְזֶה יִדְבִּיק
 אֶתְכֶם בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִזּוֹ כָּבֵר לֹא תִהְיוּ מִתְסַכְּלִים
 וּמְסַכְּכִים בְּדְכָאוֹנוֹת וּבִיסוּרִים וּבְמִצְפוּנִים
 וּבְשִׂאלוֹת וּבְקִשּׁוֹת "מַה עוֹשִׂים", אֲלֹא כָּבֵר יִתְגַּלֶּה

לְכֶם, שְׂאִין שׁוֹם תִּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם רַק לְדַבֵּר אֵלָיו, וְלִשִׁיר לְפָנָיו שִׁירֵי תְהִלָּה, שְׁבַחִים וְתִשְׁבָּחוֹת, וְזֶה יִכְנִיס בְּכֶם הַרְגָּשָׁה כָּל-כָּף נְעִימָה וְטוֹבָה, עַד שֶׁתְּהִיוּ נַעֲשִׂים כַּסָּא וּלְבוּשׁ לְגִבֵּי אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִמְיֵד תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְעוֹדֵד אֶת כָּל נִשְׁבָּרֵי לֵב, הִנֵּה אֶתְמוֹל הֵייתֶם כָּל-כָּף בְּדַכָּאוֹן, וּמִתְסַפְּלִים בְּיִסּוּרִים וּבְמַרְרוֹת, לֹא יִדְעֶתֶם "מָה עוֹשִׂים", וְהַכֹּל הִזָּה מִפְּנֵי שֶׁנֶּעְלַם וְנִסְתַּר וְנִתְכַּפָּה מִכֶּם אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלֹא הִכְנַסְתֶּם אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ חַיִּיכֶם הַפְּרָטִיִּים, וְהִסְתַּוְּבַבְתֶּם בְּעוֹלָם שֶׁל תְּהוֹ וְבַהוֹ, וְהַיּוֹם כָּבֹר נִתְגַּלָּה לְכֶם מַה הַתִּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה, וּכְבֹר יֵשׁ לְכֶם מַה לַעֲשׂוֹת — לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְלִשִׁיר לְפָנָיו שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וְלְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּלְדַבֵּר עַל לֵב נִשְׁבָּרִים וְנִדְכָּאִים, לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְעוֹדֵד כָּל מִינֵי סוּבְלֵי חֲלָאִים וְאַנְשִׁים שְׁשֻׁרוּיִים בְּעֶצְבוֹן וּבְדַכָּאוֹן, וּלְחַזֵּק וּלְשַׂמַּח אוֹתָם. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תִּתְבוֹנְנוּ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּדַבְרֵי אֱלֹהִים, וְתִתְחִילוּ עִם עֲצֻמְכֶם, לְהַכְנִיס אֶת

הקדוש-ברוך-הוא בְּחַיֵּיכֶם הַפְּרָטִיִּים וּבְעוֹלָם
הַכָּלְלִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּפְתָּחוּ אֶת הַפֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ, וְתִמִּיד תִּהְיוּ רְגִילִים לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ
כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו בְּתַמִּימוֹת
וּבִפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְזֶה יוֹצִיא אֶתְכֶם מֵעֲצָמְכֶם, עַד
שֶׁתּוֹכְלוּ אַחֲר־כֵּן לְחִזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְאַמֵּץ גַּם אֲנָשִׁים
אַחֲרֵים, אֲשֶׁר אֵין לָכֶם עוֹד מְצֻנָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה
— לְחִזֵּק וּלְעוֹדֵד אֲנָשִׁים שְׁשֻׁרוּיִים בְּמַצָּב שֶׁל
דְּכֹאוֹן וְעֲצָבוֹן, וּכְמוֹ שֶׁעָבַר עֲלֵיכֶם, שְׁלֹא הָיָה לָכֶם
לְמִי לְסַפֵּר וּלְהִתְחַלֵּק עִם בְּעִיתְכֶם, וְהָיוּ לָכֶם מְרִים
מְאֹד הַחַיִּים, תִּזְכְּרוּ זֹאת הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, וְתִרְאוּ עֲכָשׁוּ
לְעֹזֵר לְזוּלַתְכֶם, תִּתְּבוֹנְנוּ וְתִקְשִׁיבוּ לְצְרוּתֵיהֶם
וּלְבְּעִוְתֵיהֶם שֶׁל אַחֲרֵים, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְעֹזֵר לָהֶם, כִּי
בְּזֶה שֶׁשׁוּמְעִים אֶת הַזוּלַת, וּמִתְחַלְּקִים עִמוֹ,
מְחִזְקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְאַמְּצִים וּמְשִׁמְחִים אוֹתוֹ, זֶה
דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְתִכְרֶף-וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם חָזַק בְּזֶה,
אֲזִי יֵשׁ לוֹ כְּבֹר מֵה לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִם תִּקְיִמוּ
אֶת דְּבָרֵי אֱלוֹ, יִהְיֶה לָכֶם כְּבֹר מֵה לַעֲשׂוֹת בְּזֶה
הָעוֹלָם.

ב.

מה עושים כְּשֵׁיט בְּעֵיט בְּבֵית?

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי אֵין בַּיִת
 שְׁלֹא תִהְיֶה שָׁם אִיזוֹ בְּעֵיט, זֶה סוּבַל מֵעֲצָמוֹ, זֶה
 סוּבַל מֵאֲשֶׁתּוֹ, וְאֵלוֹ סוּבָלִים מֵהֵילָדִים, וְלִפְעָמִים
 יֵשׁ בֶּן אִו בֵּית חוֹלִים אִו בְּעֵיטִיִּים, חֵס וְשָׁלוֹם, אִו
 אִיזוֹשֶׁהִי צָרָה בְּבֵית, שְׁקָשָׁה מְאֹד לְהִתְמוֹדֵד אֶתָּה,
 כִּי טַבַּע שֶׁל הָאָדָם שְׁרוּצָה לְהִיּוֹת חֲפָשִׁי וְלֹא כָּבוֹל,
 טַבַּע שֶׁל אָדָם שְׁרוּצָה לְהִיּוֹת בֶּן חוֹרִין, וְלֹא לְסִבַּל
 שׁוֹם סִבַּל, אֵךְ אֵיךְ אָמַר הַחֲכָם: "לֹא כָּל מֵה
 שְׁרוּצִים — מְקַבְּלִים, וְלֹא כָּל מֵה שְׁמֻקְבָּלִים —
 רוּצִים", שׁוֹמְעִים מְקָרִים מְזַעְזָעִים מֵה שְׁקוֹרָה
 בְּכַתִּים, הַבַּעַל חוֹלָה בְּכָל מֵינֵי מַחֲלוֹת אִו חֲלִי
 נֶפֶשׁ, אִו הָאִשָּׁה חוֹלָה בְּכָל מֵינֵי מַחֲלוֹת אִו חֲלִי
 נֶפֶשׁ וְדַכְּאוֹן וּמְרִירוֹת, אִו נוֹלֵד, חֲלִילָה וְחֵס, בֶּן אִו
 בַּת פְּגוּעַ מַח, אִו שְׁאָר מֵינֵי מַחֲלוֹת וְחֲלָאִים רָעִים,
 אֲשֶׁר אֵין עוֹד צָעַר יוֹתֵר מֵהַצָּעַר הַזֶּה, כִּי אֲפֹלוּ מִי
 שְׁמֻסְבָּךְ בְּחוּבוֹת עֲצוּמִים, שְׁנִתְקַע עִם כְּסָפִים
 אֲדִירִים, וְנִפְּל בְּפֶת, וְרָמוּ אוֹתוֹ אִו נִכְשַׁל בְּעֶסְקִיו,

אֲשֶׁר בּוֹדָאֵי גַם זֶה צֶעַר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הָעֲנִיּוֹת
מַעֲבֶרֶת עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנּוֹ (ערוֹבֵין מֵא:),
וְהַחֹבּוֹת מְעִיקִים עַל הָאָדָם מְאֹד מְאֹד, אָבֵל עִם
כָּל זֹאת זֶה לֹא מַגִּיעַ לְצָרָה בְּרִיאֹתִית, אִם הִבְעֵל
חוֹלָה אוֹ הָאִשָּׁה חוֹלָה אוֹ הַיְלָדִים חוֹלִים אוֹ
פְּגוּעִים בְּנַפְשׁ וּבְרוּחַ, אֵיזָה צֶעַר וְאֵילוּ יִסּוּרִים הֵם,
הֵלֵב מִתְפּוֹצֵץ רַק לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם, הֵלֵב נִקְרָע בְּכָל
רְגַע לְאֶלְפֵי קַרְעִים, מְרַגְּשִׁים שְׂאִין יְכוּלִים לְסַבֵּל
יֹתֵר, וְשׂוֹאֲלִים לְעֲצָמָם: "מָה עוֹשִׂים, מָה
עוֹשִׂים?!" וּמְרִים הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, כִּי אֵין עוֹד
מְרִירוֹת בְּחַיִּים יֹתֵר גָּדוֹלָה מִזֹּו שְׂיֵשׁ מִיִּשְׁהוּ מִבְּנֵי
הַמְּשֻׁפָּחָה הַסּוֹבֵל בְּרִיאֹתִית וְנַפְשִׁית, זֶהוּ צֶעַר כְּזֶה
שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל, בּוֹכִים וְנִשְׁבָּרִים וּמְסֻתּוֹבְבִים
עֲצוּבִים וּמְמַרְמְרִים, וְשׂוֹאֲלִים אֶת עֲצָמָם וְאֶת
אֲחֵרִים: "מָה עוֹשִׂים, מָה עוֹשִׂים?!"

וְכֵן מִי שֶׁנִּקְלַע לְצָרוֹת בְּחֹבּוֹת שֶׁל כְּסָפִים,
שֶׁנִּכְנַס בְּעֶסְקִים לְמַעְלָה מִכַּחֲוֹתָיו, עַד שֶׁנִּתְקַע
בְּחֹבּוֹת עֲצוּמִים, וּבְעֵלֵי הַחֹבּוֹת נוֹגְשִׁים אוֹתוֹ,
וּמִתְחִילִים לְעַקֵּל דְּבָרִים מִבֵּיתוֹ, וּמְרִים לוֹ מִמּוֹת

החיים, והוא בוכה ומבכה שמים וארץ, ושואל את
עצמו ואת אחרים: "מה עושים, מה עושים?!"

וכן כשנסתבך בכל מיני טפוסים של בני-אדם,
שהורסים לו את הבריאות והחיים, משפילים
ומדכאים אותו בעבודה, מזלזלים בו ומתלוצצים
ממנו, ומרים לו כל-כף החיים, עד שהוא אינו יודע
מה לעשות מרוב צער ויסורים ועגמת נפש, הלב
שלו מתפוצץ, והוא שואל את עצמו ואת אחרים:
"מה עושים, מה עושים?!"

עלי להודיע לכם, בני ובנותי היקרים, החיים
של האדם הם סך הכל גשר צר מאוד, האדם יוצא
מרחם אמו, ועובר את החיים על חוט דק, עד
שנכנס לבטן האדמה, החיים כל-כף קצרים
ומפחידים עד מאוד, וכך זה מוסיף על הצער
והיסורים ועל הפחדים שעוברים עליו מבעיותיו
וצרותיו, הן מעצמו והן מבני הבית, הן משכנים
ומידידים, מקרובים ומרחוקים; ובאמת אם אדם
מכניס בתוך החיים שלו את הקדוש-ברוך-הוא,

ומתחיל להסתפל על המציאות האמתית, ומבין
 ומשכיל ויודע את מה שנגזר עליו, ומתחזק בכל
 מיני חזקים, ומעודד את עצמו בכל מיני עזודים,
 ומשמח את עצמו בכל מיני שמחות, ובא אליו
 יתברך, ומספר להקדוש-ברוך-הוא את כל מה
 שמעיק ומצער אותו, אז בו ברגע כבר ישתנו לו
 החיים לטובה, כי המרירות והצרות והיסורים
 שעוברים על האדם, הם רק כשאינו יכול לקבל את
 המציאות; ובאמת הצדק הוא אתו, כי מי יכול
 לקבל את המציאות המרה הזו — שהבעל חולה,
 או האשה חולה, או הילדים פגועים בנפש וברוח
 או שאר מומים, השם ישמר! או שאדם חיב
 חובות לאנשים, ונקלע לצרות גדולות, שמעקלים
 לו כבר את הדברים והחפצים, מי יכול לסבל
 ולקבל את המציאות הזו! עם כל זאת כשאדם
 יודע בידיעה ברורה ומזככת, אשר אין שום
 מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות
 גמור הוא, ואי אפשר להתחבא ולהתחמק ממנו
 יתברך, אז כל החיים שלו יכולים להשתנות כרגע,
 כי האמונה בו יתברך מורידה ומבטלת את הסבל

והיסורים הקשים והמרים שסובלים, כי האמונה בו יתברך היא החיות של האדם, וכל מי שחזק יותר באמונה ברוחה ומזככת בו יתברך, על-ידי-זה נתרחב לבו ודעתו ויוכל להתמודד עם הכל, זה לא אומר שיתבטלו ממנו היסורים וישתנה המצב, אבל כשאדם חזק באמונה ברוחה ומזככת, יוכל לקבל ולהתמודד הרבה יותר בקלות מאשר בלי אמונה, כי האמונה נותנת באדם כח עליון להתמודד עם החיים הקצרים שיש לו לעבר על הגשר הצר הזה, שהוא צריך לעבר עליו, ומה גם כשאדם חזק באמונה ובטחון בו יתברך, ומבקש ומתפלל ומפציר אליו יתברך, ומתחנן בכל יום לפניו יתברך ומשתטח בשיחה ותפלה ובקשה ממנו יתברך, שייחוס וירחם עליו, וימתיק ממנו את כל הדינים והצרות, כח התפלה כל-כך גדול, שמשנה את הטבע והמזל לגמרי, אף שנגזרה על האדם גזרה רעה, חס ושלום, הן על הבעל או על האשה או על הילדים, והן שאר צרות ויסורים ומרירות, חס ושלום, עם כל זאת כח האמונה שיוצא דרך התפלה, מסגל להפך את הטבע לגמרי,

כִּי הֵטְבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה אֶת הֵטְבַע
וְהַמְזָל וְהַמְקָרָה.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם קָרָה לָכֶם
אֵיזָה מְקָרָה רַע, חֲלִילָה וְחַס, בְּבֵית, שֶׁהִגַּעְתֶּם
לְמִשְׁבֵּר כְּזֶה שְׁאַחַד מִכֶּם סוּבַל סֶבֶל רַב בְּבְרִיאוֹתוֹ
בְּרוּחוֹ וּבְנַפְשׁוֹ, אוֹ שֶׁנִּקְלַעְתֶּם בְּחֻבוֹת, אִם תִּרְגְּלוּ
אֶת עַצְמְכֶם לְדַבֵּר וְלִשְׁיחַ וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת
לְבַבְכֶם, וְתִבְקְשׁוּ וְתִתְחַנְּנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּלִשׁוֹן
שְׂאֵתָם רְגִילִים בָּה, בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלָכֶם, אֲזוֹ תִרְאוּ
נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי
הָאֱמוּנָה שֶׁמְתַבְּטֵאת דְרָךְ הַתְּפִלָּה יֵשׁ לָהּ כַּח עָצוּם,
כַּח אֲדִיר, לְשָׁנוֹת אֶת הַכֹּל. אֲבָל עֲלֵיכֶם לְדַעַת, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שֶׁזֶה לֹא מִשְׁתַּנָּה בֵּן לִילָה לְיוֹם, כִּי
יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמְתַקְבֶּלֶת בְּשַׁעַה, וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמְתַקְבֶּלֶת
בְּיוֹם, וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמְתַקְבֶּלֶת בְּשָׁבוּעַ, וְיֵשׁ תְּפִלָּה
שֶׁמְתַקְבֶּלֶת בְּחֹדֶשׁ, וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמְתַקְבֶּלֶת בְּשָׁנָה,
וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמְתַקְבֶּלֶת בְּשָׁנִים, הָעֶקֶר לֹא לְהִתְיַאֵשׁ
מִתְּפִלָּה, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּכֹל יוֹם
פַּעַם אַחַר פַּעַם, לָבוֹא לְפָנָיו וּלְהַשְׁתַּטַּח וּלְבַקֵּשׁ

רַחֲמִים מְרַבִּים, רַחֲמִים עֲצוּמִים, וְלֹא לַעֲזֹב אוֹתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, אֲלֹא לָבוֹא בְּתַחֲנוּנִים, אִם תִּהְיוּ עֲקֻשָׁנִים עַל
 זֶה לֹא לַעֲזֹב אֶת מְקוֹמְכֶם, אֲזוּ תִרְאוּ נִסִּים נִגְלִים,
 שִׁישְׁתָּנָה כָּל הַטֶּבַע לְגַמְרִי.

אָבֵל עָלִי לְגִלוֹת לָכֶם, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, כִּי
 יִהְיֶה לָכֶם נִסְיוֹן קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד, כִּי טִבַּע הָאָדָם
 לֹא לְהֶאֱמִין בְּנִסִּים וּבְנִפְלְאוֹת, בְּדַרְכֵים שְׁלֹמֶעֱלָה
 מִהַטֶּבַע, וְכָל זֶה בָּא מִפְּנֵי הַלְבוּשׁ הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי,
 הָעֵב וְהַגֵּס שְׁמַעֲלִים וּמִסְתִּיר בֵּין הָאָדָם וּבֵין קוּנוֹ,
 כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנְּבִיא (ישעיה נט, ב): "כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם
 הָיוּ מִבְּדָלִים בְּנִיכֶם וּבֵין אֱלֹקֵיכֶם"; כִּי עַל-יְדֵי כָּל
 חֲטָא וְעוֹן הָאָדָם מַעֲלִים וּמִסְתִּיר מִמֶּנּוּ אֶת אֲמַתּוֹ
 מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֲזוּ סוּבַל אֶת הַסֶּבֶל הַגָּדוֹל הַזֶּה,
 וְקִשָּׁה לוֹ לְהֶאֱמִין, שֶׁאִם יִתְפַּלֵּל וַיִּבְקֹשׁ וַיִּתְחַנֵּן
 לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ — יִשְׁמְעוּ אוֹתוֹ, כִּי לְפַעֲמִים הַחוּמָה
 כָּל-כּוֹף עָבָה, עַד שֶׁלֹּקַח לוֹ זְמַן רַב לְשַׁבֵּר אֶת
 הַחוּמָה, שִׁישְׁתַּגֵּלָה לוֹ גְלוּי אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלִכְן
 עֲלִיכֶם לְהִיּוֹת חֲזָקִים מְאֹד בְּעֲקֻשָׁנוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד,
 וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לָבוֹא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתַחֲנָה

וּבְקִשָּׁה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מֵה
 שְׂאֵתָם צְרִיכִים, וְלֹא לְהִתְיַאֵשׁ מִן הַרְחָמִים, כִּי אֶפְלוּ
 חָרַב חֲדָה מִנְחַת עַל צְנֵאוֹ שֶׁל אָדָם, אֵל יִתְיַאֵשׁ
 מִן הַרְחָמִים (בְּרוּכֹת י.), כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת
 כָּל פֶּה; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁחֲזַק בְּתַפְלָה, וְאִזּוּ יִזְכֶּה לְרֵאוֹת
 נְסִים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשׂוּ עִמּוֹ מִהַשָּׁמַיִם, וְיִפְטֹר מִכָּל
 צְרוּתָיו וּמִכָּל הַמְרִירוֹת שֶׁעוֹבְרֹת עָלָיו, וְיִזְכֶּה
 לְבְרִיאוֹת לוֹ, לְאֲשֶׁתּוֹ וְלִילָדָיו, וְיִזְרִיד מִמֶּנּוּ אֶת כָּל
 הַצְּרוֹת וְהַחֻבוֹת וְכָל מֵה שֶׁמַּעִיק לוֹ, וְיִזְכֶּה לְהַכְלִיל
 בְּחַיִּים נְצַחִיִּים, עֲרָבִים וּמִתְקִים; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשָּׂם יָב
 וְאִזּוֹן קִשְׁבַת לְדַבְּרֵי אֱלֹהִים, וְאִזּוּ טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ג.

מה עושים שתהיה לו הצלחה בפרנסה ובעסקיו?

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עַקֵּר
 הַבְּרָכָה שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָנוּ — זֶהוּ יוֹם
 הַשַּׁבָּת, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁזוֹכֵה לְשֹׁמֵר שַׁבָּת, הַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מְשַׁפֵּיעַ עָלָיו שֶׁפַּע בְּפִרְנָסָה, וְלֹא חָסֵר לוֹ
 שׁוֹם דָּבָר, וְהוּא מְצַלִּיחַ בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדָיו, כִּי שַׁבָּת

היא שמו של הקדוש-ברוך-הוא (זהר ח"ב, פח:), וְכָל
 הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֶפְלוּ שְׁעַבְרָא כָּל עֲבֵרוֹת שְׁבָעוֹלָם, חַס
 וְשָׁלוֹם, עַד שְׁעַבְדַּ עֲבוּדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
 עַל-יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת מוֹחֲלִין לוֹ (שַׁבָּת קיח.); וְעַל-כֵּן
 רָאוּ לְמַסֵּר אֶת נַפְשָׁכֶם עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת, שְׁתִּשְׁמְרוּ
 מְאֹד מְאֹד לֹא לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, לֹא לְנַסֵּעַ בַּשַּׁבָּת,
 לֹא לְהַבְעִיר אֵשׁ בַּשַּׁבָּת, לֹא לְבַשֵּׁל בַּשַּׁבָּת; כִּי כָּל
 הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת
 שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם רַק שְׂאִינוֹ שׁוֹמֵר שַׁבָּת
 וּמְחַלֵּל אוֹתָהּ, כִּי אֵין הַדִּלְקָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּמָקוֹם
 שֵׁישׁ חִלּוּל שַׁבָּת (שם קיט.); וְרוֹאִים בְּגִי-אָדָם שֶׁהֵם
 פְּקָחִים וְחֲכָמִים, וּפְתָחוּ עֵסֶק, וְהִתְחִיל לְלַכֵּת לָהֶם,
 וְהֵם מְצַלִּיחִים, וְלְבַסּוֹף הַכֹּל נִשְׂרַף וְחִסַּל עַל-יְדֵי
 חוֹבוֹת וְרַבִּית וְכָל מִינֵי מְרַעִין בִּישׁוּן, וְאֵין יוֹדְעִים
 לָמָּה מִגִּיעַ לָהֶם דְּבַר כְּזֶה, וְשׁוֹכְחִים שְׁזֶה בָּא
 מִחֲמַת חִלּוּל שַׁבָּת, כִּי אֵין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר חָמוּר
 מִחִלּוּל שַׁבָּת. וְאֵף שְׂרוּאִים שְׁבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים,
 כָּל-כָּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים מְחַלְלִים שַׁבָּת, וְאֵין חֹסֵר לָהֶם
 דְּבַר, עֲלֵיכֶם לְדַעַת, שְׁזֶה רַק זְמַנִּית, כִּי כָּתוּב (שְׁמוֹת
 לא, יד): "מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוֹמָת", עַל חִלּוּל שַׁבָּת

מִקְבָּלִים עֲנֵשׁ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, שׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם
עַל תְּאַנּוֹת דְּרָכִים, לֹא עָלֵינוּ, אֲנָשִׁים נַחְנֻקִים בְּתוֹךְ
הַרְכָּב, נִשְׂרָפִים בְּתוֹךְ הַרְכָּב, נִמְעָכִים בְּתוֹךְ הַרְכָּב,
וְאֵין יוֹדְעִים מַה וְלָמָּה מֵגִיעַ לָנוּ דְבַר כְּזֶה,
וְשׁוֹכְחִים שֶׁהֵפֵל — מִפְּנֵי שֶׁמְחַלְלִים שַׁבָּת, כִּי
חֲלוּל שַׁבָּת עוֹשֶׂה חֲלָל בַּיָּלֵב, חֲלָל בַּכִּיס, חֲלָל
בַּהֲצֵלְחָה, חֲלָל בַּמְזֹל.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים
לְהִיּוֹת מְצַלְחִים בְּחַיִּים, שְׁלֹא יַחְסֹר לָכֶם שׁוֹם דְּבַר,
אֲלֹא יִהְיֶה לָכֶם שֶׁפַע בְּרָכָה וְהֲצֵלְחָה וּמְזֹל טוֹב,
רְאוּ לְשֹׁמֵר שַׁבָּת, כִּי סוּף כָּל סוּף שַׁבָּת הִיא הַמִּתְנָה
שֶׁנֶּתֵן לָנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הוּא מְסַר לָנוּ יוֹם
אֶחָד בְּשָׁבוּעַ לְנוֹחַ לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל אוֹתוֹ, לְשַׁבַּח
וּלְפָאֵר אוֹתוֹ, שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּשֵׁשֶׁת יָמִים,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וְנָח, וְעַל-כֵּן מֵדוּעַ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, לֹא תִקְבְּלוּ מִתְנָה זוֹ?! הֲרִי אִם נוֹתְנִים
לְאָדָם מִתְנָה, אָסוּר לוֹ לְהִיּוֹת כְּפוּי טוֹבָה וְלִזְרֹק
אוֹתָהּ בַּחֲזָרָה בְּפָנָי הַנּוֹתֵן, וְדַבָּר זֶה מְדַבֵּר אֶפְלוּ
לְסִתָּם בֶּן-אָדָם שֶׁנּוֹתֵן לָךְ מִתְנָה, שֶׁתִּקְחֶנָּה בְּסִבָּר

פנים יפות ובחפץ לב, ומכל שכן וכל שכן קל
 וחמר וכן בנו של קל וחמר, הקדוש-ברוך-הוא אב
 הרחמן, שברא אותך ומחיה אותך, ומפיח בך רוח
 חיים, כל דקה וכל שניה משגיה עליך, והוא נתן
 לך מתנה את יום השבת, מדוע לא תקבל את זה
 בשמחה, ותלך לבית-הכנסת, ותודה ותהלל
 להקדוש-ברוך-הוא?! ואף שאני יודע, שזה מאד
 קשה לך, מפני החברה והסביבה שאתה גר בה,
 אבל תעשה לעצמך חשבון, אם יהיה לך נזק
 בפרנסתך, אם תפשוט רגל, חס ושלום, בעסקיך,
 האם גם החברה בסביבתך תרחם עליך, האם
 אנשיה יעזרו לך?! הרי הם יהיו הראשונים
 שיצחקו ממך, וישמחו לאידך על הפשלון שלך,
 וכן הנושים ובעלי החובות יבואו ויעשו 'חיננה'
 סביבותיך, ואין שום בריה שבעולם שתרחם עליך;
 ועל-כן מדוע עליך להסתפל על החברה והסביבה
 שאתה גר ונמצא שם, ברח לך מהם, ותשמר שבת,
 ואז תראה איזו ברכה והצלחה תהיה בכל מעשה
 ידיך; כי על-ידי שמירת שבת, האדם מתברך
 בפרנסה בשפע גדול. ורואים בני-אדם שמסרו את

נפֿשם על שְׁמִירַת שַׁבָּת, וּבִרְךְ אֹתָם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוא בְּשֵׁפַע גָּדוֹל בְּפִרְנָסָה וּבַעֲשִׂירוֹת, כִּי "בְּרַפְתָּ ה'
היא תַעֲשִׂיר" (מְשָׁלִי י, כב) — זוּ בְּרַפְתָּ שַׁבָּת
(יְרוּשְׁלָמִי בְּרֻכּוֹת, פָּרָק ב', הִלְכָה ח'); כִּי הַשַּׁבָּת מְבָרַכְתָּ
אֶת הָאָדָם, וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם מְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת
בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, אִזּוּ נִשְׁפָּע עָלָיו שֵׁפַע בְּלִי גְבוּל,
וְכָל מָה שֶׁשִּׂמַּח יוֹתֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, מְקַבֵּל יוֹתֵר
שֵׁפַע רוּחָנִי וְשֵׁפַע גִּשְׁמִי, כִּי כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת
נוֹתֵנִים לוֹ נִחְלָה בְּלִי מְצָרִים (שַׁבָּת קִיח.); כָּל הַמְעַנֵּג
אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתֵנִים לוֹ מְשָׁאוֹת לְבוֹ (שָׁם); כִּי בְּרַגַע
שֶׁאָדָם שִׂמַּח עִם קִדְשַׁת שַׁבָּת, וַיּוֹצֵא מֵהַגְּבֻלוֹת
וְהַמְצָרִים, כְּמוֹ-כֵן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוא מְשַׁפִּיעַ עָלָיו
שֵׁפַע בְּפִרְנָסָה וְהַצְּלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו, וּמוֹצֵא חַן
בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וְאֲנָשִׁים.

וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, מֵאַחַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוא מְסַר לָנוּ מִתְּנָה כָּל-כָּף יָפָה — אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת, שֶׁהוא מְסַגֵּל לְכָל הַבְּרֻכּוֹת וּלְכָל הַהִשְׁפָּעוֹת
הַטּוֹבוֹת, מֵדוּעַ תִּתְרַשְׁלוּ בְּשִׁמְיֶרְתָּהּ?! הֲרִי אִם אָדָם
הָיָה אוֹמֵר לָכֶם, שֶׁבְּמִקּוֹם פְּלוֹנִי אֶלְמוֹנֵי אֲתָם

יכולים להצליח בעסק פרנסה ולהרויח הון תועפות, האם לא הייתם רצים לשם כדי להתעשר?! והנה הקדוש-ברוך-הוא נתן לכם בתוך ביתכם מתנה כזו — יום השבת, ואם רק תשמרו את השבת ולא תחלוה, ולא תסעו בשבת, ו"לא תבצרו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות לה, ג), אז כבר יבוא לכם השפע לתוך הבית; ולכן, בני ובנותי היקרים, ראו מאד מאד להזהר בקדשת שבת, וכשיש לכם איזו צרה בבית, הן בעיה בריאותית, בעיה מפרנסה, בעיה משכנים, בעיה מילדים, ואתם שואלים לעצמכם: "מה עושים, מה עושים?!" התרוץ הוא, שתכף-ומיד תבדקו בעצמכם, ותחפשו היטב היטב אם אינכם מחללים, חס ושלום, באיזו צורה את יום השבת, שהוא יום קדוש, יום מצלח, שהצלחתה והשפעתה נמשכת על ששת ימות השבוע, כי כשאדם שומר שבת, נמשכת לו ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות בששת ימי החל, כי כל השבוע תלוי ביום השבת.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תַּעֲשׂוּ כָּל מִיַּי פְּעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁכֶם בְּפַעַל מִמָּשׁ לֹא לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְאֵל תֵּאבֹו וְאֵל תִּשְׁמְעוּ לְאֵלוֹ אֲשֶׁר צוֹחֲקִים וּמְתַלּוֹצְצִים מִקִּדְשַׁת שַׁבָּת, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, כִּי מִי שֶׁמְחַלֵּל שַׁבָּת יִקְבַּל אֶת הָעֲנָשׁ שְׁלוֹ מִקֶּדֶם אוֹ אַחֲר־כֵּן, כִּי אֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל עַל חֲלוּל שַׁבָּת, אֲלֹא אִם-כֵּן שָׁבִים בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

וְלָכֵן בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל שְׁחַלְלַתְּם שַׁבָּת עַד עַכְשָׁו, שֶׁבְשִׁבִיל זֶה אַתֶּם כָּל-כֵּן סוֹבְלִים, הֵן מֵעֲצָמְכֶם שְׁאַתֶּם לֹא מוֹצְאִים אֶת מְקוֹמְכֶם, וְהֵן שְׁאַתֶּם סוֹבְלִים בְּשִׁלּוּם-בֵּית, שְׁאֵין שְׁלוֹם שָׂרוּי בֵּינֵיכֶם, וְהֵן שְׁאַתֶּם סוֹבְלִים צָרוֹת וְיִסוּרִים וּמְרִירוֹת מִהֵילָדִים, וְהֵן שְׁאַתֶּם סוֹבְלִים מִבְּרִיאוֹת, וְהֵן שְׁמִשְׁפִּילִים וְדוֹחִים אֶתְכֶם, הַכֹּל בָּא רַק מִחַמַּת חֲלוּל שַׁבָּת; וְלָכֵן רְאוּ לְחַזֵּר אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְתִשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וְאִז הַשַּׁבָּת תִּשְׁמֹר עֲלֵיכֶם. וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֵיכֶם דְּבַר זֶה, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי בְשַׁבָּת מֵאִיר

אור רוחני עד מאוד, וְכֹל מִי שְׁזוֹכָה לְשָׁמֹר אֶת
הַשַּׁבָּת, נִמְשָׁךְ עָלָיו אֹר הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא בְּעֶצְמוֹ מְשַׁגֵּיחַ עָלָיו וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, מְחַבֵּק אוֹתוֹ
וּמְקַבֵּל אוֹתוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ אֶת כָּל מְשָׁאֲלוֹת לְבוֹ; וְלִכְן
רְאוּ לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלְשָׁמֹר שַׁבַּת-קִדְשׁ,
וְאִז יִשְׁפַע עֲלֵיכֶם שְׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכֹל מַעֲשֵׂה
יְדֵיכֶם, וְתִזְכּוּ לְהִתְעַנֵּג מִנְעִים זֵיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ,
וְיֵאִיר עֲלֵיכֶם אֹרֹךְ יִתְבָּרַךְ עוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדַגְמַת
הָעוֹלָם הַבָּא; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשָּׂם דְּבָרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ
לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים בְּזֶה וּבָבֶא לְנִצַּח
נְצָחִים.

תם וּנְשָׁלֵם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

מה שְהָעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, הוּא
מִחֲמַת שְׁלֹא מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָם הַיָּטֵב, מֵהַ
הַתְּכַלִּית מִכָּל הָעוֹלָם, אֲבָל עַל-יְדֵי שְׂמֻחָהּ
הַמִּחָ מִיִּשְׁבָּ, יִכּוּלִים לֵישֵׁב עֲצָמוֹ הַיָּטֵב.
(לקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן י')

קונטרס

צרות גדולות

יגלה ויבאר איך יכולים לצאת מכל מיני צרות
הבאות על האדם, ועצות והתחזקות איך להתחזק
מעמד בתקף צרתו ויפוריו הקשים והמרים, ולהפך
הכל לששון ולשמחה.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר : אִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר
עַל עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא יְכוֹל לְהִסְתַּבֵּף
בְּצָרוֹת גְּדוֹלוֹת, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְשׁמֹר עַל
עֲצָמוֹ מְאֹד, הֵן שְׂלֵא יַחְטָא, חֶסֶם וְשְׁלוֹם,
וְהֵן שְׂלֵא יִסְתַּבֵּף עִם הַמְּלָכוֹת וְהַמְּדִינָה
שְׂגָר בָּהּ, וְהֵן שְׂלֵא יִהְיֶה לוֹ עֲסָקִים
מִפְּקָקִים וְלֹא יִתְחַבֵּר אֶל חֲבָרִים רָעִים,
כְּדִי שְׂלֵא יִפֹּל, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, בְּצָרוֹת גְּדוֹלוֹת
אַחֲרֵי-כֵן.

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תִּקְפֵּא)

קוֹנְטָרַס

צָרוֹת גְּדוֹלוֹת

.א.

מַה נִקְרְאוֹת צָרוֹת אֲמִתִּיּוֹת ?

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים ! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עֵקֶר
הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת הַכִּי גְּדוֹלוֹת לְאָדָם זֹו צָרַת הַנֶּפֶשׁ,
כְּשֶׁמִתְרַחֶקֶת מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֹו נִקְרְאֵת צָרָה,
כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְקַיֵּם אֶת
מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתָמִיד חוֹזֵר וּבָא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי
כָּל הַצָּרוֹת אֵינָן נִקְרְאוֹת צָרוֹת כָּלֵל, אֲדִרְבָּה הוּא
בוֹרַח יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם
שׁוֹכַח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִתְרַחַק מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁבָא לְחַטָּאִים וְעוֹנוֹת, זֶה

נִקְרָא יִסּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שֶׁבַת
 נה): אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עוֹן, שֶׁשֶׁאֵין בָּהֶם עוֹן אֵינָם
 יִסּוּרִים, כִּי עֶקֶר הַיִּסּוּרִים זֶה רַק כְּשֶׁנוֹפְלִים
 בְּעוֹנוֹת, וְזֶה נִקְרָא יִסּוּרִים אָמֵתִיִּים, כִּי עֶקֶר
 הַרְחֲמָנוּת הוּא כְּשִׁישְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ נּוֹפְלִים, חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם, בְּעוֹנוֹת, רְחֻמָּנָא לְצֻלָּן, כִּי זֶה רְחֻמָּנוּת הַכִּי
 גְדוֹלָה יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי רְחֻמָּנוּת שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי כָּל
 הַיִּסּוּרִים הַקְּשִׁים שֶׁבְּעוֹלָם אֵינָם נִחְשָׁבִים כָּלֵל כְּנֶגְדֵי
 הַמַּשָּׂא הַכְּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשִׁישְׂרָאֵל
 נּוֹפְלִים בְּעוֹנוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, זֶה מַשָּׂא כְּבֵד מְאֹד,
 אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְשֵׂאת כָּלֵל הַמַּשָּׂא הַכְּבֵד הַזֶּה, כְּמוֹ
 שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לח, ו): "כְּמַשָּׂא כְּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי",
 כִּי מִי שִׁיּוֹדֵעַ קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל מֵאֵין הֵם לְקוֹחִים,
 וְיֹדֵעַ רוּחָנִיּוֹת וְדַקּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא יוֹדֵעַ
 שִׁישְׂרָאֵל הֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי מַעוֹן, וְאֵין עוֹן שֶׁיֵּךְ
 לָהֶם כָּלֵל וּכְלָל לְפִי גְדֹל קִדְשָׁתָם וְשִׁרְשָׁם וְגִדְל
 דַּקּוּתָם וְרוּחָנִיּוֹתָם, וְעַל-כֵּן כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם
 אֵינָם נִחְשָׁבִים לְמַשָּׂא כְּנֶגְדֵי הַמַּשָּׂא הַכְּבֵד שֶׁל
 הַעוֹנוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, רְחֻמָּנָא לְצֻלָּן, וְעַל-כֵּן עֲלִיכֶם
 לְדַעַת, שֶׁעֶקֶר הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הַמְרוּרִים וְהַקְּשִׁים

שעוברים על האדם, הם רק כשיש בהם עוונות, שזה נקרא צרות ויסורים עמקים; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לשוב אליו יתברך, ותכף-ומיד כשפשובו אליו יתברך, על-ידי-זה יתבטלו מכם כל היסורים; כי באמת הוא יתברך אב הרחמן, ורוצה רק בתשובת ישראל, ולכן שולח על האדם צרות ויסורים, כדי שיתקרבו יותר ויותר אליו יתברך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מנחות נג:): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כתיית, אף ישראל אינם חוזרים למוטב אלא על-ידי יסורים; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, לחזק את עצמכם ביותר, ושום דבר שבעולם לא יוכל לשבר אתכם, וכל מה שקורה עמכם תדעו, אשר צרות ויסורים נקראים רק כשבאים לעוונות, חס ושלום, שהם יסורים מרורים, כי מי שמרגיש רוחניות חיות אלקותו יתברך הוא יודע אשר כל חטא ועון כל דבור רע וכל מחשבה והרהור רע מנתקים את הנשמה משרשה ובשביל זה בא לאדם כל מיני צרות ויסורים, יסורי הנפש, ועל-כן אם עוברים עליכם צרות ויסורים, ראו לחזור תכף-ומיד

בַּתְּשׁוּבָה אֲמַתִּית, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּנְצְלוּ מִכָּל מִינֵי
 עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים שְׂמַגִּיעִים עַל הָעוֹנוֹת, וְלָכֵן
 אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ט, ח): "טוֹב
 מְאֹד" (בְּרֵאשִׁית א, לא) — זֶה מִדַּת הַיְסוּרִים, שֶׁעַל
 יָדָהּ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא; וְלָכֵן רְאוּ
 לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְכֶם, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, בְּכָל מֵה
 שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְאֵל תִּהְיוּ שְׂבוּרִים, כִּי כָּל הַצָּרָה
 הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁעוֹבֶרֶת עֲלֵיכֶם עֲכָשׁוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת
 וּבְרוּחָנִיּוֹת הַיָּא רַק כְּדֵי שֶׁתִּתְעוֹרְרוּ לְחַזֵּר בַּתְּשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה אֲלֵינוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְתִכְףּ-וּמִיד כְּשֶׁתִּחְזְרוּ בַּתְּשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִקְבֹּל אֶתְכֶם, כְּמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים ק"ט): יָדוּ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְּרוּסָה תַּחַת כַּנְּפֵי הַחַיּוֹת כְּדֵי
 לְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי הוּא יִתְבַּרֵּךְ רוֹצֵה בַּתְּשׁוּבַת
 הַרְשָׁעִים, וְרוֹצֵה שִׁישׁוּבוּ אֲלָיו. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה יט, ד): אֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 פּוֹסֵל לְבָרְיָה אֶלָּא לְכָל הוּא מְקַבֵּל, הַשְּׁעָרִים
 נִפְתָּחִים בְּכָל שָׁעָה, וְכָל מִי שֶׁמְבַקֵּשׁ לְכַנֵּס —
 יִכַּנֵּס, כִּי הוּא יִתְבַּרֵּךְ אָב הַרְחָמָן, כִּי הוּא רוֹצֵה
 בַּתְּשׁוּבַת הַרְשָׁעִים, וְלָכֵן כְּשֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם צָרוֹת

צרות גדולות

רמז

ויסורים ומכאובים רעים, שכל זה בא ממחמת
החטאים והעוונות שלכם, ראו תכף-ומיד לחזור
בתשובה שלמה, ועל-ידי-זה תעלו עד כסא
הכבוד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא
רבתי, סימן מד): גדול כחה של תשובה, כיון שאדם
מהרהר בלבבו לעשות תשובה, מיד הוא עולה לא
עד י' מילין ולא עד כ' מילין ולא עד ק' מילין,
אלא עד מהלך חמש-מאות שנים, ולא עד רקיע
ראשון ושני ושלישי, אלא שהיא עומדת לפני כסא
הכבוד. ולכן תזכרו זאת היטב, בני ובנותי היקרים,
אשר יסורים נקראים רק כשיש בהם עוונות, שזו
הצרה האמתית, כשאדם נעתק לגמרי ממנו יתברך,
ושוכח ממנו יתברך, ועובר עברות חמורות,
רחמנא לישזבן, מחלל שבת בפרהסייה ובצנעה,
אוכל גבלות וטרפות, ועובר על כל עריות, זה
נקרא צרה קשה ומרה, ועל זה צריכים רחמים
רבים שיזכה לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך,
ותכף-ומיד כשרק שבים אליו יתברך, נמתקים
ונתבטלים ממנו כל הצרות והיסורים, ובאים עליו
ישועות ורחמים גמורים. אשרי מי שמחזיק מעמד,

וְאִינוּ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבַר, אֲלָא חוּזַר וּבָא אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, שְׁעַל-יְיָ-זֶה יִנָּצַל מִכָּל מִיַּי צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 שְׁעוֹבְרִים עָלָיו.

ב.

מדוע באות צרות על האדם.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת שְׁכָל
 הַצָּרוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם רַק כְּדֵי
 לְעוֹרְרוֹ וּלְחַזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ; כִּי
 בְּאִמַּת אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלָל, וְהוּא
 יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,
 וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, אֵךְ לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד זוֹכֵה לְדַעַת
 דְּבַר זֶה, וְעַל-כֵּן מִסִּבָּבִים עִמּוֹ מְלַמְעָלָה וּמְשֻׁלִּיכִים
 אוֹתוֹ בְּתוֹךְ צָרוֹת, כְּדֵי שְׁיִרְגִישׁ כְּאֲבִים גְּדוּלִים,
 וַיִּתְחִיל לְצַעֵק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס
 בְּצָרוֹת, אִזּוֹ נִתְבַּלְבַּלְת וְנִתְעַקְמַת דַּעְתּוֹ מְאֹד, וְאִם יֵשׁ
 לְאָדָם דַּעַת וְשִׁכְל, וּבִעַת שֶׁבָּאִים עָלָיו יִסּוּרִים, אִינוּ
 מִבַּעַט בַּיִסּוּרִים, אֲלָא הוּא חוּזַר אֶז אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,

צרות גדולות

רמט

על-ידי-זה ממתיק ממנו את כל הדינים והיסורים הקשים והמרים שסבבו אותו, כי מעלת בעלי יסורים אין לתאר ואין לשער כלל, כי בזה שאדם סובל צרות ויסורים, נכנע חמרו העב והגס, ועל-ידי-זה נעשה כלי לקבל עליו אור האין סוף ברוך הוא, וככל שהוא סובל יסורים קשים ומרים, ועוברות עליו צרות גדולות, והוא אינו מיאש את עצמו, אלא בורח יותר אליו יתברך, על-ידי-זה נמתקים ממנו כל הדינים והיסורים; כי באמת עקר הצרות שעוברות על האדם, הן רק כדי להחזירו אליו יתברך, והוא יתברך אב הרחמן, ורוצה רק בטובתן של בריותיו, עם כל זאת רואים בני-אדם סובלים כל-כך הרבה צרות ויסורים ומכאובים גדולים, ובאמת כל פונתו יתברך היא רק כדי שהאדם יזכה לשוב אליו יתברך, וכעין שמצינו אצל מנשה המלך (סנהדרין קא:): מפל טרח שטרח בו ומפל עמל שעמל בו לא העלהו למוטב אלא יסורים, כי הרבה פעמים עוברים על האדם צרות ויסורים, רק כדי שיחזר בתשובה אליו יתברך, והוא יתברך אב הרחמן, ורוצה שישובו אליו,

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרִכוֹת ה.): כָּל
 שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָפֵץ בּוֹ — מְדַכָּאוֹ בַּיְסוּרִים,
 וְאִם קִבְּלָם בְּאַהֲבָה — יֵרָאֶה זְרַע יִצְחָק יָמִים;
 וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם
 צָרוֹת וַיְסוּרִים, קִטְנוֹת וּמְכֹאֲבִים, רְאוּ לַחֲזוֹר עַד
 הַמָּכָה אֶתְכֶם, וּתְבַטְלוּ אֶת עֲצַמְכֶם לְגַמְרֵי אֱלֹהֵי
 יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְתְּקוּ מִכֶּם כָּל הַצָּרוֹת, כִּי כָל
 הַתְּכָלִית שֶׁל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם
 הוּא רַק כְּדֵי שֶׁתְּהִיֹּר רְאוּיִים לְהִיּוֹת כְּלִי לְקִבֹּל בּוֹ
 אוֹר זֵיו הַשְּׂכִינָה, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צד): אֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְיַחַד שְׁמוֹ
 עַל בְּרִיָּה כְּשֶׁהוּא חַי, אֶלָּא עַל בַּעַל יְסוּרִים; וְעַל-כֵּן
 רְאוּי לָכֶם לְשַׂמַּח מְאֹד מְאֹד עַל כָּל הַצָּרוֹת
 וְהַיְסוּרִים הָאֵלוֹ שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא
 שֶׁתְּשַׂמְחוּ בַּיְסוּרִים, יִמְחַל לָכֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 כָּל עוֹנוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (סְפָרִי, פָּרָשַׁת וְאֶתְחַנּוּן): יְהֵא אָדָם שֶׁמַּח בַּיְסוּרִים יוֹתֵר
 מִן הַטּוֹבָה, שֶׁאֵלוֹ אָדָם בְּטוֹבָה — אֵין נִמְחָל לוֹ
 עוֹן שֶׁבִידוֹ, וּבַיְסוּרִים — נִמְחָל לוֹ; וְעַל-כֵּן
 הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם, הֵם רַק

לְטוֹבֵתְכֶם, וְאִם רַק תְּשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלֵינוּ
 יִתְבָּרַךְ, יִמְתְּקוּ מִכֶּם כָּל הַדֵּינִים; וְעַל-כֵּן רְאוּ לֹא
 לְבַעַט בְּיִסּוּרִים כָּלֵל, אֶלֶּא לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד, וְעַל-יַדֵּי-
 זֶה תִּזְכּוּ לְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

ג.

עַל-פִּי-רַב צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְגַלְיוֹת בָּאִים עַל-יַדֵּי
 שְׁנֵאבְדָה מִמֶּנּוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת
 וְהַיִּסּוּרִים וְהַגְּלְיוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק
 מַחֲמַת שְׁנֵאבְדָה מִמֶּנּוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה; כִּי בְּאֶמֶת
 מִי שִׁזְזָה לְאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, וַיִּודַע וְעַד אֲשֶׁר
 אֵין בְּלִעְדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה וּמְהוּוּה
 וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי,
 מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים עֲצֻמִּיּוֹת חֵיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ,
 עַל-יַדֵּי-זֶה נִמְתְּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדֵּינִים. וְכָל הַדֵּינִים
 וְהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק
 מַחֲמַת שְׁנֵתְרַחַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים
 רַחֲמִים רַבִּים תָּמִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שִׁזְזָה

לְאִמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, וְזֶה הַדָּבָר הַכִּי קָשָׁה לְאָדָם
 לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ אֵלָיו, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים כָּאֵלוֹ, אֲשֶׁר
 זֶה גֹרֵם לוֹ אַחֲר־כֵּן שְׂיִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּקִשְׁיוֹת
 וּבְסִפְקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַד שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁכַל-כֵּן
 נִתְעוּ וְנִפְלוּ בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, עַד שֶׁהֵם
 מְלֵאִים קִשְׁיוֹת וּסִפְקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה מֵה
 שֶׁהוֹרֵס לָהֶם אֶת הַחַיִּים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. וְלִכֵּן
 רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְחַזֵּק אֶת עַצְמָכֶם בְּכָל
 מִיָּנִי אֲפָנִים שְׁבַעֲוֹלָם, שְׂשׂוּם דָּבָר לֹא יוּכַל לְשִׁבּוֹר
 אֲתֶכֶם, אֲלֵא מְכַל מֵה שְׂעוּבֵר עֲלֵיכֶם, רָאוּ לְמַצֵּא
 אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּדָבָר הַזֶּה, כִּי בּוֹדֵאֵי גַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה
 גָּנוּז הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (תְּנָא דְבִי אֵלֵיהּ רַבָּא, פְּרָשָׁה יח): אָמַר
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל צַעַר וְצַעַר שֵׁשׁ לְיִשְׂרָאֵל,
 כְּבִיכּוֹל אֲנִי עִמָּהֶם, שְׁנֵאֲמַר (יִשְׁעִיָּה סג, ט): "בְּכָל
 צָרָתָם לוֹ צָר", וּבּוֹדֵאֵי אִם תַּחֲזִיקוּ מֵעַמָּד בְּכָל מֵה
 שְׂעוּבֵר עֲלֵיכֶם, בְּעֵת שְׂעוּבֵרוֹת עֲלֵיכֶם צָרוֹת גְּדוּלוֹת
 וְרַעוֹת רַבּוֹת, עַל-יַד־זֶה תִּזְכּוּ לְצֵאת לְבִסּוּף לְגַמְרֵי
 מֵהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הָאֵלֵינוּ; וּבְאַמַּת עֵקֶר הָעֵצָה

לצאת מהצרות המרות והקשות הוא רק על-ידי
 שזוכים למצא הרחבות גדולות בתוך הצרות, כי
 בודאי הוא יתברך אינו שולח לאדם צרות ויסורים,
 אלא כדי שישוב אליו יתברך, כי אחרת לא היה
 שולח לו יסורים כלל, כי הוא יתברך אב הרחמן
 ורוצה רק בטובתם של בני-אדם, אך מרב הצרות
 והיסורים, אין לאדם שכל וקורא תגר ומביעט
 ביסורים. ובאמת כל היסורים והצרות ששולחים
 על האדם, הם בחשבון גדול, כמו שאמרו חכמינו
 הקדושים (עבודה זרה נה): יסורים בשעה שמשגרים
 אותם לאדם, משביעים אותם, שלא תלכו אלא
 ביום פלוני ובזמן פלוני ובמקום פלוני, ואם יש
 לאדם שכל, ודיקא מהצרות והיסורים האלו, הוא
 מוצא הרחבות, על-ידי-זה נמתקים ממנו כל
 הצרות והיסורים. וזו היתה עבודת ה' המלה,
 שכל ימיו סבל צרות ויסורים וקטנות ומכאובים,
 ורדפו אותו רשעים ארורים והתלוצצו ממנו ודברו
 עליו, ואף-על-פי-כן החזיק מעמד, ותמיד ברח
 אליו יתברך, על-ידי-זה זכה להעשות מרכבה לאין
 סוף ברוך הוא, ונעשה רגל רביעית מהמרכבה

הַעֲלִינָה דִּיקָא, עַל-יְדֵי שְׁסָבַל אֶת הַיִּסּוּרִים, וּמָצָא
הֶרְחָבוֹת בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו.
וּכְמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ירוּשְׁלָמִי תַעֲנִית, פָּרָק
ב', הַלְכָה ט'): אָמַר דָּוִד לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: כָּל
צָרָה שֶׁהֵייתִי נֹכַס אֵלֶיָּהּ, אֲתָה הָיִיתְ מַרְחִיבָה לִי,
נֹכַסְתִּי לְצָרְתָהּ שֶׁל בַּת שֶׁבַע, נָתַתְּ לִי אֶת שְׁלֹמֹה,
נֹכַסְתִּי לְצָרְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנָתַתְּ לִי אֶת בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ, כִּי דָרְכּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיְתָה תָמִיד לְתַן
תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל מָה
שֶׁעָבַר עָלָיו, וְזֶה הָיָה עֵקֶר הַצְּלָחָתוֹ, וְעַל-כֵּן אִם בַּר
יִשְׂרָאֵל זֹכֶה לְלֶכֶת בְּדֶרֶךְ זֶה, אֲזִי הוּא מְהֵפֵךְ אֶת
הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הֵם מְזַכְכִּים
לוֹ אֶת גּוֹפוֹ, וְזֹכֶה לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְהִמְשֵׁכֵת אֹר
אֱלֹקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתַי הַיִּקְרִים, תִּלְכוּ
בְּדֶרֶכּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁתָּמִיד מָצָא אֶת הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ יִסּוּרָיו, וְתָמִיד חִפֵּשׂ הֶרְחָבוֹת
בְּתוֹךְ צָרוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד, ב): "בְּצָר
הֶרְחַבְתָּ לִּי", הֵינּוּ שֶׁבְּתוֹךְ תִּקְוַת הַצָּרוֹת מָצָא
הֶרְחָבוֹת, וּבִיעַת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו צָרוֹת וַיִּסּוּרִים מִבְּנֵי
— אֲבִשְׁלוֹם, אֲמָנוֹן וְתָמָר, מָצָא הֶרְחָבוֹת גְּדוֹלוֹת,

צרות גדולות

רנה

ועל-ידי-זה נצל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים
(ברכות ה') על פסוק (תהלים ג, א): "מזמור לדוד
בברחו מפני אבשלום בנו, הוי"ה מה רבו צרי
רבים קמים עלי, רבים אומרים לנפשי אין ישועתה
לו באלקים סלה", "מזמור לדוד" ? — קינה לדוד
מבעי ליה, כי הרי עברו עליו צרות ויסורים
ומכאובים רבים, עד שבנו קם עליו וגרשו, ואיך
היה שר זמירות ונגונים בעת צרות כאלו, אלא כיון
שראה שבנו הוא — שמח, כי פחד שמא יקום
עליו עבד או ממזר, ועדין קשה על דוד בעצמו,
מה ראה על ככה בעת צרה גדולה כזאת, בעת
שברח מאבשלום, לבקש ולמצא בצרה איזו
הרחבה, ולומר על זה שירה להקדוש-ברוך-הוא?
אלא דוד המלך היה מצוי בצרה גדולה מאד, שבנו
קם עליו, אשר אין לך עוד צרה יותר גדולה מזו,
שהבן קם על אביו, ומעצם צרתו ומרירותו רצה
הבעל-דבר להפילו בעיני דעתו מאד מאד, ואף-
על-פי-כן החזיק מעמד, ושר שירה להקדוש-
ברוך-הוא, ועל-ידי-זה יצא מכל צרותיו ויסוריו,
וכן צריך כל בר ישראל להתנהג בעת שמסבבים

אותו הצרות והיסורים והמרירות, ונדמה לו כאלו
 אבד מנוס ותקנה, עליו להודות ולהלל ולשבח את
 הקדוש-ברוך-הוא על כל החסד חנם שעשה עמו,
 כי כל אחד ואחד יש לו הרחבות בתוך צרותיו,
 אם יסתכל באמת, אז ימצא הרחבות גדולות, ולכן
 בעת צרה שעוברת על האדם, הוא בסכנה גדולה
 שלא יתעקם לבו ויקא אז ממנו יתברך, ודיקא אז
 לא יתרחק, חס ושלום, כי הצרות רחמנא לצלן,
 יכולות לעקם הלב מאד, חס ושלום, ממנו יתברך,
 רחמנא לצלן, כי פשאדם בצרה גדולה, הוא בסכנה
 עד מאד גם בענין פשרותו ויהדותו, כי לפעמים
 נתעקם הלב מאד על-ידי הצרות והיסורים, עד
 שמהרהר אחר השם יתברך, כמו שכתוב (משלי יט,
 ג): "אולת אדם תסלף ורכו ועל הוי"ה יזעף לבו",
 כי בזה העולם יש לאדם בחירה תמיד, וכל מה
 ששולח השם יתברך בין טוב ובין להפוך הוא
 במשקל, וכמו שהשם יתברך שולח לאדם טובות
 — בנים ועשירות וכל טוב, יש שזוכה להפיר
 בחסדי השם יתברך בטובו עליו, ונתעורר על-ידי-
 זה להתקרב אליו יתברך בצדקה ומעשים טובים,

צרות גדולות

רנז

וַיֵּשׁ חֵס וְשָׁלוֹם, לְהַפּוֹךְ, שְׁנַעֲשֶׂה אֲצִלוּ הַהַפּוֹךְ
לְגַמְרִי, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים לב, טו): "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן
וַיִּבְעֹט", דִּיקָא כְּשֵׁי לֹו מְכַל טוֹב, הוּא בּוֹעֵט בּוֹ
יְתַבְרֵךְ, רַחֲמָנָא לִישׁזְבֵן, וּבּוֹעֵט בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד,
וּכְמוֹ-כֵן לְהַפּוֹךְ, כְּשֶׁהַשֵּׁם יְתַבְרֵךְ מְנַסֶּה וּמְיַסֵּר אֶת
הָאָדָם בְּיַסּוּרִים וְצָרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּעֲנִיּוֹת
וְדַחְקוֹת, בְּחֻבּוֹת, בְּמַכְאוּבִים וּרְדִיפּוֹת, שְׁסוּבֵל
חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מִבְּנֵי-אָדָם, רַחֲמָנָא לְצִלָן, הוּא
נִמְצָא אֲזֵ גַם-כֵּן בְּנִסְיוֹן גָּדוֹל, כִּי מַה שֶּׁהַשֵּׁם יְתַבְרֵךְ
שׁוֹלַח עַל הָאָדָם הוּא רַק לְטוֹבָה, כְּדֵי שְׁיִזְכִּיר
לְעֲצֻמוֹ עַל-יְדֵי-זֶה לָשׁוּב אֵלָיו יְתַבְרֵךְ, אִךְ מִחַמַּת
גָּדֹל כַּח הַבְּחִירָה, יֵשׁ לְפַעֲמִים שְׁאַדְרָבָה עַל-יְדֵי
צָרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, נִתְעַקֵּם לְבוֹ בִּיּוֹתֵר לְהַשֵּׁם
יְתַבְרֵךְ, כִּי הָעֲנִיּוֹת מַעֲבֵרֵת אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל
דַּעַת קוֹנוֹ, וְעַל-כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ רַחֲמִים רַבִּים בְּעֵת
צָרָה, שְׁלֹא יִפֹּל בְּקִטְנוֹת הַמַּחֲזִין, וְלֹא יִקְרָא תִּגְרָא
אֲחֵרִיו יְתַבְרֵךְ, וְזוֹ הִיְתָה מַעֲלַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעָה
שֶׁהָיָה בְּצָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁנִּתְגַּרֵּשׁ מִירוּשָׁלַיִם
עַל-יְדֵי בָּנוּ וְרִדְף אוֹתוֹ, שֶׁבְּאַמַּת הִיא צָרָה כְּפוּלָה
וּמְכַפְּלַת שֶׁהָרוּדְף הוּא בָּנוּ, אִף-עַל-פִּי-כֵן בְּתוֹךְ

צרתו הופך הדבר לטוב, ואמר סתם ברא מרחם על אבא, גם מצא הרחבה בתוך צרתו, שראה שטכסיסו קים עדין, שהסנהדרין אוחזים עמו, ועל כל אלו הטובות חפש ומצא הרחבות, וזה אשר עזר לו לומר ולהודות להקדוש-ברוך-הוא בעת צרתו, ועל-כן רב מזמורי תהלים נאמרו ונתחדשו אצלו בעת צרותיו דיקא, שעברו עליו צרות ויסורים ומכאובים רבים מרשעים אדורים, שחרפוהו וגדפוהו והתלוצצו ממנו, וסבל מהם מה שסבל, עם כל זאת לא נתעקם מחו, חס ושלום, אלא אדרבה נתחזק ביותר על-ידי-זה, וברח אליו יתברך בתפלה ובקשה, והתחנן אליו יתברך, ושר שירות וזמירות ותשבחות אליו יתברך, על-ידי-זה דיקא יצא סוף כל סוף מצרותיו, וזכה להעשות מרפכה לשכינה, פי נעשה רגל רביעית למרפכה העליונה; ועל-כן בני ובנותי היקרים, בפשה שעוברים עליכם צרות ויסורים ומכאובים רבים, ראו לחזק את עצמכם בכל מיני אפנים שבעולם ושום דבר שבעולם לא יוכל לשבור אתכם, אלא תברחו רק אליו יתברך, והרגילו את עצמכם לבוא

צרות גדולות

רנט

אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְלִדְבַר עֲמוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלִשְׁוִחַ וּלְסִפּוֹר אֶת
כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְתִבְקָשׁוּ וְתִתְחַנְּנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ שְׁלֵא תֵאבֹד
אֲמוֹנַתְכֶם, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲדַרְבֵּה שְׁתִּהְיוּ חֲזָקִים יוֹתֵר
וְיוֹתֵר בְּאֲמוּנָה, וְעַל-יַדֵּי תִקְרָה הָאֲמוּנָה בְּרוּרָה
וּמְזַכֶּכֶת שְׁתִּהְיֶה לָכֶם בּוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יַדֵּי-זֶה תִצְאוּ
מִגְלוֹתְכֶם, וְאִף שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ שְׁזֶה נְסִיוֹן גָּדוֹל מְאֹד
מְאֹד, כִּי בְשָׁעָה שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים
וּמְכַאוֹבִים גְּדוֹלִים, כְּמַעַט שִׁיאֲבֹד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה
וְהָעוֹלָם הַבָּא גַם יַחַד, עִם כָּל זֹאת עֲלִיכֶם לְמִסֹּר
אֶת נַפְשְׁכֶם לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח וּלְפָאֵר וּלְזַמֵּר
לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ שִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת, זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים,
וּלְמִצְא הִרְחַבּוֹת בְּתוֹךְ צָרוֹתֵיכֶם, עַל-יַדֵּי-זֶה בְּעֶצְמוֹ
תִּבְנֶה אֶצְלָכֶם הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִכְףּ-וּמְיָד
כְּשִׁתִּהְיוּ חֲזָקִים בְּאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, עַל-יַדֵּי-זֶה
יִתְבַטְּלוּ מִכֶּם הַצָּרוֹת, וְאִף שְׁלֵעַת עֲתָה אֵין אַתֶּם
רוֹאִים שׁוֹם מְרֵאָה מְקוֹם אֵיךְ לְצֵאת מִהַצָּרָה, עִם
כָּל זֹאת רְאוּ לְשִׁתֵּף אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ
צָרוֹתֵיכֶם, וְאִז יַעֲנֶה לָכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל
תְּפִלוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוּחַר

טוב, תהלים כ): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּשָׁעָה
שֶׁמִּגַּעַת צָרָה לְיִשְׂרָאֵל וּמִבְּקָשִׁים אוֹתִי, וְהֵם
מִשְׁתַּפִּים בְּכַבּוּדִי, כְּבוּדֵי עַמָּהֶם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה אֲנִי
עוֹנֶה אוֹתָם, כִּי דִיקָא בְּשָׁעָה שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם
צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְכַאוֹבִים רַבִּים, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ
אֲבָד מָנוֹס וְתַקְנָה מִמֶּנּוּ, עִם כָּל זֹאת הוּא מְחַדִּיר
בְּעִצְמוֹ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהוּא יוֹדֵעַ וְעַד אֲשֶׁר גַּם
שֵׁם אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא, עַל-יְדֵי-זֶה נִגָּאֵל, כִּי
הַרְבֵּה פְּעָמִים מְרַב צָרוֹת וְיִסּוּרִים, הָאָדָם זוֹכֵה
לְרֹאוֹת יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (שׁוּחַר טוֹב, תהלים כא): מִתּוֹךְ צָרָה רְוָחָה,
שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ל'): "וַעֲתָ צָרָה הִיא לִיעֶקֶב וּמִמָּנָה
יִוָּשַׁע", כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים דִּיקָא מִתּוֹךְ הַצָּרָה יִצָּאָה
לוֹ רְוָחָה, הָעֶקֶר לֹא לִיֵּאֵשׁ אֶת עִצְמוֹ, וְלֹא לִפְלִ
בְּדַעְתּוֹ כְּלָל בְּעֵת צָרוֹתָיו וּמְכַאוֹבָיו הַקָּשִׁים, רַק
יַחְזִיק בְּאֱמוּנָה יִתְרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִרְאֶה בְּרָכָה
וְהַצְּלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו. בְּלִבְד אֱהוּבִי, בְּנִי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, לֹא לְהַתִּיאֵשׁ אֶפְלוֹ בַּמְצָבִים הַכִּי קָשִׁים,
תְּבֹאוּ וְתִתְחַנְּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִדְבְּרוּ עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ
בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָם רְגִילִים בָּהּ, וְאִז תִּרְאוּ נִסִּים נִגְלִים

שִׁיעֶשֶׂה עִמָּכֶם הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הָעֵקֶר תְּלוּי
כָּפִי הַהִתְחַזְקוֹת שְׂאָדָם מְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְאִינוֹ
מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל; אֲשֶׁרִי מִי שְׂחִזֵּק בְּדַבָּרִים
אֵלוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ד.

כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הֵם רַק לְהֵבִיאוֹ אֶל הַתְּכֵלִית
הַנִּצָּחִית.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת שְׁכָל
הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׂעוּבָרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק
שִׁיזְכָּה לְהַעֲשׂוֹת כָּלִי לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֵבוֹת,
נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְּרֶךְ, וְעַל-כֵּן
עַל כָּל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים עָבַר כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים
וּמְכֹאֲוִבִים גְּדוּלִים, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הִחֲזִיקוּ מֵעַמָּד,
כִּי יָדְעוּ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יְתַבְּרֶךְ וְאִין שׁוּם מְצִיאוֹת
בְּלִעְדָּיו יְתַבְּרֶךְ כָּלֵל, כִּי בְּרַגַע שְׂאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל
מִמֶּנּוּ יְתַבְּרֶךְ, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא תָסֵר לוֹ שׁוּם דָּבָר,
וְתַכְּף-וּמָיֵד כְּשְׂאָדָם מְסִיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יְתַבְּרֶךְ, אִז
מְרַגֵּשׁ כָּל הַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים שְׂעוּבָרִים עָלָיו, כִּי כָּל

היסורים שיש לאדם, חס ושלום, הכל מחמת
 חסרון הדעת, דהינו שאינו יודע בכל עת ורגע
 שהכל בהשגחה פרטי פרטית ממנו יתברך, אלא
 הוא תולה בטבע ובמקרה ובמזל, כי באמת מי
 שיודע בדעת שלמה, שהכל ממנו יתברך, אין לו
 שום יסורים כלל, כי יודע שבודאי הכל לטובה,
 גם על-ידי-זה בעצמו שיודע שהכל ממנו יתברך,
 על-ידי-זה בעצמו יכול לביטל את היסורים לגמרי,
 ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה לברח אליו יתברך
 דיקא בעת צרותיו, וממשיך על עצמו אור זיו
 וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, שעל-ידי-זה
 ינצל מיסורים קשים, אדרבה כל מה שעוברים
 עליו צרות ויסורים, הוא רץ ובורח אל תוך התורה
 הקדושה, על-ידי-זה זוכה שמתחדשות אליו
 ידיעות חדשות גלוי אלקות, ולכן אמרו חכמינו
 הקדושים (תנא דבי אליהו, פירק ו'): אם ראית שיסורים
 ממשמשין ובאין עליך, רויץ לתדרי תורה, מיד
 היסורים בורחים ממך, כי התורה הקדושה היא
 הבטול אל אין סוף ברוך הוא, כי הוא דעתו
 וחכמתו יתברך, ועל-כן מי שעוברים עליו צרות

וְיִסּוּרִים וּמְכַאֲבִים רַבִּים, עָקֵר עֲצָתוֹ לְבָרוּחַ אֱלֹהֵי
 יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכָל מֵה
 שְׁמִכְנִים אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר בְּלְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה
 שֶׁהִיא חֲכָמְתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֹר וְזִיו וְחַיּוֹת הַבוֹרָא
 יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְּבַטְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל
 הַיִּסּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת ה'):
 כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה — יִסּוּרִים בְּדָלִים מִמֶּנּוּ, וְלֹהֲפוֹף
 — כָּל שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְאִינוֹ עוֹסֵק,
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵבִיא עָלָיו יִסּוּרִים מְכַעְרִים
 וְעוֹכְרִים אוֹתוֹ; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, הַרְגִּילוּ
 אֶת עֲצָמָם לְבָרוּחַ רַק אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, וְתִמְשִׁיכוּ אֶת
 עֲצָמָם תָּמִיד אֶל תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וְאֶל מְצוּוֹתָיו
 הַנּוֹרְאוֹת, לְקִיָּמָם בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה
 בְּדַרְךְ קַבְּלַת עַל, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִמְשֹׁף עֲלֵיכֶם
 אֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; כִּי כָּל
 הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הֵם רַק לְמַרְק אֶת הָעוֹנוֹת, וְכַדִּי
 לְהַכְשִׁירוֹ לְהִיּוֹת כָּלִי לְבוֹא אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, שִׁיְהִיָּה
 כָּלִי לְהַגִּיעַ אֶל הַתְּכֵלִית הַנִּצְחִית; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאִינוֹ
 מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, וְאִינוֹ נִשְׁפָּר מִכָּל הַיִּסּוּרִים
 הַמְּרִים וְהַקְּשִׁים שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, אֵלֶּא הוּא רָץ

ובורח אל תוף התורה הקדושה, וזוכה ללמד
 התורה הקדושה, ולקיים את מצוותיו ותברך, שעל-
 ידיה ימתקו ממנו כל הדינים בגשמיות
 וברוחניות גם יחד — אשרי לו בזה ואשרי לו
 בכא.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

קוֹנְטָרַס

מָה אֲכַפֵּת לָךְ

יחזק ויאמץ את כל בר ישראל, שלא יתבלבל
משום בריה שפעולם, ואל ישים לב אל כל מה
שאומרים ומדברים עליו.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל־פִּי דְבָרִי

רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוֹז וְהַצָּפוֹן
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרִי תִלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֻלָּא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבִּי נִתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים זֹהָר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, מִי שְׂזוּכָה לְדַבֵּק
עֲצָמוֹ תָּמִיד רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא מִסְתַּכֵּל
עַל שׁוֹם בְּרִיָּה, אֲזִי חַי חַיִּים עֲרֻכִים
וְנִעְיָמִים, כִּי לֹא אֶכְפַּת לוֹ כְּכֹר מְשׁוּם
דְּבַר, רַק מְכַנֵּס עֲצָמוֹ תָּמִיד בְּתוֹךְ אֲמַתַּת
מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְרַגֵּשׁ אֵיךְ שְׂאוּרוֹ
יִתְבָּרֵךְ מְסַבְּבוֹ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקפג)

קוֹנְטֵרַס

מָה אֲכַפֵּת לָךְ

.א.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! הִנֵּה אֶתָּה רוֹאֶה מָה שְׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ יָמִים וְשָׁנִים, שְׁכָל אֶחָד מְרַחֵק אוֹתְךָ וּמְדַבֵּר
עָלֶיךָ, עַד שֶׁנִּדְמָה לָךְ כְּאִלוּ אֵין מִי שְׁיָבִין אוֹתְךָ,
וְזֶה שׁוֹבֵר אוֹתְךָ לְגַמְרִי, כִּי חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אָמְרוּ
(תְּעֵנִית כג.): או חֲבֵרוֹתָא או מִיתוּתָא; או שְׁיֵשׁ לְאָדָם
חֲבָרִים טוֹבִים שְׁעוֹזְרִים לוֹ, וְאִם לֹא הַמּוֹת טוֹב
מְזֵה. וְאֶתָּה נִמְצָא בְּמַצֵּב כְּזֶה, שֶׁנִּדְמָה לָךְ כְּאִלוּ כָּל
הָעוֹלָם כָּלוּ כְּנִגְדֶּךָ, וְזֶה אֲשֶׁר שׁוֹבֵר אוֹתְךָ לְגַמְרִי,
וְעַל-כֵּן עָלִי לוֹמַר לָךְ, שְׂזוֹ טְעוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי
כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בוֹ נִקְדָּה אֲשֶׁר אֵין בְּחֲבֵרוֹ, וְכָל

אחד אם יקח את עצמו בידיו, יכול להצליח יותר מכל העולם כלו, אם רק לא יבלבל את עצמו ממה שאחרים אומרים ומדברים עליו, אלא אדרבה יאמר לעצמו: "מה אכפת לי מה שאחרים אומרים עלי וחושבים עלי", אפה לך עם נקדתך זו שיש בך מה שאין באחרים, ואז דיקא תצליח דרכך. ובאמת אפה צריך לדעת, שכל מה שמדברים עליך וחושבים עליך ומתעצים עליך, זה רק מחמת קנאה שמקנאים בך, כי כנראה שאפה יותר מצלח מכלם, כי אחרת לא היו מדברים ממך ולא היו חושבים רעה עליך. ועל-כן עשה זאת, אהובי, בני היקר, ותאמר לעצמך: "מה אכפת לי מה שאחרים מדברים ואומרים וחושבים עלי", ודיקא פשתכניס בדעתך ידיעה זו, אז תצליח ביותר בחיך. והעקר, אל תהיה בטלן, חזק עצמך בכל מה שעובר עליך, ואל תסתפל על שום ברך שבועולם, ותמיד יהיה רגיל על לשונך: "מה אכפת לי מה שאחרים משפילים אותי", אז דיקא תצליח דרכך תמיד, ותהיה הכי מצלח בעולם, כי ברגע שהאדם מחדיר בעצמו ידיעה זו, שלא אכפת לו מה שאחרים

אומרים ומדברים וחושבים עלינו, אז הוא מצליח ביותר בחייו; כי עקר הפשלון בחיים הוא רק כשתמיד חושב מה אחרים חושבים עלינו, ודבר זה שוברו לגמרי, והוא בא לידי אכזבות גדולות בחייו, עד שיש בני-אדם שמרב אכזבות וכשלונות מתאששים לגמרי מהחיים שלהם, ואומרים לעצמם: "אני כבר לא שנה לשום דבר". ובאמת אין לה עוד טעות יותר גדולה מזו, כי לאדם אסור לעזוב את עצמו בשום פנים ואופן, ואסור לו להתרשל ממה שקבל ולקח על עצמו בשביל זולתו, אלא ידע ויאמין שיש לו פחות גדולים הטמונים בו. וכשיש לו ידיעות אלו, אז יצליח דרכו תמיד; ועל-כן אהובי, בני היקר! חזק ואמץ מאוד, ושום דבר שבעולם לא יוכל לשבר אותך, ותהיה כל-כך חזק בעצמך, עד שלא תסתכל על שום ברירה שבעולם, כאלו אינם קיימים כלל, ולא יהיה אכפת לך משום דבר ומשום ברירה שבעולם, ואז תראה איזו הצלחה תהיה לך בחיים. אבל אתה צריך להיות מאוד מאוד חזק בזה, כי טבע של אדם שכן אכפת לו מה שזולתו חושב ממנו ומה

שזולתו מדבר עליו, ותמיד רוצה למצא חן בעיני
 זולתו, וזה עקר הפשלוֹן והאכזבה שיש לאדם בזה
 העולם, כי ברגע שמתבלבל מאחר, ומתענין בדעת
 זולתו, מה שחושב עליו ומה שמדבר עליו, זה
 הפתח לפשלוֹן ולאכזבה בחיים; ועל-פן ברח לך
 רק אליו יתברך, שהוא יתברך מנהיג את עולמו
 בתוסד וברחמים, ותחזר אליו יתברך, וזה יכניס בך
 בטחון עצמי, ולא יהיה אכפת לך משום ברִיָּה
 שבעולם המדברת וחושבת עליך רעה, ודיקא
 על-ידי-זה תצליח ורכך תמיד. ותזכר דבר זה, כי
 תצטרך אותו בחיים חיותך, כי אם אינך צריך את
 זה עכשו, תצטרךנו לעתיד הקרוב, ואם לא לעתיד
 הקרוב, תצטרך את זה במשך ימי חייך, כי החיים
 מלמדים את האדם לקח קשה מאד, ורוב רבם של
 בני-אדם הנשברים, הם רק על-ידי שמבלבלים את
 עצמם ממה שאחרים אומרים עליהם, ומה
 שאחרים חושבים מהם, כי הטבע של האדם
 שרוצה לשאת חן בעיני כל רואיו, וכשאינו הולך
 לו, אז נשבר לגמרי. ובאמת עקר נצחון החיים הוא
 רק כשהולך בצורה כזו שלא אכפת לו שום דבר

מה שכל העולם מדברים עליו וחושבים עליו ומקנאים בו, הוא עושה את שלו בעקשנות גדולה, ודיקא אז מצליח בכל עניניו. וכל אלו שהצליחו בין בגשמי ובין ברוחני, הנה רק על-ידי עצה זו, שהשתמשו בדרך הזו, ותמיד אמרו לעצמם: "מה אכפת לי מה שזולתי חושב ומדבר עליי", וכן כשאחד רצה לשבר אותו, ענה ואמר לו: "מה אכפת לך מענייני", והתאזר בעזות ובעקשנות דקדושה, ודיקא על-ידי-זה הצליחו בתייהם. וזכר כלל זה, כי תצטרך אותו לימים הבאים, ותהיה לי אסיר תודה שלמדתי עמך עצה נפלאה איך לעבר את החיים בשלום ולהצליח בהם.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר החיים של האדם בזה העולם מלאים נסיונות קשים ומרים, ועובר על כל אחד ואחד צרות ויסורים, קטנות ומכאובים, חלישות הדיעת ובלבולים, עד שיש בני-אדם שמרב עמם הצרות המסבבים אותם, אינם רואים לעצמם עצה רק להתאבד, חס ושלום,

כִּי מֵרַב דְּכֹאוֹנוֹת וְעֲצָבוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלֵיהֶם, עוֹלָמָם
 תָּרַב בְּעַדָּם, וְנִדְמָה לָהֶם כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה,
 וּכְאִלּוּ אֵף פֶּעַם לֹא יֵצְאוּ מֵהַפֶּחַ שֶׁנִּפְלוּ אֵלָיו.
 וּבְאַמֶּת לֹא נִקְלְעוּ אֶל הַמַּצֵּב הַזֶּה, אֲלֹא עַל-יְדֵי
 שֶׁהִסְתַּכְּלוּ תָמִיד עַל זוֹלָתָם, וְחָשְׁבוּ: "מָה אוֹמֵר
 זוֹלָתִי עָלַי? ! וּמָה מְדַבֵּר זוֹלָתִי עָלַי? ! וּמָה חוֹשֵׁב
 זוֹלָתִי עָלַי? !" וְתָמִיד יֵשׁ בְּדַעְתָּם רַק אֶת זוֹלָתָם,
 כְּאִלּוּ הֵם חַיִּים רַק בְּשִׁבִיל זוֹלָתָם, וְאִם נִדְמָה לָהֶם
 שֶׁזוֹלָתָם דִּבֶּר עָלֵיהֶם אוֹ צָחַק מֵהֶם אוֹ הִתְלוּצֵץ
 מֵהֶם, הֵם נִשְׁפָּרִים לְגַמְרֵי, וְנוֹפְלִים בְּדַכָּאוֹן
 וּבְעֲצָבוֹת גְּדוֹלָה, עַד שֶׁמָּרִים וּמְרוֹרִים לָהֶם כָּל
 הַחַיִּים, וְאֵינָם רוֹאִים לְעֲצָמָם שׁוֹם עֲצָה רַק
 לְהִתְאַבֵּד, רַחֲמָנָא לִישׁוֹזְבֵן. וּבְאַמֶּת אֵין לָךְ עוֹד
 טַפְּשׁוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה, הֵאֵם אַתָּה חַי בְּשִׁבִיל
 זוֹלָתְךָ? ! הֵאֵם זוֹלָתְךָ בְּאַמֶּת מִתְעַנֵּין בְּךָ? ! וְלוֹ
 יֵצֵיר שֶׁהָלָה בְּאַמֶּת מְקַנָּא בְּךָ, וּמְדַבֵּר עָלֶיךָ כָּל דְּבַר
 רַע, וְחוֹשֵׁב אֵיךְ לְהַרְעוֹ וּלְהַצִּיק לָךְ, אֲדַרְבֵּה תִתְחַזַּק
 וְתִהְיֶה גָבֹר, וְתֹאמֵר לְעֲצָמְךָ: "מָה אֲכַפֵּת לִי מִמָּנוֹ,
 אֲדַרְבֵּה אֲנִי אֲרָאָה לוֹ אֵיךְ אֲנִי כֹבֵר מִצְּלַח וְאֵיךְ
 שְׂאוֹתִי לֹא יְכוּלִים לְשַׁבֵּר בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפֶּן"; וְאִז

אם תהיה חזק ואמיץ בדבר זה, לחקק היטב
 בדעתך: "מה אכפת לי מזולתי", אז דיקא יכנס בך
 חזק ואמיצות הלב, ולא תתבלבל משום דבר
 ומשום בריה שבעולם. אבל אל כל זאת אי אפשר
 להגיע, אלא על-ידי תקף האמונה בו יתברך, לידע
 בידיעה ברורה ומזככת, ולהאמין באמונה חזקה,
 שאין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה
 ומחה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח,
 חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך.
 ואף שאמונה וידיעה הם שני הפכים, כי אמונה
 שיך רק בדבר שהשכל לא יכול להבין, וידיעה
 הוא דבר שהשכל כן מבין, עם כל זאת אתה צריך
 לדעת, אהובי, בני היקר, אשר בחיי האדם עוברים
 כל מיני נפילות וירידות, כל מיני נסיונות קשים
 ומרים, כל מיני הרפתקאות וצרות ויסורים, ומזה
 בא שאדם מבלבל עצמו ממה שאחרים מדברים
 וחושבים עליו, ורוצה לשאת חן בעיני כל רואיו,
 ואכפת לו מה שאחרים חושבים ומדברים עליו,
 וזה מה ששובר אותו לגמרי, כי כל החיים שלו
 הם חיים של זולתו, והוא לא חי את החיים שלו,

מאחר שמשתדל לחיות חיים אחרים, הינו מה אחרים אומרים עליו, ומה אחרים חושבים ממנו, ועל זה צריכים לידע בידיעה ברורה ומזככת שחברך לא יכול לעשות לך הרע או הטוב, כי הכל ממנו יתברך, והוא יתברך מתיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ואם יקשה לך איך יכול להיות דבר כזה, הלא סוף כל סוף הוא בעל בחירה? על זה צריכים אמונה פשוטה בו יתברך, לידע שיש הרבה דברים שלא יודעים ולא יכולים להבין. על-כן בחיי האדם צריכים את שניהם — ידיעה ואמונה, לידע שאין לי להתפעל משום בריה שבעולם, ולומר לעצמי אלף פעמים ביום אחד: "מה אכפת לי מה שאחרים אומרים ומדברים וחושבים עלי, הלא הם לא יכולים לעשות לי שום דבר בלעדיו רצונו יתברך", ואם יכנסו בך אילו קשיות וספקות, שסוף כל סוף הוא בעל בחירה? על זה תזרק ותשליך את עצמך אל תוך אמונה פשוטה, ותאמין בו יתברך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, דבר קטן ודבר גדול לא

נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֹא בְּהַשְׁגַּחַת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ.
 וְאִז אִם תִּלְךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, בְּדַרְךָ זוֹ, תִּצְלִיחַ
 דַּרְכְּךָ תָּמִיד, וְשׁוּם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר
 אוֹתְךָ, אִךְ אַתָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְאֹד מְאֹד חָזֵק בְּזֶה,
 כִּי אַחֲרַת הַחַיִּים שְׁלֶךְ יִהְיוּ חַיִּים מְרוֹרִים מְאֹד מְאֹד,
 כִּי רוֹאִים שְׁכָל אֱלוֹ שְׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ,
 וְחוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל טֹבֵעַ וּמְקַרָּה וּמְזֹל, הֵם שְׂרוּיִים
 בְּדַכְּאוֹן עָמֵק וּבְעֲצָבוֹת, וּמְרִים לָהֶם הַחַיִּים מְאֹד
 מְאֹד, עַד שֶׁלֹּא רוֹאִים שׁוּם אוֹר בְּקִצְהָ הַמְּנַהֲרָה,
 וְאִינָם רוֹאִים שׁוּם דֶּרֶךְ וְתִקְוָה אִיךְ לְצִאת פְּעַם
 מִהַמְרִירוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְנִקְלְעוּ אֲלֵיהֶם, וּמִזֶּה
 נִכְנָסוֹת בָּהֶם מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאֲבָדוֹת, רַחֲמָנָא
 לִישְׁזַבֵּן; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהִיּוֹת
 בְּרִיָּה, וְתַעֲזֹב אֶת כָּל הַשְּׂטִיּוֹת שְׁלֶךְ, וְאֶת כָּל
 הָעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹנוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְרְאֵה גַם רְאֵה אִיךְ
 עָבְרוּ אֲצִלְךָ הַחַיִּים עַד עַכְשָׁו וּמָה פָּעַלְתָּ בָּהֶם,
 כָּלוּם וְלֹא כָלוּם, מִדּוּעַ לֹא תִקַּח עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ? !
 וְתֹאמֶר לְעֲצָמְךָ פְּעַם וּלְתַמִּיד: "מָה אֲכַפֵּת לִי מָה
 שְׂאַחֲרַיִם חוֹשְׁבִים וּמְדַבְּרִים וְאוֹמְרִים עָלַי? עָלַי
 לְקַחַת עֲצָמִי בְּיַדִּי וּלְחַזֵּר בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו

יתברך, ולהחזיר בעצמי, אשר כל העולם כולו הוא
 אין סוף ברוך הוא, והכל לכל אלקות גמור הוא,
 ואין העולם מעלים את אלקותו יתברך, אלא הוא
 לבוש לגבי אור אין סוף ברוך הוא, וכך גופי הוא
 לבוש להנשמה שלי, שהיא חלק אלוך ממעל".
 וככל שתחזיר בעצמך ידיעות אלו, תרגיש את
 עצמך אדם אחר לגמרי, ותכנס בך התחזקות
 עצומה ואמן לב לא לירא ולא לפחד משום בריה
 שבעולם, ולא להתבלבל מאף אחד, אלא תלך לפי
 תומך, ודיקא על-ידי-זה תצליח את דרכך. ואני
 מכרח להגיד לך, אהובי, בני היקר, שזה לא קל
 להגיע למדרגה זו, מאחר שפבר נטבע בעצמך
 טבע כזה, שאתה כן מתעניין במה שזולתך חושב
 ואומר ומדבר עליך, ותמיד אתה חי רק עם ראש
 זולתך — מה הוא אומר? ! מה הוא חושב? ! איך
 הוא מסתכל עליך? ! שזה כל הכשלון שלך בחייה,
 ועכשו אתה רוצה לשנות את הטבע הרע שלך, וזה
 מאד מאד קשה, עם כל זאת, אם אתה רוצה
 להצליח דרכך, עליך לעקר ולשרש מעצמך את
 הטבע הרע הזה שמבלבל אותך תמיד, מה זולתך

אומר וְחוֹשֵׁב וּמְדַבֵּר עָלַיְךָ, וְאִזּוֹ אִם יִהְיֶה לָּךְ לֵב
 אֲמִיץ וְחֹזֵק לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֵוֹלָם,
 וְתָמִיד תֵּאמַר לְעַצְמְךָ: "מָה אֲכַפֵּת לִי מֵאַחֲרַיִם, אָנִי
 צָרִיךְ לְהִיּוֹת תָּמִיד דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית
 הַדְּבָקוֹת, וּלְבַטֵּל עַצְמִי לְגַמְרֵי לְגַבִּי הָאֵינן סוֹף בְּרוּךְ
 הוּא, וּלְבַטֵּל אֶת גִּשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִיּוֹ
 וְלְהַמְשִׁיךְ בּוֹ אֶת אֹרֹךְ יִתְבָּרַךְ, וְלְהוֹצִיא אֶת נְקֻדַּתִּי
 הַשְּׂיִכָּת אֵלַי"; אִם תִּהְיֶה חֹזֵק בְּזֶה, תִּצְלִיחַ דְּרַכְךָ
 תָּמִיד, וְתַעֲלֶה מֵעַלָּה מֵעַלָּה, וְשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֵוֹלָם
 לֹא תוּכַל לְמַנַּע אוֹתְךָ מִזֶּה; אֲשֶׁרִי מִי שְׁמֹכְנִים
 יִדְעוֹת אֵלוֹ הֵיטֵב בְּלָבוֹ, שְׂאֵז יִשְׁתַּנֶּה לוֹ כָּל הַלָּךְ
 מִחֲשַׁבְתּוֹ, וְיִסְתַּכֵּל וְיִרְאֶה אֶת כָּל הַחַיִּים בְּצוּרָה
 אַחֲרֵת לְגַמְרֵי; אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּכָא.

ג.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי חַיֵּי הָאָדָם
 בְּזֶה הָעוֹלָם מְאֹד מְאֹד מְסֻכָּנִים, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, וְכִמְעַט שְׂיִתְאַבֵּד מְרֹב
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת
 שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְכָל זֶה בָּא מִחַמַּת שְׂאָדָם

עוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ; כִּי בְּאֵמֶת מִי שְׁבוֹרַח
 רַק אֱלֹיו יִתְבַּרְךָ וְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, וְיִוָּדַע אֲשֶׁר אֵין
 שׁוּם מְצִיאֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ
 מִחַיָּה וּמֵהַיָּה וּמִקָּיִם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם,
 צוּמָח, חַי, וּמַדְבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמֵי חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבַּרְךָ, וְעוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, אָדָם כְּזֶה חַי חַיִּים
 טוֹבִים, עֲרִבִים וּמִתְקִים, וְאֵינוֹ מְבַלְבֵּל אֶת עֲצָמוֹ
 מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, אֲבָל בְּרַגַּע שֶׁהָאָדָם מִתְרַחֵק
 מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ יֵשׁ אֵיזָה טָבַע אוֹ
 מִקְרָה אוֹ מָזֶל, אוֹ אֵיזָה בֶּן אָדָם יְכוּל לְצַעַר אוֹתוֹ
 מִבְּלַעֲדֵי רְשׁוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נֶעְקָר
 לְגַמְרֵי מִשְׁרָשׁוֹ, וּמִשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִין
 וְהַמְרִירוֹת שְׁבַעוּבָרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; וְעַל-כֵּן
 רָאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר! לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֲמַתִּית,
 וְשׁוּם דְּבָר שְׁבַעוּלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ, וְאֵל
 תְּסַתְּפֵל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם יִהְיֶה אֵיךְ שְׁיִהְיֶה
 וְיִהְיֶה מֶה שְׁיִהְיֶה, תָּמִיד תִּגִּיד: "מֶה אֲכַפֵּת לִי,
 מֵאַחַר שְׂאֲנֵי צָרֶיךָ רַק לָשׁוּב אֱלֹיו יִתְבַּרְךָ, וּמִסְפִּיק
 כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׂאֲנֵי מִתְעַנֶּה בָּהֶם, וּבְכַפֵּרֵט
 שְׁנַפְלָתִי כָּבֵר בְּעַמְּקֵי עַמְּקִים בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִית

וּמִתְחַתֵּיו, וְחִטָּאתִי וְעוֹיְתִי וּפְשָׁעֵתִי נִגְדוּ יִתְבָּרַךְ
 יָמִים וְשָׁנִים בְּכֹל מִיְּנֵי חִטָּאִים שְׁבַע עוֹלָם, וְאִין חִטָּא
 בְּעוֹלָם שְׁלֵא עָשִׂיתִי, וְעַל-כֵּן מָה אַכּפֶּת לִי עַכְשָׁו
 מֵאַחֲרַיִם, אָנִי צָרִיךְ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו
 יִתְבָּרַךְ; וְאָז, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם תְּהִיָּה חֲזֹק
 וְאַמִּיץ בְּדַבּוּרִים אֱלוֹהִים, לֹאמַר תְּמִיד: "מָה אַכּפֶּת לִי
 מֵאַחֲרַיִם, אָנִי צָרִיךְ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ", עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא תִזְכָּה לְהַצְלִיחַ דְּרַכְךָ,
 וְתִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, אֲבָל אַתָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת
 עֲקָשָׁן גָּדוֹל עַל זֶה, וְלֹא לְהִתְעַרֵּב בְּשׁוּם עֲסָקִים שֶׁל
 אַף אֶחָד, כִּי טֹבֵעַ שֶׁל הָאָדָם הוּא תְּמִיד לְהִתְעַרֵּב
 מָה אַחֵר אוֹמֵר וּמָה אַחֵר חוֹשֵׁב, וְאִיךְ הוֹלֵךְ
 הָעֲנִיָּנִים אֲצֵל אַחֲרַיִם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִשְׁפָּר
 לְגַמְרִי, וּבְפָרֵט כְּשֶׁנִּתְפָּס בְּמִדַּת הַקְּנָאָה. וְלִכֵּן כָּל
 אָדָם וְאָדָם צָרִיךְ לְהִגִּיד לְעַצְמוֹ: "מָה אַכּפֶּת לִי
 מֵאַחֲרַיִם. וְכֵן אִם אֶחָד בָּא וְשׁוֹבֵר אוֹתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ,
 שְׂאֵתָה כָּבֵר לֹא שָׁוָה שׁוּם דְּבָר, וְלֹא צָרִיכִין אוֹתָךְ
 בְּשָׂמִים, וְכַדוּמָה כָּל מִיְּנֵי דַבּוּרִים וּפְטָפוּטֵי דַבְּרִים
 בְּטָלִים, תֹּאמַר לוֹ: "מָה אַכּפֶּת לָךְ מִמְּנֵי, אָנִי לֹא
 צָרִיךְ אוֹתָךְ, אָנִי מֵאַמִּין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַקְדוּשׁ-

בְּרוּךְ-הוּא, וְעַדִּין הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אוֹתִי, וְאֶפְלוּ שְׁכָבָר עֲשִׂיתִי מֵה שְׁעֲשִׂיתִי, עִם כָּל זֹאת רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד, וְאֶפְלוּ פָגוּם וּמִגָּשֶׁם כְּמוֹנִי יָכוֹל לַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה". וְצָרִיךְ שְׁתַּהֲיֶה חֲזָק וְאִמִּין, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כְּנִגְדֵךְ כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, אֶפְלוּ כְּנִגְדֵךְ אֵלֹה שְׁרוּצִים לְשִׁבְרֵךְ אוֹתְךָ, וְאוֹמְרִים לְךָ שְׂאִין לְךָ שׁוּם תִּקְוָה, וְאַתָּה כְּבָר לֹא שׁוּה לְשׁוּם דְּבָר, תַּעֲנֶה לָהֶם בְּעֲזוֹת וּבְעֵקֶשׁ שְׁנוֹת דִּקְדוּשָׁה: "מֵה אֲכַפֵּת לְךָ מִמֶּנִּי, אֲנִי לֹא רוּצָה בְּכָל־לֵהֲתִיחַס לַדְּבוּרִים שְׁלֵךְ, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּל-כָּף גְּדוּל, שְׂאֶפְלוּ מִגָּשֶׁם וְיָרוּד וּפָגוּם כְּמוֹנִי, גַּם-כֵּן יָכוֹל לַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה"; וְתַהֲיֶה חֲזָק וְאִמִּין בְּדְבָרִים אֵלֹה, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שְׁתַּהֲיֶה לְךָ הַצְּלָחָה גְּדוּלָה, כִּי רַק בְּזֶה תִּלְוֶיָה הַצְּלָחַת הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחֵנִי, כְּשֶׁאִינוּ מְבַלְּבֵל אֶת עֲצָמוֹ מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, אֲבָל בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים, אוֹ שׁוֹמֵעַ מֵה שְׂאֲחָרִים אוֹמְרִים לוֹ וְשׁוֹבְרִים אוֹתוֹ, אֲזִי הוּא בָּא לְכָל מִינֵי כְּשִׁלּוֹנוֹת וּלְכָל מִינֵי אֲכֻזָּבוֹת וְנִתְבַּלְּבֵל לְגַמְרֵי, וְכָל אֵלֹה שֶׁהִתְיָאֲשׁוּ מִחַיֵּיהֶם הָיָה רַק עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׁבְּרוּ מִמֶּה

שִׁדְּבֵרוּ עֲלֵיהֶם וְאָמְרוּ לַפְּנִיָּהִם. וְלִכֵּן רָאָה אֱהוֹבִי,
 בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְקַחַת אֶת עֲצָמָךְ בְּיַדֶּיךָ, וְתֹאמַר לְעֲצָמָךְ:
 "מָה אֲכַפֵּת לִי מֵאַחֲרַיִם, אֲנִי לֹא צָרִיךְ אֶת אֵף אֶחָד,
 רַק אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא", וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּצְלִיחַ אֶת
 דְּרָכְךָ תָּמִיד, וְתִזְכָּה לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְתִצְלִיחַ בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי.

ד.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, שְׁפֹל עֲנִינְךָ
 הוּא רַק לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל
 רְצוֹנְךָ וְכִסּוּפְךָ וּמִגְמָתְךָ, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה
 שְׁבָעוּלָם, כִּי מֵה יֵשׁ לְךָ עִם אַחֲרַיִם, סוּף כָּל סוּף
 עוֹבֵר יוֹם אַחַר יוֹם, וְשָׁבוּעַ אַחַר שָׁבוּעַ, וְחֹדֶשׁ אַחַר
 חֹדֶשׁ וְשָׁנָה אַחַר שָׁנָה, וּמִי מִתְעַנֵּין בְּצָרוֹתֶיךָ
 וּבְבָעִיּוֹתֶיךָ וּבְכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ?! וְעַל-כֵּן מֵה
 וְלָמָּה תִּתְבַּלְבֵּל מֵה שְׁזָה אֹמֵר וּמֵה שְׁזָה חוֹשֵׁב, אוֹ
 מֵה שְׁזָה מִתְלוּצֵץ וּמֵה שְׁזָה מְדַבֵּר עָלֶיךָ?! הֲלֹא
 הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, כִּי מֵה יְכוּלִים כָּבֹד לַעֲשׂוֹת
 לְךָ?! הֲלֹא בָּעֵת צָרָה אֵף אֶחָד לֹא רוּצָה לַעְזוֹר לְךָ,
 אֲדַרְבָּה שְׂמֵחִים בְּאִידָךְ, וְאִם-כֵּן מֵה וְלָמָּה לְךָ

לְהַסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים, שְׂזַהוּ עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹן שְׁלָךְ,
 שְׂאַתָּה מִתְבַּלְבֵּל מֵאַחֲרִים; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי,
 בְּנֵי הַיָּקָר לֹמֵר לְעֶצְמָךְ: "מָה אֲכַפֵּת לִי מֵאַחַר,
 הֲלֹא הוּא רַק רוּצָה לְשֹׁבֵר אוֹתִי וְלִרְאוֹת אֶת נִקְמָתִי,
 וְאִם-כֵּן עָלִי לְהִיּוֹת חֲזָק וְאַמִּיץ בְּנִקְדָּתִי, וְלֹא
 לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבָעוּלָם, וְלְהַמְשִׁיךְ אֶת
 עֶצְמִי רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִכְף-וּמְיָד כְּשֶׁאֶחָד יָבֹא
 וְיִרְצָה לְשֹׁבֵר אוֹתִי, אֲגִיד לוֹ פְּתוּחַ: "מָה אֲכַפֵּת לָךְ
 מִמְּנִי"; וְדִיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה תִּצְלִיחַ דְּרַכָּךְ, כִּי עֵקֶר
 כָּל הָרְחוּק שְׂאָדָם מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ וּבִפְרָט מִי
 שְׁכָבֵר הִזָּה בֵּין חֲבֵרִים רָעִים, וְעָשָׂה מַעֲשִׂים מְגִנִּים
 עִמָּהֶם, עֵקֶר רְחוּקוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ וּמִהַתְּשׁוּבָה, הוּא
 רַק מִחֲמַת שֶׁהוּא מִתְבַּיֵּשׁ מֶה יֹאמְרוּ הַחֲבֵרִים, כִּי
 "פֶּן וְאוּלַי יִצְחָקוּ מִמְּנִי, כִּי נַעֲשִׂיתִי חוֹזֵר
 בַּתְּשׁוּבָה"; וּבְאַמֶּת עָלֶיךָ לְהִתְבּוֹנֵן, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 הַיָּקָר, הֲלֹא סוּף כָּל סוּף צְרִיכִין לְעֻזָּב אֶת הָעוֹלָם
 הַזֶּה, וּכְבָר לֹא יוֹעִיל שׁוּם דְּבָר, הִהְכַרְחַת לְמוֹת, אִם
 כֵּן רוּצִים וְאִם לֹא רוּצִים, הִהְכַרְחַת לְעֻזָּב אֶת זֶה
 הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מְדוּעַ לֹא תָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵל תְּבַלְבֵּל אֶת עֶצְמָךְ מִשׁוּם בְּרִיָּה

שָׁבְעוּלָם, וְאָפְלוּ מֵאֱלוֹ הַחֲבָרִים הָרָעִים שֶׁעָשִׂיתָ
עִמָּהֶם מַעֲשִׂים מְגִנִּים, מַה לְּךָ מֵהֶם, תֹּאמֶר לְנִפְשֶׁךָ:
"עַד כָּאֵן הָיִיתִי בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, וּמֵהַיּוֹם
וְהָלְאָה אֲנִי כִּבְר רּוֹצֵה לְנַתֵּק אֶת כָּל הַקְּשָׁרִים מֵהֶם,
אֲנִי רּוֹצֵה לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
וּלְבַטֵּל אֶת עֲצָמֵי לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
וְאִף שֶׁבְתַחֲלָה אָהִיָּה לְלַעַג וּלְקָלָס בְּעֵינַי זוּלָתִי
וּבְעֵינַי חֲבָרִי, כִּי יֹאמְרוּ עָלַי מַה שְׂיֹאמְרוּ", עִם כָּל
זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר
לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲלֵא כְּשִׁקוּנִים
לְעֲצָמוֹ אֶת הַמְּדָה הַיֶּקֶרָה הַזֶּה, לִידַע אֲשֶׁר "לֹא
אֲכַפֵּת לִי מַה שְׁזוּלָתִי אוֹמֵר, כִּי מַה לִּי עִם
אֲחֵרִים?!" וְאִם תַּחֲדִיר יְדִיעוֹת אֱלוֹ בְּלִבְךָ וּבְדַעְתְּךָ,
אֲז תִּצְלִיחַ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, גַּם בְּגַשְׁמִיּוֹת וּמְכַל שְׂכָן
בְּרוּחָנִיּוֹת, כִּי עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹנוֹת וְהַאֲכֻזּבוֹת בְּזֶה
הָעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוֹת הוּא רַק מִחֲמַת שְׂמִבְלָבֵל אֶת
עֲצָמוֹ מַה שְׂאֲחֵרִים אוֹמְרִים עָלָיו וְחוֹשְׁבִים עָלָיו
וּמְדַבְּרִים עָלָיו, וְזֶה אֲשֶׁר שׁוֹבֵר אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, אֲבָל
תַּכְּף-וּמָיֵד שְׂאִינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל, רַק עוֹבֵד
עַל עֲצָמוֹ וְעַל נִקְדָּתוֹ, וְרוֹצֵה לְהִצְלִיחַ בַּחַיִּים וְאוֹמֵר

לַעֲצֹמוֹ: "מֶה אֲכַפֵּת לִי מֶה שְׁאַחֲרִים אוֹמְרִים
וּמְדַבְּרִים עָלַי", וַיִּקָּא עַל-יַדֵּי-זֶה מִצְּלִיחִים, וּמִכָּל
שֶׁכֵּן בְּרוּחָנִיּוֹת אֵי אֶפְשֶׁר לְלַמֵּד וּלְהַתְּפִיל וּלְקַיֵּם
אֶת מְצֻוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲלֹא עַל-יַדֵּי הָעֵצָה הַיִּקְרָה
הַזֶּה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֲכַפֵּת לוֹ מֶה שְׁנַעֲשֶׂה עִם אַחֲרִים,
כִּי עַל-פִּי-רַב נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וּמִתְבַּלְבֵּל, כִּי רוֹאֵה אֲשֶׁר
חִבְרָיו כָּבֵר זָכוֹ לְמֶה שְׁזָכוּ וְהִגִּיעוּ לְמֶה שְׁהִגִּיעוּ,
וְהִצְלִיחוּ אֵיךְ שֶׁהִצְלִיחוּ, "זֶה לּוֹמֵד כָּל-כֶּף הַרְבֵּה,
וְזֶה מִתְּפִיל בְּכּוֹנֵה גְדוֹלָה וּמְקַיֵּם אֶת מְצֻוֹתָיו
יִתְבַּרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאֲנִי עֲדִין רְחוּק מִכָּל זֶה,
וּמִנַּח בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, וְעֲדִין לֹא הִתְחַלַּתִּי
לְלַמֵּד, וְאֲנִי יָכוֹל לְהַתְּפִיל תְּפִלָּה אַחַת בְּכּוֹנֵה בְּלִי
מִחֲשָׁבוֹת זְרוֹת וְרַעוֹת, וְאֲנִי יָכוֹל לְקַיֵּם שׁוּם מְצֻוָּה
בְּשִׂמְחָה וּבְהַדוּר", וְזֶה אֲשֶׁר שׁוֹבֵר אֶת הָאָדָם
לְגַמְרֵי, אֲבָל אִם יֵצִית לַעֲצָה הַיִּקְרָה הַזֶּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה
אֲכַפֵּת לוֹ מֵאַחֲרִים כָּלֵל, אֲלֹא יִהְיֶה שֵׁשׁ וְשִׁמְחָה בְּכָל
נִקְדָּה וּנְקֻדָּה שָׁבוּ, וְעַם כָּל מְצֻוָּה קִטְנָה שָׂרָק זוֹכָה
לְקַיֵּם יִרְקֵד מְרַב שִׂמְחָה שֶׁהוּא זוֹכָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ
יִתְבַּרֵךְ, וְאֵף שֶׁהוּא מְלֵא פְּגָמִים, עִם כָּל זֹאת הוּא
זוֹכָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְכֵן הַתְּפִלוֹת שְׁלוֹ, אֵף

שֶׁהוּא מְלֵא מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעוֹת, וְאִינוּ זוֹכֵה לְקַשֵּׁר אֶת הַמַּחְשָׁבָה אֶל הַדְּבֹר, כִּי הַדְּבֹר הוֹלֵךְ לְצַד אֶחָד וְהַמַּחְשָׁבָה הוֹלֶכֶת לְצַד אֶחָד, עִם כָּל זֹאת צָרִיכִין לְשַׁמַּח מְאֹד מְאֹד עִם פְּסוּק אֶחָד שְׂאוּמְרִים בְּכוֹנֵה וּבְקַשׁוֹר הַמַּחְשָׁבָה אֶל הַדְּבֹר, וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזוֹכִים לֹאמַר בְּרָכָה בְּכוֹנֵה וּבְדַבְּקוֹת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, צָרִיכִין לְשַׁמַּח עִם כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה קִטְנָה שֵׁישׁ בּוֹ, וְלֹא לְהַסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל, וְאָסוּר שְׂיִהְיֶה לוֹ אֲכִפַּת מֵה שְׂקוּרָה עִם אֲחֵרִים, וְאִז דִּיקָא אִם תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה — תִּצְלִיחַ בְּיֹתֵר; אֲשֶׁרִי מִי שְׂמִכְנִיס הָעֵצָה הַיְקָרָה הַזֶּה אֶל תּוֹךְ לְבוֹ, וְאִז יִזְכֶּה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְיִהְיֶה בְּעַל תִּשׁוּבָה אֲמִתִּי, וְשׁוֹם דְּבָר לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ וּלְבַטֵּל אוֹתוֹ, כִּי אֵף פַּעַם אִינוּ מְסַתְּכֵל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל. וְאַתָּה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁבוּ בְּרַגַע שְׂאֵתָה חוֹקֵק בְּדַעְתְּךָ שְׁלֹא אֲכִפַּת לְךָ שׁוֹם דְּבָר, אִז תִּצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

ה.

אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ

יְתַבְרַךְ, וְתַמִּיד תִּמְשִׁיךְ עַל עֲצָמְךָ אֶת אֲמַתְתָּ
 מְצִיאֹתוֹ יְתַבְרַךְ, וְתַמִּיד תִּחְשַׁב רַק מִמְּנוֹ יְתַבְרַךְ,
 אֵיךְ שֶׁהוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
 כְּלָה, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת
 חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְרַךְ, שְׁנֹת־לְבָשׁוֹ בְּלָבוֹשׁ הַזֶּה
 שֶׁלִּמְרָאָה עֵינֶיךָ, וּכְשֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעֲצָמוֹ יְדִיעוֹת
 אֵלוֹ, אֲזוֹ כָּבֵר לֹא אֲכִפֶּת לוֹ מֵאַף אֶחָד בְּעוֹלָם, כִּי
 הוּא כָּל-כֶּף דְּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יְתַבְרַךְ, עַד שֶׁאֵינּוּ
 יְכוּל לְהַפְרִד מִמְּנוֹ כָּלֵל, כִּי מִי שֶׁמְכַנִּים בְּדַעְתּוֹ
 אֲמַתְתָּ מְצִיאֹתוֹ יְתַבְרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹם דְּבָר
 שֶׁבְּעוֹלָם כָּבֵר לֹא יוּכַל לְנַתֵּק אוֹתוֹ מִמְּנוֹ יְתַבְרַךְ,
 וְלֹא אֲכִפֶּת לוֹ מִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי בּוֹא בְּרִגְעַ
 שֶׁאָדָם מַחְלִיט בְּעֲצָמוֹ, אֲשֶׁר הַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר
 הוּא, אֲזוֹ נַעֲשֶׂה כָּלִי לְהִמְשַׁכֵּת שְׂכִינַת עֲזוֹ יְתַבְרַךְ
 לְמַטָּה, וּמִסְתּוֹבֵב בְּעוֹלָם לֹא אָדָם אֶלָּא מְלֶאכֶּה, כִּי
 הוּא הַפְּשִׁיט מֵעֲצָמוֹ כָּל לְבוּשֵׁי גִשְׁמִיּוֹת גּוֹפּוֹ וְכָל
 לְבוּשֵׁי גִשְׁמִיּוֹת זֶה הָעוֹלָם וְהַבְּלָיו, וְנִשְׁאָר רַק אוֹר
 הָאֱלֻקִּי הַמְּחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ וְאֶת כָּל הָעוֹלָם
 כְּלוֹ, וְאַף שֶׁמִּבְחוּץ רוּאִים אֶת הָאָדָם מִסְתּוֹבֵב עִם
 לְבוּשִׁים וְהַסְתָּרוֹת וְהַעֲלָמוֹת, כִּי מִסְתּוֹבֵב בְּתוֹךְ

עולם גשמי וחקרי, עם כל זאת האדם הזה דבוק
 בחי החיים בו יתברך, ואצלו כבר נפשט הלבוש
 וההסתרה וההעלמה שמעלימים ומסתירים
 ומלבישים את אמתת מציאותו יתברך, והוא כבר
 בדגמת מלאך שדבוק באש אוכלה אש, ולא אכפת
 לו משום ברירה שבעולם, על אף שמבזים ומחרפים
 ומגדפים אותו, ומדברים עליו כל דבר אסור, עם
 כל זאת זה לא נוגע לו כלל, כי מאחר שהפשיט
 כבר את כל הלבושים וההסתרות וההעלמות
 מנקודת חיותו אלקותו יתברך המחיה ומנהיה ומקים
 אותו ואת כל הבריאה כלה; אשרי מי שזוכה
 להגיע למדרגה זו, שזו מדרגת גדולי מבחרי
 הצדיקים, שכל-כך דבקים בו יתברך, עד שלא
 אכפת להם כלום, וזכו להגיע אל בטול כזה, עד
 שנעשים מרכבה לגבי האין סוף ברוך הוא,
 אשריהם ואשרי חלקם, ואשרי הדבקים בהם;
 ועל-כן ראה אהובי, בני היקר, להתחבר תמיד אל
 צדיקים כאלו, אשר גם הם ימשיכו עליך מאורם
 וזיום, שזכו להגיע אל זה, וגם לך יאיר מאורם
 הצח והמצחצח, ואל תסתכל על שום ברירה

שְׂאוּמֶרֶת אַחֲרַת, כִּי מָה לָּךְ עִם אַחֲרִים, הֲלֹא הֵם
 אֵינָם רוֹצִים לְעֹזֵר לָּךְ, וְאֵינָם מִתְעַנְּיִים בִּירִידָתְךָ
 וּבִנְפִילָתְךָ הֵיכָן שְׂאֵתָה נִמְצָא, וְעַל-כֵּן מֵדוּעַ אַתָּה
 צָרִיךְ לְהִתְבַּלְבֵּל מֵהֵם? ! יוֹתֵר טוֹב לָּךְ לְבָרַח אֶל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שְׂרוֹצִים לְעֹזֵר לָּךְ וְלִהְשִׁיעַ גַּם
 עֲלֶיךָ מִטּוֹבָם וּמְאוֹרָם וּמְזִיוָם, וְלִהְפוֹךְ — אֱלוֹ
 הָאֲנָשִׁים הָרוֹצִים לְשֹׁבֵר אוֹתְךָ וְלִרְחֹק אוֹתְךָ, עֲלֶיךָ
 לוֹמַר לְעֶצְמָךְ: "מָה אֲכַפֵּת לִי מֵהֵם, אֲנִי לֹא רוֹצֶה
 לְרֹאוֹת אוֹתָם, וְלֹא מְעַנֵּין אוֹתִי כָּלֵל מֵהֵם, מֵאַחַר
 שְׂאֵינָם חֲפְצִים בְּטוֹבָתִי, וְאֵינָם רוֹצִים לְעֹזֵר לִי,
 עַל-כֵּן מָה אֲכַפֵּת לִי מֵהֵם". וְאִזּוֹ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
 אִם תִּחְדִּיר בְּעֶצְמָךְ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, תִּזְכֶּה לְהִיּוֹת מְקַרֵּב
 לַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שְׂבִדוֹר הַזֶּה; כִּי בְּכָל דוֹר וָדוֹר
 יֵשׁ צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים הַדְּבָקִים בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וְכָל עֲנִיָּם הוּא רַק לְהָאִיר אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּזֶה
 הָעוֹלָם, וְלִהְחַדִּיר אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלֵב כָּל
 בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ כִּסָּא לְשְׂכִינַת עֲזוֹ
 יִתְבָּרֵךְ; וְלָכֵן אֶהוּבִי בְּנֵי הַיָּקָר, תִּבְקֹשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ בְּכָל יוֹם, שְׂיִהְיֶה לָּךְ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם צְדִיקִים
 קְדוֹשִׁים כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר מִזְמַן נֶעְתַּק מֵהֵם חִיזוֹ דְהָאִי

עלמא, ועל-ידי שתהיה מקרב אליהם, גם עליך תהיה משפעת ידיעה ודעת זו — לא להסתכל על שום ברִיה שבעולם, אלא על אמתת מציאותו יתברך, אשר אין לך עוד טוב ונעם וערבות יותר מזה, שהאדם זוכה להכיר אותו יתברך עוד בזה העולם, ועושה לו יתברך דירה כאן בתחתונים, הינו שמקשר גשמיית גופו וגשמיית העולם והבליו, אל אמתת מציאותו יתברך, ויודע ועד אשר אין טבע ומקרה ומזל כלל, אלא הכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, ואז בידיעות אלו נעשים בעצמם כלי להמשכת שכינת עזו יתברך בזה העולם, ולא רק שיאיר לו אלא יאיר גם לאחרים; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, ואשרי ואשרי מי שאינו מטעה את אחרים בזה העולם, אלא תמיד מחזיר בהם ידיעת אמתת מציאותו יתברך, שאז טוב לו וטוב לעולם, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא לנצח נצחים.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

"אֶחָד הָיָה אֲבָרָהִם" (יחזקאל לג): שְׂאֲבָרָהִם
עֲבַד הַשֵּׁם רַק עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה אֶחָד, שֶׁחָשַׁב בְּדַעְתּוֹ
שֶׁהוּא רַק יְחִידֵי בְּעוֹלָם, וְלֹא הִסְתַּכֵּל כָּלֵל עַל בְּנֵי
הָעוֹלָם, שֶׁפְּסָרִים מֵאַחֲרֵי ה' וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ, וְלֹא
עַל אָבִיו וּשְׂאֵר הַמוֹנְעִים, רַק כְּאִלוֹ הוּא אֶחָד
בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ: "אֶחָד הָיָה אֲבָרָהִם". וְכֵן כָּל
הַרוֹצֵה לְכַנֵּס בְּעַבְדוּת הַשֵּׁם אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַנֵּס,
כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, שֶׁיִּחְשַׁב שְׂאִין בְּעוֹלָם,
כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יְחִידֵי בְּעוֹלָם, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל
שׁוּם אָדָם הַמוֹנְעוֹ, כְּגוֹן: אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ חוֹתָנוֹ
וְאֲשֶׁתּוֹ וּבָנָיו וְכִיּוֹצֵא, אוֹ הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ מִשְׂאֵר
בְּנֵי הָעוֹלָם, הַמְּלַעֲיָגִים וּמְסִיתִים וּמוֹנְעִים
מֵעַבְדוּתוֹ יִתְפַּרֵּךְ. וְצָרִיךְ שְׁלֹא יַחֲוֹשׁ וְיִסְתַּכֵּל
עֲלֵיהֶם כָּלֵל, רַק יִהְיֶה בְּבַחֲיַנֵּת "אֶחָד הָיָה
אֲבָרָהִם" — כְּאִלוֹ הוּא יְחִיד בְּעוֹלָם כַּנֵּ"ל:

(לקוטי מוהר"ן בהשקמה)

קוֹנְטֵרַס

מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת

יגלה את מעלת האיש הישראלי המסלק את חכמתו ודעתו לגמרי, ומקיים הרבה מצוות מעשיות בלי שום השפלות כלל, רק בתמימות ובפשטות, כִּאֲשֶׁר צִוּנו הבורא יתברך שמו, ועל-ידי-זה יזכה לכלים לקבל בהם את האור האין סוף ברוך הוא, ויאירו לו חיוו בהארת נעם זיו שכינת עזו יתברך; אשרי לו!

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֶה גְּנוּזִי וְהַצָּפוּן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תְּלַמִּידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹרֶה נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִיס לִיָּה
רַבִּי נֵתָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלֵב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב
עִידָה "ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁעַקֵּר הַתְּכָלִית בְּזֶה
הָעוֹלָם הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלִי
שׁוּם חֲכָמוֹת וְהַשְׁפָּלוֹת שֶׁל הַבָּל, וְעַל-כֵּן
עָלִינוּ לְקַיֵּם מִצְוֹת מַעֲשֵׂיֹת דִּיקָא, פְּמוּבָא
בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב',
סִימָן יט), וּבְזֶה מְכַנְיָעִים אֶת עַמְלֵק שֶׁהוּא
הַסְּפָקוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת שֶׁנִּכְנָסִים בְּלֵב הָאָדָם
בְּכָל פַּעַם.

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תְּקַפְּד)

קוֹנְטָרַס

מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת

.א

צָרִיךְ שְׂתַדַּע אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
לִית מַחְשָׁבָה תְּפִיסָה בִּיהַ כָּלֵל, וְאֵין שׁוּם נוֹצֵר
וְנִבְרָא נַעֲשֶׂה וְנֶאֱצַל לְמַטָּה וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ',
שְׂיֻכַּל לְהַשְׁיִיגוֹ, כִּי הַיְיָ"ה עֲלִיּוֹן וְנוֹרָא, וּמְאֹד נַעֲלָה
עַל כָּל הַהַשְׁגוֹת שֶׁל כָּל דְּרֵי מַעְלָה וּמַטָּה, וְכֹל דְּרֵי
מַעְלָה וּמַטָּה, כֹּלֵם רוֹעֲשִׁים וּבוֹעֲרִים מִתְּלֵהָבִים
וְרוֹדְפִים בְּמַחְשַׁבְתָּם, לְהַשְׁיִיג הַשְׁגוֹת אֱלֹקוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, כִּי זֶה טְבֵעָם, כִּי כָּל בְּרִיָּה שֶׁנִּבְרָאָה וְנֶאֱצַלָּה
נוֹצֵרָה וְנַעֲשֶׂתָה, מִשְׁתַּוְּקַקֶת לְהַתְּעַלּוֹת לְמַעְלָה
וּלְמַעְלָה, וּלְהַשְׁיִיג אֶת הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֶפְלוּ
מִלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאֶפְנִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, כֹּלֵם

בוערים ומתלהבים ומשתוקקים להשיג את אשר
 יותר עליון מהם, אבל אי אפשר להשיג השגות
 אלקותו יתברך, כי אם בסוד: מטי ולא מטי, ועקר
 מניעת ההשגה להשיג את אמתת מציאותו יתברך,
 הוא מחמת רבוי אור שאי אפשר לקבלו, על-כן
 עקר ההשגה הוא על-ידי תקון הכתר דיקא, שהוא
 סוד המסדר ומישב את המחין, שהוא כמו מונע
 ומעכב את המחין מרדיפתם, שעל-ידי-זה דיקא
 עקר ההשגה להשיג השגת אין סוף ברוך הוא, כי
 מה שרודף מחשבתו להשיגו יתברך, ותכף-ומיד
 יש לו מחיצה פרושה נגד המחין, שזה מונע
 ומעכב את המחין מרדיפתם, על-ידי-זה דיקא עקר
 ההשגה, וזה אין זוכים כי אם על-ידי "מצוות
 מעשיות" דיקא, הינו שעל-ידי שעושה מצוות
 ומעשים טובים בשמחה, ומקיים את רצונו יתברך
 בתמימות ובפשיטות גמורה, על-ידי-זה נעשה כלי
 להשיג השגות אלקותו יתברך, ובשביל זה עם
 ישראל גדול יותר ממלאכים, והשגתו יכולה
 להתעלות יותר מהם, כי בר ישראל שהוא בעולם
 הגשמי והחמרי הזה, ואף שהוא עב וגם ביותר,

וְהַחֲמִירוֹת וְהַבְּהֻמָּיוֹת מִתְּפִשָּׁטוֹת עָלָיו, מֵה שְׂאִין
 כֵּן בְּשִׁכְלֵיִם הַנִּפְרָדִים, שֶׁהֵם הָרוּחַנִיּוֹת, מִלְּאֲכִי
 מַעֲלָה וְאֶפְנִים וְחִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, הֵם יוֹתֵר מְזַכְּכִים וְהֵם
 יוֹתֵר קְרוֹבִים אֶל אֱלֻקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, עִם כָּל זֹאת
 הָאָדָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמִירִי, שֶׁהוּא בְּזֵה הָעוֹלָם הַמָּלֵא
 כִּסּוּיִים וְהַסְתָּרוֹת, כְּשִׁזְזוּכָה לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו
 יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זִוְכָה לְכָלִים כְּאֵלוֹ, שֶׁעַל יָדָם
 יִשְׁיֵג הַשָּׁגוֹת אֱלֻקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּהַתְגַּלוֹת נוֹרָאָה
 וְנִפְלְאוֹת כְּזוֹ, יוֹתֵר עָלִיוֹנָה וְיוֹתֵר נִעְלָה מִמְּלְאֲכִי
 מַעֲלָה; עַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לַעֲשׂוֹת
 מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁמְחָה, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת
 שֶׁתִּזְכָּה לְקַיֵּם, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְדַּכְּכוּ אֵיבָרֶיהָ וְגִידֶיהָ, כִּי
 יֵשׁ רַמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה כְּנֶגֶד רַמ"ח אֵיבָרָיו שֶׁל
 הָאָדָם, וְיֵשׁ שִׁס"ה לֹא תַעֲשֶׂה כְּנֶגֶד שִׁס"ה גִּידָיו שֶׁל
 הָאָדָם, וְכִשְׂאָדָם מְקַיֵּם אֵיזוֹ מִצְוֹת עֲשֵׂה, אוֹ נִזְהָר
 מֵאֵיזוֹ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, עַל-יְדֵי-זֶה מִזְדַּכֵּךְ אֵיזָה
 אֵיבָר אוֹ אֵיזָה גִיד מֵאֵיבָרָיו וְגִידָיו, וּמִשְׁרָה עֲלֵיהֶם
 שְׂכִינַת עִזּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהֵם נַעֲשִׂים כָּלִים לְהַשְׁגַּת הָאֵין
 סוֹף בְּרוּךְ הוּא; וְלָכֵן אֱהוֹבִי, בְּנֵי, רָאָה לְקַיֵּם
 מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ אַחַת אֶל אַחַת, וְתִשְׁמַר אֶת עֲצֻמָּךְ

מִמָּה שֶׁהַתּוֹרָה אָסְרָה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּזְכָּה לְהַשְׁרוֹת
עָלֶיךָ רוּחַ קֹדֶשׁ וְטָהָרָה, וּכְמֵאֲמָרָם, זְכוּרָנָם
לְבָרְכָה (מְכִילֵתָא, פָּרָשָׁה בְּשַׁלַּח): כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו
מִצְוָה אַחַת בְּאַמוּנָה, כְּדֹאֵי הוּא שֶׁתִּשְׁרָה עָלָיו
רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ; כִּי עַל-יַדֵּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁהָאָדָם
מְקַיֵּם בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַיּוֹדַע שֶׁהִיא כְּלִי
לְהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יַדֵּי-זֶה מִשְׁרָה עַל
עֲצָמוֹ רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ, וְאָמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת ג'): "כָּל
שֶׁמַּעֲשִׂיו מְרַבִּים מִחֻכְמָתוֹ — חֻכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת,
וְכָל שֶׁחֻכְמָתוֹ מְרַבָּה מִמַּעֲשָׂיו — אֵין חֻכְמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת; כִּי הָעֵקֶר תְּלוּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם יִסְלַק אֶת
דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וַיִּזְכָּה לְקַיֵּם "מִצְוֹת מַעֲשִׂיֹת" דִּיקָא,
וּכְכֹל שֶׁיִּסְלַק אֶת דַּעְתּוֹ וְשִׁכְלוֹ וְחֻכְמָתוֹ לְגַמְרֵי,
וַיִּשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בְּתַמִּימוֹת וּבְפְשִׁיטוֹת, עַל-
יַדֵּי-זֶה יִזְכָּה לְהַשִּׁיג הַשְּׁגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ
בְּהַתְּגַלוֹת נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה כְּזוֹ, אֲשֶׁר מִלְּאֲכִי מַעֲלָה,
מִלְּאֲכִי עֲלִיוֹן, הָרוּעֵשִׁים וּבּוֹעֵרִים וּמִתְלַהֲבִים אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ אֵינָם זוֹכִים, כִּי זֶה עֵקֶר מַעֲלַת הָאִישׁ
הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּזֶה הָעוֹלָם הַחֻמְרֵי וְהַגְּשָׁמִי — שֶׁדִּיקָא
עַל-יַדֵּי שְׂמֻקָּיִם "מִצְוֹת מַעֲשִׂיֹת", עַל-יַדֵּי-זֶה

עושה לעצמו כלים להשיג השגות אלקותו יתברך; אשרי מי שמסלק דעתו וחקמתו לגמרי, ואינו שואל שום קשיות, ואין לו שום ספקות כלל, רק מקיים את מצוותיו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה; אשרי לו ואשרי חלקו!

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני, שהעקר בזה העולם הוא לקשר עצמו אל רוחניות חיות אלקותו יתברך, הינו שכל בר ישראל במקום שהוא שם, ישתדל לקשר ולדבק את עצמו בו יתברך, וזה אי אפשר לעשות כי אם על-ידי קיום "המצוות המעשיות" דיקא, כי מצנה היא מלשון צותא והתחברות, כי על-ידי כל מצנה ומצנה שהאדם זוכה לעשות, על-ידי-זה זוכה לקבל עליו אור הרשימו מהבטול אל האין סוף ברוך הוא, ולחברה ולקשרה אל כלי המחין שלו, שעל-ידי-זה מקשרים בו יתברך, כי בזה שהאדם מקיים את מצוותיו יתברך, ובפריטיות בפעושה אותם בשמחה בחיות ובדבקות, בהם מהפך את רמ"ח איבריו ושם"ה גידיו אל כלי

לְקַבֵּל בּוֹ רוּחַ נְיִוִּית אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּכְפִי שֶׁהָאָדָם
 מְקַיֵּם "מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת" דִּיקָא בְּתַמִּימוֹת
 וּבְכַפְשִׁיטוֹת וּבְשִׁמְחָה עֲצוּמָה וְרוֹקֵד בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת
 הַמִּצְוָה, וְשֵׁשׁ וְשִׁמְחָה כְּמוֹצֵא שָׁלֵל רַב, עַל-יַד־זֶה
 נִזְדַּכְּכִים כְּלִי הַמַּחֲזִין שָׁלוֹ, וְזוֹכֵה לְהַשִּׁיג בָּהֶם
 הַשָּׂגוֹת הָאֵינן סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין
 וְסוֹבֵב כָּל עֲלָמִין וּבְתוֹךְ כָּל עֲלָמִין, וְאֲשֶׁר בְּאֶמֶת
 אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכֹל
 אֱלֹקוֹת גָּמוֹר הוּא, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מִחֲנִיָּה, מְהִיָּה וּמְקַיֵּם
 אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, אֵךְ לְזִכּוֹת לְהַכְנִיסוֹ בְּמַחוֹ אֵי
 אֶפְשָׁר, כִּי אִם עַל-יַד־יְדֵי קִיּוּם הַמִּצְוֹת, כִּי הַמִּצְוֹת
 הֵן סוּד הַהֶתְחַבְּרוּת וְהַצְּנוּתָא, וְלִהְיוֹתָ, חַס וְשָׁלוֹם,
 כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה עֲבָרָה, זֶה מְלָשׁוֹן חָלֵף עָבַר, שֶׁעַל-
 יַד־הָעֲבָרָה חוֹלֵף וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ אֹר הָרָשִׁימוֹ
 וְהַדְּבָקוֹת הַזֹּאת; וְעַל-כֵּן אָמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת ד):
 "מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וְעֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה"; כִּי עֵקֶר
 קִדְשֵׁת הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא לְהִתְקַשֵּׁר וְלִהְיוֹת כְּלֵל
 בְּאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַל-יַד־הַתּוֹרָה
 וְהַמִּצְוֹת, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מִהֲזוּרִיחָה שֶׁל הָרָשִׁימוֹ,
 וּכְכֹל שֶׁהָאָדָם מְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלוֹמַד אֶת

תורתו הקדושה, שהיא דעתו יתברך, על-ידי-זה
 מצנה גוררת מצנה, שמתתבר אליו יתברך, ואם חס
 ושלום, עובר עברה, אז חולף ועובר ממנו האור,
 הדבקות והחיות, ועברה גוררת עברה, שנחשכים
 ממנו כל האורות; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר,
 לתזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ואפלו
 שאתה כבר נמצא בבוץ גדול, ונתלכלכת במה
 שנתלכלכת, לך ותפס את התפלין שלך, ותניחם
 בשמחה עצומה, ותרקד מרב שמחה, כי מעלת
 קדשת התפלין — אין לתאר ואין לשער כלל, כי
 התפלין מביאים חיים לאדם, וכשתלביש עצמך עם
 התפלין הקדושים, ותכון שאתה מקיים בזה רצון
 הבורא יתברך שמו, לזכר את אמתת מציאותו
 יתברך, ותשעבד את לבך ואת מחך אל השם
 יתברך, ותקבל עליך על מלכות שמים, אין לתאר
 ולשער את האור והזיו שתרגיש; וכן מצות ציצית,
 וכן מצות צדקה לעזר לזולתו, וכן להזהר לאכל
 רק מאכלים כשרים, אשר על-ידי-זה יזדככו
 הדמים שלך, ועל-ידי-זה תהיה כלי לקבל את
 הארת האין סוף ברוך הוא. ואל תהיה בטלן. ואף

שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שְׂכַבְר עֲשִׂיתָ בְּזֶה הָעוֹלָם מֵה שְׁעֲשִׂיתָ
 וְכוּ', וְנִפְלְתָ לְמָקוֹם שְׁנִפְלְתָ וְכוּ', וְנִתְלַכְלַכְתָּ בְּמָה
 שְׁנִתְלַכְלַכְתָּ וְכוּ', עִם כָּל זֹאת אֵל תִּתְיַאֵשׁ כָּלֵל, רַק
 תִּתְחִיל מֵעַכְשָׁו. וְרֵאֵה לְשֹׁמֵר שֶׁבֶת-קֹדֶשׁ שֶׁהִיא אִוֵּר
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ, וְתִשְׁמֹר אֶת עֲצָמָהּ לֹא לַעֲשׂוֹת
 שׁוּם מְלָאכָה בָּהּ כָּלֵל, וְתִנּוּחַ בַּיּוֹם הַזֶּה, וְתִרְקַד כָּל
 הַיּוֹם מֵרֵב שְׂמֵחָה שְׂאֵתָה זֹכָה לְשֹׁמֵר שֶׁבֶת-קֹדֶשׁ,
 וְכֵן בְּכָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ שְׂאֵתָה זֹכָה לַעֲשׂוֹת, תִּהְיֶה
 רַק בְּשִׂמְחָה, וְאִז אִם תִּקְיָם אֶת הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה,
 עַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַחֵב לְבָבְךָ וְדַעְתְּךָ לְהַשִּׁיג אֶת הָאוֹר
 הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְחַבֵּר
 עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמָהּ עֲרִבוּת, נְעִימוּת,
 יְדִידוּת, זִיו וְחַיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעוֹלָמָהּ תִּרְגִּישׁ
 בְּחַיִּיהָ; אֲשֶׁרִי הַמְשַׁפְּדֵל לְהִרְגִישׁ בְּעֲצָמוֹ אִוֵּר
 הַזְּרִיחָה הַזֹּאת — אֲשֶׁרִי לוֹ; וְהִבְחִירָה חֲפָשִׁית לְכָל
 אָדָם לְחַטֵּף אֶת הַתְּפִלִּין הַקְּדוּשִׁים, וְלֶאֱכֹל מֵאֲכָלִים
 כְּשֵׁרִים דִּיקָא, וְלִשְׁמֹר שֶׁבֶת, וְלִתֵּן צְדָקָה וְלַעֲזֹר
 לְזוּלָת; אֲשֶׁרִי הַמְצִיִּית, וְאִז לֹא יִתְחַרֵּט — לֹא בְּזֶה
 וְלֹא בְּבֵא!

ג.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׁכָל הַמְצוּוֹת
וְהַזְכִּיּוֹת שְׁעוֹשִׁים בְּעוֹלָם הַזֶּה, נַעֲשִׂים מֵהֶם חֲלוּקָא
דְּרַבָּנָן, שֶׁהֵם לְבוֹשִׁים לְנִשְׁמָה, שְׁתוּכַל לַעֲלוֹת
וּלְהַכְלִיל בְּמָקוֹם שְׁצָרִיכָה לַעֲלוֹת וּלְהַכְלִיל, וּכְכֹל
שֶׁהָאָדָם מַרְבֵּה בְּ"מְצוּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת" דִּיקָא בְּלֵי שׁוּם
חֲכָמוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַרְבֵּה לְבוֹשִׁים נְאִים
וַיִּקְרִים לְנִשְׁמָתוֹ, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהִתְעַלּוֹת
מֵעֵלָה מֵעֵלָה וּלְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְכֹל זְמַן
שְׂאֵין לְבוֹשִׁים לְנִשְׁמָה, אֵינָה יְכוּלָה לַעֲלוֹת כָּלֵל,
אֶף-עַל-פִּי שְׁעָקָר הַתְּכֵלִית הוּא לְזָכוֹת לְהַפִּיר אֶת
הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ אֶפְיִן בְּאֶפְיִן, וּלְהָאִיר נִשְׁמָתוֹ בְּרָצוֹן
הָעֲלִיּוֹן רַעְוָא דְרַעְוִין, בְּרָצוֹן הָאֵין סוּף בְּלֵי שׁוּם
לְבוֹשִׁים, כִּי הַלְבוּשׁ בּוֹדֵאֵי הוּא הַסְתָּרָה וְצִמְצוּם
הָאוֹר, אֶף עָלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי
הַסְתָּרָה וְהַצְמָצוּם הֵם רַק בְּשִׁבִיל שְׂיִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן,
כִּי דִיקָא כְּשִׁישׁ מְנִיעָה, בְּסוּד לְבוֹשִׁים הַמְעַפְכִּים
וּמוֹנְעִים אֶת הָאוֹר, אֲזִי דִיקָא מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיֹתֵר
לְרַדֵּף וּלְהַשִּׁיג אֶת הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, בְּסוּד
מְטִי וְלֹא מְטִי, עַל-יְדֵי הַלְבוּשִׁים בְּעִצְמָם, שְׁנֵה כָּל

סוד המצוות, שנשמתו מתלבשת ב"מצוות מעשיות", שהן כלי להשגת האין סוף ברוך הוא, ועל-כן כפי שהאדם מלביש את עצמו ונשמתו ב"מצוות מעשיות", אף שמצד אחד מתלבש בלבושים, אבל הלבושים האלו הם מזככים את איבריו, כדי שיהיו כלים להשגת האין סוף ברוך הוא בתשוקה נוראה ועצומה מאד מאד, וככל שמרבה ב"מצוות מעשיות" דיקא, על-ידי-זה מתרבים אצלו הרצונות והכסופים לעלות יותר ויותר; ועל-כן הצדיקים משתדלים בכל יום ויום לעשות מצוות חדשות, שעל-ידי-זה הם מלבישים את נשמתם בלבושים נהורים, ועל-ידי-זה מתעלים יותר ויותר, ומשיגים את האור האין סוף במדרגה הכי גבוהה שיש בה, שזה סוד ת' עלמין דכסופין דירתין צדיקיא בעלמא דאתי, כי הצדיקים זוכים על-ידי קיום המצוות בשמחה ללבושים מזככים כאלו, שהם משיגים את ארבעת העולמות כמו שהם, כי כל עולם כלול מעשר ספירות, וכל עשר כלול מעשר, אשר עשר פעמים עשר זה מאה, וכנגד ארבעת העולמות: אצילות, בריאה, יצירה,

עֲשֵׂיהָ, הֵם הַת' [אַרְבַּע מֵאוֹת] עֲלָמִין דְּכֶסֶף וּפִין,
 שְׁעַל-יָדַי שְׁמַקְיָמִין אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְשָׂשִׂים
 וְשִׂמְחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם, עַל-יַדֵּי-זֶה מִתְּלַבֶּשֶׁת
 נִשְׁמָתָם בְּלְבוּשִׁים נְהוּרִין, וּמְשִׁתּוֹקְקִים תָּמִיד אֲחֵרֵיו
 יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶהוּ עֵקֶר מַעֲלַת הַנְּשָׂמָה שֶׁל הַצַּדִּיק
 עַל הַמְּלֹאכִים, כִּי מִחֲמַת שְׁהִיְתָה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 בְּעוֹלָם הָעֲשֵׂיָה הַמְּלֵא קְלָפוֹת וְהַסְּתָרוֹת, וְעַם כָּל
 זֹאת הִתְחַזְּקָה לְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְפִשְׁטוּת גְּמוּרָה וְלַעֲשׂוֹת "מְצוּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת",
 דִּיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה זָכְתָה לְהֵאָרֵת הַרְצוֹן בְּזֶה הָעוֹלָם,
 עַל-יַדֵּי הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים וְ"הַמְצוּוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת"
 דִּיקָא, וְעַל-יַדֵּי-זֶה נִשְׁמַת הַצַּדִּיק זוֹכֵה בְּעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן לְהַשִּׁיג הֵאָרֵת הַרְצוֹן בְּשִׁלְמוֹת גְּדוּלָה, בְּסוּד
 מְטִי וְלֹא מְטִי, בְּלְבוּשִׁים קְדוּשִׁים דִּיקָא, וּכְכֹל שֶׁהֵם
 זוֹכִים לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר מְצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ-כֵן
 מִתְּרַבִּים יוֹתֵר הַלְּבוּשִׁים, וּכְמוֹ-כֵן זוֹכִים לְהֵאָרֵת
 הַרְצוֹן בְּיוֹתֵר, וּמִמְשִׁיכִים עַל עֲצָמָם אִוְרוֹ יִתְבָּרַךְ
 הַמַּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ; וְעַל-כֵּן רָאָה אֱהוֹבִי, בְּנֵי
 הַיֶּקֶר, לֹא לִפְלִ בְּדַעְתָּךְ כָּלֵל, אֶף שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ בְּמָה
 שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ, וְעַשִׂיתָ כָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת וְחֻטָּאִים עַד

עכָּשׁוּ, רֵאֵה לְהִתְחִיל לְקַיֵּם מְצֻוֹתַיִךְ יִתְבָּרַךְ
 בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּדוֹלָה, וּתְדַקְדֵּק לְקַיֵּם בְּכָל
 יוֹם אֵיזוֹ מְצָוָה: שְׁתַּלְבִּישׁ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, וְתִתֵּן
 צְדָקָה, וְתַעְזֹר לְאִיזָה בֵּר יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, וְתֹאכַל
 מֵאֲכָלִים כְּשָׂרִים, וְכֵן תִּזְהַר מְאֹד מְאֹד בְּאַמוּנָה
 הַקְדוּשָׁה — לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ לְהֶאֱמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ
 בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל הָרוּחַ
 הַרְעָה, הָרוּחַ הַמְצוּיָה שֵׁשׁ עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם, שֶׁהִיא
 — הַשְּׂקָפוֹת הָעוֹלָם הַחִילוּנִי, רַק תִּקְיֵם אֶת מְצֻוֹת
 הָעֲשֵׂה שֶׁל אֱמוּנָה — לְהֶאֱמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְאַף שִׁיְהִי לְךָ סְפִקוֹת, עִם כָּל
 זֹאת תִּחַזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם
 לְהַשְׁלִיךְ מִמֶּךָ אֶת כָּל הַדַּעוֹת הַנִּפְסְדוֹת וְהַמְחַשְׁבוֹת
 הַזָּרוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים (הוֹרִיֹּת ח.): אֵיזוֹהִי מְצָוָה שֶׁהִיא שְׂקוּלָה
 בְּכָל הַמְצֻוֹת? הֵנּוּ אוֹמֵר — זֶה עֲבוּדָה זָרָה, הֵנּוּ
 כְּשֶׁאָדָם מְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ כָּל מִינֵי קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת
 וְחֲכָמוֹת שֵׁשׁ בְּעוֹלָם, וּמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וּמְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ עַל מַלְכוּת
 שָׁמַיִם, זֶה עָקֵר הַמְצָוָה הָעוֹלָה עַל כָּל הַמְצֻוֹת, כִּי

"כָּל מְצוּוֹתֶיךָ אָמוּנָה" (תהלים קיט), כָּל הַמְצוּוֹת צְרִיכוֹת לְהֵבִיא אֶל אַחֲדוּת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וּלְאַמוּנָה, וְזֶה דִּיּוּקָא כְּשֶׁתִּזְכֶּה לְקַיֵּם "מְצוּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת", עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְלַבּוֹשִׁים נְאִים לְנִשְׁמָתְךָ וּלְחַלּוּקָא דְרַבָּנָן, וְזֶה יַעֲזֹר לְךָ לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ; אֲשֶׁר־י הַמְצִיֵּית וַיִּגְיַע לְדַבְרִים נִפְלְאִים בְּחַיָּיו.

ד.

צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, פִּי כָּלֵל הַ"מְצוּוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת", שְׁאֲנוּ זוֹכִים לְקַיֵּם בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-פִּי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, זֶהוּ רַק בְּשִׁבִיל לְדַבֵּק אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, כְּפִי הַזְמַן וְהַמְקוֹם וְהָאָדָם, כִּי הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁעַר בְּדַעְתּוֹ כְּבִיכּוֹל שְׁעַל-יְדֵי מְצוּוֹת אֵלּוּ נוֹכַל גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי וְהַחֲמָרִי לְדַבֵּק מַחְשְׁבוֹתֵינוּ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי לְפִי הָעֵת, הַזְמַן, הַמְקוֹם וְהָאָדָם, שְׁזֶה סוּד הַמְצוּוֹת שֶׁהֵן בְּשֵׁנוֹי הַזְמַן, כְּגוֹן בְּפִסְחָא — הַמְצוּוֹת שֶׁל פִּסְחָא, וּבְשָׁבוּעוֹת — הַמְצוּוֹת שֶׁל שָׁבוּעוֹת, וּבְסִכּוֹת — הַמְצוּוֹת שֶׁל סִכּוֹת, וְכִיּוֹצֵא בְּשָׂאֵר הַזְמַנִּים וְהַיָּמִים הַטּוֹבִים, וְכֵן בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל-יְדֵי צִיצִית וְתַפְלִין

וצדקה, גמילות חסדים, מזוזה וכשרות ושאר
 המצוות הנוגעות לכל יום ויום, וכן המצוות שהן
 לפי האדם, כגון: מצוות הכהנים והלוויים ושאר
 בני-אדם, וכן לפי המקום, כל המצוות שנוהגות
 בארץ ישראל: ערלה, שביעית ותרומות ומעשרות,
 וכן כל שס"ה מצוות לא תעשה, הן בשביל לשמור
 את עצמו מהדברים הפוגמים בזכרון — להזכיר
 לעצמו בעלמא דאתי, לחשב תמיד ממנו יתברך,
 כי הוא יתברך שער כביכול בדעתו על כל מצוה
 ומצוה, איך להמשיך את אורו יתברך בזה העולם
 החמרי והגשמי דיקא, ועל-כן העקר לקיים
 "המצוות המעשיות" דיקא, כי כל מצוות התורה
 מתאחדות בגופא דמלכא — בגוף המלך, מינן
 ברישא דמלכא — יש מצוות השיכות לראש,
 ומינן בגופא דמלכא — ויש מצוות השיכות לגוף,
 ומינן בידיה דמלכא — ויש מצוות השיכות
 לידיים, ומינן ברגלא דמלכא — ויש מצוות
 השיכות לרגלים, ולית מאן דנפיק מגופא דמלכא
 לבר — ואין מצוה שלא תהיה מקשרת למלך,
 כי כביכול הוא יתברך מלבש בתוך מצוותיו,

וכשָׁאָדָם מְקַיֵּם אֵיזוֹ מִצְוָה בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא
 מִתְקַלְקֵל וּמִתְאַחַד בְּגוֹפָא דְּמַלְכָּא — בְּגוֹף הַמְּלִךְ
 כְּבִיכּוֹל, מְלִךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 כָּל הַמִּצְוֹת הֵן מְקַשְׁרוֹת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ (עֵין בְּתַקּוּנֵי-זֶהר, תְּקוּנָה ע):
 וּבְגִין כֵּן מֵאֵן דְּפִשְׁעָא בְּחַד פְּקוּדָא אֲוֵרִיתָא,
 כְּמֵאֵן דְּפִשְׁעָא בְּגוֹפָא דְּמַלְכָּא [בְּשִׁבִיל זֶה מִי שְׁעוּבָר
 עַל אֵיזוֹ מִצְוָה מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה הוּא קוֹרֵעַ אֶת בְּגַד
 הַמְּלִךְ, וּפּוֹגֵם בְּגוֹף הַמְּלִךְ כְּבִיכּוֹל], וַיִּלְחַצְבוּ
 דְּעוּבְרִין עַל פְּתִגְמָא אֲוֵרִיתָא, וְאֵינָם יוֹדְעִים מֵאֵי
 קַעֲבָדִין [אֵוֵי לָהֶם לְחַצְבִּים שְׁהֵם עוּבְרִים עַל מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה וְאֵינָם יוֹדְעִים מֵהַ שְׁהֵם עוֹשִׂים]; וְעַל-כֵּן
 רָאָה, אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ
 "מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת" דִּיקָא בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁיטוֹת
 גְּמוּרָה, וְתִלְךְ אֶל רַב שְׁיִלְמִד אֲוֹתָךְ אֶת הַמִּצְוֹת
 כְּלָן, וְתַקִּים אֶת הַמִּצְוֹת בְּשִׁמְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 תִּזְכֶּה לְדַבֵּק אֶת מַחְשַׁבְתְּךָ בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, שְׁתַּחֲשַׁב
 תָּמִיד מִהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי זֶה עֶקֶר מַעֲלַת הָאִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׁמִסְתּוּבָב בְּמַקּוֹם גְּשָׁמִי
 הַמְּלִא קְלָפוֹת וְהִסְתְּרוֹת וְכִסּוּיִים, וְעַם כָּל זֹאת עוּבְר
 עַל הַכֹּל, וּמֵאֲמִין שְׁיֵשׁ בּוֹרָא כָּל עוֹלָמִים הַמְּחִיָּה,

מְהוּה וּמְקַיִם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה — דוּמָם,
 צוּמַח, חִי, מְדַבֵּר, וּמְקַיִם אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ דִּיקָא
 בְּדַבְרִים גְּשָׁמִיִּים, שֶׁהֵן הַ"מְצוּוֹת הַמְעֻשְׂיֹת" דִּיקָא
 הַשְּׂיִכוֹת לְדוּמָם, לְצוּמַח, לְחִי וְלְמְדַבֵּר; כִּי יֵשׁ
 מְצוּוֹת הַשְּׂיִכוֹת לְדוּמָם, כְּגוֹן: "כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֲדָשׁ,
 וְעָשִׂיתָ מַעֲקֵה לְגִגְיָךְ" וְכוּ', וְלְצוּמַח: עֲנִיֵן שֶׁל
 שְׂבִיעִית וְכֹלָאִים וְעָרְלָה וְכוּ', וְלְחִי: מַה שְּׁמַתָּר
 לְאָכַל וּמַה שְּׁאָסוּר לְאָכַל וּמְצוּוֹת שְׁחִיטָה וְכוּ',
 וְלְמְדַבֵּר: כָּל הַמְצוּוֹת הַשְּׂיִכוֹת בֵּין אָדָם לְחֵבֵרוֹ
 וְכוּ', וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לַעֲשׂוֹת "מְצוּוֹת
 מְעֻשְׂיֹת" דִּיקָא מִדוּמָם, צוּמַח, חִי, מְדַבֵּר, בְּזֶה
 הוּא מְקַשֵּׁר אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 וּמַגְלֵה אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל,
 וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְעַל־כֵּן רָאָה אֱהוֹבִי,
 בְּנֵי הַיָּקָר, לְקַיֵּם כָּל מְצוּוֹה וּמְצוּוֹה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ
 בְּאַהֲבָה וּבִירְאָה, בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב, וְאֵז דִּיקָא
 תּוֹזְכָה לְזִכֹּר מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ בְּחַיִּים חַיּוּתָךְ, וְתּוֹזְכָה לְכֹל
 טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי.

ה.

צריך שתחזק את עצמך, אהובי, בני היקר, לקיים בכל יום ויום מצוות חדשות, וכן תשתדל ללמד את המצוות שצננו הבורא יתברך שמו לקיים, ובזה שתקיים את ה"מצוות המעשיות" בפעל ממש, וכן תלמד את המצוות, על-ידי-זה תתאחד ותתיחד עמו יתברך, כי הוא יתברך ומצוותיו אחד הם, וכשבר ישראל מקיים מצוה ממצוותיו יתברך, או לומד איזו מצוה ממצוותיו יתברך, אז יוצאים פרוזים למעלה בכל העולמות: "אשרי הבן הזוכה לעשות רצון אביו! אשרי הבן המקיים את רצון אביו! אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!", ואי אפשר לבאר ולשער כלל את גדל השבח והתהלה שמשבחים ומתפארים עמו בכל העולמות, כי ככל שהאדם יותר רחוק, יותר זרוק ויותר משלך בזה העולם הגשמי והחמרי, המלא עביות וקלפות והסתרות, ועם כל זאת מתחזק את עצמו לקיים את מצוותיו יתברך, ולומד את מצוותיו יתברך, על-ידי-זה ממשיך על עצמו אור נורא ונפלא מאד, כי כל מצוה ומצוה היא איברי

המִלֶּךָ וְגִידֵי הַמֶּלֶךְ כְּבִיכּוֹל, וּבְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה יֵשׁ
שֵׁם הַנִּי"ה בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מֵאִיר, עַל-כֵּן
בְּשַׁעַה שֶׁהָאָדָם מְקַיֵּם אִיזוֹ מִצְוָה אוֹ לֹמֵד אִיזוֹ
מִצְוָה וְשִׂמְחַת בְּמִצְוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מֵאִיר עָלָיו שֵׁם
הַנִּי"ה בְּרוּךְ הוּא, וְכָל אֶחָד כְּפִי הַכְּלֻלוֹתוֹ שֶׁנִּכְלָל
בְּתוֹךְ הַמִּצְוָה וְלֹמֵד אֶת הַמִּצְוָה וּמְקַיֵּם אוֹתָהּ
וְשִׂמְחַת בָּהּ, כְּמוֹ-כֵן מִמְּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַיְחֻוד שֶׁל
הַמִּצְוָה הַזֶּה, אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר מַעֲלָתוֹ בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת כָּלָם; וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, רְאֵה
לְהַשְׁתַּדֵּל בְּמַסִּירוֹת נַפְשׁ הַכִּי עֲצוּמָה לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם
מִצְוֹת חֲדָשׁוֹת, וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה תִּהְיֶה אֲצִלָּךְ
חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְאַף שֶׁהִנַּחַת כְּבָר כָּל-כּוֹף
הַרְבֵּה יָמִים תְּפַלִּין, וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת עֲצָמְךָ בְּצִיצִית,
וְנִשְׁמַרְתָּ מִלְּאָכֵל נִבְלוֹת וּטְרֵפוֹת, וְשִׁמְרַתָּ שַׁבָּת, עִם
כָּל זֹאת רְאֵה שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם תִּהְיֶינָה הַמִּצְוֹת
אֲצִלָּךְ חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, תְּפַלִּין חֲדָשִׁים, כְּאֵלוֹ לֹא
הִנַּחַת אֵף פַּעַם בְּחַיֶּיךָ תְּפַלִּין, הַצִּיצִית הַקְּדוּשָׁה,
כְּאֵלוֹ לֹא הִלְבַּשְׁתָּ אֶת עֲצָמְךָ בְּצִיצִית, מֵאֲכָלִים
כְּשָׂרִים, כְּאֵלוֹ עוֹד לֹא אָכַלְתָּ מֵאֲכָלִים כְּשָׂרִים
מִיָּמֶיךָ, שְׁמִירַת שַׁבָּת, כְּאֵלוֹ עַדִּין לֹא רְאִיתָ אֶת

השבת וכו', וכן בכל מצוה ומצוה, אם תשתדל לקיים את המצוה בשלמות בתכלית השלמות, בשמחה בתכלית השמחה, בתשוקה כזו, כאלו עדין עוד אף פעם מימך לא קימת את המצוה הזאת, אם תחזק את עצמך לקיים כל מצוה באפן כזה, וללמד כל מצוה באפן כזה, יאיר עליך אור נורא כזה, שתמיד תרגיש את אמתת מציאותו יתברך עליך, ויאיר עליך שם הנו"ה ברוך הוא, ותזדכך נשמתך לגמרי, ותאיר הצורה בתוך חמך, ותזכה להכלל בעלמא דאתי עוד בזה העולם;

אשרי המצית ויגיע!

.1

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר בזה העולם אדם נופל בחשך על-ידי חטאיו המרבים, ומתרבים אצלו הדמיונות, עד שיש בני-אדם שכל-כף חטאו בעוונות ובפשעים, ובפרטיות בפגם הברית — הוצאת זרע לבטלה ושאר מיני נאוף, רחמנא לצלן, ובאכילת טרפות ונבלות, עד שיש שנפלו לגמרי בעבודה זרה, אשר על-ידי-זה

מתרבים אצלם הדמיונות, כי על-ידי כל חטא ועון, מתגבר על האדם הכח המדמה הבהמי שלו, ועל-כן כדי לזכות לברר את המדמה, הינו להכניע את הרע שבו, ולברר ולזכך את הטוב שבו, ולזכות על-ידי-זה לאמונה שלמה, זהו רק על-ידי קיום "מצוות מעשיות" דיקא, כי עקר האמונה תלוי בזה שמקיימים "מצוות מעשיות" דיקא, כי זה העולם הוא עולם העשייה והמדמה, הינו כח הדמיון מתלבש רק בעולם העשייה ששם כח הבהמיות, כח הגוף הגשמי של העשייה, ואי אפשר לזכות להגיע לברור המדמה, ברור השכל וזכוה המחין, כי אם כשזוכה לקיים "מצוות מעשיות" דיקא, שאז כשמזכך את המעשה, מזכך את הדמיון, עד שזוכה לגלוי אלקות; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להשתדל להתקרב אל צדיקים אמתיים, שכבר זכו לברור ולזכוה המחין, ברור וזכוה המדמה, ונתבטלו לגמרי אל האור האין סוף ברוך הוא, אשר הם לגמרי רוחניים, ובזה שאתה תתחבר אליהם יאירו עליך מאורם האין סוף ברוך הוא, ועל-ידי-זה תזכה לקיים גם-כן "מצוות

מַעֲשִׂיּוֹת" דִּיקָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְדַּכֵּךְ גַּם הַמְדַמָּה
 שְׁלֵף, וְאִף שְׁעִבְרַת כְּבָר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה פְּעָמִים
 אֵין מִסְפֵּר, וְנִתְרַבָּה אֶצְלָךְ הַמְדַמָּה וְהִבְהִמְיוֹת עִם
 כָּל זֹאת בְּזֶה שְׁתִּזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים וְלַחֲכָמִים
 אֲמִתִּיִּם, שְׁהֵם כְּבָר זָכוּ לְהִגִּיעַ לְשִׁלְמוֹת בְּרוּר
 וְזִכּוּף הַמְדַמָּה, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם יֵאִירוּ עֲלֶיךָ גַם-כֵּן
 מֵאוּרָם וְיִזְדַּכְּכוּ דַעְתְּךָ וְשִׁכְלְךָ גַם-כֵּן עַד שְׁתִּזְכֶּה
 גַּם-כֵּן לְקַיֵּם אֶת "הַמְצִוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת" בְּשִׁלְמוֹת,
 וְעַל-כֵּן בְּכָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ רָאוּי לְקַשֵּׁר אֶת עֲצֻמוֹ
 עִם הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם הַדְּבוּקִים בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וּבְזֶה שֶׁהוּא מְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר עֲצֻמוֹ עִם
 הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּם, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצֻמוֹ מִתְבָּרַרֵת
 אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה, וְזוֹכֶה גַם-כֵּן לְהִגִּיעַ לְאֱמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהֶעֱקַר הוּא הַדְּבִקוֹת בַּחֲכָמִים
 הָאֲמִתִּיִּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יג ה): "אַתְרִי הַשֵּׁם
 אֶלְקֵיכֶם תִּלְכוּ, וְאֵתוֹ תִּירְאוּ, וְאֵת מְצוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ,
 וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֵתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבְּקוּן", וְאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, וְכִי אֶפְשָׁר לְהִדְבֵּק בְּהַקְּדוּשָׁה-
 בְּרוּךְ-הוּא הֵלֵא אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא? אֵלֵא הַדְּבִק
 בַּחֲכָמִים, כִּי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּם כְּבָר זָכוּ

לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבַרְךָ וּבִרְרוּ וְזָכְכוּ אֶת עַצְמָם מִכָּל מִינֵי
 הַמְיוֹנוֹת עַד שְׂמֵאִירָה עֲלֵיהֶם הָאֶרֶת הָאֵין סוּף בְּרוּךְ
 הוּא, וְעַל-כֵּן בָּזָה שָׁגַם אֶתָּה תִתְקַרֵב אֲלֵיהֶם,
 עַל-יְדֵי-זֶה גַם-כֵּן תִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת מְצֻוֹתָיו יִתְבַרְךָ
 בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, אַךְ עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
 מֵאַחַר שֶׁכָּבַר נִפְלֵת וְנִשְׁלַכְתָּ בְּפֶחַ יָקוּשׁ כְּזֶה,
 וְנִתְלַכְלַכְתָּ בְּמָה שֶׁנִּתְלַכְלַכְתָּ וְעִבְרַתָּ כְּכָר עַל כָּל
 הַתּוֹרָה כְּלָה, וְעַל כָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, יִהְיֶה
 קָשָׁה וְכָבֵד לָךְ לְהִתְקַרֵב לְחַכְמִים אֲמִתִּיִּים, כִּי בָזָה
 שְׂמֵתִקְרָבִים לְחַכְמִים אֲמִתִּיִּים, זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרָא
 "מְצֻוֹת מַעֲשִׂיּוֹת", כִּי הִהְלִיכָה שְׁהוּלָךְ אֲלֵיהֶם,
 וְהִגִּיעָה שְׂמֵתִיגַע לָבוֹא אֲלֵיהֶם וְהַבְּזִיוֹנוֹת וְשִׁפְיִכוֹת
 הַדְּמִים שֶׁסּוּבֵל בְּעֵבוֹר זֶה — הֵן כִּשֶׁהוּא אֶצֶל
 הַצַּדִּיק, וְהֵן כִּשֶׁהוּא הוּלָךְ אֲלָיו, כִּי הִרְבָּה צְרִיכִים
 לְסַבֵּל הֵן בַּדֶּרֶךְ וְהֵן כִּשְׂמִיגֵיעִים כְּכָר אֶל הַצַּדִּיק,
 אֲבָל עִם כָּל זֹאת כִּשֶׁהָאָדָם מִתְבּוֹנֵן, וְיוֹדֵעַ שֶׁמָּה
 שֶׁחָטָא וּפָגַם כָּל-כָּף הִרְבָּה, כִּדְאִי לוֹ כָּל הַבְּזִיוֹנוֹת
 וְשִׁפְיִכוֹת הַדְּמִים, וְזֶה נִקְרָא "מְצֻוֹת מַעֲשִׂיּוֹת"
 דִּיקָא, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְזַדְכֵּךְ, וְיָכוֹל לָבוֹא לְתַקּוּנוֹ;
 וְעָלֶיךָ לְדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנֵי, כִּי מִחֲמַת רַבּוּי הַחֲטָאִים

וְהַעֲוֹנוֹת, יִתְגַּבְּרוּ עָלֶיךָ כָּל מִיַּי מְנִיעוֹת שְׂבַע עוֹלָם,
וַיִּדְבְּרוּ לְפָנֶיךָ כָּל מִיַּי לְשׁוֹן-הָרַע וְרַכִּילוֹת נֶגֶד
הַצַּדִּיק הָאֵמֶת הַדְּבוּק בְּחַי הַחַיִּים, אֲשֶׁר יָכוֹל לְתַקֵּן
אוֹתָךְ, וְעַל-כֵּן אִם יֵשׁ לְךָ קִצְת דַּעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי,
וְאִם אַתָּה רַק מִתְבּוֹנֵן בְּמָה שְׁעֲשִׂיתָ בְּזֶה הָעוֹלָם,
וְאִיךָ שְׁחַטָּאת וּפְגַמָּת נִגְדוּ יִתְבַּרְךָ, אָז לְדַעְתָּךְ לֹא
יִהְיֶה לְךָ שׁוּם נִסְיוֹן רַק תִּקְיָם "מִצְוֹת מַעֲשִׂיֹת",
דִּיקָא בְּזֶה שְׁתִּלַּךְ אֶצֶל הַחֲכָמִים הָאֵמֶתִּים, וְתִסְבַּל
אֶת כָּל הַבְּזִיוֹנוֹת וְשִׁפְיֹכוֹת הַדָּמִים שְׁעָלֶיךָ לְסִבַּל
וְהֵן בְּדַרְךָ מִהִיגִיעוֹת וְהַטְרָחוֹת וְהֵן כְּשִׁתְּהִיָּה שָׁם
תִּרְגִּישׁ כָּל מִיַּי בְּזִיוֹנוֹת עִם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי
שְׁתַּחֲבֵר עֲצָמְךָ לְחֲכָמִים הָאֵמֶתִּים, הֵם יֵאִירוּ בְּךָ
אֶת הָאוֹר הָאֵין סוּף, וְתִזְכֶּה לְחֹזֵר עַל יָדָם בְּתִשׁוּבָה
אֵמֶתִית, בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְתִזְכֶּה לְקִיָּם אֶת כָּל
מִצְוֹתֶיךָ יִתְבַּרְךָ בְּשִׂמְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם אַתָּה
תִּזְכֶּה לְהַפְלִיל בְּחַי הַחַיִּים, אֲשֶׁרִי הַמְצִיִּית וְאֲשֶׁרִי מִי
שְׂאִינוּ מִטְעָה אֶת עֲצָמוֹ.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, מִי שְׁהוֹלֶךְ בְּתַמִּימוֹת

ומקיים את מצוותיו יתברך בתמימות ובפשיטות
 גמורה, לא יכשל לעולם, כמו שכתוב (משלי י):
 הולך בתם ילך בטח; כי על-ידי תמימות ואמונה,
 הוא מקיים את כל התורה כדינה, ומאמין שצריכים
 לעשות ציצית לבגדו, כי השם יתברך חפץ
 בציצית, ואף-על-פי-כן אסור להוסיף על החוטים,
 כי אם שמונה חוטים ולא יותר, וכן כל מצוה
 ומצוה אנו צריכים לעשות את המצוה כמו שצוה
 השם יתברך בלי שום טעם כלל, ואנחנו מחיבים
 לעשות מה שמטל עלינו בתמימות ובפשיטות
 גמורה בלי שום שכל עצמי כלל, אף שהרבה
 דברים אין מבינים כלל, וכן אפלו כשחם ושלום,
 האדם נכשל לפעמים באיזה חטא ועון, אף-על-
 פי-כן לא יפל מזה כלל, רק יחזק את עצמו לשוב
 בתשובה אמתית, כי צריך שידע, שיש ברור
 למעלה שעל-ידי-זה נתקן הכל, שזו מעלת בעל
 התשובה, שבמקום שבעלי התשובה עומדים שם
 אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, ותשובה
 בעצמה היא מצות עשה, ועל-ידי שהאדם שב
 בתשובה, על-ידי-זה הוא מקיים את מצוותיו יתברך.

וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, בְּנִי, אִף שֶׁנִּפְלְתָ כָּבֵר בְּמָה שֶׁנִּפְלְתָ
 וְנִשְׁלַכְתָּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּשְׁלַכְתָּ, אֵל יִכְנָסוּ בְּךָ אֵילוּ
 חֲכָמוֹת וַחֲקִירוֹת שֶׁל הֶבֶל, כָּאֵלוּ אֵין לְךָ כָּבֵר תִּקְוָה
 וְתִקְנָה אֲדִרְבָּה תַּחֲזִק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים
 שֶׁבְּעוֹלָם לְקַיֵּם מִצְוֹת תְּשׁוּבָה וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הִקְדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת ל.ד.): בְּמָקוֹם שֶׁבַעֲלִי תְּשׁוּבָה
 עוֹמְדִים שָׁם אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד;
 וְעַל-כֵּן בְּזֶה שֶׁתְּשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה בְּלִי שׁוּם הַשְּׁפָלוּת
 וַחֲכָמוֹת שֶׁל הֶבֶל כָּלֵל, עַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה מְקַיֵּם
 מִצְוֹת הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא "מִצְוֹת מַעֲשִׂיֹת" דִּיקָא,
 וְלָכֵן רְאֵה לְחֲזִק אֶת עֲצָמְךָ, וְכִמוּ שֶׁמִּצְוֹת צִיצִית
 צְרִיכִים לְקַיֵּם בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת, וְלֹא לְהוֹסִיף
 אֲפֹלוּ חוּט אֶחָד עַל חוּט הַצִּיצִית, וְכֵן בְּשֶׁאֵר
 הַמִּצְוֹת אֲסוּר לְהוֹסִיף וְאֲסוּר לְגַרֵעַ כְּמוֹ-כֵן הוּא
 בְּמִצְוֹת הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאָדָם שָׁב בְּתְּשׁוּבָה בְּתַמִּימוֹת
 וּבְפִשְׁטוּת גְּמוּרָה בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת וְהַשְּׁפָלוּת כָּלֵל,
 וְאֵינוֹ מְסַתְּפֵל עַל הַלְּצִים שֶׁמִּתְלוֹצְצִים מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא
 חוֹזֵר בְּתְּשׁוּבָה, רַק שָׁב בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת
 גְּמוּרָה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְקַיֵּם אֶת צְוִי הַבּוֹרָא
 יְתַבְרַךְ שְׁמוֹ, וְאֵין לְמַעְלָה מִזֶּה; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאֵינוֹ

שיח

מצוות מעשיות

מטעה את עצמו וחוזר בתשובה, ואז טוב לו בזה
ובבא לנצח נצחים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוֹנְטָרַס

הַזְהָרוּ מִרוּצָחִים

יִגָּלָה מִי הֵם הַרוּצָחִים שֶׁל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעֲצוֹת
אֵיךְ יְכוּלִים לְהִנָּצֵל מֵהֶם, וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׂשִׁימִים לְבוֹ אֶל
דְּבָרֵינוּ אֶלֶּה, וְאִזּוּ יַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וְיִטְעַם
טַעַם אוֹר הַגְּנוּז עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם — אֲשֶׁרֵי לוֹ בִּפְאֹ
וְאֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי
תַּחֲמִינֵנוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמְדַרְשִׁים וְזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ מְלֵא
רוֹצְחִים הַרוֹצִים לְעַקֵּר אֶת הָאָדָם מִמְּנוֹ
יִתְבַּרְךָ, וְעַל-כֵּן עָלִיו לְהִזְהַר מִרוֹצְחִים
כְּאֵלוֹ. וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, שְׂכַל מִי שְׂרוֹצֵה
לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וְלוֹמַר לֵךְ כְּאֵלוֹ אֵין לֵךְ
כְּכֹר שׁוֹם תְּקוּהָ, הוּא הוּא הַרוֹצֵחַ, כִּי אֵין
דְּבַר כְּזֶה לוֹמַר לְאָדָם שְׂאֵין לוֹ תוֹחֵלֶת
וְתִקְוָה, אֲדַרְבֵּה כָּל זְמַן שְׂאָדָם חַי, יֵשׁ לוֹ
תְּקוּהָ לְתַקַּן הַכֹּל, וּמִי שְׂאוֹמַר אַחֲרַת הוּא
רוֹצֵחַ נְפִשׁוֹת.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקפב)

קוֹנְטֵרַס

הַזְהָרוֹ מֵרוֹצְחִים

.א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִתְחַזֵּק בְּכֹל מִיַּי אֲפָנִים שְׂבָעוּלָם, וְשׁוּם דְּבָר שְׂבָעוּלָם לֹא יִשְׁבֹּר אֶתְכֶם, כִּי אֵין לָכֶם רוֹצֵחַ יוֹתֵר גָּדוֹל מִהַשֵּׁטֶן, שֶׁהוּא הַסֵּמ"ן-דֵּמ"ם, אֲשֶׁר שׁוֹבֵר אֶת הָאָדָם, וּמְכַנֵּס בּוֹ יֵאוּשׁ וְדַכְאוֹן, וּמֵרְאֶה לוֹ כְּאִלוֹ אֵין לוֹ כְּבֹר שׁוּם תְּקוּהָ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְדַבֵּר זֶה עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל שָׁעָה וּבְכֹל רִגַע, כִּי טֹבַע שֶׁל הָאָדָם שְׁנוּפֵל בְּעֲצָבוֹת וּבְמֵרִירוֹת וּבְדַכְאוֹן, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁאֵף פֶּעַם כְּבֹר לֹא יִהְיֶה לוֹ טוֹב בְּחַיִּים, וְהוּא כְּבֹר לֹא יֵרְאֶה אוֹר בְּחַיִּים, וְהוּא תָּמִיד שָׁבוּר וְעָצוּב, וְזֶה מְכַנֵּס אוֹתוֹ בְּעֲצָבִים, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׂפָל-כַּף

מְמַרְמְרִים בְּחַיִּים, שְׂרוֹצְצִים לְהִתְאַבֵּד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
מְרַב יְאוּשׁ, וְכָל זֶה בָּא מִחֲמַת הַרוֹצֵחַ שֶׁהוּא הַיֵּצֵר
הָרַע וְהַסֵּמ"ך-מ"ם, הַרוֹצֵחַ לְחַסֵּל אֶת הָאָדָם
לְגַמְרֵי; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ לְשָׁמֹר אֶת
עַצְמְכֶם מְאֹד מְאֹד מִכָּל אֱלוֹ הַרוֹצְצִים לְדַבָּא אֶתְכֶם
וְלְהַשְׁפִּיל אֶתְכֶם, וְלוֹמַר לְכֶם כְּאֵלוֹ אֵין לְכֶם שׁוֹם
תְּקוּהָ, אֵל תֵּאבּוּ וְאֵל תִּשְׁמְעוּ אֵלֵיהֶם כָּלֵל, כִּי הֵם
רוֹצְחִים נְפֹשׁוֹת מִמֶּשׁ, וְאֵין לְכֶם עוֹד רוֹצְחִים יוֹתֵר
גְּדוֹלִים מֵאֵלוֹ אֲשֶׁר אוֹמְרִים, שְׂאַתֶּם לֹא שְׁוִים שׁוֹם
דְּבָר, תִּלְעֲגוּ לָהֶם, וְאֵל תֵּאבּוּ וְאֵל תִּשְׁמְעוּ לָהֶם,
אֵלֹא עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי אֵין לְכֶם אָדָם בְּזֵה הָעוֹלָם
שְׂאֵין לוֹ תְּקוּהָ, כִּי אֵין לָךְ אָדָם שְׂאֵין לוֹ שְׁעָה, וְאֵין
לָךְ אָדָם שְׂאֵין לוֹ מְקוֹם, וְאֵין לָךְ אָדָם שְׂאֵין לוֹ
זְמַן, כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַשְׁעָה שְׁלוֹ וְהַמְקוֹם שְׁלוֹ
וְהַזְמַן שְׁלוֹ, וְעַל-כֵּן אָסוּר לְפַל בְּשׁוֹם פְּנִים וְאִפֹּן
בְּיְאוּשׁ וּבְדַכְּאוֹן, וְרְאוּ כְּבָר בְּחוּשׁ אַנְשִׁים, שְׂאֵלוֹ
הַרוֹצְחֵי נְפֶשׁ אֶמְרוּ לָהֶם, שְׂאֵין לָהֶם שׁוֹם תְּקוּהָ
בְּחַיִּים, וּכְבָר אִף פַּעַם לֹא יִהְיֶה לָהֶם טוֹב, וּמִכָּל
שְׁכָן שֶׁהִיוּ בְּנֵי-אָדָם שְׂבִאֲמַת עָבְרוּ עֲלֵיהֶם מִשְׁבָּרִים
וְגַלִּים — הֵן צָרוֹת מֵעַצְמָם, הֵן צָרוֹת מִהַמְשַׁפְּחָה,

הֵן צָרוֹת מֵהִילָדִים, הֵן צָרוֹת בְּעִבּוּדָה וְהֵן צָרוֹת
 בְּבְרִיאוֹת, וּבְאוֹ רוּצָחֵי נַפְשׁוֹת, וְאָמְרוּ לָהֶם, שְׂאִין
 לָכֶם כָּבֵר שׁוֹם תִּקְוָה, וְאַף פַּעַם לֹא תִרְאוּ אוֹר, עִם
 כָּל זֹאת חֲסֵדֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גָבְרוּ עֲלֵיהֶם,
 וְעָבְרוּ עַל הַכֹּל, וְעִזְרוּ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְצִאת
 מִהַחֲשֵׁךְ לְאוֹר; וְעַל-כֵּן גַּם אַתֶּם צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד
 לְהִתְחַזֵּק, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, וּבְשׁוֹם פְּנִים וְאָפֶן לֹא
 לְשִׁים לֵב אֶל אֱלוֹ הַרוּצָחִים, אֲשֶׁר רוּצִים לְשִׁבֵר
 אֶתְכֶם, כִּי אַתֶּם צְרִיכִים לְדַעַת כָּלֵל זֶה: מִי שֶׁמְחַדִּיר
 בְּכֶם יְאוּשׁ וְעֲצָבוֹת וְשׁוֹבֵר אֶתְכֶם, וּמִרְאֵה לָכֶם
 כְּאִלוֹ אַתֶּם כָּבֵר לֹא שְׂוִים אֶל שׁוֹם דָּבָר, תִּדְעוּ שֶׁהֵם
 הַרוּצָחִים הַכִּי גְדוֹלִים, כִּי אֵין לָכֶם אָדָם שְׂאִין לוֹ
 הַזְדַּמְנוֹת בְּחַיִּים לְהַצְלִיחַ, אִף הַרְבֵּה מְאֻבְדִים אֶת
 הַהַזְדַּמְנוֹת שְׁלָהֶם, עַל-יְדֵי שֶׁהֵם פּוֹגְשִׁים בְּרוּצָחִים
 כְּאִלוֹ הָעוֹסְקִים לְיֵאֵשׁ בְּנֵי-אָדָם; וְעַל-כֵּן רְאוּ לְבִרְחַת
 מְאֹד מְאֹד מֵאֱלוֹ הַרוּצָחִים, כִּי מִי שֶׁמְיֵאֵשׁ אֶת
 אֲחֵרִים, וְאוֹמֵר לָהֶם שְׂאֵף פַּעַם לֹא יִהְיֶה לָהֶם כָּבֵר
 טוֹב, הֵם הַרוּצָחִים הַכִּי גְדוֹלִים, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים
 לְהַזְהָר מְאֹד מְאֹד מִרוּצָחִים כְּאִלוֹ, אֲשֶׁר שׁוֹבְרִים
 בְּנֵי-אָדָם, אֲדַרְבֵּה תִהְיוּ חֲזָקִים בְּעֲצָמְכֶם, וְשׁוֹם דָּבָר

שְׁבַעֲוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אֶתְכֶם, וְאִז אִם תִּהְיוּ
 עֲקֻשָׁנִים גְּדוֹלִים, וְתַחֲזִיקוּ בְּכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם,
 אִז תִּרְאוּ שְׁתַּעֲבְרוּ עַל הַכֹּל, הָעֶקֶר לְהִיּוֹת עֲקֻשָׁן
 גְּדוֹל מְאֹד, לֹא לְשִׁים לֵב וּלְהִטּוֹת אֶזֶן אֶל אֱלוֹ
 הָרוֹצְחִים הָרוֹצִים לְשַׁבֵּר אֶתְכֶם.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְהִכְנִים בְּעֲצַמְכֶם
 אֲמוֹנָה פְּשוּטָה בּוֹ יְתַבְּרֶךָ, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ,
 אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יְתַבְּרֶךָ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת
 גָּמוּר הוּא, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה
 וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי,
 מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמֵי חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְּרֶךָ, רַק
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא צָמָצָם עֲצָמוֹ וְהַלְבִּישׁ עֲצָמוֹ
 בְּלְבוּשֵׁים כְּאֱלוֹ, מֵה שְׁאַתָּם רוּאִים בְּעוֹלָם, וְהֵם:
 דוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, וּבְאַמַּת הַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת,
 כִּי הוּא יְתַבְּרֶךָ מִסְתַּתֵּר בְּכֹל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה, וְזֶה
 שְׁלֹא רוּאִים אוֹתוֹ בְּחוּשׁ, זֶה הַכֹּל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה
 וְהַנְּסִיוֹן, כְּדֵי שְׁאָדָם יִבְחַר בְּחַיִּים, אוֹ חֵס וְשָׁלוֹם,
 יִבְחַר בְּמוֹת, אִם זוֹכָה וְהוּא בּוֹחֵר בְּחַיִּים, שְׁתַּמִּיד

מִחֶפֶשׁ אַחַר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיְמַה שְׂרַק עוֹבֵר
עָלָיו הוּא רַק בּוֹרַח אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְכַנִּים
אֶת עֲצָמוֹ בְּאִמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַיִּוְדַע שְׂאִין
שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעְדּוֹ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, אֲזִי הוּא חַי חַיִּים
אַמְתִּיִּים; כִּי אֵין לָךְ חַיִּים יוֹתֵר טוֹבִים מֵאִמוּנָה
בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי מִי שְׁזוֹכָה לְהֶאֱמִין
בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי הוּא לֹא מְפַחַד מֵאֶף אֶחָד,
וְאֶף אֶחָד לֹא יָכוֹל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ, וְלִהְפוֹךְ מִי שְׂאִינוֹ
זוֹכָה לְבַחַר בַּחַיִּים אֶלָּא בְּמוֹת, שְׁזֵה הַכְּפִירוֹת
וְהָאִפְיִקוֹרְסוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, שְׁלֹא מֵאֲמִין בְּכֹלֹם,
זֶה עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹן בַּחַיִּים, וְזֶה עֵקֶר הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים
וְהַמְרִירוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלָיו. וּבְאִמַּת אֱלוֹ בְּנֵי-אָדָם
הַמְעֲלִימִים וּמְסַתִּירִים וּמְכַסִּים אֶת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, הֵם הַרוֹצְחִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר; כִּי זֶה לְעַמַּת
זֶה שְׁתַּל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכֹל דוֹר וְדוֹר צְדִיקִים
אַמְתִּיִּים, הַמְּפָרְסְמִים לְכֹלֵם אֶת אִמַּת מְצִיאוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, וְהֵם מְלַמְּדִים לְכֹלֵם אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת
בְּלַעְדּוֹ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְכֹל מֵה שְׁצָרִיכִים, צָרִיכִים
לְבַקֵּשׁ רַק מִהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלְבַרַח רַק אֶל
הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלְבַטַח רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם

הַמְכַנִּיִּים חַיִּים בְּבְנֵי-אָדָם, לֹא-כֵן אֱלוֹ הַרְשָׁעִים
וְהַקְּלֵי עוֹלָם הַמַּעֲלִימִים וּמְסַתִּירִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, וְעוֹד מְעוֹזִים בְּחֻצְפָּתָם הַגְּדוֹלָה לְדַבֵּר
נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְנֶגֶד
כָּל הַקְּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, הֵם הַרוֹצְחִים הַכִּי גְדוֹלִים,
וּמֵהֶם אַתֶּם צְרִיכִים לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי
הֵם רוֹצְחִים מִמֶּשׁ, כִּי מִי שֶׁמְדַבֵּר נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, וּמִי שֶׁמְלַעִיג עַל כָּל הַיְיְהוּדוֹת וְעַל כָּל
מִנְהַגֵי יִשְׂרָאֵל, הוּא הַרוֹצֵחַ הַכִּי גְדוֹל, וְהוּא יָכוֹל
לְאַמְלִיל אֶתְכֶם לְגַמְרִי; וְעַל-כֵּן רְאוּ בְנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְיִקְרִים, לְשִׁמּוֹר אֶת עֲצַמְכֶם מְאֹד מְאֹד מִהַרוֹצְחִים
הָאֵלוֹ שֶׁמְסֹתוֹכְבִּים עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם, וּמְדַבְּרִים נֶגֶד
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנֶגֶד כָּל הַקְּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל,
וְהֵם הַרוֹצְחִים הַכִּי גְדוֹלִים. וְחֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
אָמְרוּ (בַּמְדָּבָר רַבָּה כ"א, ה'): גְּדוֹל הַמַּחְטִיא אוֹ יוֹתֵר מִן
הַהוֹרֵגוֹ, מִי שֶׁמַּחְטִיא אֶת זוּלָתוֹ בַּחֲטָאִים, הוּא
יוֹתֵר גְּרוּעַ מִמִּי שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, כִּי בְּזֶה
שֶׁהוֹרֵגִים אֶת הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת, הַרְגַּת אוֹתוֹ רַק פַּעַם
אַחַת, אָבֵל אִם אַתָּה הוֹרֵג אוֹתוֹ בְּרוּחַנִיּוֹת, אַתָּה
הוֹרֵג אוֹתוֹ בְּכָל רִגַע וּבְכָל דְּקָה בְּמִשְׁךָ שְׁבָעִים

שְׁנוּתָיו בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָרִי אֶתָּה עוֹקֵר אוֹתוֹ
 מִהֶקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֶתָּה גּוֹרֵם שְׁהִילָדִים שְׁלוֹ
 גַּם-כֵּן לֹא יֵדְעוּ מִהֶקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהַנְּכָדִים שְׁלוֹ
 גַּם-כֵּן לֹא יֵדְעוּ מִהֶקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-כֵּן אֵין
 לָכֶם רוֹצְחֵי נַפְשׁוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלִים מֵאלוֹ הַכּוֹפְרִים
 בְּעֵקֶר, שְׁמַעְלִימִים וּמְכַסִּים וּמְסַתִּירִים אֶת הֶקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, הַזְּהָרוּ
 מְרוֹצְחִים וְתִשְׁמְרוּ מֵהֶם מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה סֵם
 הַמּוֹת, לְשִׁמְעַ אֶת דְּבָרֵיהֶם וְלִקְרֹא אֶת מֶה שֶׁהֵם
 כּוֹתְבִים, כִּי הֵם רוֹצְחִים כְּפִשׁוּטוֹ, וְהֵם רוֹצִים לְעֵקֶר
 אֶתְכֶם מִחַי הַחַיִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְרוּץ
 וְלִבְרַח אֶל הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים דִּיקָא, הַדִּבְקִים רַק
 בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׁמַגְלִים וּמְפָרְסְמִים לְכֻלָּם אֶת הֶקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, שְׁדִיקָא עַל יָדָם תִּזְכּוּ לְחַיִּים אֱמֵתִיִּים,
 חַיִּים נְצַחִיִּים; אֲשֶׁרִי מִי שְׁאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ
 כָּלֵל, וּבּוֹרַח מְרוֹצְחֵי נַפְשׁוֹת, שֶׁהֵם הַכּוֹפְרִים
 וְהָאֶפִיקוֹרְסִים, הַלוֹעְגִים לְכָל הֶקְדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל,
 וּבּוֹרַחִים אֶל צְדִיקִים אֱמֵתִיִּים אֲשֶׁר יִקְשְׁרוּ אֶתְכֶם
 לְחַי הַחַיִּים, וְתַחֲיוּ לְנֶצַח.

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזֵּק אֶת עֲצַמְכֶם
בְּכֹל מִינֵי אַפְּנִים שְׁבַעֲוֹלָם לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, כִּי
הַשְּׂמִחָה הַיָּה יָסוּד בְּחַיֵּי הָאָדָם, וְלִהְיוֹת הָעֲצָבוֹת
וְהַדְּפֹאזֵן וְהַמְרִירוֹת, זֶה מַחֲסֵל אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי,
וְרֹב בְּנֵי-אָדָם שֵׁשׁ לָהֶם בְּעִיּוֹת בְּחַיִּים, זֶה רַק
מִחֲמַת עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת וְדִפְאוּן שְׁנֹכְנְסוּ בָהֶם,
וְעַל-כֵּן תִּהְיֶה כָּל-כֶּף חֲזָקִים בְּשִׁמְחָה, שְׁתַּמִּיד תִּהְיֶה
רַק שְׂמִחִים וְעֲלִיזִים וְכֶף תּוֹכְלוּ לְעֵבֵר אֶת זֶה
הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם; כִּי אֶצְלוּ יִתְבַּרֵךְ הוּא רַק שְׂמִחָה,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א טז, כז): "עֹז וְחֲדוּדָה
בְּמִקְוֵמוֹ", וְלִהְיוֹת הַיָּצָר הָרַע וְהַסָּמ"ךְ-מ"ם הוּא
הָרוֹצֵחַ הַגָּדוֹל, שְׂמִכְנִיס בְּאָדָם מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת
וְקִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵךְ, שְׁנֵה מְמַרֵר אֶת חַיֵּי
הָאָדָם, עַד שֶׁהָאָדָם נוֹפֵל בְּיָאוֹשׁ גָּדוֹל; וְלִכֵּן רְאוּ,
בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לֹא לְעֹזב אֶת עֲצַמְכֶם בְּשׁוֹם
פָּנִים וְאַפֵּן, אֲלֵא תִהְיֶה תַמִּיד שְׂמִחִים וְעֲלִיזִים,
וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְחִזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אֶת מִי
שְׂאֵתָם רַק פּוֹגְשִׁים בְּזֶה הָעוֹלָם, תְּחַזְּקוּ וְתִאֲמְצוּ
אוֹתוֹ, וְזוֹ הַמְּצָוָה הַכִּי גְדוֹלָה — לְעֹזֵר לִיְהוּדִים

לְהִיּוֹת שְׂמִיחִים וְעֲלִיזִים. וְאִם יֵשׁ לָכֶם בְּבֵית אֲחֵדִים
 מִבְּנֵי מִשְׁפַּחְתְּכֶם, שֶׁהֵם תָּמִיד עֲצוּבִים וְהֵם שְׂרוּיִים
 בְּדַכְאוֹן, רְאוּ לְשִׂמְחַת אוֹתָם, וְאִם יֵשׁ לָכֶם שְׂכָנִים
 וְקְרוֹבִים שֶׁהֵם בְּעֲצוּבוֹת וּבְמַרְירוֹת, רְאוּ וְתִשְׁתַּדְּלוּ
 לְחִזְקָם וּלְאַמְצָם, וְזוֹ הַמְּצוּהָ הַכִּי גְדוֹלָה, כִּי אֵין
 עוֹד מְצוּהָ יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֹּו, לְחִזְקַת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל
 לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וּלְהַפּוֹף אֵין עוֹד רְצִיחָה יוֹתֵר
 גְּדוֹלָה מִזֹּו — לְשִׁבְרַת אֵיזָה יְהוּדֵי וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ,
 לְרִיב אֹתוֹ וּלְצִאת אֹתוֹ בְּמַחֲלָקָת, וְכָל אֵלוֹ שְׂגוֹרְמִים
 פְּרוּדִים וּמַחֲלָקָת בֵּין נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְכַנְיָסִים
 בָּהֶם עֲצוּבוֹת וְדַכְאוֹן וְשׁוֹבְרִים אוֹתָם, הֵם הַמְּרוֹצְחִים
 הַכִּי גְדוֹלִים, וְעַל-כֵּן הַזֶּהָרוּ מְרוֹצְחִים כְּאֵלוֹ, וְאֵל
 תִּתְקַרְבוּ אֶל שְׂכוּנָתָם אֲתֶם צְרִיכִים רַק לְחִזְקַת וּלְאַמְץ
 אֶת כָּל מִי שְׂאֲתֶם רַק יְכוּלִים, וְזֶה עוֹלָה עַל כָּל
 הַמְּצוּוֹת; אֲשֶׁרִי מִי שְׂחִזְקַת בְּזָה, וְאֵז יִצְלִיחַ דְּרוֹכוֹ
 בְּזָה וּבְכָא תָּמִיד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזְקַת אֶת עֲצֻמְכֶם
 בְּיוֹתֵר בְּאֻמוֹנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדְעוּ שְׂדָבָר

גְּדוּל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ אֶלָּא מִמְּנוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וּכְכֹל שֶׁתְּכַנִּיסוּ בְּעֲצָמְכֶם יְדִיעוֹת אֱלֹהִים,
 עַל-יְדֵי-זֶה תִצְלִיחוּ לְעֵבֶר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם,
 כִּי עֵקֶר הַנְּסִיווֹת הַקָּשִׁים וְהַמְּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל
 בְּנֵי-אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם, הוּא רַק בְּעֵנִין
 הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי זֶה דְּבַר מְאֹד מְאֹד קָשֶׁה
 לְהַחֲדִיר בְּדַעְתּוֹ, אִיךָ שֶׁהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא,
 כִּי סוּף כָּל סוּף אָדָם הוּא גִּשְׁמִי וְחֲמָרִי, וְאִיךָ יִשְׁיג
 רוּחָנִיּוֹת, וְעַל זֶה נִכְנָסִים הַרוֹצְחִים, שֶׁהֵם כָּלֵל
 הַכּוֹפְרִים, וּמְקַרְרִים אֶת הָאָדָם מִהָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה,
 וּמְסִיתִים וּמְדִיחִים אוֹתוֹ נִגְדוּ יִתְבָּרֵךְ, כִּי מֵאַחַר
 שֶׁהוּא דְּבַר רוּחָנִי, קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְקַבֵּל דְּבַר זֶה,
 וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּכֹל מִינֵי אַפְּנִים שֶׁבְּעוֹלָם,
 וּלְהִזָּהָר מֵאֵלוֹ הַרוֹצְחִים הַמְּדַבְּרִים פְּתוּחַ נִגְדוּ
 יִתְבָּרֵךְ, כִּי אֵין לָכֶם עוֹד רוֹצֵחַ יוֹתֵר גְּדוּל מִזֶּה,
 שֶׁמְסִית וּמְדִיחַ אֶת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִגְדוּ יִתְבָּרֵךְ,
 כִּי קָשֶׁה הַמְּחַטֵּיאוּ יוֹתֵר מִהַהוֹרְגוֹ, כִּי הַהוֹרְגוֹ הוֹרְגוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַמְּסִיתוֹ הוֹרְגוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא לְנִצָּחַ נִצָּחִים, כִּי מַה נִּשְׁאָר לָאָדָם? רַק אֱמוּנָה,
 שֶׁמֵּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי כָּל רִגַע וְדָקָה שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב

מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, הוּא מְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וַיִּלְדָּבְקָהּ בּוֹ" (דְּבָרִים יא, כב), וְנִכְלָל בְּחֵי הַחַיִּים וְחֵי חַיִּים נִצְחִיִּים, וְזֶה סוּבֵב אֶפְלוֹ לְהִכִּי גְרוּעַ שֶׁבְּעוֹלָם, כָּל זְמַן שֶׁהוּא רַק חוֹשֵׁב מִהֶקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶפְלוֹ מִחֲשָׁבָה קִטְנָה, אֵיךְ שֶׁמֵּלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְכָל מֵה שֶׁמִּתְנַהֵג בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרִטִי פְּרִטִית, בְּזֶה הוּא כֹּכֵר מְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וַדְּבַקְתָּ בּוֹ", וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֶפְלוֹ שִׁיְהִיָּה הִכִּי גְרוּעַ וְהִכִּי מְגִשֵׁם וְהִכִּי מְזַהֵם וְרַחוּק בְּתַכְלִית הָרַחוּק וּמִנַּח בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, עִם כָּל זֹאת אֶפְלוֹ בְּמִקוּמוֹ הַמְּגִשֵׁם וְהַמְּזַהֵם וְהַפְּחוֹת וְהִירוֹד שֶׁנִּמְצָא שָׁם, אִם גַּם מִשָּׁם מוֹשֵׁף אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְחוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְעַל-כֵּן גְּדוּלָּה תְּשׁוּבָה יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרִבָּנוֹת, וְגְדוּלָּה תְּשׁוּבָה שֶׁמִּגֵּעַת עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד (יוֹמָא פו:), כִּי בְּרַגַע שֶׁאָדָם רַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, אֶפְלוֹ לְדָקָה אַחַת, הוּא כֹּכֵר נִכְלָל בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלָכֵן כָּל עֲבוֹדַת הַצְּדִיקִים הִיא לְהַחֲדִיר בְּתַלְמִידֵיהֶם וּבְאַנְשֵׁיהֶם וּבְכָלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל גְּלוּי

אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל עֲנִינֵיהֶם הוּא רַק אִיךָ
לְמַלֵּא אֶת הָאָדָם עִם גְּלוּי אֱלֻקוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
בְּעֶצְמוֹ חוֹזְרִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אִךְ זֶה לְעַמַּת זֶה יֵשׁ
רוֹצְחִים שֵׁהֶם כָּלֵל הַכּוֹפְרִים בְּעֶקֶר, שְׁמַחֲדִירִים
בְּאָדָם קְשִׁיּוֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמַתְלוֹצְצִים
מִכָּל דָּבָר קָדוֹשׁ, עַד שְׁעוֹקְרִים אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וּמְכַשִּׁילִים אוֹתָן בְּעִבְרוֹת חַמּוּרוֹת,
וְעוֹקְרִים אוֹתָן מִהַקְדָּשָׁה; וְלִכֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, לְהִזְהָר מִכָּל מִינֵי רוֹצְחִים הַמַּתְפַּשְׁטִים
עֲכָשׁוֹ בְּעוֹלָם עִם דְּעוֹתֵיהֶם הַטְּמְאוֹת וּמַדּוֹתֵיהֶם
הַרְעוֹת, וּמִשְׁתַּדְּלִים לְהַסִּית וּלְהַדִּיחַ אֶתְכֶם לְהִתְרַחֵק
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְתַתְּחַבְּרוּ אֶל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּם
קָדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַקָּה, וְתִלְמָדוּ בְּסִפְרֵיהֶם
הַקְדוֹשִׁים וְתַתְּחַבְּרוּ אֶל תְּלַמִּידֵיהֶם מְדוּר דוֹר,
וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיוּ גַם-כֵּן אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים, וּבִפְרֹט
בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֱלוֹ, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהִתְעַמֵּק בְּסִפְרֵי
הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם שְׁבִכָּל הַדּוֹרוֹת, הַבְּנוּיִים
וּמִסְדִּים עַל-פִּי דְבָרֵי חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים בְּגִמְרָא
וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְדוֹשׁ, עַל-פִּי דְבָרֵי הָאֲרִיז"ל
וְהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, עִם

תִּלְמִידוֹ וְתִלְמִידֵי תִלְמִידוֹ, וְכֵן לְהִתְקַרֵּב אֶל חַכְמֵי
 וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר, הַמְּגַלִּים וּמְפַרְסְמִים
 אֶת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה
 בְּטוֹחִים מִכָּל מִינֵי רוֹצְחִים, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֵיכֶם,
 וְתִצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, וְתִגְדְּלוּ דוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּקַבְּלִים
 עָלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה.

ה.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזּוֹק אֶת עַצְמְכֶם
 בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֵיכֶם — בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין
 בְּרוּחֹנֵי, וְאֵל תִּפְּלוּ בְּדַעְתְּכֶם כָּלֵל, וְאַף שְׁמָרִים
 וּמְרוֹרִים לָכֶם הַחַיִּים, וְעוֹבְרִים עָלֵיכֶם כָּל מִינֵי
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת, עִם כָּל זֹאת
 צָרִיכִים לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאַסוּר לְהִשָּׁבֵר,
 וְאַף שֶׁהִגִּיעוּ מִצָּבִים כְּאֵלוֹ בְּחַיִּים שֶׁמְגַבִּיהִים אֶת
 הַיָּדִים וְאוֹמְרִים: אֵי אֶפְשָׁר לְהִמָּשִׁיךְ כְּכֹה,
 וּמְתִיאֲשִׁים לְגַמְרֵי, עָלֵיכֶם לְדַעַת שֶׁהֵם הֵם
 הָרוֹצְחִים הָרוֹצְצִים לְרַצַּח אֶתְכֶם מִחַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה
 וּמִחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כִּי הֵיאִוֵּשׁ הוּא עֵקֶר הָרַצִּיחָה,
 וְעַל-כֵּן אַתֶּם צָרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים

שְׁבַע עוֹלָם לְהַתְחִיךְ וּלְחַזֵּק אֶת אַחֲרֵי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיוּ נִצּוּלִים מִכָּל מִינֵי רוֹצְחִים הָרוֹצִים לְרַצַּח אֶתְכֶם, כִּי הֵיאֹשׁ הוּא רְצִיחָה מִמָּשׁ, כִּי בְּזֶה שְׂאֵדָם נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מִמְּנוּ, וּכְבָר אֵין לוֹ שׁוּם בֵּית מְנוּס לְבָרַח, זֶה עֵקֶר הָרְצִיחָה שֶׁהוֹרֶגֶת אֶת הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוֹחַנִיּוֹת; וְלִכֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד מְאֹד לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמְכֶם וְכֵן תִּחְזְקוּ אֶת אַחֲרֵי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיוּ נִצּוּלִים מִכָּל מִינֵי רוֹצְחֵי נְפִשׁוֹת הַמְּסֻתוֹבְבִים עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם; כִּי בְּאֵמֶת עֲלֵיכֶם לְדַעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּהַר סִינַי, וּמֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמִסְרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים וְזִקְנִים לְנָבִיאִים וְנָבִיאִים מִסְרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְּנָסֶת הַגְּדוֹלָה (אָבוֹת א, א), וְכֵן מִדּוֹר דּוֹר עַד דּוֹרוֹתֵינוּ אֵלוֹ, אַף זֶה לְעַמַּת זֶה יִשְׁנֶם הָעֶרְב-רַב, שְׂמָאז שֶׁיִּצְאוּ עִם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, נִדְבְּקוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר זֶה לְעַמַּת זֶה כְּפִישׁ מְקוֹם שְׂמַגְלִים אֶת הַתּוֹרָה, בָּאִים רוֹצְחִים עֶרְב-רַב לְהַסִּית וּלְהַדִּיחַ וּלְהַתְּלוֹצֵץ מִהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּדֵי לְקַרֵּר אֶת הַלֵּב שֶׁלֹּא

יִתְעוֹרַר אֱלֹהֵי יִתְבַּרְךָ, וְהֵם הֵם הַמְרוֹצְחִים שְׂבָכָל דּוֹר
וְדוֹר, הַמְקַרְרִים אֶת נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ,
וְרוֹצְחִים נִפְשׁוֹת מִמָּשׁ, כִּי בְּרַגַע שְׁעוֹקְרִים אֶת בֶּר
יִשְׂרָאֵל מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמְסִיתִים וּמְדִיחִים אוֹתוֹ
לְעֵבֶר אֲפֵלוֹ עַל מַצָּנָה אַחַת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה
רוֹצְחִים אוֹתוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוֹחַנִיּוֹת. וְלִכֵּן רָאוּ, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהַזְהֵר מֵאֵלּוֹ הַמְרוֹצְחִים הָעֶרְב-רַב,
וּלְבַל יִהְיֶה לָכֶם שׁוֹם עֵסֶק עִמָּהֶם, וְתִבְרַחוּ רַק אֶל
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִתְקַבְּצוּ תָמִיד בְּמָקוֹם
שְׂמֵלֵמָדִים תּוֹרָה בְּרַבִּים, וְתִחְדְּדוּ גַם בְּבִנְיֹתֵיכֶם
וּבְבִנּוֹתֵיכֶם אֶת קְבֵלַת הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה פְּלֹכֶם
תִּהְיוּ נֹזְהָרִים מְרוֹצְחֵי נִפְשׁוֹת וּמִהָעֶרְב-רַב שְׂבָכָל
דּוֹר וְדוֹר, הַמְסִיתִים וּמְדִיחִים נְגִדוֹ יִתְבַּרְךָ וְנִגְדָּה כָּל
הַקְּדוּשָׁה לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הֵם הֵם הַמְרוֹצְחִים, וְהֵם
הֵם הַמְכַנְיָסִים יְאוּשׁ וְדַכְּאוֹן בְּאָדָם, כִּי בְּרַגַע שְׂאָדָם
מִתְרַחֵק מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּמִהָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בּוֹ
יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל בְּמָרָה שְׁחוֹרָה וּבְדַכְּאוֹן
וּבְמִרְיוֹת, וְצָרִים וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים; וְעַל-כֵּן רָאוּ
לְהַזְהֵר מְרוֹצְחִים הַמְקַרְרִים אֶתְכֶם מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ וּמֵאֵלּוֹ הָעֶרְב-רַב, וְתִדְבִּיקוּ אֶת עֲצֻמְכֶם

בְּצַדִּיקִים אֲמַתִּיִּם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְעַל-יְדֵי-זֶה
תִּנְצְלוּ מִכָּל רָע, וְתִזְכּוּ לְהַכִּיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא;
אֲשֶׁר־י מִי שֶׁשָּׂם דְּבַר־יָנוּ אֵלֹהֵי אֵל לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ
לְנִצָּח.

ו.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזּוֹק אֶת עֲצַמְכֶם
בְּיֹתֵר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא הַיְסוּד
וְהַעֲקָר בְּחַיֵּי הָאָדָם, וְכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם
צָרוֹת וַיְסוּרִים, קִטְנוֹת וּמְכַאוּבִים, הַכֹּל מִחֲמַת
מְרִירוֹת וְעֲצָלוֹת, וְצָרִיף לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה, וְעַלִּיכֶם לְדַעַת שִׂמְדַת הַשִּׂמְחָה הִיא הַכִּי
קָשָׁה לְהַמְשִׁיף עֲצָמוֹ אֵלֶיהָ, כִּי אֵין אָדָם שֶׁלֹּא
יַעֲבֹרוּ עָלָיו מְרִירוֹת וְצָרוֹת וַיְסוּרִים קִטְנוֹת
וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וְצָרִיף לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה, כִּי עֲקָר הַרוֹצְחִים, הֵם הַסְטֵרָא אַחֲרָא
וְהַקְּלָפוֹת וְהַכּוֹפְרִים, שֶׁאֵינָם מְאַמִּינִים בּוֹ יְתִבְרַךְ,
וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִמְּשִׁיכִים עֲצָבוֹת וְעֲצָלוֹת עַל
בְּנֵי-אָדָם, כִּי הַמְּאַמִּין הָאֲמִתִּי, שֶׁמְּאַמִּין שֶׁאֵין שׁוֹם
מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יְתִבְרַךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת

גָּמֹר, הוּא תָּמִיד שָׁשׁ וְשִׂמְחָה עַל נֵעַם חֶלְקוֹ שְׂזֻכָּה
לְהִבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְזוֹכָה לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו
יְתָבָר, אֲבָל אֵלֹה הַכּוֹפְרִים וְהַאֲפִיקוֹרְסִים, הֵם הֵם
הַרוֹצְחִים שְׂרוֹצְחִים אֶת בְּנֵי-אָדָם, כִּי עַל-יְדֵי
כְּפִירְתָם שְׂכּוֹפְרִים בְּאַמְתָּת מְצִיאֹתוֹ יְתָבָר, הֵם
מִכְּנִיסִים בְּלִבּוֹת הַשּׁוֹמְעִים דְּבָרֵיהֶם עֲצָבוֹת
וּמְרִירוֹת. וְזֶה סוּד הַכְּנָעַת 'הֶמֶן עַמְלֶק' בְּפוֹרִים,
שָׂאז עֶקֶר הַמְצָנָה רַק לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (אָסְתֵר ט,
יט): "לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה", וְכְמוֹ
שְׂנוֹהֲגִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְשִׂמְחָה בְּכָל מִיָּנֵי שְׂמָחוֹת
בְּפוֹרִים, שְׂזֵהוּ עֶקֶר מִצְוֹת פּוֹרִים, כִּי עֶקֶר הַכְּנָעַת
הַסְטֵרָא אַחֲרָא שְׂהוּא זְהֵמַת הַנְּחָשׁ הוּא בְּפוֹרִים, כִּי
אִז מִכְּנִיעֵין קַלְפַת 'הֶמֶן עַמְלֶק', שְׂהוּא עֶקֶר זְהֵמַת
הַנְּחָשׁ, שְׂנִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי חֲטָא עַץ הַדַּעַת, שְׂמִשָּׁם
אַחִיזַת הֶמֶן הָרָשָׁע, יִמַח שְׂמוֹ, כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (חֲלִין קלט): הֶמֶן מִן הַתּוֹרָה, מִיָּין?
שְׂנִאָמַר (בְּרַאשִׁית ג, יא): "הֶמֶן הָעֵץ" וְכוּ', נִמְצָא,
שְׂהֶמֶן הָרָשָׁע, יִמַח שְׂמוֹ, הוּא סוּד פָּגַם עַץ הַדַּעַת
טוֹב וְרַע, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכָה זְהֵמַת הַנְּחָשׁ, וְעֶקֶר
זְהֵמַת הֶמֶן, זְהֵמַת הַנְּחָשׁ, הוּא סוּד עֲצָבוֹת וּמְרָה

שְׁחֹרָה, שְׁמִתְגַּבְּרִים בְּכָל עֵת עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִינָם
 מְנִיחִים אוֹתָם לְשִׁמְחָה, כִּי עֵקֶר הַסְּטָרָא אַחֲרָא הוּא
 עֲצָבוּת, שְׂזָה נִמְשָׁךְ מִפְּגָם עֵץ הַדַּעַת, בְּסוּד
 "בְּעֲצָבוֹן תֵּאכְלֶנָּה" (בְּרֵאשִׁית ג, יז), שְׁנַגְזֹר אֲז
 "וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ" (שָׁם ו, ו), הַנְּאָמַר בְּדוֹר הַמַּבּוּל,
 שְׁכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל-יַדֵּי פְגָם עֵץ הַדַּעַת כְּדוּעַ, כִּי
 עֵקֶר הַקְּדוּשָׁה הוּא שְׁמִחָה, דְּהֵינּוּ לְשִׁמְחָה בְּהַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ, כִּי מִי שְׁיִישׁ לוֹ אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,
 בּוֹדֵאי רָאוּי לוֹ לְשִׁמְחָה תָּמִיד בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה
 הַדָּבָר אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכֹתֵב, כִּי הוּא לְכָל חַד
 כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלִבִּיהָ, וְהָמָן וְעַמְלֵק שְׁהֵם סוּד
 הַמְּחַקְרִים וְהַכּוֹפְרִים, מֵהֶם נִמְשָׁךְ עֵקֶר הָעֲצָבוּת
 וְהַמָּרָה שְׁחֹרָה, כִּי עֵקֶר הַשְׁמִחָה הוּא שְׁמִחַת
 הַמְּצוּוֹת, בְּסוּד (תְּהִלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים
 מִשְׁמַחֵי לֵב", וּמִי שְׁמֵאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּבְתוֹרָתוֹ
 הַקְּדוּשָׁה בְּתַמִּימוּת וּבְפִשְׁטוּת כְּמוֹ שְׁכָל יִשְׂרָאֵל
 מֵאֲמִינִים, בּוֹדֵאי אֵין שְׁמִחָה בְּעוֹלָם כְּמוֹ שְׁמִחַת
 עֲשִׂית הַמְּצוּוֹת, שְׁאָנוּ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
 לְיוֹצְרֵנוּ וּבוֹרְאָנוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאָנוּ קוֹנִים לָנוּ חַיֵּי עוֹלָם
 לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחַת נְצָחִים, עַל-יַדֵּי חוּטֵי הַצִּיצִית

שְׁקוֹנִים אוֹתָם בְּעַד כַּמָּה שְׁקָלִים, וְאָנוּ נִכְלָלִים
עַל-יְדֵי-זֶה בְּאוֹר הָאֵין סוֹף, הַיֵּשׁ שְׂמֻחָה גְדוֹלָה
מִזֶּה?! כִּי זֶה כָּל אָדָם יָכוֹל לְהִבִּין, שְׂבָעוֹלָם הַזֶּה
אֵין שׁוֹם שְׂמֻחָה, כִּי מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
שְׂיַעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, וְאִם יִצְבֹּר כְּעֶפֶר כֶּסֶף וְזָהָב,
סוֹף כָּל סוֹף מֵה יִתְרוֹן לוֹ בְּכָל זֶה, כִּי לֹא בְּמוֹתוֹ
יִקַּח הַכֹּל, וְהַכֹּל יוֹדְעִין שְׁסוֹף אָדָם לְמוֹת, וְיִמְיִנוּ
כְּצֵל עוֹבֵר, וּמִי שְׂיֵשׁ לוֹ רַק אֵיזָה רְשִׁימָה בְּעֵלְמָא
שֶׁל שְׂכָל אַמְתִּי, אֲפֹלוּ נִכְרִי יָכוֹל לְהִבִּין שְׂאֵין שׁוֹם
שְׂמֻחָה בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלָל, כִּי "וְאַחֲרִיתָהּ שְׂמֻחָה
תּוֹגָה" (מְשָׁלִי יֵא, יג), וְעַל זֶה נֹאמֵר: "וְלִשְׂמֻחָה מֵה
זוֹ עֲשֵׂה" (קִהְלֵת ב'), וְעַל-כֵּן אֵלוֹ הַמְּחַקְרִים
וְהַכּוֹפְרִים, אֵין לָהֶם שׁוֹם שְׂמֻחָה אַמְתִּית כָּלָל,
וְהַכּוֹפְרִים פְּנִיָּהֶם עֲנֹתָה בָּם, שְׂעַל-פִּי-רַב הֵם מְלֵאִים
עֲצָבוֹת, יְגוֹן וְאַנְחָה, כִּי מֵהֵיכָן יִקְבְּלוּ חֵיוֹת וְשְׂמֻחָה
אַמְתִּית, מֵאַחַר שְׂכּוֹפְרִים בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וּבְעֲשִׂית
מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבּוֹדִים מְלָבָם טְעָמִים שֶׁל הַכֹּל
וּשְׂטוֹת עַל עֲשִׂית הַמְּצוּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, וַיַּחֲפוּ עַל ה'
וְעַל תּוֹרַת מִשָּׁה בְּדַבָּרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן, אֲשֶׁר בְּדוֹ
מְלָבָם, כְּאֵלוֹ כָּל טְעָמֵי הַמְּצוּוֹת הַקְּדוּשִׁים הֵם

נְמוּסִיּוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, בְּשָׂבִיל תְּקוּן הָעוֹלָם וְתְקוּן
 הַמְּדִינָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, תִּפְח
 רוּחָם וְנִשְׁמָתָם, כִּי אֵין כְּפִירָה גְדוֹלָה מִזֶּה,
 וְלִדְבָרֵיהֶם הָרַעִים וְהַזָּרִים וְהַמְּטַנְפִים
 בְּנִדְאֵי אֵין לְשִׂמְחַ בְּשׂוּם מְצֻנָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר
 שֶׁתְּכַלִּית הַמְּצֻנָה הַיָּא בְּשָׂבִיל תְּקוּן זֶה הָעוֹלָם, וְאִם
 בְּגוֹף הָעֲשִׂירוֹת וְהַמְּמוֹן וְשָׂאָר חֻפְצֵי הָעוֹלָם אֵין
 שׂוּם שְׂמִיחָה אֲמֵתִית, כִּי אַחֲרִיתוֹ מָרָה כְּלַעֲנָה, מְכַל
 שְׂכָן אֵיךְ יִשְׂמַח בְּהַמְּצֻנָה שֶׁהִיא רַק בְּשָׂבִיל קִיּוּם
 נְמוּס הַמְּדִינָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, לְפִי דַעְתָּם הָרַעָה
 וְהַמְּשַׁבֶּשֶׁת, וְאֵיךְ יִשְׂמַח בְּמְצֻנַת סִכָּה, מֵאַחַר
 שֶׁאוֹמֵר עָלֶיהָ טַעַם שֶׁל שְׂטוּת כְּזוֹ, שֶׁאֵז טוֹב לֵישֵׁב
 בְּאֹיֵר כְּזֶה, וְהוּא בְּעֶצְמוֹ יוֹדֵעַ שֶׁזֶה שְׂטוּת, כִּי
 עַל־פִּי פְּשׁוּטוֹ וְדֵאֵי אֵז טוֹב יוֹתֵר לְשִׁבְתָּ בְּבֵיתוֹ
 מִלֵּישֵׁב בְּסִכָּה, וְאִם יִרְצֶה לֵישֵׁב בְּצֵל יַעֲשֶׂה לוֹ אֶהֱל
 שֶׁל פֶּשֶׁתָן כְּדֶרֶךְ הַשָּׂרִים, וְלֹא סִכָּה הָעֲשׂוּיָה כְּדִינוֹ,
 שֶׁסִּכָּכָה מִפְּסֻלַת גֶּרֶן וְיִקָּב דִּיקָא, וְכֵן בְּשָׂאָר
 הַמְּצֻנּוֹת, וְאֵין צְרִיכִין לַחֲזוֹר לְסִתֵּר שְׂטִיּוֹת וְשִׁקְרִים
 וְדְבָרִים בְּדוּיִים כְּאַלְהָה, שֶׁהֵם הֵם עֶקֶר הָאֶפִיקוֹרְסוֹת
 וְהַכְּפִירוֹת, שְׂכוּפְרִים בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְגַמְרֵי, וּמְחַפְּיִן

הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם בְּשִׁטִּיּוֹת כָּאֵלֶּה, כָּאֵלוֹ הֵם מְתָרְצִים
אֶת דְּבָרֵי מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, וְנוֹתְנִים טַעַם לְדַבְרֵיוֹ, טַעַמִּים
מָרִים וְסֵרוּחִים כָּאֵלֶּה, "אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֲלָמוֹת"
(איוב ו, ו) וְשִׁטִּיּוֹת כָּאֵלֶּה, בְּפֶרֶט עֲתָה שֹׁכְבָר זְכִינוּ
לְסִפְרֵי הַזֶּהֱרָה הַקְּדוּשׁ וְכֹתְבֵי הָאֲרִיז"ל שֶׁמְבֹאֵר בָּהֶם,
שֶׁכֵּל מִצְוָה וּמִצְוָה מְרֻמָּזֹת לְדַבְרִים גְּבוּהִים
וְעֲלִיוֹנִים מְאֹד מְאֹד, עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית, כִּי
הֵם חֲיִינוּ וְאֶרֶץ יְמִינוּ בְּזָה וּבְכָא לְעוֹלָמִי עַד וּלְנִצְח
נִצְחִים, וְאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבְּדִילָנוּ
בְּרַחֲמָיו מִן הַתּוֹעִים וְהַכּוֹפְרִים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם בְּוֹדָאֵי
מִן הָעֶרְב־רַב, מַה טוֹב חֲלָקְנוּ וּמַה נְעִים גּוֹרְלָנוּ
וְכוּ', כִּמָּה וְכִמָּה יֵשׁ לָנוּ לְשִׂמְחָה בְּכָל עֵת. וּבְפֶרֶט
כְּשֶׁאָנוּ מְגִיעִים לַעֲשׂוֹת אִיזוֹ מִצְוָה, אֲשֶׁר אָנוּ זוֹכִים
בְּרַגַע קַל שֶׁל עֲשִׂית הַמִּצְוָה לְהִיּוֹת נִכְלָלִים בְּהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ בְּאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאָנוּ קוֹנִים לָנוּ
חַיֵּי עוֹלָם לְעַד וּלְנִצְח, עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה
שֶׁרָבִם כְּכֹלֵם קָלִים לַעֲשׂוֹתָם וְנִעְיָמִים מְאֹד, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג, יז): "דְּרַכֶּיהָ דְרַכֵּי נֵעַם" וְכוּ', וְאֵין
לְהָאֲרִיף בְּזָה לְאַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַמִּינִים בְּנֵי
מֵאַמִּינִים, כִּי הַחֲכָם יִבִּין מִדַּעְתּוֹ כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְשִׂמְחָה

בְּשַׁעַת עֲשִׂית כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, וְדִיקָא עַל-יְדֵי
 שְׂמִיחַת הַמִּצְוָה, עַל-יְדֵי-זֶה דִיקָא עֶקֶר עֲלִית
 הַשְּׂכִינָה מֵהַגְּלוּת, עַד שְׂזוּכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת
 לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שְׂמִשְׁיגִין אֹר הָאִין סוּף בְּרוּךְ
 הוּא; אֲשָׁרֵי מִי שְׂמִכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְבֵא תָמִיד אֶל
 מִדַּת הַשְּׂמִיחָה, לְשַׂמַּח אֶת עֲצָמוֹ עִם נִקְדַּת הַמִּצְוֹת,
 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְבַטֵּל אֶת כָּל הַרוֹצְחִים, שֶׁהֵם
 כָּלֵל הָאֶפִיקוֹרְסִים, הָעוֹקְרִים אֶת הָאָדָם מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ, וּמְכַנְיָסִים בְּאָדָם מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת; אֲשָׁרֵי מִי
 שְׂבוֹרַח מֵהַרוֹצְחִים הָאֵלֹהִים, אֲשֶׁר אֵינָם מִתְבַּיְשִׁים
 לְדַבֵּר בְּגִלּוּי נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְחַרְפִּים וּמְגַדְפִים כָּלֵפִי
 מַעְלָה בְּלִי שׁוּם בּוֹשָׁה, שֶׁהֵם גְּרוּעִים מִכָּלֵבִים
 וּמִחִיּוֹת טוֹרְפוֹת, וְהֵם הֵם הַרוֹצְחִים בְּדוֹר הַזֶּה, כִּי
 מִי שְׂכּוֹפֵר בְּעֶקֶר, בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, הוּא
 הַרוֹצֵחַ הַכִּי גָדוֹל, וְהוּא הַמְּחַדִּיר מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת
 אֶל לֵב הָאָדָם, וְעַל-כֵּן אֲשָׁרֵי וְאֲשָׁרֵי מִי שְׂבוֹרַח
 מֵהֶם, וְאִין לוֹ שׁוּם עֶסֶק עִמָּהֶם, רַק שְׂמִיחַ בְּשְׂמִיחַת
 הַמִּצְוֹת, וּמְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, וְאִינוּ נִכְנָס בְּשׁוּם חֲקִירוֹת שֶׁל
 הֶבֶל, עַל-יְדֵי-זֶה דִיקָא יְבַטֵּל אֶת 'הַמֶּן עֲמֶלֶק',

שְׁהָיָה הַרוֹצֵחַ הַגָּדוֹל שְׂרָצָה לְרֹצֵחַ אֶת כָּלֵל נַשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי תַקְףָּהּ הַשְּׂמֵחָה מְחַקוֹ אוֹתוֹ לְגַמְרִי;
וּכְמוֹ-כֵן בְּכָל הַיּוֹר וְדוֹר עֲמָדוֹ עָלִינוּ רוֹצְחִים כָּל
מִינֵי עֲמָלָקִים וְהַמִּינִים, וְעַל-יְדֵי שְׁעַם יִשְׂרָאֵל חִזְקוּ
אֶת עֲצָמָם בְּשִׂמְחַת הַמַּצּוֹת, וְקִיְמוּ אֶת מַצּוֹתָיו
יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, זָכוּ לְהִתְגַּבֵּר
עָלֵיהֶם וּלְהַכְנִיעֵם לְגַמְרִי. וּכְמוֹ-כֵן בַּדוֹר הַזֶּה
צָרִיכִים לְשֹׁמֵר מְאֹד מְאֹד מִכָּל אֱלוֹ הַרוֹצְחִים, שֶׁהֵם
כָּלֵל הַכּוֹפְרִים הַמְתַּלּוֹצְצִים מִכָּל דָּבָר שֶׁבִקְדוּשָׁה,
וּמִכָּל הַקְּדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, רוֹצְחִים אֶת נַשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלִיָּהֶם וּכּוֹפְרִים בָּעֵקֶר, מְחַטְטִים
בְּקִבְרֵיהֶם וְזוֹרְקִים אֶת עֲצָמוֹתֵיהֶם כְּדָמָן עַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה, שְׂאִין לָךְ עוֹד רִשְׁעוֹת כְּמוֹ זֶה, וְהֵם הֵם
הַרוֹצְחִים בְּיַמֵּינוּ אֱלוֹ, שֶׁכָּל עֵקֶר כְּוֹנֵתָם הַטְּמָאָה
וְהַמְּזֻהָמָת לְעֵקֶר מִנַּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֱמוּנָה
בְּהַשְׁאֲרַת הַנֶּפֶשׁ בְּחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, וְאִי אֶפְשָׁר
לְהִתְגַּבֵּר עָלֵיהֶם, אֲלֵא עַל-יְדֵי שְׁנִרְבָּה חִזְקֵיהֶם
לְאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וּלְהַחֲדִיר בְּתוֹךְ שְׂכָבוֹת הָעַם
מַצּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וּלְקַיֵּם אֶת רְצוֹן הַבוֹרֵא יִתְבָּרַךְ
שְׁמוֹ בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת גְּדוּלָה, וְהַעֲקֹר לְשִׂמְחָה

בְּהַמְצוּוֹת, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה זֹכִים לְבַטֵּל אֶת אֱלוֹ
הַרוֹצְחִים הַמֵּינִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים, וַיִּתְבַּטְּלוּ לְגַמְרִי,
וְתִתְגַּלֶּה מַלְכוּת שָׁמַיִם לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, "וַיֵּדַע כָּל
פְּעוּל כִּי אַתָּה פָּעַלְתּוּ, וַיִּבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה
יְצַרְתּוּ, וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ, הִנְיָ"ה מֶלֶךְ
וּמַלְכוּתוֹ בְּכֹל מְשָׁלָה", שְׁנֵה עֶקֶר הַשְּׁלֵמוֹת,
שִׁיתְגַּלֶּה כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ.

תם ונשלם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

קוּנְטֵרס

קוֹל קוֹרָא אֶל ה'

דְּבָרִים עֲרָבִים וּנְעִימִים, מְחַזְקִים וּמְאַמְצִים לְכַבּוֹת
שְׂבוּרִים, מְקַרְבִּים וּמְחַזְרִים נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל רַעְבוֹת
וְצָמְאוֹת אֶל אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, וּמַגְלִים לְהֵן עֲצוֹת
וְהַנְּהַגוֹת וּדְרָכִים יִשְׁרוֹת, אֵיךְ לַעֲמֹד חֹזֵק בְּזֶה הָעוֹלָם
הַעוֹבֵר כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה נִמְצְאִים.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֵלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה
רַבִּי נַתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמְאַמְרֵי
חֻמְיָנוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב
עִיה "ק ירושלים תובב" א

מוֹהֲרָא"ש ג"י אָמַר, שְׁבֹכֵל יוֹם וַיּוֹם יוֹצֵא
קוֹל מִהַשָּׁמַיִם אֶל הָאָדָם לְעוֹרֵר וְלִקְרֹא
לְאָדָם לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אָבֵל צְרִיכִים
לְזֶה זְכוּיָה לְשִׁמְעַת אֶת הַקּוֹל הַזֶּה, וּמִי
שֶׁמְרָגִיל עֲצָמוֹ לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם עִמּוֹ
יִתְבַּרֵךְ — זוֹכֶה לְזִכּוֹן הַמַּחֲיִין, וְאִזּוֹ גַם
הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל הַקּוֹרֵא אֵלָּהּ.

(אִמְרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תִּקְפָּה)

קוֹנְטָרַס

קוֹל קוֹרָא אֶל ה'

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אָמַר (לְקוֹוִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב',
סִימָן קיב): אִם אַתָּה מֵאֲמִין שְׂיִכּוֹלִין לְקַלְקֵל, תֵּאֲמִין
שְׂיִכּוֹלִין לְתַקֵּן, עֵינֵי שָׁם; וְאִם תֵּעִין הֵיטֵב בְּדַבּוּר זֶה,
וְתַעֲמִיק דְּעַתְּךָ מְאֹד מְאֹד וְתִישָׁב עֲצֻמָּךְ הֵיטֵב, תָּבִין
וְתִשְׁכִּיל וְתִדַּע, שְׁכָל סוּד הַתְּשׁוּבָה לָשׁוּב אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, תְּלוּי בְּדַבּוּר זֶה, כִּי עַל-פִּי-רַב מִי שְׁרוּצָה
לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, נוֹפֵלֶת עָלָיו כְּבִדּוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד,
וְנִתְעוֹרֵר אֲצִלוֹ יְאוּשׁ וְדַכְאוֹן נֶפֶשׁ וְשִׁבְרֵת הַלֵּב מְאֹד
מְאֹד מִכָּל מַה שְּׁחָטָא יָמִים וְשָׁנִים וְהִרְבָּה לִפְשָׁע,
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, בְּעֵבְרוֹת חַמּוּרוֹת בְּיוֹתֵר, עַד שְׂיִישׁ
שְׁעָבְרוּ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כָּל מִינֵי חַטָּאִים שֶׁל זְנוּת
וְנִאוּף וְכוּ', חֲלוּל שִׁבְתָּ וְכוּ', אֲכִילַת טְרֵפוֹת וְנִבְלוֹת
וְכוּ', עַד שְׂיִישׁ שְׁעָבְרוּ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, עַל כָּל הַתּוֹרָה

כָּלֵה, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁנִּתְעוֹרַר בְּהֵם רוּחַ
טְהוֹרָה, רוּחַ קְדֻשָּׁה מְרוֹם, עַל-יַדֵי הַצְּדִיקִים
הָאֲמִתִּים שְׂבִדוֹר, לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עֲלֵיהֶם
מִתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּבֵּר הַכְּבֹדוֹת וְהַיְאוֹשׁ וְדַכְאוֹן נֶפֶשׁ וְרוּחַ
נִשְׁבְּרָה וְנִמְוָכָה עַד מְאֹד מְאֹד, מֵאַחַר שְׂרוּאִים
וּמְבִינִים וּמִתְבוֹנְנִים מִרְחוֹק אֶת גְּרִיעוֹת וְקִלְקוּל
מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁעָשׂוּ עַד עַכְשָׁו, וְהַמְצָפוֹן מֵעֵיק לָהֶם
בְּיוֹתֵר וְכוּ', עֲלֵיהֶם לְחֹזֵר לְעֲצָמָם עַל מֵאֵמֶר זֶה: "אִם
אַתָּה מֵאֲמִין שְׂיִכּוּלִין לְקִלְקֵל, תֵּאֲמִין שְׂיִכּוּלִין
לְתַקֵּן"; כִּי בְּאֵמֶת מַעֲלַת הַבַּעַל תִּשׁוּבָה עֲצוּמָה
וְגִבּוּהָ מְאֹד מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַד שֶׁאָמְרוּ חַז"ל
הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת לד:): אָמַר ר' אָבֵהוּ: מְקוֹם שֶׁבַעֲלִי
תִּשׁוּבָה עוֹמְדִין, צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין,
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז, יט): "שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְרַחוּק
וְלִקְרוֹב", לְרַחוּק בְּרִישָׁא וְהַדָּר לְקְרוֹב, עַיִן שָׁם; וְכֵן
הוּא בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ (תִּי-שָׂרָה קכט:): ר' יוֹסִי אָמַר תְּנִינָן
אַתָּר דְּמֵאֲרִיהוֹן דִּתְשׁוּבָה קִיִּימִי בֵּיהּ בְּהוּ עֲלָמָא
צְדִיקִים גְּמוּרִים לִית לוֹן רְשׁוֹת לְקִימָא בֵּיהּ בְּגִין
דְּאִינוּן קְרִיבָן לְמִלְכָא יִתִּיר מִכְּלָהוּ וְאִינוּן מְשַׁכִּי
עֲלֵיהוּ בְּרַעוּתָא דְּלִבָּא יִתִּיר וּבְחִילָא סְגִיא לְאַתְקַרְבָּא

למלפא וכו', עיין שם; וכן הוא בזהר הקדוש (ויקרא טז:): תנינן אתר דבעלי תשובה יתבי צדיקים גמורים לא יתבי ביה וכו', עיין שם; אף מה ולמה נכנס בלב בעל תשובה יאוש ודכאון נפש וספקות ובלבולים וכו'? כי מוכא בדברי רבנו ז"ל (ספר המדות, אות אמונה, סימן כב): הפשע של אדם מכניס כפירה לאדם, עיין שם; כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל — דומם, צומח, חי, מדבר, הם עצמיות חיות אלקותו יתברך, שנתלבש עצמו כביכול בלבוש כזה אשר למראה עינינו, וזהו עקר התכלית שיירדנו אל זה העולם, כדי לגלותו יתברך מפרטי פרטיות הבריאה, ולידע בידיעה ברורה ומחלטת אשר הכל אלקות, ואלקות הוא הכל, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם ממש, וזהו ענין של התגלות השכינה שמפירין בו יתברך, ויודעים שהוא משרה שכינתו בינינו, והכל אלקות גמור הוא, אף תכף ומיד כשאדם חוטא, על-ידי-זה נפרד ממנו יתברך, ונעלמת ונסתרת ממנו ידיעה זו, ונתקים אצלו (ישעיה נט, ב): "כי אם עוונתיכם היו מבודלים בינכם לבין אלקיכם, וחסאתיכם הסתירו

פְּנִיִּים מִכֶּם מְשֻׁמוֹעַ וְגו', וּמִסִּלַּק אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא
הָאֱמוּנָה, גְּלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ מִן הָאָרֶץ. וּכְעֵין
שְׂאֵמְרוֹ חֲז"ל (סוֹטָה ג:): בְּתַחֲלָה קָדַם שְׁחָטָאוֹ
יִשְׂרָאֵל הֵיטָה שְׂכִינָה שׁוֹרָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג, טו): "כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב
מִחֲנֹךְ", כִּיּוֹן שְׁחָטָאוֹ — נִסְתַּלְּקָה שְׂכִינָה מֵהֶם,
שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר וְשָׁב
מֵאֲחֵרֶיךָ", עֵינֵי שָׁם; וְעַל-כֵּן אֵף שֶׁכָּבַר נִתְעוֹרֵר הַבַּעַל
תְּשׁוּבָה לְתִשׁוּבָה עַל-יַדֵּי הַתְּעוֹרְרוֹת עֲלִיוֹנָה שְׁעוֹשֵׁין
הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁמִּבְּקָשִׁים
וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו יִתְבַּרְךָ יוֹמָם וְלַיְלָה, שֶׁיִּחְזֹר וַיּוֹרִיד
אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה בְּעוֹלָם, כִּי כָּל צְדִיק
אֵמֶת כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וַיִּגְיַעַתּוֹ וּמִסִּירַת נַפְשׁוֹ שֵׁשׁ לוֹ
בְּעִבּוֹר זֶה לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה
בְּעוֹלָם, כְּמוֹ-כֵן הוּא מְבַרֵּר בְּרוּרִים שֶׁנִּתְעוֹרְרוֹת
נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַשְּׂיִכוֹת לְשֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְחוֹזְרִים
בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְכָל מֵה שֶׁמְרַבִּים הַצְּדִיקִים
הָאֱמֵתִיִּים בְּעֶסֶק הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה לְהוֹרִיד אֶת
הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה בְּעוֹלָם, הֵן עַל-יַדֵּי תִּפְלָה
וְהֵן עַל-יַדֵּי דְבוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁמְדַבְּרִים עִם בְּנֵי-אָדָם

וְהֵן עַל-יַדֵּי חַדוּשֵׁי תוֹרָה שְׁמַחַדְשִׁין וּמְפָרְסְמִים, כְּמו־כֵּן נִתְבָּרְרִים בְּרוּרִים חֲדָשִׁים, וְנִתְעוֹרְרִים עוֹד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה; וְעַל-כֵּן דֶּרֶךְ הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים לְהִטְרִיחַ אֶת עַצְמָם לִילֵךְ וּלְנַסֵּעַ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּבֵא בַתְּרָא ח:) עַל הַפְּסוּק (דְּבָרִים לֵג, ג): "וְהֵם תִּכְפוּ לְרַגְלֶךָ", אֵלוּ תִלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂמֵכֶתֶתִים רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר וּמִמְּדִינָה לְמִדְינָה לְלַמֵּד תוֹרָה, (שָׁם): "יִשָּׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ" — לְשֵׂאת וּלְתַן בְּדַבְרוֹתָיו שֶׁל מְקוֹם, עֵינַן שָׁם; כִּי הַצְּדִיקִים בְּכָל מְקוֹם בּוֹאִים הֵם מִדְּבָקִים עַצְמָם בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הִיא עִמָּהֶם, וְאִז מֵרַב אֹר וְזִיו וְחַיּוּת וְדַבְּקוֹת שֶׁפַע רוּחַנִיּוֹת אֱלֹקֵי הַשּׁוֹפֵעַ עֲלֵיהֶם, מִשָּׁם נִשְׁפָּע גַּם עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עוֹמְדִים וְגָרִים וּמְסֻתוֹבְבִים שָׁם, וְנִתְעוֹרְרֵת אַחֲרֵי-כֵן גַּם בָּהֶם אֵיזוֹ בְּחִינָה וְנִצּוּץ מְזֵה הָאֹר, כִּי הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים הֵם בְּטָלִים לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהֵם הֵם הַמְּרַכְּבָה, וְהֵם הֵם מִמְּשִׁיכִין וּמּוֹרִידִים אֶת הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה בְּעוֹלָם, וּמֵהֶם וְעַל יָדָם נִתְעוֹרְרִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה וּלְכֻסְף אֱלִיו יִתְבָּרֵךְ, וְהֵם מְגַלִּים עֲצוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת לְכָל הַחוֹטְאִים

וְהַפּוֹשְׁעִים אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה
 הַקְּדוֹשָׁה, אֲפֹלוּ שְׂכָר נָפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ וְנִכְשְׁלוּ כְּמוֹ
 שְׂכָל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ נִגְעֵי וּמְכַאוֹבֵי לְבָבוֹ וְכוּ',
 אַף-עַל-פִּי-כֵן הִבְחִינָה הִיא כָּל-כָּךְ גְּדוּלָה מְאֹד
 מְאֹד, עַד שֶׁאֲפֹלוּ אַחֲרֵי הַהֲרֵהוּרֵי תְּשׁוּבָה חוֹזְרִים
 וְנִתְעוֹרְרִים בְּלִבָּם שֶׁל הַרְחוּקִים מֵעֲשִׂיהֶם הָרָעִים
 וְהַמְּגִנִּים, וּבִפְרֹט אוֹתָם שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּזָנוּת וְנֶאֱוָף,
 רַחֲמָנָא לְצַלְן, וְחִלּוּל שַׁבָּת, רַחֲמָנָא לְצַלְן, וְאַכִּילַת
 נְבִלוֹת וּטְרֵפוֹת וְכוּ', בָּהֶם מִתְעוֹרְרִים בְּכָל פַּעַם הָרַע
 שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם, כִּי עָבְרוּ עַל גְּדֵר הַקְּדֹשׁ, הַמְּגִדִיר
 וּמְבַדִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעַמִּים, וְנִתְלַכְּלוּ כְּמוֹ
 הָעַמִּים, רַחֲמָנָא לְצַלְן, וְעַל-כֵּן בְּכָל פַּעַם חוֹזְרִים
 וְנִתְעוֹרְרִים אֲצֵלֶם הַקְּשִׁיּוֹת וְהַסְּפִקוֹת וְנִזְכָּרִים בְּעֵבֶר,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָסֶת בָּהֶם בְּכָל פַּעַם מְרִירוֹת וְקִשְׁיוֹת,
 וְנִשְׁבָּרֶת רוּחָם בְּקִרְבָּם, וְהַמְּצַפּוֹן כּוֹאֵב לָהֶם מְאֹד
 מְאֹד, לָמָּה וְאֵיךְ עֲשִׂיתִי דְּבָרִים כְּאֵלוֹ, אֵיךְ לֹא חִסֵּיתִי
 עַל נִשְׁמַתִּי לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים מְגִנִּים וּמִתְעַבִּים כְּאֵלוֹ
 וְכוּ', לְהוֹרִיד אֶת עַצְמִי בְּלִכְלוּכֵי הַיֵּצֵר, וְלַעֲשׂוֹת
 דְּבָרִים שְׁפִלִים וְנִבְזִים כְּאֵלוֹ וְכוּ', וְכָל עוֹד שֶׁחוֹזְרִים
 וְחוֹשְׁבִים מִזֶּה, כָּל אֶחָד בְּלִכְלוּף מֵעֲשׂוֹ הַמְּגִנִּים,

יותר ויותר מתעקם לבכם ונשבר רוחם, ונכנסים
בדכאון נפש, והמצפון הורג אותם ממש.

אבל באמת צריך לידע, כי עקר התשובה הוא
על-ידי הצדיקים האמתיים, אשר הם השיגו
רחמנותו וגדלתו יתברך, ועל-כן מי שרוצה לשוב
בתשובה, עקר עצתו שיתקרב אל צדיקי האמת
שבידור הזה, אשר הם מקבלים תורתם ועצתם
מהצדיק הגדול המפלג במעלה מאד מאד, שהוא
מיחידי הדורות, שהוא בחינת משיח, שנקרא "פלא
יועץ" (ישעיה ט, ה), שהוא זכה לעלות ולהשיג עד
יחידה דיחידה שלש ראשונות דעתיק וכו' (עין
תיי-מוהר"ן, אות גדלת השגתו, סימן כז), אשר העצות
שממשיך משם אי אפשר לבטל כלל, כמו שכתוב
(תהלים לג, יא): "עצת ה' לעולם תעמד", כי עקר תקון
שלמות העצה בעבודת השם יתברך אי אפשר
לזכות, כי אם על-ידי הצדיקים האמתיים שמקבלים
מהצדיק האמתי, שהוא מיחידי הדורות, כי עקר
חלוקת העצה בפרט בעבודת ה', שהאדם מספק איך
להתנהג, וכל החלוקת העצה שיש לו בזה, כל זה

נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, כד): "לֵהִט הַחֶרֶב
 הַמֵּתֵהֶפֶכֶת", הַנִּמְשָׁךְ מִפְּגָם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, שְׁעַל-
 יְדֵי-זֶה נִתְגַּרֵשׁ הָאָדָם מִגֵּן-עֶדֶן, אֲשֶׁר שָׁם הָעֵץ
 הַחַיִּים, וַיִּשֶׂם אֶת לֵהִט הַחֶרֶב הַמֵּתֵהֶפֶכֶת, וּמִשָּׁם
 נִמְשָׁכִים כָּל הַתְּמוּרוֹת שְׁמֵתֵהֶפֶכֶת דַּעְתוֹ שֶׁל אָדָם
 בְּכָל פֶּעַם מִמַּחְשָׁבָה לְמַחְשָׁבָה וּמֵעֶצָה לְעֶצָה, כִּי אֵין
 יוֹדְעִין בְּאִיזָה דֶרֶךְ לְהִתְקַרֵב לְעֵץ הַחַיִּים וְלִזְכוֹת
 לְחַיִּים נִצְחָיִים, כִּי הַכֹּל חֲפִצִּים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךְ, אֶךְ
 (קְדוּשִׁין ל:): בְּכָל יוֹם יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו
 וְכו', "וְכִצְפָּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפֶּח כָּהֵם יוֹקָשִׁים בְּנֵי-
 אָדָם" (קְהֵלֶת ט, יב), וּבְנֹדְאֵי יֵשׁ עֵצוֹת בְּכָל מְקוֹם
 שֶׁהוּא אֵיךְ לָשׁוּב וְלִצְאֵת מִשָּׁם, אֲבָל אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ
 הָעֶצָה הַיִּשְׁרָה בְּשִׁלְמוֹת, אֵיךְ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנֵּי שַׁחַת,
 כִּי מִחֲמַת אַחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע שֶׁנִּתְאַחַז בְּכָל
 אֶחָד, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִבְחִין בְּאַמֶּת בֵּין דֶּרֶךְ
 הַטוֹב וְהַהֶפֶךְ, כִּי לְפַעְמִים (מְשָׁלִי יד, יב): "יֵשׁ דֶּרֶךְ
 יִשָּׁר לְפָנַי אִישׁ וְאַחֲרֵיתָהּ דְּרָכֵי מוֹת", וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ
 חֲלוּקַת הָעֶצָה שֶׁל כָּל אֶחָד בְּעִבּוּדַת ה', אֲבָל הַצַּדִּיק
 הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים, שֶׁהוּא הַשִּׁכֵּל
 הָעֲלִיוֹן הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא שָׂרֵשׁ הַכֹּל, שְׁמִשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל

הדינים והצמצומים, על-כן הוא יודע כל הדרכים וכל הנתיבות, אפלו שבַעמְקֵי החֶשֶׁךְ, בַּחֲיִנַּת: "יֵדַע מֵה בַּחֲשׁוֹכָא" (דניאל ב, כב), כִּי שָׁם בְּשֶׁרְשׁוֹ אֵין שׁוּם חֲלוּקַת הָעֵצָה כָּלֵל, כִּי שָׁם נִכְלָל הַכֹּל בְּאַחַד, וְעַל-כֵּן שָׁם הָעֵצָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם עֲצוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ וּמְדַרְגָּתוֹ, כִּי בְּאַמֶּת הַתְּשׁוּבָה הוּא דֹבֵר פְּלֵא מְאֹד מְאֹד, כִּי מֵאַחַר שְׂכָר נִכְשַׁל בְּעִבְרוֹת וְלֹא זָכָה לְקִיּוֹם הָעֲצוֹת הַטּוֹבוֹת וְקִדּוּשׁוֹת, שֶׁהֵם מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, וְקִלְקַל הָעֲצוֹת עַל-יְדֵי הָעִבְרוֹת, אִיךָ יִקְבַּל עֲתָה עֵצָה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, וְמֵה אִם קִדָּם שְׂקִלְקַל הָעֲצוֹת לֹא הוֹעִילוּ לוֹ עֲצוֹת אֵלוֹ, מְכַל שֶׁכֵּן אַחַר שְׂקִלְקַל גַּם עֲצוֹת אֵלוֹ, מֵהֵיכָן יִקְבַּל עֲצוֹת לְחִזּוֹר! ?

וְעַל-כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה בְּאַמֶּת, כִּי אִם בְּכַח צְדִיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּם, שְׂזוֹכִין לְקַבֵּל מֵאוּרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא שְׂרֵשׁ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שְׁעֲצוֹת נִפְלְאוֹת כָּאֵלוֹ נִמְשָׁכוֹת מִשְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵן לְמַעַלָּה מִהַתּוֹרָה, שְׂכִשְׂזוֹכִין לְעֲלוֹת לְשָׁם, נִתְּהַפְּכִין שָׁם כָּל הָעוֹנוֹת לְזִכְיֹת, שְׁזֵהוּ סוּד יוֹם כְּפוּר, שֶׁהוּא

יוֹבֵל הַגָּדוֹל, שֶׁעַר הַחַמְשִׁים, שֶׁהוּא שֶׁעַר הָעֲלִיּוֹן שֶׁל
 הַתְּשׁוּבָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין עֲצוֹת נִפְלְאוֹת לְכָל
 הַחוֹטְאִים, לְבַעֲלֵי עֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלְן, שְׂיֻכְלוּ
 לְהִתְעוֹרֵר בְּכָל עֵת לְתְּשׁוּבָה מִכָּל מְקוֹם שֶׁהֵם, עַד
 שְׂיֻכְפוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאַמֶּת.
 וְעַקֵּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁבֵת, כִּי כָּל זְמַן שְׂיִישׁ לוֹ
 אֱמוּנָה, בְּיֹדָאֵי יְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ
 הָאָדָם לְחַזֵּק עֲצָמוֹ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ, דְּהֵינּוּ עַל-יְדֵי
 מַה שֶׁהִבְעַל-דְּבָר וְהִסְטָרָא אַחֲרָא רוֹצִים לְהַפִּילוֹ, חֵס
 וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ יִחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, כִּי
 הִבְעַל-דְּבָר מִתְנַפֵּל בְּנִפְשׁוֹ לְהַפִּילוֹ בְּכָל עֵת, מִחַמַּת
 שְׂמִכְנִים בְּלִבּוֹ שֶׁקָּשָׁה לוֹ עוֹד לְתַקֵּן עֲבֵרוֹת כְּאִלוֹ,
 בְּפֶרֶט כְּפִי מַה שְׂיִישׁ אֲנָשִׁים שֶׁקְּלָקְלוּ כְּמוֹ שֶׁקְּלָקְלוּ,
 כְּמוֹ שֶׁהֵם יוֹדְעִים בְּעֲצָמָם שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת
 וְרַבּוֹת יָמִים וְשָׁנִים הִרְבֵּה, רַחֲמָנָא לְצַלְן וְכוּ', וַיֵּשׁ
 שֶׁכָּבַר רָצוּ כְּמָה פְּעָמִים לָשׁוּב וְכְמָה פְּעָמִים הִתְחִילוּ
 בְּתְּשׁוּבָה וּבְעֵבוּדַת הַשֵּׁם בְּאַמֶּת, וְאַחֲרֵי-כֵן נִפְּלוּ כְּמוֹ
 שֶׁנִּפְּלוּ — כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי נִפְּלוּתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלְן,
 וְעַל-כֵּן מִכְּנִים הִבְעַל-דְּבָר בְּלִבָּם בְּכָל פֶּעַם שֶׁכָּבַר
 אֶפְסָה תִקְוָה, חֵס וְשָׁלוֹם, לְפִי עֲצָם הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה,

אבל באמת בזה בעצמו יכול האדם להחיות את עצמו ולחזק את עצמו, כי מאחר שאני יודע עדין, שהעברה היא פגם גדול, שעל ידה פוגמין הרבה בעולמות עליונים וכו', נמצא שיש לי אמונה עדין, בודאי יש לי תקוה בלי ספק, כי מאחר שאני מאמין שיכולין לקלקל, בודאי יכולין לתקן גם-כן, וכמו שאמר רבנו ז"ל בפרוש (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן קיב): "אם אתה מאמין שיכולין לקלקל, תאמין שיכולין לתקן", כי זה ידוע שהאפיקורסים והכופרים המחקרים אינם מאמינים שהעברה, חס ושלום, היא פגם גדול בעולמות עליונים וכו', שמזה נמשך שהם נותנים טעמים של שטות והבל למצוות ועברות של התורה, אבל אנחנו עם קדוש שאנו מאמינים שהעברה, חס ושלום, היא פגם גדול בעולמות עליונים וכו', ומחמת זה רוצה בעל-דבר להפילו, חס ושלום, אדרבה, על-ידי-זה ראוי לו להחיות את עצמו, מאחר שיש לו אמונה עדין; כי עקר כונת הבעל-דבר הוא שרוצה להפיל אותו כל-כך, עד שיפיל אותו לכפירות גמורות, חס ושלום, שיאמר לית דין ולית דיין, כמו שאמרו

חז"ל: היום אומר לו עשה כף וכו', עד שאומר לו
 וכו', אבל האדם צריך להשכיל על דרכיו ולחוס על
 חייו, ולחזק את עצמו בכל מה שיוכל בכל עת יהיה
 איך שיהיה, כמבאר בדברינו כמה פעמים, ועל-ידי-
 זה בעצמו יחזק את עצמו כמה פעמים, כי מאחר
 שאני מאמין שמקלקלין על-ידי עברה, נמצא, שיש
 לי אמונה עדין, וכל זמן שיש לי אמונה, יש לי
 תקנה עדין בודאי, ובודאי מדה טובה מרבה,
 ובודאי יכולין לתקן, כי (תהלים קיט, פו): "כל מצותיך
 אמונה", ועקר המצוות הם לבוא לאמונה שלמה,
 כדי להפיר את מי שאמר והיה העולם, וכל זמן שיש
 לאדם נקדה מאמונה, יש לו תקנה עדין, כי יש עצות
 כאלו, שגם הוא יכול לחזור להשם יתברך בנקל
 על-ידי איזה נחת רוח שיעשה להשם יתברך במקום
 שהוא, על-ידי-זה יזכה לשוב אליו באמת, על-ידי
 כח צדיקי אמת, עד שיזכה שיתפכו כל העוונות
 לזכיות. ועל-כן צריכים קדם לבקש הרבה מהשם
 יתברך, ובפרט בעל תשובה, מי שרוצה לשוב אליו
 יתברך באמת, ולתקן את העבר שפגם ולכלך את
 עצמו כל-כף וכו', שיזכה למצא את הצדיקים

הַאֲמִתִּים שְׂבִדּוֹר הַזֶּה, הַמְּקַבְּלִים מִהַצְּדִיק הַגָּדוֹל
בְּמַעֲלָה מִפְּלֶגֶת מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה
מְשִׁיחַ, מִיחִידֵי הַדּוֹרוֹת.

כִּי בְּאֵמֶת צְרִיכִין לְנַדַּד שָׁנָה מֵעֵינָיו וּמֵעַפְּעָפִיו
תְּנוּמָה, לְשׁוֹטֵט לְבַקֵּשׁ וּלְהִרְבּוֹת בְּתַפְּלָה וְתַחֲנוּנִים,
שְׂיִזְכֶּה לְמַצָּא אֶת הַצְּדִיק הָאֵמֶת שְׂיִוְכַל לְרַפְּאוֹתוֹ,
וּלְהַכְנִיס בּוֹ הַשְּׂגַת אֱלֻקוֹת, כְּדִי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִנִּי
שַׁחַת, כְּמוֹ שֶׁצָּעֵק עַל זֶה שְׁלֹמֵה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם
(מְשָׁלִי ו, ד): "אַל תִּתֵּן שָׁנָה לְעֵינַיָךְ וְתִנוּמָה לְעַפְּעָפֶיךָ,
הַנֶּצֶל כְּצָבִי מִיָּד וּכְצָפוֹר מִיָּד יְקוּשׁ", וְזֶה עַל-יְדֵי
שְׂיִבְקֵשׁ עַד שְׂיִמְצָא אֶת הַצְּדִיק הַמְּנַהֵיג הָאֵמֶת,
שְׂיִקְרֶבְהוּ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (שָׁם ג) בְּפָסוּק
הַסְּמוּךְ לָזֶה: "עֲשֵׂה זֹאת אֲפּוֹא, בְּנִי, וְהַנֶּצֶל, כִּי בָאתָ
בְּכַף רַעַף, לֵךְ הַתְּרַפֵּס וְרַהֵב רַעִיף", וּפְרַשׁ רַשׁ"י:
הַרְבֵּה רַעִים שְׂיִתְפַּלְלוּ עָלֶיךָ לְפָנָיו, הִינּוּ צְדִיקֵי אֵמֶת,
שֶׁהֵם נִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂצָרִיךְ
לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ כְּאַסְקָפָה הַנִּדְרָסֶת וְנִרְפָּסֶת לְבִקְשָׁם
בְּכָל תְּמַצִּית כַּחוֹ, עַד שְׂיִזְכֶּה לְמַצָּאֵם, וְזֶה שְׂכַתוּב
(שָׁם י) בְּסְמוּךְ: "מַעַט שָׁנוֹת מַעַט תְּנוּמוֹת מַעַט חֶבֶק

יָדִים לְשֹׁכֵב וּבָא כַּמְהֵלֵךְ רַאשֶׁךָ וּמַחְסוֹרְךָ כְּאִישׁ
מִגֵּן", שְׁצַרִּיכִין לְמַעַט בְּשָׁנָה וּתְנוּמָה, כְּדֵי לְבַקֵּשׁ
הַצְדִּיק הָאֵמֶת שֶׁנִּקְרָא מְהֵלֵךְ וְאִישׁ מִגֵּן, כִּי הַצְדִּיקִים
נִקְרָאִים מְהֵלְכִים עַל שֵׁם שֶׁהוֹלְכִים מִדְּרָגָה לְדְרָגָה
תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (זְכַרְיָה ג, ח): "וְנָתַתִּי לָךְ מֵהֶלְכִים
בֵּין הָעַמֵּדִים" וְכוּ', וְגַם נִקְרָא הַצְדִּיק מִגֵּן, כִּי הוּא
מִגֵּן לְכָל הַחַוְסִים בּוֹ, וְזֶהוּ (שָׁם): "מַעַט שָׁנוֹת מְעַט
תְּנוּמוֹת" וְכוּ', עַד אֲשֶׁר תִּזְכֶּה שְׂיָבֵא כַּמְהֵלֵךְ רַאשֶׁךָ,
וּפִרְשׁ רַש"י: דְּבָרִים שְׂאֵתָה רַשׁ מֵהֶם וּמַחְסוֹרְךָ
יִתְמַלֵּא וְכוּ', הֵינּוּ כָּל הַדְּבָרִים שְׂאֵתָה רַשׁ מֵהֶם, וְכָל
מֵה שְׁחָסַר לָךְ בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת הַכֹּל יָבֵא לָךְ
כַּמְהֵלֵךְ וְכְּאִישׁ מִגֵּן, הֵינּוּ כְּפִי מַעֲלַת הַצְדִּיק שֶׁתִּזְכֶּה
לְמִצְאָה, שֶׁנִּקְרָא מְהֵלֵךְ וְאִישׁ מִגֵּן, כְּמוֹ-כֵן יָבֵא לָךְ כָּל
מַחְסוֹרְךָ וְרַאשֶׁךָ, דְּהֵינּוּ הַדְּבָרִים שְׂאֵתָה רַשׁ מֵהֶם, כִּי
כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת נִתְמַלְאִים עַל-יְדֵי הַצְדִּיק, כִּי הוּא
מְמַשִּׁיךְ כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, עַל-יְדֵי
שְׂמִכְנִים יְדִיעַת אֱלֻקוֹתוֹ בְּנִלְוִים אֵלָיו, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה
נִתְמַלְאִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ (נְדָרִים מֵא):
דַּעַת קְנִיַת מָה חֲסָרְתָּ; וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר הַשָּׁנָה
וְלָקוּם בְּחִצּוֹת לִילָה, לְאוֹנֵן וְלָקוּנֵן וְלִבְכוֹת וְלִצְעַק

מאד על חרבן בית-המקדש ותקף מרירות הגלות בגוף ונפש, ומכל שכן וכל שכן לבכות ולצעק מאד מאד על הסתלקות הצדיקים, שקשה כפלים כחרבן בית-המקדש, כמו שאמרו חז"ל (ראש השנה יח:), אשר כל הצרות אנו סובלים על-ידי זה, כמו שכתוב: "הצדיק אבד ואין איש שם על לב, כי מפני הרעה נאסף הצדיק"; על-כן כל מי שחס על נפשו, צריך לצעק מאד, שיזכה גם עתה למצא רבי ומנהיג אמתי, שיוכל להכניס בו ידיעת אלקותו יתברך, שעל-ידי-זה יתמלאו כל החסרונות ויתבטלו כל הצרות ויתקן הכל, ועקר הלמוד שלומד הצדיק הגדול במעלה מפלגת מאד שהוא בחינת משיח עם תלמידיו הצדיקים האמתיים, שהם ילמדו עם נשמות ישראל, ועל-ידי-זה יקרבו אותם אליו יתברך אפלו הגרוע שבגרועים, ואפלו אלו שכבר עברו על כל התורה כלה, רחמנא לצלן, הם יכולים להוציא עצמם מהמקום והזמן ולהגיע אל למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, כי באמת השם יתברך הוא למעלה מהזמן כמובא (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), וזה הענין הוא באמת דבר נפלא ונעלם

מאד, ואי אפשר להבין זאת בשכל אנושי. אך דע שעקר הזמן הוא רק מחמת שאין מבינים, דהינו מחמת ששכלנו קטן, כי כל מה שהשכל גדול ביותר, הזמן נקטן ונתבטל ביותר, כי בחלום שאז השכל נסתלק, ואין לו רק כח המדמה, אזי ברבע שעה יכולים לעבור כל השבעים שנה, כאשר נדמה בחלום, שעובר והולך כמה וכמה זמנים בשעה מועטת מאד, ואחרי-כן פשנתעוררים מהשנה, אזי רואים שכל אלו הזמנים והשבעים שנה שעברו בחלום, הם זמן מועט מאד באמת, וזה מחמת שאחרי כן בהקיץ אז חוזר השכל אליו, ואצל השכל כל אלו השבעים שנה שעברו בחלום, הם רק רבע שעה אצלו, רק שבעים שנה ממש, הם שבעים שנה גם אצל השכל שלנו, ובאמת בשכל הגבה למעלה משכלנו, גם מה שנוחשב אצלנו לשבעים שנה ממש, הוא גם-כן רק רבע שעה או פחות, כי כמו שאנו רואין שיכולים לעבור שבעים שנה בחלום, ובאמת אנו יודעין אחרי-כן בשכל שלנו, שהוא רק רבע שעה, כמו-כן ממש מה שנוחשב לפי שכלנו שבעים שנה ממש, הוא בשכל הגבה למעלה יותר

רק רבע שעה, רק שאין אנו מבינים זאת, כי גם בחלום אם היה אחד בא אצלו בשעת החלום, והיה אומר לו שכל זה שנדמה לו שעוברים ימים ושנים, באמת אינם כלום, והכל הוא רק רבע שעה, בודאי לא היה מאמין לו כלל, כי לפי הדמיון שבחלום נדמה לו שעוברים ימים ושנים ממש, כמו-כן ממש אף-על-פי שאצלנו לפי שכלנו נדמה שזהו זמן של שבועים שנה, בשכל הגדול יותר, הוא רק רבע שעה, וכן למעלה מעלה שבשכל שהוא גבה עוד יותר למעלה, גם אותו הזמן שבשכל הגבה משכלנו אינו נחשב שם בשכל הגבה עוד יותר, רק לזמן מועט ופחות מאד, וכן למעלה מעלה, עד אשר יש שכל גבה כל-כך ששם כל הזמן כלו אינו נחשב כלל, כי מחמת גדל השכל מאד, כל הזמן אין ואפס לגמרי, כמו שאצלנו השבועים שנה שעוברים בחלום הם רק רבע שעה באמת, כמו-כן יש שכל למעלה משכל, עד שהזמן נתבטל לגמרי.

ועל-כן משיח שעבר עליו מה שעבר מיום בריאת העולם, וסבל מה שסבל, ואחר כל זה בסוף

יאמר לו השם יתברך: "בני אתה אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ח), ונהדבר תמויה ונפלא מאד לכאורה, אך כל זה מחמת גדל עצם שכלו של משיח, לפי גדל מדרגתו שיאחז אז, ומחמת הפלגת עצם מעלת שכלו שיגדל אז מאד מאד, על-כן יהיה כל הזמן שעבר עליו מיום בריאת העולם עד אותו הזמן כלו אין ואפס ממש, כאלו נולד היום, כי יתבטל כל הזמן בשכלו שיהיה גדול מאד, ועל-כן יאמר לו השם יתברך: "אני היום ילדתיך", היום ממש, כי כל הזמן שעבר — אין ואפס לגמרי.

וזהו כלל העצה שישמשך משיח בכל העולם, שידע כל אחד אשר אין שום מציאות של זמן ומקום כלל, כי הוא בגדל נפלאות נוראות השגתו, שישזכה להשיג בהשגת אלקותו יתברך, ויעלה ויכלל במקום שיעלה ויכלל, הינו באין סוף ברוך הוא בתכלית המדרגה העליונה שאין למעלה הימנה, ויוריד ויגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי כזה, עד אשר יתגלה לכל, אשר הכל אלקות ואלקות הוא הכל, וגם הזמן והמקום הוא רק צמצום וכלי

לְהַשִּׁיגוֹ יִתְבַּרְךָ, וְעַל-כֵּן הוּא יִמְשִׁיךָ אֶת הַתְּשׁוּבָה
 בְּעוֹלָם כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל-יְדֵי אֲוֵרוֹ שֶׁל
 מְשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעְיָה נט, כ): "וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל
 וְלִשְׁבִי פֹשַׁע בְּיַעֲקֹב" וְגו', כִּי אִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַדַּעַת וְהַגְּלוּי הַזֶּה שֶׁל בְּטוּל
 הַמְּקוֹם וְהַזְּמַן, כִּי עֵקֶר הַמְּקוֹם וְהַזְּמַן הוּא מַחֲמַת
 חֶסְרוֹן הַדַּעַת, וְכָל מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ דַּעַת בְּיֹתֵר, הוּא
 סְמוּךְ בְּיֹתֵר לְבַחֲיַנַּת לְמַעְלָה מִן הַמְּקוֹם וְלְמַעְלָה
 מֵהַזְּמַן, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, חָס וְשָׁלוֹם, שְׂאֵז
 נִכְנָסֵת בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סוֹטָה ג.),
 עַל-כֵּן אֵז נוֹפֵל בְּיֹתֵר תַּחַת הַמְּקוֹם הַגָּשְׁמִי וְהַזְּמַן,
 וְנִדְמָה לוֹ שֵׁיֵשׁ לוֹ עוֹד לְהִתְמַהֵמֵה בְּזֶה הָעוֹלָם הַרְבֵּה
 מְאֹד, וְאֵז נִתְמַרֵּר לְבוֹ וְנוֹפֵל רוּחוֹ וְנִשְׁבָּר לְגַמְרֵי,
 וּמִזֶּה בָּא שְׁכָל מִי שֶׁכָּבַר זָכָה, וְנִתְעוֹרֵר בּוֹ אֵיזָה רוּחַ
 קְדוּשָׁה רוּחַ טְהוֹרָה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, נִעְתָּק
 מֵהַמְּקוֹם וְהַזְּמַן וְעוֹלָה אֶל לְמַעְלָה מֵהַמְּקוֹם וְהַזְּמַן,
 כִּי (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּשׁוּבָה, חֶלֶק ב', סִימָן א'): יוֹם
 שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עֵינַי
 שָׁם; אֲבָל אַחֲר־כֵּן כְּשֶׁנִּתְקַרְרַת הַתְּלַהֲבוּתוֹ הוּא חוֹזֵר
 וְיוֹרֵד אֶל לְמַטָּה מֵהַמְּקוֹם וְהַזְּמַן, וּמִזֶּה בָּא שְׁנוּפֵל

לְסַפְּקוֹת, וְנִשְׁבַּר רוּחוֹ וְנִתְעַקַּם דַּעְתּוֹ, וְנִדְמָה לוֹ שְׁזָה
 בְּשִׁבִיל תְּשׁוּבָתוֹ, עַד שֶׁנִּכְנַס בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין רוּצִים
 בּוֹ כָּלֵל, מִחֲמַת שְׁיָרֵד אַחַר הַתְּשׁוּבָה כָּל-כָּף, וּבִאֲמַת
 הוּא לֹא-כֵן, כִּי תִכְף-וּמָיֵד כְּשֶׁאָדָם נִתְעוֹרַר בְּתְשׁוּבָה,
 נִתְעַלָּה מִיִּרְדָּתוֹ, וְעוֹלָה מִהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן אֶל לְמַעְלָה
 מִהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, עַד שֶׁמְרַגֵּישׁ נְעִימוֹת גְּדוּלָה, כִּי שָׁם
 הוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת עוֹלָם הַבָּא מִמָּשׁ, כִּי מְרַגֵּישׁ אֶת
 עֲרֵבוֹת, נְעִימוֹת זֵיו הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, אֲבָל אַחֲר־כֵּן
 כְּשֶׁכְּבִית אוֹתָהּ הֵהָאֶרֶת, וְנִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ הַתְּשׁוּקָה, אֲזַי
 נוֹפֵל חֲזָרָה אֶל לְמַטָּה מִהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, וּמִזֶּה בָּא
 שְׂאֲחָרֵי שְׁכָבָר נִכְנַס בְּגִדְרָה בְּעַל תְּשׁוּבָה, חוֹזֵר
 וְנִתְחַשֵּׁף לוֹ.

וּבִאֲמַת צָרִיף לִידַע שְׁכֵן הוּא אֲצֵל כָּל אֶחָד, כִּי
 בְּתַחֲלָה כְּשֶׁאָדָם מִתְחִיל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֲזַי
 הוֹלֵךְ לוֹ עַל-פִּי-רַב כְּסִדֵּר קִצָּת, וּמִתְפַּלֵּל וְלוֹמֵד
 וְעוֹסֵק בְּעֵבוֹדַת הַשֵּׁם, וְזֶה עֲנִיַן שְׁחָרִית, שֶׁהוּא חֹסֵד,
 וְאֲזַי כָּל סֵדֵר הַתְּפִלָּה בְּאֲרִיכוֹת: קְרַבְנוֹת וְקִטְרֵת וְכוּ',
 וְקָרִיאַת שְׁמַע וְתְּפִלָּה, וְכַמוֹ-כֵן גַּם הוּא מְרַבֵּה אֲזַי
 בְּעֵבוֹדַת הַשֵּׁם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, אֲבָל עַל-פִּי-רַב

אחרי-כן נופל מעבודתו, ומתחיל השם יתברך
לנסות אותו, ומתגרה בו הבעל-דבר פידוע לכל מי
שרוצה להכניס בעבודת השם, ואזי עקר הנסיון של
האדם, ואזי צריכין התחזקות גדולה מאד בלי שעור
וערך ומספר, להתחזק בכל פעם בעבודתו יתברך,
ולבלי לפל משום דבר שבעולם. והעקר שצריך
להתגבר כנגד המחין דקטנות, שהם מתגברין אז על
האדם ורוצין להפילו בדעתו, כאלו אין לו תקנה,
חס ושלום, או למנעו מתפלה בכונה ובשמחה
וכיוצא בזה, וכל זה הוא ענין צהרים, זמן המנחה,
שאז עקר אחיזת המחין דקטנות, וצריך לקיים
מאמרם ז"ל (ברכות ו:): לעולם יהא אדם זהיר
בתפלת המנחה, הינו שאז צריכין להזהר ביותר
להתחזק בתפלה ועבודת השם, ולא יפל משום דבר
שבעולם, רק ידע ויאמין בדברי הצדיקים האמתיים,
שצצקו בקול גדול וחקק, כי אין שום יאוש בעולם
כלל, כי (תהלים קמו, ו): "ולגדלתו [יתברך] אין
חקר", ובגדל רחמיו יתברך יכול להפוך הכל לגמרי
מרע לטוב ומעוונות לזכויות, על-ידי תשובה, כמו
שאמרו חז"ל; וכמו-כן בכלל חיי האדם, שימי חייו

נִקְרָאִים 'יוֹם', וּמִיתָתָם וְהִסְתַּלְקוּתָם נִקְרָאת 'לִילָה'
 וְחֲשָׁד, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (קִהְלַת יב, ב): "עַד אֲשֶׁר לֹא
 תִחַשְׁדַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ", וְעַל-כֵּן אַחַר חֲצֵי יָמָיו הוּא עֹנֵן
 צְהָרִים, זְמַן הַמְנַחָה, וְעַל-פִּי-רֹב אִזְ דִּיקָא מִתְגַּבֵּר
 הַבְּעַל-דְּדָבָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בְּנֵדָאֵי צְרִיכִין לְהִתְחִיל
 עֲקָר הָעֲבוּדָה בִּימֵי הַנְּעוּרִים דִּיקָא, כִּי (אִיכָה ג, כו):
 "טוֹב לְגַבֵּר כִּי יִשָּׂא עַל בְּנֵעוּרָיו", וְכֵן (שְׁבַת קנב):
 יִנְקוּתָא כְּלִילָא דְּוֹרְדָא, אֲבָל אֲפִלוּ מִי שְׁזוּכָה
 לְהִתְחִיל בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם מְנַעוּרָיו, אַף-עַל-פִּי-כֵן
 כְּשִׁיגִיעַ לְאִמְצַע יָמָיו, וְרוּצָה לְהַגִּיעַ לְמָה שְׁצָרִיךְ
 לְהַגִּיעַ, אִזִּי עַל-פִּי-רֹב מִתְגַּבֵּר הַבְּעַל-דְּדָבָר, וּמִתְפַּשֵּׁט
 מְאֹד לְמַנְעוּ מִדְּרֹךְ הַחַיִּים, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, וּמְכַל שְׁכֵן מִי
 שְׁלֹא הִתְחִיל כָּלֵל בִּימֵי נְעוּרָיו, וְכִשְׁרוּאָה שְׁעָבְרוּ רֹב
 שְׁנוֹתָיו, וּמְהֵרָה בְּתִשׁוּבָה וְרוּצָה אִזְ לְהִתְחִיל
 בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, אִזִּי תִכְף מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבְּעַל-דְּדָבָר,
 וְאִינוּ רוּצָה לְהַנִּיחוּ לְצֵאת מִתְּאוּתָיו וְרִשְׁתוּתָיו אֲשֶׁר
 נִלְכַּד בָּהֶם, וְעַל זֶה צוּעֵק הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ז):
 "הַגִּידָה לִי שְׂאֵהָבָה נִפְשֵׁי אִיכָה תִרְעָה אִיכָה תִרְבִּיץ
 בְּצִהָרִים", בְּצִהָרִים דִּיקָא, שְׂאִז זְמַן הַמְנַחָה, וְעַל-כֵּן
 צְרִיכִים לְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה בִּימֵי הַנְּעוּרִים, שְׁלֹא יִפֹּל

לעולם מעבודתו יתברך, כי לפעמים האדם נופל לעת זקנותו, ובפרט כשכבר הימים באים והגיע לאמצע ימיו, ומתחיל היום לערב, אז צריך להסתכל בעצמו מאד על אחריתו וסופו, להתגבר ביותר ויותר, כי אז הוא ענין הצהרים זמן המנחה, שצריכין להזהר בה ביותר להמתיק הדינים שהוא היצר הרע, שאחזתו ממחין דקטנות זמן המנחה, ולקשר עצמו היטב לצדיקים אמתיים שהם בחינת משה, שהם דיקא יכולין להמתיק הדין של זמן המנחה בשרשו העליון.

כי הצדיקים האמתיים שבדור המקבלים מהצדיק הגדול ומפלג במעלה נוראה ונפלאה מאד, שהוא בחינת משיח, מגלים עצות נוראות לכל הדבוקים בהם באמת, ועקר העצה שמגלים הוא בחינת שכחה, הינו להרגיל עצמו לשכח את כל העבר, ואף שחטא ופגם כבר הרבה בזנות ונאוף, חלול שבת אכילת טרפות ונבלות וכו' וכו', רחמנא לצלן, ואפלו שעבר כבר, רחמנא לצלן, על כל התורה כלה, עכשו כשרוצה לשוב בתשובה, הוא

צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּעֵינָיו כְּבָרְיָה חֲדָשָׁה, כִּי כָל מִי שְׁרוּצָה
לְחוּס עַל עֲצָמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִית, כָּל
תִּקְנָתוֹ שְׂאִיף שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ, כִּי בְּאַמֶּת נַעֲשֶׂה
הָאָדָם כְּבָרְיָה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם, שְׁבִשְׁבִיל זֶה מְבָרְכִין
כָּל יוֹם בְּרִכּוֹת הַשַּׁחַר כַּמְבֹאָר בְּשִׁלְחַן עָרוּף, וְעַל-כֵּן
אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ שְׁתֵּהִיָּה הָעֲבוּדָה שְׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם
חֲדָשָׁה אֲצִלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי כָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה
כַּמָּה מַצּוֹת בְּכָל יוֹם — צִיצִית וּתְפִלִּין וְכִיּוּצָא, אֵיךְ
הָעֶקֶר שִׁירָאָה לִישֵׁב וַיַּעֲתוֹ בְּכָל יוֹם, שְׁנֵה הַיּוֹם
שְׁעוֹמֵד בּוֹ עֲדִין לֹא הָיָה בְּעוֹלָם, וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד
הַיּוֹם הַזֶּה בְּעוֹלָם, וְהָעֲבוּדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂצָרִיכִים
בְּזֶה הַיּוֹם הַיּא חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, וְרַק עָלֶיךָ נִפְלָה חוֹבַת
הַיּוֹם, עַל זֶה הָאָדָם שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר בְּאוֹתוֹ
הַיּוֹם, הוּא דִּיקָא צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּעֲבוּדָה זֹאת, וְלֹא
מִלְּאָךְ וְלֹא שָׂרָף וְאַפְלוֹ נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁבִגְן-עֲדָן
הָעֲלִיּוֹן אֵינָם יְכוּלִים לְהַשְׁלִים הָעֲבוּדָה הַזֹּאת, רַק
"חֵי חֵי הוּא יוֹדֵךְ כַּמְנֵי הַיּוֹם" (יִשְׁעִיָּה לַח, יט), כַּמּוֹנֵי
הַיּוֹם דִּיקָא, הֵינּוּ כְּמוֹ שְׂאֵנֵי הַיּוֹם, בְּאִיזוֹ מְדַרְגָּה
פְּחוּתָה שֶׁהִיא, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שְׂאֵנֵי חֵי, אֲנִי

צָרִיף לְהוֹדוֹת לָךְ דִּיקָא, אַדְרַבָּה כָּל מַה שְּׁיִוְדַע
בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גְרוּעַ וּמְקַלְקַל בְּיוֹתֵר, עַל יְדוֹ דִּיקָא
יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר — כְּשִׁיתְקַרֵּב
אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּזוֹהַר הַקְּדוּשׁ (יְתָרוֹ 10):
כִּד אָתִי יִתְרוֹ וְאָמַר וְכוּ', כְּדִין אֶסְתַּלַּק וְאֶתִּיקַר שְׁמָא
דְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכוּ', כִּי עַקֵּר גְּדֵלַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ
הוּא דִּיקָא כְּשֶׁהֲרַחֲוִקִים מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
וְעַקֵּר הָעֲצָה לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה הוּא לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם
מִחֻדָּשׁ, וְאַפְלוּ אִם אֵין יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת כְּלוּם מִגְּדֵל
הַתְּגָרוֹת וְהַתְּגַבְרוֹת הַגְּלוּת בְּגוּף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, אֲף־
עַל־פִּי־כֵן יִתְחִיל בְּכָל פַּעַם לְהַכִּין וּלְהַזְמִין אֶת עֲצָמוֹ
מִחֻדָּשׁ לַעֲבוּדָתוֹ יִתְבַּרֵךְ, שְׁזֵה בְּחִינַת אֱהִיָּה דָא אֲנָא
זְמִין לְמִי־הוּי, וְלִפְעָמִים צְרִיכִין לְהִתְחִיל בְּיוֹם אֶחָד
כְּפֵה וּכְמֵה הַתְּחִלוֹת חֻדְשׁוֹת מְכַל שְׁפָן בְּכָל שְׁבוּעַ
וְכוּ', עַד שְׁאַחַר־כֵּן מְצַטְרְפוֹת כָּל הַהִתְחִלוֹת הָאֵלוֹ
וּבָאוֹת לְעֲזָרְתוֹ, כִּי לִית רְעוּתָא טָבָא דְאַתְעָבִיד,
וְעַל־יְדִי־זֵה זוּכָה אַחַר־כֵּן לְהִתְחִיל וְלִגְמַר עֲבוּדָתוֹ
בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי. וְהָעֵקֶר — שְׁצָרִיף הָאָדָם לְסַלֵּק
מִדְּעֵתוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם כָּל מַה שְּׁעֵבֵר עָלָיו עַד
אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, וְכָל הַהִתְחִלוֹת מְכַל

הַעֲבוֹדוֹת שֶׁהִתְחִיל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד עֵתָה
 לֹא יַעֲלוּ אֶצְלוֹ בְּחֻשְׁבוֹן כָּלֵל, רַק כָּאִלוֹ לֹא הִתְחִיל
 עֲדִין מֵעוֹלָם כָּלֵל, כִּי עֲקַר הִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל
 אֶחָד הוּא מִחֲמַת שְׁנֵדמָה לוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁכָּבַר הִתְחִיל
 קִצָּת בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְנִפְּל מִזֶּה, וְאַחֲר־כֵּן הִתְחַזַּק
 לְהִתְחִיל עוֹד וְנִפְּל עוֹד פַּעַם וְכֵן הִרְבֵּה פְּעָמִים,
 וְעַל-כֵּן מִתִּיאֵשׁ לְגַמְרִי, חֵס וְשְׁלוֹם, וּמִתְרַשֵּׁל
 בְּעֲבוֹדָתוֹ מִלְּהִתְחִיל עוֹד פַּעַם. עַל-כֵּן עֲקַר הָעֲצָה
 לְשִׁכַּח בְּכָל פַּעַם כֹּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, אֶף-עַל-פִּי
 שֶׁכָּבַר הִתְחִיל אֲלֵפִים וְרַבָּבוֹת פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר,
 עֵתָה יִתְחִיל מִחֻדָּשׁ לְגַמְרִי לְהַכִּין וּלְהַזְמִין אֶת עֲצָמוֹ
 לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שְׁשׁוּיֹכֵל, אִם לְצַעֲק אֶל הַשֵּׁם
 מֵעַמֶּק הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ עֵתָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אִם
 לְהִתְחִיל לְלַמֵּד וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְעֲשׂוֹת מְצוּוֹת, אִם
 לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ בְּמַה שֶּׁלֹּא עָשָׂנִי גוֹי וְכוּ', וְכֵן בְּכָל
 מִיָּנִי עֲצוֹת לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִשָּׂאֵר
 קָיָם בְּקִיּוֹם הַתּוֹרָה תָּמִיד; כִּי בְּאַמַּת אֲפִלוֹ מִי שֶׁחָטָא
 כָּל יָמָיו וְשָׁב בְּאַחֲרוֹנָה — מוֹחֲלִין לוֹ הַכֹּל כְּמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, מִכָּל שָׁכֵן מִי שֶׁכָּבַר הִתְחִיל
 כְּמַה פְּעָמִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעֲקַר הַנְּפִילוֹת

וְחַלְשׁוֹת הַדַּעַת מְזֵה שְׂרָאוֹ שְׂכָכָר נִסּוּ אֶת עֲצָמָם
 וְהִתְחִילוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְנָפְלוּ, הוּא רַק מַעֲשֵׂה הַבַּעַל-
 דָּבָר שְׂרוּצָה לְהִסִּיתָם עַל-יַד־זֶה וּלְעִרְבָב דַּעְתָּם
 וּלְיָאֵשׁ אֶת עֲצָמָם, חֵס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן צָרִיכִין לְהִזְהַר
 מְאֹד לִילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ בְּאִיזוֹ
 בְּחִינָה שֶׁהוּא, וַיִּשְׁכַּח מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כָּל מָה שֶׁעָבַר
 עָלָיו, וְכָל הַהִתְחַלּוֹת שֶׁהִתְחִיל עַד עַתָּה לֹא יַעֲלֶה לוֹ
 מִן הַחֲשָׁבוֹן כָּלֵל, רַק עַתָּה צָרִיךְ לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ
 לְגַמְרֵי וְכֵן לְעוֹלָם, עַד שְׂיִזְכֶּה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
 וּלְהִתְחִיל וּלְגַמֹּר בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוֹי, וּכְשִׁזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק
 בְּכָל זֶה, אֲזַי זֹכֶה עַל-יַד־זֶה לְדַבָּרִים גְּבוּהִים
 וְעֲלִיוֹנִים מְאֹד.

וְעַקֵּר זֶה הַדַּעַת מְקַבְּלִים מִהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל
 בְּמַעֲלָה מְפֹלָגֶת מְאֹד מְאֹד, וְעַל-כֵּן אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל
 (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן כו): אֲצֵל הָעוֹלָם הַשְּׂכָחָה הִיא
 חֲסָרוֹן גָּדוֹל בְּעֵינֵיהֶם, אָבָל בְּעֵינַי יֵשׁ בְּהַשְּׂכָחָה
 מַעֲלָה גְדוֹלָה, כִּי אִם לֹא הִיְתָה שְׂכָחָה, לֹא הָיָה
 אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוֹם דָּבָר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, אִם הָיָה
 זֹכֵר כָּל מָה שֶׁעָבַר, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהָרִים אֶת

עֲצָמוּ לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּשׁוֹם אִפְּן, גַּם הָיוּ מְבַלְבְּלִין
 אֶת הָאָדָם מְאֹד כָּל הַדְּבָרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, אָבֵל
 עֲכָשׁוּ עַל-יַדֵּי הַשְּׂכָחָה נִשְׁכַּח מֵה שְׁעֵבֵר, וְאַצְלוּ
 הַדָּרֶךְ שֶׁכָּל מֵה שְׁעֵבֵר וְהֵלֶךְ נִפְסָק וְהוֹלֵךְ לַחֲלוּטִין,
 וְאִינוּ חוֹזֵר עוֹד בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, וְאִינוּ מְבַלְבֵּל כָּלֵל
 עֲצָמוּ עוֹד בְּמֵה שְׁכָבֵר עָבֵר וְהֵלֶךְ. וְעַנִּין זֶה הוּא דָּרֶךְ
 עֲצָה טוֹבָה גְּדוּלָה מְאֹד בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, כִּי עַל-פִּי-רֹב
 יֵשׁ לְהָאָדָם בְּלִבּוּלִים רַבִּים וְעִרְבּוּב הַדַּעַת מְאֹד מִמֵּה
 שְׁחָלַף וְעָבֵר, בְּפָרֵט בַּשַּׁעַת הַתְּפִלָּה, שָׂאז בָּאִים עָלָיו
 כָּל הַבְּלִבּוּלִים, וּמְעַרְבְּבִים וּמְעַקְמִים אֶת דַּעְתּוֹ מִמֵּה
 שְׁכָבֵר עָבֵר, וְלִפְעָמִים יֵשׁ לוֹ בְּלִבּוּלִים מִעַנִּין מִשָּׂא
 וּמִתֵּן שָׁלוֹ וְעִסְקֵי בֵּיתוֹ וְכִיּוֹצֵא, בְּאֲשֶׁר כִּי לֹא טוֹב
 עֲשֵׂה בְּעַנִּין זֶה וְכִיּוֹצֵא, וְכֵן הִיא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
 וְכִיּוֹצֵא בְּדָבָר הַזֶּה, וַיֵּשׁ שְׂמֵבַלְבְּלִים אוֹתוֹ בְּעַת
 עִבּוּדָתוֹ בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה וְכִיּוֹצֵא בְּהַפְגָּמִים שְׁפָגַם
 מִקִּדְּם, בְּאֲשֶׁר שְׁבַעֲנִין זֶה לֹא עֲשֵׂה כְּהִגֵּן נִגְדוֹ
 יִתְבַּרְךָ, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הַרְבֵּה מְאֹד, כְּאֲשֶׁר יָדוּעַ לְכָל
 אָדָם בְּעֲצָמוֹ; עַל-כֵּן הַשְּׂכָחָה הִיא עֲצָה טוֹבָה גְּדוּלָה
 מְאֹד לְזֶה, שְׂתַכְתֵּךְ-וּמְיָד שְׁחוּלֶךְ וְעוֹבֵר הַדְּבָר, יַעֲבִיר
 וַיִּסְלַק אוֹתוֹ מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וַיִּסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה לְגַמְרֵי,

ולא יתחיל לחשוב עוד במחשבתו בענין זה כלל,
והבן הדבר היטב, כי הוא דבר גדול מאד.

וצריך כל אחד להרגיל את עצמו לשכח את כל
העבר עליו עד עכשו, וירגיל עצמו לעשות בכל
פעם התחלה חדשה, וזהו התקון הגדול שעשה
משה רבנו בשבירת הלוחות אחר חטא העגל
שכולל כל החטאים שבעולם, כי העגל היה כלול
מעבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים (מדרש
תנחומא תשא), ותכף-ומיד אחרי שחטאו בעגל, נפלו
בדעתם מאד מאד, ועל-כן כשראה זאת משה רבנו
ז"ל, לכן שבר את הלוחות, ואמרו חז"ל (ערובין נד):
אלמלא נשתברו הלוחות לא היתה שכחה, עין שם;
נמצא שענין שבירת הלוחות הוא המשכת שכחה
בעולם, כי ראה שאי אפשר לשוב אליו יתברך, כי
אם שממשיכים קדם את מדת השכחה בעולם, וזה
קשור וחיבור סוף התורה לתחלתה "לעיני כל
ישראל", ופרש רש"י: שנשא לבו לשבר את
הלוחות לעיני כל ישראל "בראשית" הינו כנ"ל, כי
זה עקר התקון והגבורה הנפלאה של משה,

שְׁהַמְשִׁיךְ תִּקּוֹן נִפְלֵא עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת דִּיקָא,
 כְּדֵי שְׁיֻכַּל כָּל אֶחָד לְסַלֵּק מִחוּ וְדַעְתּוֹ בְּכָל פְּעַם,
 וְלִהְשָׁכִיחַ וּלְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כָּל מָה שְׁעָבַר, כְּדֵי
 שְׁיֻכַּל לְהִתְחַזֵּק שְׁלֹא יִפֹּל בְּשׁוּם אִפְּז, רַק לְהִתְחַיֵּל
 מִחֲדָשׁ בְּכָל פְּעַם, וְעַל-כֵּן בָּזָה דִּיקָא מְסִימִין אֶת
 הַתּוֹרָה, וְחוֹזְרִין וּמִתְחַיֵּלִין אוֹתָהּ מִחֲדָשׁ "בְּרֵאשִׁית
 בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", כִּי זֶה עָקֵר
 הַתְּשׁוּבָה שְׁמִמְשִׁיכִין בְּכָל שָׁנָה בְּרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעֵשְׂרֵת
 יָמֵי תְּשׁוּבָה לְחֲדָשׁ עֲצָמוֹ בְּכָל פְּעַם, בְּבַחֲיַנַּת (אִיכָּה ה,
 כא): "הִשְׁיבֵנו ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁוֹבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֹדֶם",
 וְדָבָר זֶה סוֹבֵב מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה, אָנוּ מְסִימִים אֶת
 הַתּוֹרָה בְּ"לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל", אֲשֶׁר בּוֹ נִתְּגַלָּה שְׁבִירַת
 הַלּוּחוֹת שֶׁהוּא עֲנִין הַשְּׂכָחָה שְׁהַמְשִׁיךְ מִשֶּׁה רַבְּנוּ
 בְּעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה
 מִחֲדָשׁ וּמִתְחַיֵּלִים אֶת הַתּוֹרָה מִ"בְּרֵאשִׁית".

וְעַל-כֵּן עַל כָּל בְּעַל תְּשׁוּבָה הַרוּצָה לְהִרְגִיל
 עֲצָמוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שְׁיַעֲשֶׂה בְּכָל פְּעַם הַתְּחִלָּה
 חֲדָשָׁה, וְאִף שְׁבָכָל פְּעַם שְׁמַקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ, שְׁלֹא
 יַחֲזֹר אֶל הָרַע וְהַלְכָלוֹךְ וְהַזְהָמָה שְׁנִפְּל לְשֵׁם עַד

עֲכָשׁוּ, וְהַקְבֵּלָה הִיא בְּלִב חֲזָק, וְאַחֲר־כֵּן הוּא חוֹזֵר
 וְנוֹפֵל וְשָׁב לְשֵׁם כְּכֹלֵב הַשָּׁב אֶל קִיאוֹ, אָסוּר לְפַל
 בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, אֲפִלוּ שִׁיְהִי כֵּן אֲלֵפִים וְרַבְבוֹת
 פְּעָמִים, כִּי צָרִיךְ לִידַע אֲשֶׁר (מְכִילֵתָא פְּרָשַׁת יְתָרוֹ): כָּל
 הַהֲתַחֲלוֹת קִשׁוֹת, וְעַל-כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁעוֹשֶׂה הַתְּחִלָּה,
 מִתְּפַשְׁטֵת עָלָיו הַכְּבֹדוֹת בְּיוֹתֵר, וּמוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ חֲזָרָה
 לְשׁוֹב אֶל הָרַע שֶׁיֵּרֵד וְנִפֵּל לְשֵׁם, וְכֵן הוּא בְּכָל
 הַהֲתַחֲלוֹת, שֶׁצָּרִיכִין לְהִתְחִיל לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,
 שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי
 שִׁיתְנוּצֵץ לוֹ אֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּדִּי שִׁיתְעוֹרֵר לְשׁוֹב,
 וְאִי אֶפְשָׁר לְהִזְרִיחַ לוֹ מֵאוּרוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִם כְּשִׁישׁוֹב
 בְּתִשׁוּבָה, כִּי "כָּל זֶר לֹא יֹאכַל קִדְשׁ", וְאִם-כֵּן מֵהֵיכָן
 הַהֲתַחֲלָה, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְרַחֵם עָלָיו
 וּמִזְרִיחַ לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ לְתוֹךְ עֵמֶק חֲשָׁכוֹת שָׁלוֹ
 וְלִנְפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה, כִּדִּי לְעוֹרְרוֹ בְּתִשׁוּבָה, הוּא אֵינוֹ
 יְכוּל לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה, כִּי לְפִי עֵצָם שְׁבִירָתוֹ לְשִׁבְרֵי
 שְׁבָרִים עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, הַכֹּל הוּא אֲצִלוֹ
 בְּחִינַת רַבּוּי אוֹר, וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת מְזֻדְמָן עַל-פִּי-רַב
 שְׁמֵתְעוֹרֵר הָאָדָם בְּתִשׁוּבָה אֵיזָה זְמַן, וְאַחֲר־כֵּן נוֹפֵל
 מִזֶּה, וְכֵן יִזְדַּמֵּן כַּמָּה פְּעָמִים.

וְזֶהוּ עֲנִינְךָ כָּל הַגְּלוּיֹת בְּכָל־לַיֹּת יִשְׂרָאֵל, שְׁכַשְׁבָּאוֹ
לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל נָפְלוּ יוֹתֵר, מִחֲמַת שְׁלֹא נִזְהָרוּ
לְהִתְקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר כְּרָאוּי לְפִי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי
בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ בְּיַד־אֵי צְרִיכִים לְהִזְהָר לְהִיּוֹת בְּנִקְיוֹת
וּבְטָהֳרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמִחֲמַת שְׁלֹא נִזְהָרוּ בְּזֶה, עַל-
כֵּן הָיָה אֲצֵלֶם שָׁם הַכֹּל בְּבַחֲיִנַת רַבּוּי אוֹר, שְׁעַל-יְדֵי-
זֶה עָקַר שְׁבִירַת כְּלִים, שְׁמִשָּׁם הַתְּגַבְרוֹת הַסְּטָרָא
אַחֲרָא, עַל-כֵּן חָטְאוּ שָׁם יוֹתֵר, עַד אֲשֶׁר "מִפְּנֵי
חָטְאִינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ" זֶה כִּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל אֶף-
עַל-פִּי-כֵן (תְּהִלִּים קִיח, טז): "יִמִּין ה' רוּמָמָה", וְכֵן (שָׁם
צב, ט): "וְאַתָּה מָרוֹם לְעֵלָם ה'", וּפִרְשׁ רַש"י: לְעוֹלָם
יְדָךְ עַל הָעֲלִיוֹנָה, כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל הַגְּאֻלוֹת
הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, תִּקְנּוּ בְּכָל
פְּעַם תִּקְוִנִים הַרְבֵּה, וְנִשְׁאַרוּ רְשִׁימוֹת הַרְבֵּה, כְּדִי
שְׁיִהְיֶה כַּח לְתַקֵּן כְּלִים לְקַבֵּל אוֹר הַשְּׁגַת אֱלֹקוֹתוֹ
יְתַבָּרֵךְ, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁאַחַר-כֵּךְ כִּשְׁחָטְאוּ, נִתְקַלְקְלוּ
יוֹתֵר כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁתִּקְנּוּ מִקֶּדֶם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן
נִשְׁאַר מֵהֶם רְשִׁימוֹת הַרְבֵּה, וְאֲשֶׁר בְּכַח הַזֶּה אָנוּ
חַיִּים בַּגְּלוּת, וַיֵּשׁ לָנוּ כַּח לְקַבֵּל אִיזוֹ הַתְּנוּצָצוֹת
מִיַּד־עֵת אֱלֹקוֹתוֹ יְתַבָּרֵךְ וְאַמוֹנָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְכִמוֹ-כֵן

הוא בכל אדם ובכל זמן, שאף-על-פי שמתחיל פעמים הרבה אין מספר בעבודת השם יתברך, ונופל בכל פעם, אפלו אם נפילתו גדולה מאד, רחמנא לצלן, אפלו אם נופל, חס ושלום, לעברות מממש, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן כל מה שהתחיל איזו התחלה בכל פעם, אינה נאבדת לעולם, כי אף-על-פי שבשעת הנפילה נתקלקל הכל, אף-על-פי-כן נשאר תמיד רשימה מכל עבודה ועבודה ומכל התחלה והתחלה, ואלו הרשימות הם תקוונים נפלאים, והם נצרכים ומכרחים מאד אל בנין הקדשה שצריכין להקים, כי אנחנו צריכין עכשו שׁיבא משיח צדקנו, שתהיה גאולה שלמה שאין אחריה גלות, וצריכין להקים בנין הקדשה, בנין שלם בדרך נפלא, שלא יהרס לעולם, וצריכים לאסוף כל נדחי ישראל ולקבצם יחד בקדשה שנית, ולא ישאר שום נצוץ ונשמה נדחת מבחוץ, כי הוא יתברך ברחמיו "חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח", על-כן צריכין לבנין זה פלים רבים לאין מספר, וצריכים להם פלי אמונות הרבה בלי שעור. וכמו ששמעתי פעם אחת מפני רבנו ז"ל, שאמר בזו

הַלְשׁוֹן: אָנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת כְּלִים נִפְלְאִים, אָבֵל
הַחֲסָרוֹן, שְׁאֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גַּם-כֵּן אֶת הַכְּלִי אֲמָנוֹת,
שְׁקוֹרִין (גִּיצִיִּיג); עַל-כֵּן עֲכָשׁוּ בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ
בְּעִקְבֹתָא דְמִשִּׁיחָא, שְׁהִסְטָרָא אַחֲרָא הַתְּפִשְׁטָה
וְהַתְּגַבְרָה מְאֹד מְאֹד לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה, מִחֲמַת שֶׁהִיא
רוֹאֶה שְׁעוֹד מְעַט מְעַט יְבֵא מְשִׁיחַ וְיִוצֵיא בְּלַעַה
מִפִּיָּה, עַל-כֵּן כָּל מֵה שְׁאַחַד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה לְפַעֲמִים
אֵיזָה דְּבַר שְׁבִקְדָּשָׁה — הֵן לְמוֹד הַתּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה
אוֹ צְדָקָה וּגְמִילוֹת חֶסֶד אוֹ שְׂאָר מִצְוֹת, הַכֹּל יִקָּר
מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, וְהוּא נִצְרָךְ מְאֹד מְאֹד
לְבַעַל הַשְּׂדֵה הָעוֹסֵק בְּתַקּוּנֵי הַשְּׂדֵה, שֶׁהוּא תַקּוּן כָּל
הַנְּשִׁמוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כָּל דְּבַר שְׁבִקְדָּשָׁה גְדוֹל
אוֹ קָטָן, הַכֹּל נִצְרָךְ לוֹ מְאֹד לְבַנְיָן הַקְּדָשָׁה שֶׁהוּא
עוֹסֵק לְבָנוֹת, וְעַל-כֵּן אֶף-עַל-פִּי שְׂדֵה הָאָדָם שֶׁעָשָׂה
הַדְּבַר שְׁבִקְדָּשָׁה, אוֹ עָסַק כְּבָר קִצָּת בְּעַבּוֹדַת הַשֵּׁם
יָמִים אוֹ שָׁנִים, נִפְלֵ אַחֲרֵ-כֵן, אֲפֹלוֹ אִם נִפְּלָתוֹ
גְדוֹלָה מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְאַפְלוֹ אִם חָזַר וְנִתְעוֹרַר
לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ וְחָזַר וְנִפְּלָ, וְכֵן הָיָה כְּמֵה
פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אֲפֹלוֹ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיָּה,
אֶף-עַל-פִּי-כֵן תִּדַע וְתִאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלָמָה, שְׂאֵין

שום דבור וְלֹא שום עֲבוּדָה קִלָּה נְאֻכְדִים לְעוֹלָם,
 וְאֶפְלוּ הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֵלְמָא וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה אֵינָה
 נְאֻכְדַת לְעוֹלָם, וְכִמּוֹ שְׁפָתוֹב בַּזְהַר הַקְּדוֹשׁ: לִית
 רְעוּתָא טָבָא דְאֵתְאֲבִיד וְכוּ', כִּי תִכֶּף כְּשֶׁנִּתְעוֹרַר
 בְּאִיזוּ הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֵלְמָא, מִכָּל שְׁכֵן כְּשֶׁעוֹשֶׂה אִיזוּ
 עֲבוּדָה דְקִדְשָׁה, תִּכְּפֵי חוּטֵף אוֹתוֹ הַצְּדִיק הָאֵמֶת
 שְׁבָכֵל דוֹר הָעוֹסֵק בְּתִקּוּן הַשְּׂדֵה, הוּא חוּטֵף אוֹתוֹ
 וּמְכַנֵּס אוֹתוֹ לְמָקוֹם שְׁמִכְנִיס, לְצַרְף הַבְּנִין הַנִּפְלָא
 וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא עוֹסֵק לְבָנוֹת, לְהַכְנִיס לְשֵׁם כָּל
 הַנְּדָחִים שְׁבַעֲעוֹלָם, וְלֹא יִשְׁאַר אֶחָד מֵהֶם בַּחוּץ,
 וְכִמּוֹכֵן מַדְבְּרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּיטֵי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן
 ח') בְּעֵנִין רַבּוּי בְּתִים הַנִּפְלָאִים שְׁנִתּוֹסְפִין בְּלֵי שְׁעוֹר,
 כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף שָׁכֵן אֶחָד לְדַבֵּר שְׁבִקְדָשָׁה, עֵינֵי שֵׁם עַל
 הַפְּסוּק (יִשְׁעִיָּה לֵג, כֵּד): "וְבַל יֵאמֶר שָׁכֵן חֲלִיתִי" וְגו',
 וּמוֹכֵן וּמִבְּאָר שֵׁם שְׁכֵשֵׁיִשׁ לְמַשָּׁל עֲשָׂרִים אֲנָשִׁים
 הָעוֹסְקִים בַּתְּפִלָּה, כְּשֶׁבָא וְנִתּוֹסֵף לָהֶם עוֹד אֶחָד, אֲזִי
 נִתְרַבֵּין הַבְּתִים שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּלֵי שְׁעוֹר, כִּי
 כְּשֶׁנִּתּוֹסֶפֶת אוֹת אַחַת עַל צְרוּף שֶׁל עֲשָׂרִים אוֹתִיּוֹת,
 אֲזִי נִצְטָרְפוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת אֶלפֵי אֶלפֵי וּרְבִי רַבּוֹת
 פְּעָמִים, מֵה שְׂאִין הַפֶּה יְכוֹל לְדַבֵּר וְהֵלֵב לְחֶשֶׁב.

וּרְבִינוּ ז"ל דִּקְדַּק וְקָרָא הַנְּתוּסָף בְּשֵׁם 'שָׁכַן', וְכִמְרָמֵז
 בְּפֶסוּק: "וַיִּבֶל יֹאמֶר שָׁכַן חָלִיתִי", 'שָׁכַן' דִּיִּקָּא, כְּמוֹ
 מִי שְׁדַר בְּשִׁכְנוֹת אֲצֵל אֵיזָה בְּעַל-הַבַּיִת, שֶׁהוּא רַק
 לְפִי שְׁעָה, וְאַחֲרֵי־כֵן בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן יוֹצֵא מִשָּׁם, כְּמוֹ-
 כֵּן כְּשֶׁנְּתוּסָף אָדָם אֶל הַקְּדוּשָׁה, אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא
 בְּבַחֲיַנַּת שְׁכֵנוֹת, שְׂאִינוּ נִקְבָּע עִמָּהֶם בְּקִבְעוֹת, אֶף-
 עַל-פִּי־כֵן עַל-יְדֵי שָׁכַן בְּעֵלְמָא לְדַבֵּר שְׁבִקְדוּשָׁה
 שֶׁהוּא רַק לְפִי שְׁעָה, נְתוּסָפִין גַּם-כֵּן הַבַּתִּים שֶׁל
 הַתְּפִלָּה בְּלִי שְׁעוֹר וְעֶרְךָ וּמִסְפָּר כְּמַבְאָר שָׁם, וְנִעְשָׂה
 עַל יְדוֹ שְׁעִשׂוּעִים גְּדוּלִים לְמַעְלָה בְּלִי שְׁעוֹר, אֶף-
 עַל-פִּי שְׂאֲחֵר־כֵּן נִתְרַחַק כְּמוֹ הַשָּׁכַן. וְכֵן רוֹאִין
 בְּחֹוֶשׁ לְמַשָּׁל כְּשֵׁי שׁ תִּשְׁעָה אַנְשִׁים, וְצָרִיכִין לוֹמַר
 דָּבָר שְׁבִקְדוּשָׁה, "קְדִישׁ" אוֹ "קְדוּשָׁה", אֲפִלוּ אִם כָּלָם
 צְדִיקִים גְּדוּלִים, אֵינָם יְכוּלִים לוֹמַר הַקְּדוּשָׁה
 בְּתִשְׁעָה, וְכִשְׁבָּא אֲצֵלָם אַחַד, אֲפִלוּ הַפְּחוֹת
 שְׁבִפְחוֹתִים מִן הַשּׁוּק לְפִי שְׁעָה, וּמְצָרְפִים אוֹתוֹ
 לְמַנְיָן, אֶף-עַל-פִּי־כֵן כְּמָה שְׁעִשׂוּעִים גָּרָם לְהֵשֵׁם
 יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַקְּדוּשָׁה נִגְמָרָה עַל יְדוֹ, וְאֲפִלוּ אִם הָיָה
 שָׁם מַנְיָן בְּלִעְדָיו, וְאֲפִלוּ אִם הָיוּ שָׁם כְּמָה מַנְיָנִים,
 אֶף-עַל-פִּי־כֵן כָּל מָה שְׁנְתוּסָף נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל,

נְתוּסָף קִדְשָׁתוֹ וְכִבּוּדוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי "בָּרַב
 עִם הַדֶּרֶת מְלֶךְ" (מְשָׁלֵי יוֹד, כח), עַל-כֵּן תִּכְף כְּשֶׁנֶּצְטָרֵךְ
 עוֹד אֶחָד, נְתַרְבִּית הַקִּדְשָׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲדַרְבָּה כָּל
 מֵה שְׁמֵת־חֲבָרִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים בְּקִדְשָׁה, כְּשֶׁנִּתְוּסָף
 עֲלֵיהֶם עוֹד אֶחָד נַעֲשֶׂה עַל יְדוֹ תְּקוּנִים וּבְנִינִים
 נִפְלְאִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲלֵפֵי אֲלֵפִים וְרַבֵּי
 רַבּוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר, כַּמּוּבָן הֵיטֵב בַּתּוֹרָה הַנִּלְבָּנִין בְּעִנְיָן
 שֶׁלֹּשׁ אֲבָנִים בּוֹנוֹת שִׁשָּׁה בְּתִים וְכוּ' חָמֵשׁ מֵאָה
 וְעֶשְׂרִים, שֵׁשׁ שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְכוּ' וְכוּ', מֵה
 שָׂאִין הִפֵּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהֵלֵב לְחֹשֵׁב, נִמְצָא שְׁכָל מֵה
 שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה אִיזוֹ עֲבֹדָה בְּעֵלְמָא בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ,
 אֶף-עַל-פִּי שְׂאֲחֵר-כֶּף עוֹשֶׂה מֵה שְׁעוֹשֶׂה, חֵס
 וְשְׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן זֹאת הָעֲבֹדָה אֵינָה נֶאֱבָדָת
 לְעוֹלָם, וְכִבָּר נֶצְטָרֵפָה עַל הַבְּנִין הַנִּפְלְאִים וְגִרְמָה תִּקּוּן
 לְבִנְיָן הַקִּדְשָׁה, וְנִתְרַבּוּ כַּמָּה אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת
 בְּתִים עַל יְדֵהָ, וְאִם יִחְזַק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פַּעַם כָּל יְמֵי
 חַיָּו לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ, אֲפִלּוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו
 מֵה שְׁיַעֲבֹר, אֲזִי סוּף כָּל סוּף יִתְקַבְּצוּ כָּל אֵלּוֹ
 הַתְּקוּנִים שְׁגָרָם בְּכָל עֲבֹדָה וּבְכָל הַתְּחִלָּה, וְכֻלָּם
 יִתְקַבְּצוּ לְעִזְרָתוֹ לְחֻזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ לְשׁוּב לַהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ

בְּאֵמֶת, וְ"אִם רִאשִׁיתוֹ מִצְעֵר אַחֲרֵיתוֹ יִשָּׂא מְאֹד" (עין איוב ח, ז), וְאִז יִרְאֶה מֶה שֹׁפֵעַל עַל-יְדֵי כָּל עֲבֹדָה שֶׁבְקֹדֶשׁהּ, שְׂאִין דְּבַר נֶאֱבָד לְעוֹלָם, וְכֵן הוּא בְּכָל־לִיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַתְּקוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי הַגְּאֻלוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, אֶף-עַל-פִּי שְׂאֲחֵר-כֶּף נִתְקַלְקְלוּ בַחֲטָאֵינוּ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׂאָרוּ מֵהֶם רְשִׁימוֹת נִפְלְאוֹת, וּמְשִׁיחַ צְדִיקְנוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּהֶם לְצַרְךָ הַבְּנִין הָאֲחֵרוֹן שֶׁעוֹסֵק לְבָנוֹת, שֶׁכָּל־מִכְרָחִים לוֹ, וְכִשְׂיִגְמַר בְּנֵינוּ וְיָבֵא וְיִגְאֲלֵנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אִז יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לְבָנוּ מִגֹּדֶל הַתְּקוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי כָּל גְּאֻלָּה וְגְאֻלָּה, וְעַל-יְדֵי כָּל עֲבֹדָה בְּכָל־לִיּוֹת וּבַפְּרָטִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ב, ב): "זְכַרְתִּי לָךְ חֹסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כָּל־וְלוֹתֶיךָ לְכֹתֶךָ אַחֲרֵי בַמִּדְבָּר" וְגו', וְכָתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד): "תָּבוֹאֵי תִשׁוּרֵי מֵרֵאשׁ אֲמָנָה מֵרֵאשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֻנוֹת אֲרִיּוֹת מִהֲרָרֵי נְמָרִים", שֶׁפְּרוּשׁ שֶׁבַּסוּף יִזְכֹּר לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַחֲסָדִים וְהַזְכִּיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ מִן הַהִתְחַלָּה, שֶׁהִלְכְּנוּ אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה, וְעִבְרָנוּ בְּמַעֲוֹנוֹת אֲרִיּוֹת בְּהֲרָרֵי נְמָרִים וְכו', נִמְצָא שְׂאֶף-עַל-פִּי שְׂאֲחֵר-כֶּף עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל מֶה שֶׁעָשׂוּ, עַד

שֶׁנֶחָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּעוֹנוֹתֵיהֶם, וְגָלוּ מֵאֶרֶץ וְלֹא הוֹעִילוּ לָהֶם כָּל הַזְכִּיּוֹת הָאֵלֶּה, מֵאַחַר שֶׁמֶרְחַקָם בְּגִלְיֹת כְּאֵלֶּה בְּצָרוֹת כְּאֵלֶּה שֶׁעָבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּלִי שְׁעוֹר, רַחֲמָנָא לְצַלָן. וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מ, כז): "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתָּרָה דְרָכֵי מֵה' וּמֵאַלְקֵי מְשַׁפְּטֵי יַעֲבֹר", וְכִתִּיב (תְּהִלִּים מד): "אֲףֹ זְנַחְתָּ וַתִּכְלִימֵנוּ" וְגו', וְכִתִּיב (יִשְׁעִיָּה מט, יד): "וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזַבְנִי ה' וְאֲדַנִּי שִׁכַּחְנִי"; אֲבָל בְּאַמַּת אֵינוֹ כֵּן, וְכִמּוֹ שֶׁמַּסִּים הַפְּסוּק (שָׁם א): "הַתְּשַׁכַּח אֲשֶׁה עוֹלָה" וְגו', "גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה וְאֲנֹכִי לֹא אֲשַׁכַּחךְ", הֵינּוּ שְׁסוּף כָּל סוּף, נָשׁוּב לְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ בְּאַמַּת, וְכָל הַמַּעֲשִׂים הָרְעִים שֶׁלָּנוּ יִשְׁכַּח הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, אֲבָל כָּל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים, כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה טוֹבָה — לֹא יִשְׁכַּח הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, בְּחִינַת "גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה וְאֲנֹכִי לֹא אֲשַׁכַּחךְ" וְדַרְשׁוּ חַז"ל (בְּרֻכּוֹת לד:), שֶׁמַּעֲשֵׂה הַעֲגָל שֶׁאָמְרוּ "אֵלֶּה אֵלֶּהיךָ" וְגו', יִשְׁכַּח הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, אֲבָל זְכוּת קַבְּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁקִּבְּלוּ אֱלֻקוֹתָיו יְתִבְרַךְ עֲלֵיהֶם, בְּחִינַת "אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ", זֶה לֹא יִשְׁכַּח הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ לְעוֹלָם, וְכֵן הוּא בְּפִרְטוּיֹת בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שֶׁאֵף־עַל־פִּי שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה

שְׁעוּבֵר, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֵין מוֹעִיל כָּלֵל, חֵס וְשְׁלוֹם,
 מֵה שֶׁהִתְחִיל לְפַעֲמִים מְעַט בְּעֵבוֹדַת הַשֵּׁם, מֵאַחַר
 שְׁרוּאָה שְׁרָחוֹק כָּל-כָּף, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּסוּף יְרֵאָה
 מֵה שֶׁפָּעַל בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד, ח):
 "תְּבוֹאֵי תִשׁוּרֵי מְרֵאֵשׁ אֲמָנָה" וְכַנ"ל; עַל-כֵּן צָרִיכִין
 לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהִתְחִיל בְּכָל פְּעַם
 מִחֻדָּשׁ, "כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה'" (אֵיכָה ג, לא), וְלִית
 רְעוּתָא טָבָא דְאִיתְאַבִּיד, וְכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ עַל
 הַפְּסוּק (תְּהִלִּים פט, י): "בְּשׂוֹא גָלִיו אֲתָה תִשְׁבַּחֵם",
 שְׁכַל מֵה שֶׁהָאָדָם מְנַשֵּׂא עֲצָמוֹ בְּכָל פְּעַם לְהַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹלָה בְּיָדוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם,
 לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי נוֹפֵל אַחֲרֵי-כֵן, רַחֲמָנָא
 לְצַלָּן, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק
 וּמְגַבִּיָּה וּמְנַשֵּׂא עֲצָמוֹ בְּכָל פְּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, זֶהוּ
 שְׁבַחָא דִּילֵיהּ וַיְקַרָּא דִּילֵיהּ.

וְהַעֲקֹר צָרִיךְ כָּל בַּעַל תְּשׁוּבָה לִידַע, אֲשֶׁר עַקֵּר
 הַתְּקִנָּה לְצֵאת מִכָּל הָרַע וְהַחֲשָׁךְ שֶׁנִּלְכַּד בּוֹ כָּל אֶחָד
 כְּפִי טְעוּתוֹ וְכְפִי יִצְרוֹ הָרַע הַבוֹעֵר בּוֹ, כָּל אֶחָד כְּפִי
 לְכַלּוֹף מְעַשְׂיוֹ וּמְחַשְׁבוֹתָיו הַמְּגַנְיִים, כָּל אֶחָד כְּפִי

שִׁירָד וְנָפֵל וְכוּ', שְׁיִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ
בְּלִשׁוֹן שְׁרָגִיל בָּהּ, וַיִּסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל לְבוֹ
וְכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת, כַּאֲשֶׁר יִדְבֹּר
אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וַיִּבְקֹשׁ וַיִּתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ שְׁיִמְחַל
לוֹ, וַיּוֹצִיאוֹ מִהַחֶשֶׁךְ וְהַבּוֹץ שֶׁנִּפְּל לְשָׁם, כָּל אֶחָד כְּפִי
עֲנִינוֹ, כִּי מַעֲלַת הַתְּפִלָּה וְהַשִּׁיחָה וְהַצְּעָקָה בֵּינוֹ לְבֵין
קוֹנוֹ, זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר כָּלֵל, עַד שְׁאֲמָרוּ
חז"ל (יומא פו:): אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַרְי בְּמַעֲרָבָא
מִשְׁמִיָּה דִּרְבָּה בַּר מָרִי, בָּא וּרְאָה שְׁלָא כְּמִדַּת
הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִדַּת בְּשָׂר וְדָם, מִדַּת בְּשָׂר וְדָם,
מִקְנִיט אֶת חֲבֵרוֹ בְּדָבָרִים — סָפַק מִתְּפִיִּס הַיִּמְנוֹ
סָפַק אֵינן מִתְּפִיִּס הַיִּמְנוֹ, וְאִם תֵּאמַר מִתְּפִיִּס הַיִּמְנוֹ
— סָפַק מִתְּפִיִּס בְּדָבָרִים סָפַק אֵינן מִתְּפִיִּס בְּדָבָרִים,
אָבֵל הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה בִּסְתֵר,
מִתְּפִיִּס מִמְּנוֹ בְּדָבָרִים, שְׁנֵאמַר (שם): "וְקַח טוֹב",
וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁמַעְלָה עָלָיו הַכֶּתוּב כְּאֵלוֹ הַקְּרִיב
פָּרִים, שְׁנֵאמַר (שם): "וַיִּנְשָׁלְמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ", וְעֵינַן
בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים (פִּרְשֵׁת בְּחֻקְתֵי כו, מ): "וְהִתְוַדּוּ אֶת
עוֹנָם וְאֶת עוֹן אֲבוֹתָם" — לְצַד הַתְּשׁוּבָה הֵם
הַדְּבָרִים, שְׁמִיד שֶׁהֵם מִתְוַדִּים עַל עוֹנוֹתֵיהֶם, מִיַּד

אָנִי חוֹזֵר וּמְרַחֵם עָלֵיהֶם, שְׁנֵאֲמַר (ויקרא כו, מ):
 "וְהִתְנַדְּדוּ אֶת עֵוֹנָם וְאֶת עֶוֹן אֲבוֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר
 מָעַלוּ בִי"; וְעַיִן בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (פְּרָשַׁת בְּלָק כ, יג), שְׁאִין
 עוֹמֵד מִפְּנֵי הַפְּרָעָנוּת אֲלָא תְּשׁוּבָה, שְׁכָל מִי שְׁחוּטָא
 וְאוֹמֵר חֲטָאתִי, אִין רְשׁוּת לְמַלְאָךְ לַגַּע בּוֹ; וְעַיִן
 בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ (בְּרַאשִׁית נו): ר' חֲזַקְיָה אָמַר, כָּל מֵאן
 דְּאוּדֵי עַל חֲטָאֵיהּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁבִיק לֵיהּ
 וּמְחִיל עַל חוֹבֵיהּ; וְעַיִן בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ (בא מא.): מֵאן
 דְּאֲשַׁתְּעִי וּמְפָרֵט חֲטָאוֹי עַל כָּל מַה דְּעָבִיד וְכוּ', וְכִיּוֹן
 דְּאֲקָדִים בַּר נֶשׁ וּמְפָרֵט חֲטָאוֹי כָּל חַד וְחַד, לֹא
 אֲשַׁאִיר פְּטָרָא דְּפוּמָא לְהַהוּא מְקַטְרָגָא, וְלֹא יָכִיל
 לְמַתְבַּע עָלֵיהּ דִּינָא; וְעַיִן בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ (ויקרא כ')
 פָּתַח ר' חֲזִיא וְאָמַר (תְּהִלִּים לב, ה): "חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ"
 וְגו', מִכָּאן אוּלְפִינָא דְּכָל בַּר נֶשׁ דְּמַכְסִי חֲטָאוֹי וְלֹא
 מְפָרֵשׁ לוֹן קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא וְיִתְבַּע עָלֵיהּ רַחֲמֵי
 לֹא יְהַבִּין לֵיהּ לְמַפְתַּח פְּתַחא דְּתְּשׁוּבָה בְּגִין דְּאִיהּ
 אַכְסִיף מִינֵיהּ וְאִי אִיהּ פָּרִישׁ לוֹן קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עָלֵיהּ וְיִגְבְּרוּן רַחֲמֵי עַל
 דִּינָא, וְכָל שְׁכַן אִי אִיהּ בְּכִי דְּהָא כָּל פְּתִיחִין סְתִימִין
 אִיהּ פְּתַח, וְאֲתַקְבֵּל צְלוֹתֶיהּ וְעַל דָּא פְּרִישׁוּ דְּחֲטָאוֹי

יִקְרָא הוּא דְמִלְכָּא לְאַגְבְּרָא רַחֲמֵי עַל דִּינָא.

כִּי כְּשֶׁאָדָם נִתְרַחַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, חֵס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן שָׁנוּפֵל לְתַאֲוֹת רָעוֹת וְעִבְרוֹת, רַחֲמָנָא לְצֻלָן, אָזִי הוּא בְּחִינַת (יְרֵמְיָהּ לֵא, יד): "רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ" וְכוּ', כִּי הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת רַחֵל כִּידוּעַ, וְאָזִי הוּא בְּבְחִינַת "כְּרַחֵל לְפָנַי גּוֹזְזִיָּה נְאֻלְמָה", כִּי הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא גּוֹזְזִין אוֹתָהּ, וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה כְּבִיכּוֹל הוֹדָה וְתַפְאֲרָתָהּ, וְהִיא נְאֻלְמָה בִּידֵיהֶם, וְאָז הִיא בְּחִינַת (בְּרֻכּוֹת ג.): שְׂכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קִלְנִי מֵרֵאשִׁי וְכוּ', וְכִשְׁנֵיהַ הֶרְחֹק מְאֹד נִתְעוֹרֵר בְּעֵצָם רַחוּקוֹ, וְאֵינּוּ מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן וּבּוֹכָה וְצוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, זֶה בְּחִינַת (שָׁם): "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים" כִּי קִדְשֵׁת נִפְשׁוֹ בּוֹכָה בְּמִרְיוֹת גְּדוּלָה מְאֹד וּמֵאַנְהָ לְהִנָּחֵם וְכוּ' כִּי אֵינָנוּ, כִּי רוּאָה שְׁנֵיהַ זְמַן רַב אֲשֶׁר הִיא רַחוּקָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כָּל-כָּף, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁהִיא מְחֻזְקַת אֶת עֲצָמָה עֲדִין לְצַעֵק וּלְבָכוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, אָזִי נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמֵאִיר עָלֶיהָ הָאָרֶה וְהַתְּחֻזְקוֹת

מִלְמַעְלָה, בְּבַחֲיַנֵּת (שָׁם): "כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ
 מִבְּכִי וְעֵינֶיךָ מִדְמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלֹתֶיךָ, וַיֵּשׁ
 תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתֶךָ"; וְכֹל זֶה מוֹדִיעַ לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק
 עַל-יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד, שֶׁהוּא
 בְּחֵינֵת יִשְׁשָׁכָר, הֵינּוּ שְׂמַאִיר בְּכֹל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל
 וּמוֹדִיעַ לָהּ, כִּי עֲדִין יֵשׁ שָׂכָר, כִּי אֵין שׁוֹם יְאוֹשׁ
 בְּעוֹלָם, כִּי אֵין שׁוֹם דְּבוֹר וְלֹא שׁוֹם צְעָקָה נְאֻכָּדֶת,
 אֲפֹלוּ צְעָקָה מְשֹׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת אֵינָה נְאֻכָּדֶת לְעוֹלָם,
 וְאֲפֹלוּ כְּשֶׁהַתְּאוֹוֹת וְהַמְּנִיעוֹת מִתְּגַבְּרוֹת עָלָיו
 וּמִתְּפַשְׁטוֹת לְפָנָיו מְאֹד, עַד שֶׁאֵינּוּ יְכוֹל לְצֹאת מֵהֶם,
 אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם אִז כְּשֶׁהוּא כּוֹסֵף וְחוֹמֵד בְּכֹל עֵת
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵינּוּ מְנִיחַ הָרָצוֹן וְהַפְּסוּפִין לְעוֹלָם,
 גַּם זֶה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵינוּ
 בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וְצָרֶיךָ לֵידַע וְלַחֲקֹק הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּדַעְתּוֹ, כִּי
 כָּמָה וְכָמָה עֲתִים עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל —
 עֲתִים לְטוֹבָה עֲתִים לְרָעָה, חֵס וְשְׁלוֹם, שָׁהֵם
 הָעֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה עֲתִים הָאֲמוּרִים בְּסֵפֶר קִהְלֹת,
 וּבָהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעֲתִים הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד

וְאֶחָד מִיּוֹם הַנִּלְדוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ, אֲשֶׁר עָלֵיהֶם הַתְּחִינָן
 דָּוִד: "בְּיָדְךָ עֲתוֹתַי הִצִּילְנִי מִיַּד אוֹיְבֵי וּמְרוֹדֵיפִי", וְזֶה
 עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה
 וְדַעַת לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ יִשְׁשֹׁכֶר, שְׂיוֹכֵל לְהָאִיר בְּכָל אֶחָד
 מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂיוֹכֵל לְהִתְחַזֵּק וּלְהַשְׁאִיר עַל עַמְדוֹ בְּכָל
 הַזְּמַנִּים וְהָעֵתִים הָעוֹבְרִים עָלָיו, בְּחִינַת (דְּבָרֵי-הַיָּמִים-א
 יב, לב): "וּמִבְּנֵי יִשְׁשֹׁכֶר יִדְעֵי בִּינָה לְעֵתִים לְדַעַת מֶה
 יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל", שְׂיִדַּע כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֶה לַעֲשׂוֹת
 בְּכָל עֵת וָעֵת, אִיךָ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל
 עֵת וָעֵת כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן — פַּעַם בְּתוֹרָה, פַּעַם
 בְּתַפְּלָה, פַּעַם בְּצַדִּיקָה, פַּעַם בְּצַעֲקָה וְשׁוּעָה וּתְחִנָּה
 וּבִכָּיָה, פַּעַם בְּשִׂמְחָה וְחֻדוּוֹה, פַּעַם בְּדַבּוּר, פַּעַם
 בְּשִׂתְיָקָה. וַיֵּשׁ עֵת שְׂצָרִיכִין וּמְכַרְחִין לְבַטֵּל אֶת
 עַצְמוֹ דִּיקָא מִהָעֲבוּדָה, בְּבִחִינַת (מְנַחוֹת צט): בְּטוּלָה
 שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָה; כִּי יֵשׁ עֵת שְׂצָרִיכִין לְאָכֵל אוֹ
 לִישֹׁן בְּשִׁבִיל קִיּוּם הַגּוּף, אוֹ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם, כִּדִּי
 לְפַקֵּחַ דַּעַתוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הַרְבֵּה, וְהַכֵּל כְּפִי הָעֵתִים
 הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, כִּי בְּהִכָּרַח שְׂיַעֲבֹר עַל הָאָדָם
 כְּפֶמָה וְכְפֶמָה מִיַּנִּי עֵתִים שׁוֹנִים, וְכֵן בְּדוֹד הַמְּלֶךְ
 כְּשֶׁנֶּסְתֵּלֵק נֶאֱמַר (דְּבָרֵי-הַיָּמִים-א כט, ל): "וְהָעֵתִים אֲשֶׁר

עָבְרוּ עָלָיו וְעַל יִשְׂרָאֵל", וְהַצְדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי הוּא
הַמַּאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂיַדַע אֵיךְ לְחַזֵּק אֶת
עֲצָמוֹ בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָל עֵת וְעַתָּה.

וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם
צָרִיךְ לַעֲמֹד בַּנְּסִיוֹן לְבָלִי לַיִלֵךְ אַחַר תְּאוֹתָיו בְּהִתְרַ
אוּ בְּאִסּוּר, חֵס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמֹד
בַּנְּסִיוֹן אִם כָּבֵד נִכְשָׁל, חֵס וְשָׁלוֹם, וְעָבַר עָלָיו מִה
שְׁעָבַר, לְבַל יִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה לְגַמְרִי, חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי
מִה שֶׁנִּמְצְאִים הַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם שֶׁנוֹפְלִים בְּדַעְתָּם
וְאוֹמְרִים שְׂאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַיִלֵךְ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר עוֹד,
זֶהוּ רַק מַחֲמַת תְּאוֹתָם וַיִּצְרָם הָרַע, שֶׁמִּבְקָשִׁים
תּוֹאֲנָה וְעַלִּילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם, חֵס וְשָׁלוֹם,
כִּדִּי שְׂיִוְכְלוּ לַיִלֵךְ אַחַר תְּאוֹתֵיהֶם הָרַעוֹת, חֵס
וְשָׁלוֹם, כִּי הַתּוֹאֲנוֹת וְעַלִּילוֹת שֶׁהִבְעַל-דָּבָר מוֹצֵא
לְכָל אָדָם רַבּוֹ מִסְפּוֹר, וְלְכָל אֶחָד מוֹצֵא עַלִּילוֹת
מִיְחָדוֹת רַבּוֹת, עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן פְּרִנְסָה וּמְנִיעוֹת
הַמוֹנְעִים וְכוּ', אֵךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
נִפְשׁוּ מְרָה לוֹ מְאֹד עַל זֶה, כִּי יוֹדַע שְׂיִצְטָרֵךְ לְתַת דִּין
וְחֶשְׁבוֹן, וְעַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַטּוֹב בְּכָל פַּעַם

ומתעורר לשוב להשם יתברך, אף בשום דבר אינו מוצא לעצמו עלילה ופטור כל-כף, כמו על-ידי התחבולה הנ"ל של הבעל-דבר שמפילו בדעתו בכל פעם, ומראה לו כאלו אפסה תקנה, חס ושלום, כי רואה בעיניו שכבר חתר כמה פעמים לשוב להשם יתברך, ונפל אחרי-כן — כל אחד כפי מה שנפל, וכן היה כמה פעמים בלי מספר, ועל-כן הוא פטור כבר בעיני עצמו מלחתור עוד חתירות לשוב להשם יתברך, אבל באמת כל הרעיונות והמחשבות של נפילות כאלו, הם רק מעשי בעל-דבר, שמוצא לו עלילה לפרש אחרי המקום כנ"ל; כי באמת אין שום יאוש בעולם כלל, וכל אדם צריך שיעבר עליו הרבה הרבה קדם שזוכה להכניס אל הקדשה, ומי לנו גדול מאדם הראשון שפרש מאשתו ושב בתשובה שלמה מאה ושלשים שנה, ודיקא בכל אלו המאה ושלשים שנה באו רוחות וחממו אותו, כמו שאמרו חז"ל (ערובין יח:), ובנדאי נחלשה דעתו מאד מזה בכל פעם, ובנדאי ארב עליו הבעל-דבר ורצה להפילו בדעתו לגמרי בכל פעם, אבל הוא התגבר כנגדו בכל עת ולא הניח דרכי תשובתו

שְׁעֶסֶק בָּהֶם, עַד שְׁזָכָה בְּסוּף הַמָּאָה וּשְׁלָשִׁים שָׁנָה
 לְהוֹלִיד אֶת אֶת שֶׁמֶנּוּ הַשְּׁתַת הָעוֹלָם, וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ
 הָאֲבוֹת מִשָּׁה וּמִשִּׁיחַ, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּעֶצְמוֹ הָיָה
 גַּם-כֵּן כָּל יָמָיו צָדִיק וְחָסִיד וְנִפְטָר בְּשֵׁם טוֹב,
 וְאֶף-עַל-פִּי שְׁעָרֵי צָרִיכִים לְתַקֵּן הַפְּגָם שְׁלוֹ בְּכָל
 דוֹר וְדוֹר, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִם לֹא הָיָה מִתְגַּבֵּר וּמִתְחַזֵּק
 בְּעֶצְמוֹ לְתַקֵּן מֵה שֶׁתַּקֵּן, בְּוֹדָאֵי הָיָה קָשָׁה מְאֹד
 הַתְּקוּן בְּיוֹתֵר גַּם לְצָדִיקִים הַבָּאִים אַחֲרָיו, וְכִמוֹ-כֵן
 מִמָּשׁ בְּכָל אָדָם גַּם עֲכָשׁוּ, כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן שְׁלוֹ,
 שְׁיִחְזֹק אֶת עֶצְמוֹ בְּכָל הַיְרִידוֹת שְׁבַע-עוֹלָם בְּכָל אֲשֶׁר
 יַעֲבֹר עָלָיו, וַיִּרְגֵּל אֶת עֶצְמוֹ בְּכָל יוֹם לְהִתְחַיֵּל
 מִחֲדָשׁ, וַיִּדְמָה בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם, וְאִזּוֹ מֵה
 שְׁיִזְכֶּה לְתַקֵּן בְּעֶצְמוֹ עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַשְּׁלֵמָה בְּוֹדָאֵי
 מֵה טוֹב, וּמֵה שְׁלֹא יִזְכֶּה לְגַמֵּר הַתְּקוּן, יִהְיֶה בְּטוֹת
 בְּכַח וּבְזָכוֹת הַצָּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים, שְׂיֵשׁ לָהֶם כַּח
 לְהַפְּדוֹ הַכֹּל לְטוֹבָה, וּבְלִבְד שְׁלֹא יִתְיַאֵשׁ מְלַצְפוֹת
 לָהֶם בְּקוּוֹי אַחַר קוּוֹי, וּלְהַרְבוֹת בְּצַעֲקָה וּבְקָשָׁה
 וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, "כִּי עִם ה' הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה
 עֲמוּ פְדוּת" וְכוּ' (תְּהִלִּים קל).

ואחר כל זאת, אחרי כל ההתחזקות הנזכרת לעיל, צריך לידע, כי לפעמים נופל האדם מחמת שנדמה לו שחבריו בני גילו טובים ממנו הרבה, ואף-על-פי שבודאי היא מדה טובה להיות שפל רוח בפני כל אדם, ולהחזיק את כל אדם טוב ממנו, אבל אם יפל בדעתו על-ידי-זה, חס ושלום, אין זו ענוה, אדרבה זו גדלות גדולה, שאין נאה לו שיעבד איזו עבודה להשם יתברך, ועדין הוא רחוק כל-כך, וחבריו כבר זכו למה שזכו; כי באמת אסור להרהר אחרי המקום, ומי יודע מאיזה מקום הוא ובאיזה מקום נמשך על-ידי מעשיו, כי אין אדם דומה לחברו כלל, וזה מה שאמרו חז"ל לענין ספירת העמר: "וספרתם לכם" (ויקרא כג, טו) — וספרתם לעצמכם, כי כל הבא לטהר את עצמו ולזכות לקבל עליו על תורה, שזה בחינת ספירת העמר, שהוא הכנה לקבלת תורה, צריך לספר הימים לעצמו דיקא, ואל יפיל אותו חברו כלל, חס ושלום, שזה (יחזקאל לג, כד): "אחד היה אברהם", כמבאר (לקויטי מוהר"ן, חלק ב' בהתחלה), הינו שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם, ולא הסתפל על שום מונע ומעכב

ומבלבל, כי באמת כמו שיש כמה מניעות מתועים
 הרוצים למנעו בכמה הסתות ופתויים וליצנות וכו',
 או בהתגברות המחלקת שמרבין עליו, כמו-כן יש
 גם-כן לפעמים כמה מניעות וחלישות הדעת אפלו
 מחבריו ואוהביו הכשרים באמת, וכל זה אי אפשר
 לבאר היטב בכתב, רק המשפיל החפץ באמת בין
 מדעתו, כי כנגד כל מיני מניעות כאלו, צריכין לילך
 בדרך הנ"ל, בחינת (שם): "אחד הנה אברהם", ולא
 יסתכל על חברו כלל, כמו שכתוב: "וספרתם לכם"
 — לעצמכם, ולנהג בדרך התמימות, ולהיות
 בשמחה תמיד, אפלו בעניות ובדחקות גדולה, וגם
 אפלו אם עבודתו ותפלתו אינה בשלמות כלל,
 אף-על-פי-כן יהיה שמח בחלקו תמיד, ולא יסתכל
 על העולם כלל, שיש הרבה שיש להם פרנסה בשפע
 וגם בעבודת השם בתורה ותפלה נדמה לו שהם
 גדולים ממנו אלפי מדרגות, אף-על-פי שלא ראו
 מהם יגיעות כאלה, והוא התניע כל-כף ולא זכה
 לזה, והוא בעניות ובשפלות גדולה בגשמיות
 וברוחניות, אף-על-פי-כן אל יפל בדעתו מזה כלל,
 ויהיה שמח בחלקו, ויחיה את עצמו בכל עת במה

שְׂיֹכֵל, וְכָל נִקְדָּה טוֹבָה שְׁמֵרוּיָח לְפַעֲמִים תְּהִיָּה
 יִקְרָה בְּעֵינָיו מְאֹד, וַיִּוְדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הִפְלִיא
 חֲסֵדוֹ עִמּוֹ לְזָכוֹת לְזֶה עַל-כָּל-פָּנִים, וּמָה אֲכַפֵּת לִי
 מִה שֶׁחִבְרוּ גְדוֹל וְטוֹב מִמְּנִי, (תְּהִלִּים קמ"ה, ט): "טוֹב
 ה' לְכָל", וְכַמוּבָא בְּהַמְעָשָׂה שֶׁל הַתָּם (סְפֹרֵי מַעֲשִׂיֹת,
 מַעֲשָׂה מִחֲכָם וְתָם), שֶׁהָיָה רָגִיל לְהַשִּׁיב עַל שֶׁשָּׂאֱלוּהוּ
 עַל כֶּן שֶׁחִבְרוּ לִוְקַח מִקַּח גְּדוֹל יוֹתֵר בְּעַד מְלֹאכְתּוֹ,
 וְהַשִּׁיב: מָה אֲכַפֵּת לִי בְּזֶה, זֶה מַעֲשָׂה שְׁלוֹ וְזֶה
 מַעֲשָׂה שְׁלִי, וְהוּא הָיָה מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ וְשָׂמַח מְאֹד
 בְּמְלֹאכְתּוֹ, אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּשִׁלְמוֹת הָרְאוּיָה,
 וְגַם בְּמַעַט הַרְוַח שֶׁהָרוּיָח מִיָּד לְיָד אַחֲרֵי עֲמַל
 וַיִּגְיַעַה רַבָּה, וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל. וּבְשִׁלְמוֹת
 יְכוּלִים לְזָכוֹת לְהַגִּיעַ לְהַשְׁגָּה זוֹ רַק עַל-יַד עֲבוֹדַת
 הַתְּמִימוֹת וְהַפְּשִׁיטוֹת, לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ
 יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וַיִּסְפֹּר לְפָנָיו
 יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לְבָבוֹ וְכָל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּפִרְטֵי
 פְּרִטְיוֹת, וַיְהִיָּה חֲזָק בְּעֲבוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת עַד מְאֹד,
 וַיְהִיָּה עֲקָשָׁן גְּדוֹל עַל זֶה, כִּי עַל-פִּי-רַב עוֹבֵר עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם כַּמָּה מֵיָנִי צָרוֹת וּמְרִירוֹת,
 יְרִידוֹת וְקִטְנוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת מִפְּגְעֵי הַזְּמַן, כָּל אֶחָד

ואחד כפי ענינו, ובפרטי פרטיות מי שרוצה להרגיל
 עצמו לילך בדרך האמת, ולנתק עצמו מהבלי
 העולם הזה, עליו מתגבר ומתפשט ביותר המרירות
 והצרות וכו', מאחר שעד עכשו היה מרגל ברע,
 ועכשו כשזוכה שנתעורר בתשוקה עצומה אחריו
 יתברך, מתחיל לנתק עצמו מגריעות מעשיו
 וממחשבותיו המגנות, ואז מתגבר ומתפשט עצמו
 היצר הרע ביותר עליו, כי כל הגדול מחברו יצרו
 גדול ממנו (ספה נב.), ועל-כן אין שום עצה אחרת
 איך להנצל ממנו, כי אם על-ידי רבוי שיחה ותפלה
 אליו יתברך, ולהרבות לדבר עמו יתברך בתמימות
 ובפשיטות גמורה, ואף שיתפשטו גם על זה
 המונעים והמסתירים בכמה מיני קשיות וספקות
 וחלוקי עצות וכו'.

כי לכאורה קשה, מאחר שבאמת כל מה
 שהשם יתברך עושה עם האדם, הכל הוא לטובתו,
 כמו שאמרו חז"ל (ברכות ס:), שצריך האדם לומר כל
 מה דעבדין מן שמיא לטב עבדין, אם-כן למה צונו
 השם יתברך להתפלל על הצרה, רחמנא לצלן, הלא

כָּל הַיְסוּרִין וְהַצָּרוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, הֵם טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת
 בְּאֵמֶת לְזָכוֹתוֹ עַל יָדָם לְחַיִּים נְצַחִיִּים? אֵךְ בְּאֵמֶת
 בְּוֹדָאֵי מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה לְהָאָדָם הַכֹּל
 לְטוֹבָה, וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ
 מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְצֵאת מִהַצָּרָה לְרוּחָהּ, כִּי עֶקֶר בְּרִיאַת
 הָעוֹלָם הָיָה בְּשִׁבִיל הָאָדָם הַבֶּעַל בְּחִירָה, הֵינּוּ
 שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם שִׂיְהִיָּה הַכֹּל נִמְסָר
 בְּיַד הָאָדָם, שֶׁהָאָדָם דִּיקָא יַעֲשֶׂה כְּלִים וְצְנֹרוֹת
 לְהַמְשִׁיךְ שְׁפָעוֹ וְחֶסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה, וּבְלֹא תְקוּנֵי
 הַכְּלִים הַנַּעֲשִׂים עַל-יְדֵי הָאָדָם, אֵין שְׁפָע וְחֶסֶד יָכוֹל
 לִירֹד לְמַטָּה, כִּי אִם יֵרֵד הַחֶסֶד קִדְּם תְּקוּנֵי הַכְּלִים,
 יְהִיָּה בְּבַחֲיַנֵּת רַבּוּי הַשֶּׁמֶן הַגּוֹרֵם כַּבּוּי הַנֵּר, וְאֲזִי
 הַחֶסֶד נִתְהַפֵּךְ לְדִין קָשָׁה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְעֶקֶר תְּקוּנָה
 הַכְּלִים הוּא עַל-יְדֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעֶקֶר עַל-יְדֵי
 תְּפִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ה): "וְכָל שִׂיחַ הַשְּׁדָה
 טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ" וְגו', "כִּי לֹא הִמָּטִיר ה'" וְגו'
 "וְאָדָם אֵין", וּפִרְשׁ רַש"י, שֶׁאָדָם אֵין לְהִתְפַּלֵּל וְכו',
 הֵינּוּ כַּנ"ל, וְעַל-כֵּן קִדְּם שְׁמֵתְפַלֵּל הָאָדָם בְּוֹדָאֵי הוּא
 טוֹבָה גְּדוּלָּה כָּל מַה שֶּׁבָּא עַל הָאָדָם אֶפְלוֹ יְסוּרִין,
 חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי לְפִי מַעֲשָׂיו אֵין יָכוֹל

לִירֵד לוֹ שׁוֹם שְׁפַע וְחַיּוֹת, כִּי אִם הָיוּ מִשְׁפִּיעִין לוֹ
 רַק חֶסֶד בְּלֹא דִין כָּלֵל, הָיָה חֵס וְשְׁלוֹם, רַבּוּי אֹר
 שְׁמִזִּיק יוֹתֵר, עַל-כֵּן עָקַר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה,
 וְעָקַר הַתְּפִלָּה הוּא הַמְתַקֵּת הַדִּינִים, שְׁעַל-יְדֵי
 הַתְּפִלָּה הוּא מְמַתִּיק הַדִּינִים וּמְתַקֵּן הַכֹּלִים שְׁיֻכָּל
 לְקַבֵּל שְׁפַע חֶסֶדוֹ יְתַבְּרֶה, וְאִזּוּ דִיקָא יָכוֹל לְבַטֵּל
 הַיְסוּרִים, כִּי יוֹכֵל לְקַבֵּל חֶסֶדוֹ וְטוֹבָתוֹ יְתַבְּרֶה
 הַנְצַחִית בְּלֹא הַיְסוּרִין, רַק עַל-יְדֵי תְקוּנֵי הַכֹּלִים
 שְׁתַקֵּן עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה, וְעַל-כֵּן עָקַר תְּקוּן הַתְּפִלָּה
 הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִסְתַּכְּלִין עַל הַתְּכֵלִית, וְכוֹלְלִין כָּל
 הַתְּפִלָּה בְּאַחַד שְׁשֵׁם כָּלוּ טוֹב, כִּי בְלֹא זֶה אֵין יְכוֹלִין
 לְהַתְּפַלֵּל כָּלֵל, מִחֲמַת עֲנִין הַקְּשִׁיָּה שְׁהַקְּשׁוּ חַז"ל,
 וְכִי נוֹתְנִין לְשׁוֹטָה וּלְתִינוּק מֵהַ שְׁמִבְּקָשִׁין, לְמַשָּׁל
 כְּשֶׁאֶחָד יֵשׁ לוֹ עֲנִיּוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, אוֹ יְסוּרֵי הַגּוֹף, חֵס
 וְשְׁלוֹם, וּמְתַפַּלֵּל שְׁיִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יְתַבְּרֶה פְּרֻנְסָה
 וְעֲשִׂירוֹת וּבְרִיאֹת הַגּוֹף וְכוּ', הֲלֹא קָשָׁה אֵיךְ שִׁיךְ
 לְהַתְּפַלֵּל, וְאֵיךְ יִשְׁמַע הַשֵּׁם יְתַבְּרֶה תְּפִלָּתוֹ לְתֵן לוֹ
 פְּרֻנְסָה וּבְרִיאֹת וְכִיּוֹצֵא, הֲלֹא כְּוֹנֵת הַשֵּׁם יְתַבְּרֶה
 שְׁנוֹתֵן לוֹ עֲנִיּוֹת וְכִדּוּמָה הוּא רַק לְטוֹבָתוֹ, כִּדֵּי לְמַרְק
 עֲוֹנוֹתָיו, שְׁהִיא טוֹבָה נְצַחִית, וְגַם אוֹלֵי כְּוֹנֵת הַשֵּׁם

יתברך מַחֲמַת שְׂיֹדֵעַ שְׁאֵם הָיָה לוֹ פְּרִנְסָה מְּכַל שְׁפָן
 אִיזוֹ עֲשִׂירוֹת, יִקְלֶקֶל מְעַשְׂיו בְּיֹתֵר, כְּמוֹ שְׂרוֹאִין
 בְּחוֹשׁ כְּמָה מְקַלְקְלִים רַב הָעֲשִׂירִים מְעַשִּׂיהֶם,
 וְהַעֲשֶׂר שְׁמוֹר לָהֶם לְרַעְתּוֹ, אֲשֶׁר עַל זֶה הַתְּפִלָּא
 שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם (קִהְלֵת ה, יב): "יֵשׁ רָעָה"
 וְגו', "עֲשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעְלָיו לְרַעְתּוֹ", וְכִי יֵשׁ רָעָה
 גְּדוֹלָה מִזֹּאת כְּשֶׁנּוֹתְנִין לְאָדָם אִיזָה אֲלֵפִי מְטַבְּעוֹת
 לְשַׁחַק בָּהֶם בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר כְּהֶרֶף עֵין, וְאַחֲר־כֵּן
 הַמְּמוֹן הוֹרֵג אוֹתוֹ וְעוֹקֵר אוֹתוֹ מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, חֵס
 וְשְׁלוֹם, וְכֵמוֹ שְׁפָתוֹב בְּזֹהֵר הַקְּדוֹשׁ: חֲיִיכִית בְּהוֹן
 בְּעֵתְרָא בְּהֵאֵי עֲלָמָא וְלִבְתֵּר קְטִילֵת לְהוֹן רַחֲמָנָא
 לְצִלָּן; עַל-כֵּן עֵקֶר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יַדֵּי
 שְׂצָרִיכִין מִקְּדָם לְהַפְּלִל בְּאַחַד, וְלְהַסְתַּפֵּל רַק עַל
 הַתְּכִלִּית, וְלִידַע וְלְהֶאֱמִין שְׁהַכֵּל לְטוֹבָה, וְאִזּוֹ דִּיקָא
 יְכוּלִין לְהַתְּפִלָּל אַחֲר־כֵּן עַל כָּל מָה שְׂצָרִין, כִּי אִזּוֹ
 יְכוּל לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים מֵאוֹר הָרְשִׁימוֹ שֶׁל הַבְּטוּל,
 שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה יִהְיוּ נַעֲשִׂים הַכְּלִים לְהַמְשִׁיךְ בְּתוֹכָם רַב
 שְׁפָעוֹ וְחֶסֶדוֹ, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה יְכוּל לְקַבֵּל פְּרִנְסָה
 וְעֲשִׂירוֹת וּבְרִיאוֹת וּבְנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי וְכוּ', וְהַכֵּל יִהְיֶה
 לְטוֹבָה, מֵאַחַר שְׁכָבֵר תִּקּוּן כְּלִים כְּרָאוּי לְקַבֵּל בָּהֶם

שֶׁפַע הַחֶסֶד, וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ הָעֲנָן הַמְּבַאֵר בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ
 ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סה), שְׂאֵחֶר-כָּף
 כְּשֶׁשָּׁבִין מִהַבְּטוּל מְכַבֵּין צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ מֵהִיסוּרִים
 עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שְׂמַקְבְּלִים מִהֶרְשִׁימוּ בְּמַבְאֵר שָׁם, כִּי
 כָּל הַתּוֹרָה שְׂמַקְבְּלִין וּמְשִׁיכִין מִשָּׁם מִהֶרְשִׁימוּ שֶׁל
 הַבְּטוּל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיכָה עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים,
 וְכַמְּבֹאֵר בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (לקוטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימנים: ח, כ), וְכֵן מוּכָן בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ
 ז"ל (שם, סימן סה), שְׂמַדְבֵּר שָׁם, שְׂצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת
 אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, עַל-יְדֵי הַהֶסְתַּכְלוּת עַל הַתְּכָלִית,
 וְאַחֶר-כָּךְ מְסִיִּם שְׂעַל-יְדֵי הַהֶסְתַּכְלוּת עַל הַתְּכָלִית
 מִמְּשִׁיכִין תּוֹרָה מִהֶרְשִׁימוּ, אִךְ בְּאַמַּת הַכֹּל אֶחָד, כִּי
 הַתּוֹרָה וְתְּפִלָּה תְלוּיּוֹת זֶה בְּזֶה, כִּי הָאֶרֶת הַזְּרִיחַת
 הֶרְשִׁימוּ הַקְּדוּשָׁה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁנִּשְׁאַרְתָּ מִהַבְּטוּל,
 צְרִיכִין תְּחִלָּה לְהַמְשִׁיכָה עַל עֶצְמוֹ וּלְקַשְׂרָה בְּגוּפוֹ
 הַיָּטֵב, עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא שָׂרֵשׁ וּמְקוֹר הַמַּעֲיָן
 הַנִּמְשָׁף מִהֶרְשִׁימוּ, וְאַחֶר-כָּךְ מִתְּפַשֵּׁט הַמַּעֲיָן וְנֹעֵשָׂה
 מְזֵה חַדוּשֵׁי תּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַרֵּר וּמְבַטֵּל
 הִיסוּרִין, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה נַעֲשִׂים כָּלִים,
 שְׂעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְקַבֵּל שֶׁפַע חֶסֶדוֹ לְטוֹבָה לְחַיִּים

נְצַחִיִּים וְלֹא לְרַעָה וְלָמוֹת מִיתַת עוֹלָם, חֶסֶם וְשָׁלוֹם,
 עַל-יְיָדֵי-זֶה, וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֵיךְ
 לְהִתְפַּלֵּל, כִּי אִם צְדִיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, וְכִמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ חֲזו"ל (בְּבֹא בְתָרָא קטז.): מִי שֵׁישׁ לוֹ חוֹלָה
 בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יִלֵּךְ אֶצֶל חָכָם, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהִבְיֹאוֹ אֶל
 הַתְּכָלִית כִּי אִם הַצְּדִיק הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּעַל הַשְּׂדֵה,
 שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל עַל כָּל מִי שֶׁרְחוֹק עֲדִין מִהַתְּכָלִית,
 וְאֵין תְּפִלָּתוֹ כְּלוּלָה בְּאֶחָד שֶׁיִּרְאֶה לְהִבְיֹאוֹ אֶל
 הַתְּכָלִית שֶׁתְּהִיָּה תְּפִלָּתוֹ כְּלוּלָה בְּאֶחָד, וְעַל-כֵּן
 שְׁלֵמָה בְּעַת שֶׁהַתְּפִלָּל כְּשֶׁנִּגְמַר בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ,
 שֵׁישְׁמַע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל הַמְּכֻנָּיִם דְּעָתָם
 לְשֵׁם, אָמַר בְּפִרוּשׁ (מְלָכִים-א ח, לט): "וְנִתְּתָ לְאִישׁ
 כָּכָל דְּרָכָיו אֲשֶׁר תִּדְעֵ אֶת לְבָבוֹ" וְגו', וְכִמוֹ שֶׁפִּרְשׁ
 רַש"י שָׁם: אִם אֲתָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְשַׁחֵת בְּמִמוֹנוֹ אֶת
 חֲבֵרוֹ אֶל תִּתֵּן לוֹ; וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת יֵשׁ בְּזֶה נִפְלְאוֹת
 תְּמִים דְּעִים, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל כְּרְאוּי, כִּי אִם
 צְדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, צְרִיכִין לְקַשֵּׁר
 תְּפִלָּתָם לְהַצְּדִיקִים, וְהֵם יַעֲלוּ תְּפִלָּתוֹ כְּרְאוּי,
 שֵׁימְשִׁיכוּ לָהֶם שֶׁפַּע מֵהַ שְׁצְרִיכִין — בְּנֵי חַיִּי וּמְזוֹנֵי
 וְכו', בְּאֶפֶן שֶׁלֹּא יִזִּיק לָהֶם לְנִצָּח, חֶסֶם וְשָׁלוֹם,

אֲדַרְבָּה עַל-יְדֵי הַשֹּׁפֵעַ דִּיקָא יִתְקַנּוּ וַיִּשׁוּבוּ אֶל ה',
וְזֶה שְׂדֵדְקָדֵק שָׁם שְׁלֵמָה בְּתַפְלָתוֹ (מְלָכִים-א ח, לט): "כִּי
אֲתָה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת לִבְבִּי כָּל בְּנֵי-הָאָדָם לְמַעַן
יִירָאוּךָ כָּל הַיָּמִים" וְגו', הֵינּוּ שֶׁבִקְשׁ שְׁיִמְלֵא הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל מֵה שֶׁמְבַקְשִׁים, אֲבָל יִהְיֶה רַק
לְטוֹבָה, שְׁיִזְכּוּ לִירְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי-זֶה, רַק
עַל הַנִּכְרֵי הַתְּפִלָּל (שָׁם): "וְעָשִׂיתָ כֹּכָל אֲשֶׁר יִקְרָא
אֵלֶיךָ הַנִּכְרִי" וְגו', פִּרְשׁ רַש"י כְּדֵי שְׁלֵא יִקְרָא תַגָּר,
וּבְשִׁבִיל זֶה מִתְפַּלְלִין לְפַעֲמַיִם הַצְּדִיקִים עַל הָרָשָׁעִים
וְהָרְחוּקִים הַבָּאִים אֲלֵיהֶם, שְׁתַּהֲיֶה לָהֶם עֲשִׁירוֹת,
וְהַכֹּל בְּשִׁבִיל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, כְּדֵי שְׁלֵא יִקְרָאוּ תַגָּר
וַיִּקְלָקֵל לָהֶם יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת יֵשׁ בְּעַנְיָן זֶה שֶׁל
הַתְּפִלָּה נִפְלְאוֹת וְנִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה, וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת
אָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ וּלְדַחֵק עֲצָמוֹ עַל שׁוּם דְּבָר בְּתַפְלָתוֹ,
רַק אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ — יִתֵּן, וְאִם לֹא — לֹא,
כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כ), כִּי
אוּלַי אֵי אֶפְשָׁר לְמַלְא בְּקִשְׁתּוֹ אֶפְלוֹ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה,
כִּי יִזִּיק לוֹ יוֹתֵר, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּשִׁימְלֵאוּ בְּקִשְׁתּוֹ, וְאִם
יִדְחֵק וַיִּתְעַקֵּשׁ בְּתַפְלָתוֹ יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁיִטְרִיחַ אֶת
הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, עַד שְׁיִמְלֵא בְּקִשְׁתּוֹ, כִּי בְשִׁבִיל זֶה בָּרָא

אֶת הָאָדָם שִׁיְהִיָּה כַח בְּתַפְלָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ כָּל
הַשְּׁפָעוֹת, אֲבָל לֹא יִהְיֶה לוֹ לְטוֹבָה, כִּי אֵין כַּח
בְּתַפְלָתוֹ לְתַקֵּן הַכְּלִי שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל הַשְּׁפָע שֶׁהוּא
רוֹצֶה.

נִמְצָא, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְפַּלֵּל, אֲנִי
הַחֲסֻרוֹנוֹת שֶׁלוֹ הֵם לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, וְאֶף-עַל-פִּי-
כֵן צָרִיכִין תְּפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מְתַקֵּן כְּלִים
כָּרְאוּי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְמַלֵּא כָּל הַחֲסֻרוֹנוֹת שֶׁלוֹ,
וְלֹא יִזְיק לוֹ הַשְּׁפָע כָּלֵל, מֵאַחַר שֶׁכָּבַר נִתְקַנּוּ כְּלִים
לְקַבֵּל שְׁפָע הַחֲסֵד, וְאִזּוֹ דִּיקָא אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּרְאוּי,
יבֹא לוֹ הַשְּׁפָע לְטוֹבָה וְלְבִרְכָה; אֲבָל עַקֵּר הַתְּפִלָּה
צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּאִמַּת בְּשִׁבִיל תְּכִלִּית הַנְּצַחִית, כִּי עַקֵּר
שִׁלְמוֹת הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁמְסַתְּפְלִין עַל הַתְּכִלִּית,
וְזֶהוּ בְּאוֹר מַה שֶׁאִיתָא, שֶׁעַקֵּר הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה
בְּשִׁבִיל חֲסֻרוֹן הַשְּׁכִינָה כְּבִיכּוֹל, וְכֵן אִיתָא בְּדַבְרֵי
רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן יד), עַל מַה
שֶׁאָמַר רַבֵּה בַר בַּר חֲנָנִי (בְּבֹא בְתָרָא ע"ג:) וְשִׁקְלִית
לְסִלְתָּאֵי וְאֲנַחֵי בְּכּוֹתָא דְרַקִּיעַ, שֶׁעַקֵּר הַתְּפִלָּה יִהְיֶה
לְצַרְךָ הַנְּשֻׁמָה, אֲפֵלוּ רְפָאִינוּ וּבְרַךְ עָלֵינוּ וְכוּ', וְזֶה

בַּעֲצֻמוֹ הוּא מַה שְּׁאִיתָא, שְׁעַקֵּר הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עַל
 חֲסְרוֹן הַשְּׂכִינָה, כִּי כָּל הַחֲסְרוֹנוֹת שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה הֵם
 חֲסְרוֹן הַשְּׂכִינָה, כִּי הַנְּשֻׁמָּה הִיא חֶלֶק הַשְּׂכִינָה
 כְּבִיכּוֹל כִּידוּעַ, הֵינּוּ שְׁעַקֵּר הַתְּפִלָּה צָרִיף שְׂיִהְיֶה
 בְּשִׁבִיל הַתְּכֵלִית, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל פְּרָנְסָה
 וְעִשְׂרוֹת, יִתְפַּלֵּל שְׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לוֹ פְּרָנְסָה אוֹ
 עִשְׂרוֹת בְּזֶה הָאֶפֶן שְׂיִיטִיב מִעֲשָׂיו עַל-יְדֵי-זֶה,
 וַיִּתְקַן וְלֹא יִקְלַקֵּל, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה, וְכֵן בְּכָל
 מַה שְּׁמִבְקָשׁ וּמִתְפַּלֵּל, וְעַל-כֵּן סִדְרוֹ חֲכָמֵינוּ ז"ל,
 סִדֵּר הַתְּפִלָּה בְּסִדֵּר נִפְלָא, שְׁבַת-חֲלָה צְרִיכִים לְסִדֵּר
 שְׁבַחוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּשֵׁלֶשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, וְאַחֲרֵי-כֵן
 מִתְפַּלְלִין עַל צְרָכָיו בִּי"ג אֲמָצְעִיּוֹת, וְאִין מִתְחִילִין
 לְהַתְפַּלֵּל מִיָּד עַל צְרָכָיו, כִּי תַחֲלָה צְרִיכִין לְסִדֵּר
 שְׁבַחוֹ שֶׁל מְקוֹם, וּמְזַכְרִין בַּתְּפִלָּה עֲצָם חֲסָדָיו
 יִתְבָּרַךְ בַּבְּרָכָה רֵאשׁוֹנָה, שְׁשֵׁם עַקֵּר כְּוִנַּת הַתְּפִלָּה,
 כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַז"ל, הֵינּוּ שְׁבַת-חֲלָה מְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָם חֲסָדוֹ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲסֵד תָּמִיד,
 וְכָל מַה שְּׁעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָה, כְּמוֹ שְׁאוֹמְרִים שֵׁם
 "גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים" וְכוּ', עַד "מְלֹךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ
 וּמְגַן", הֵינּוּ שְׁבוּדָאֵי כָּל מַה שְּׁעוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,

הכל חסד גדול וטוב אמת ונצח, ואחר-כך מתחיל
 "אתה גבור", שהוא כנגד מדת הגבורה דקדשה,
 ששם עקר תקון הכלים כידוע, ושם מזכירין
 גבורותיו ונפלאותיו, שישכול לתקן הכל, כמו
 שאומרים שם: "אתה גבור לעולם ה'", שהוא כעין
 מה שפירש רש"י (תהלים צב, ט) על הפסוק: "ואתה
 מרום לעולם ה'", לעולם ידך על העליונה, כי פונתו
 יתברך תמיד היא לטובה הנצחית, וזהו "מחיה
 מתים אתה", כי אז עקר התכלית הנצחית, וכל מה
 שהשם יתברך מגלגל עם האדם, הכל לטובתו
 הנצחית אחר התחיה, וזהו "רב להושיע", שהשם
 יתברך הוא "רב להושיע", שהוא מרבה ישועות
 לכל אדם בכל עת, וזהו שמזכירין כל פרטי חסדיו
 יתברך, שהוא "מכלכל חיים בחסד מחיה מתים"
 וכו', "סוף נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים
 ומקים אמונתו לישגי עפר" וכו', הינו שהשם יתברך
 עוזר תמיד, הן בענין פרנסה, הן בענין רפואות, הן
 לכל דבר, כי הוא מצמיח ישועות תמיד, וכמו
 שאומרים בסוף ברכה זאת "מי כמוך וכו', מלך
 ממית ומחיה ומצמיח ישועה", רק מה שפעמים

נתעכב שפּע הפרנסה או של הרפואה, הכל הוא
 לטובה פי בּונתו יתברך לטובה ולחסד נצחי תמיד,
 ועל-כּן כּופלין כּמה פּעמים בברכה זאת הזכרת
 תחית המתיים, שזהו עקר כּלל הברכה שבה מתחיל
 ובה מסיים "מתיה המתיים", ואם-כּן קשה לכאורה
 מה שיכות יש לשאר הפרטים של צרכי הגוף בעולם
 הזה, שהזכיר בברכה זאת, שהם פרנסה ורפואה
 וכו' ? אך באמת הכל ניתא, כי הכל אחד, כי עקר
 התכלית יזכה כל אחד לאחר התחיה, ועל-כּן הזכיר
 בברכת התחיה כּל החסדים הפרטיים שהשם יתברך
 עושה עם האדם בזה העולם, וחוזר ושונה ומזכיר
 בכּל פעם ענין התחיה, לומר שכל החסדים שהשם
 יתברך עושה עם האדם בזה העולם, הכל הוא באפן
 שיצמח לו על-ידי-זה טוב וחסד נצחי אחר התחיה
 שהיא התכלית, וממילא יבין כּל אחד שמה נמשך
 מה שלפּעמים נתעכב השפּע אצל אחד — הן
 בפרנסה הן בשאר הצטרכות, כי הכל לטובתו
 הנצחית אחר התחיה, כי הוא יתברך בּודאי כל יכול,
 ויכול לפרנס הכל ברוח, ולתן לכל אחד עשירות
 גדולה ורפואה בכּל עת, כי הלא הוא יתברך

המכלכל חיים וכו' ורופא חולים וכו', אך מה שמתעבב השפע לפעמים, הוא מחמת שהוא מכלכל חיים בחסד, באפן שיתקיים "מחיה מתים ברחמים רבים", וכן הוא יתברך סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים, באפן ש"יתקיים אמונתו לישני עפר", ועל-כן נסמך אצל הפרנסה בפרטיות הזכרת תחית המתים לפניו ולאחריו, כמו שאומרין: "מחיה מתים אתה רב להושיע" "מוריד הגשם" או "מוריד הטל", שהוא המשכת הפרנסה, וכן תקף אחר-כך מכלכל חיים בחסד מחיה מתים וכו', כי בענין הפרנסה מתעקם לב האדם ביותר, וקשה לו בכל פעם על עכוב הפרנסה, בפרט בימי הגלות שפרנסת ישראל ובפרט פרנסת הכשרים נתמעטה מאד, וגם כי הפרנסה מכרח האדם אליו בכל יום ויום יותר משאר בקשות, ועל-כן הזכיר אצל הפרנסה ביותר הזכרת תחית המתים, לומר שהשם יתברך מכלכל ומפרנס כל האדם, אך הוא יתברך מסבות מתהפך בפרנסתו שפרנס ומכלכל החיים, שיהיה באפן שיחיה מתים ויהינו שיזכו לתכלית הנצחית, ותקף אחר-כך אומרין "קדשה"

וברכת "אתה קדוש", שזהו עצם התכלית שיזכו
 ישראל אחר התחיה, שיקדשו שמו יתברך בכלל כל
 הקדושים אשר יהלוך סלה, אשרי הזוכה לזה.
 ואחר שמסדרין שלש ראשונות שמסדרין בהם
 שבחו של מקום, שעל-ידי-זה מודים ומודיעים
 שהשם יתברך גומל חסדים טובים תמיד, וכל מה
 שעושה הכל לטובה בשביל התכלית הנצחית,
 אחר-כך מתחילין להתפלל על צרכיו כי רק עתה
 שיך להתפלל על צרכיו, אחר שכבר הודיענו שהכל
 לטובה, כי הוא יתברך כל יכול, רק אנו מתפללין
 על צרכינו פאשר צונו, כדי לעשות כלים לקבל
 השפע, כי גם פונתנו בתפלותינו הוא רק בשביל
 התכלית הנצחית, רק שאנו צריכין להתפלל בפנינו
 כדי לעשות כלים, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקויטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימן לד) על הפסוק (דברים א): "ויברך
 אתכם פאשר דבר לכם", ועל-כן בברכות
 האמצעיות אנו מתחילין תחלה לבקש על הדעת
 שיחננו מאתו דעת וכו', ואחר-כך על סליחת
 עוונות, שכל אלו התפלות הם רק בשביל התכלית,
 ואחר-כך אנו מתפללין על צרכי הגוף, שהם

"רפאינו" ו"ברוך עלינו" וכו', כי באמת גם צרכי הגוף שאנו מתפללין, כל פונתנו בשביל הנשמה, כדי שנוכל על-ידי בריאות הגוף ועל-ידי ברפת הפרנסה וכדומה לעסק בתורה ולקיים מצוותיו יתברך, כי עקר התפלה צריך להיות רק בשביל התכלית הנצחית. ועל-כן אשרי ואשרי המחזיק את עצמו בכל מה שעובר עליו בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, ואינו נופל בדעתו כלל, רק מכניס היטב בדעתו דברי רבנו ז"ל: "אם אתה מאמין שייכולין לקלקל תאמין שייכולין לתקן", ותמיד מדבר עמו יתברך את כל מה שעובר עליו, ומבקש ומתחנן אליו יתברך יומם ולילה, שיצילו מכל מיני רעות וצרות וחשכות, ואז ברבות הזמן אחרי עבודה של ימים ושנים, אם יהיה חזק בדרך הקדושה והנוראה המובאת בקונטרס זה, יזכה להגיע אל נוראות נפלאות עוד בזה העולם, ויקיים "עולמך תראה בחייה", כי יאיר עליו הארה עצומה מערבות נעם זיו אורו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו!

חזק !

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

יחזקאל בן זרין זהבה
תקוה בת רג'ינה רבקה

וילדיהם

מיכל, לאה, אברהם, מיכאל יצחק, רות וצפורה
הקב"ה יעזור להם בשפע ברכה והצלחה ברו"ג, ויזכו
לבריאות השלמה ולאריכות ימים ושנים טובות.

* * *

ולזכות

עופר בן יוכבד
ורחל בת מרים

הקב"ה יעזור להם בשפע ברכה והצלחה ברו"ג, ולזרע של
קיימא, ולאריכות ימים בבריאות הנפש והגוף.

* * *

ולזכות

יעקב יזדי בן משה ושרה

הקב"ה יעזור לו בהצלחה רבה ברו"ג ונחת מכל יוצאי חלציו,
ואריכות ימים בבריאות השלמה.

* * *

ולעילוי נשמת

זוהרה ע"ה בת אפרים ותמר

נפטרה בי"ט כסלו תשנ"ג

ת.נ.צ.ב.ה